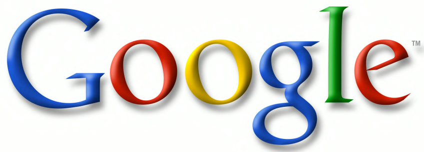
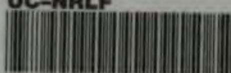

OLDNORSK LÆSEBOG

FOR

LATIN- OG REALGYMNASIER

AF

DR. H. S. FALK.

Marmorløven fra Piræus.

KRISTIANIA 1889

J. W. CAPPELENS FORLAG.

SIGILLVM · VNIVERSITATIS · CALIFORNIENSIS
FIAT LVX
MDCCCLXVIII
EX LIBRIS

Hr. cand. mag. Verner Dahlerup
venskabeligst
fra
Forfatteren.

OLDNORSK LÆSEBOG.

OLDNORSK LÆSEBOG

FOR

LATIN- OG REALGYMNASIER

AF

DR. H. S. FALK.

Marmorløven fra Piræus.

KRISTIANIA 1889.

J. W. CAPPELENS FORLAG.

Piræusløven stod fordum ved havnen Piræus (Athen). Den kom i 1687, efterat venetianerne havde indtaget Athen, til Venedig, hvor den endnu staar. Paa løvens sider findes to runeindskrifter, anbragte i slangeslyngninger. Saaledes er Piræusløven et høist mærkeligt vidnesbyrd om de gamle nordboeres vide færder.

Centraltrykkeriet.

Forord.

Denne læsebog tilsigter at give gymnasiernes elever et billigt og dog tilstrækkeligt[1]) hjælpemiddel ved undervisningen i oldnorsk. Det er med det ringe timetal, som i vore skoler er tildelt dette fag, umiddelbart indlysende, at én praktisk skolebog kun kan yde enkelte sider af vort oldtidsstudium fuld retfærdighed. Det gjælder da at komme paa det rene med, hvad der bør være det centrale i undervisningen: bør hovedvægten lægges paa det sproglige og grammatiske, eller bør den hvile paa den historiske, literaturhistoriske eller kulturhistoriske side? Med andre ord: hvad giver det største udbytte? Ligeoverfor den ensidige fremhæven af det rent sproglige tør det vistnok gjøres gjældende, at vore gymnasiaster allerede paa andre hold faar en ikke ringe grad af grammatisk skolering, ligesom kundskaberne paa dette felt ved et fag som oldnorsk ialmindelighed kun vil have et stakket liv. For den historiske og literaturhistoriske sides vedkommende synes det uimodsigeligt, at der ikke kan være tale om at give nogetsomhelst i retning af en udsigt over vor gamle historie eller literatur uden en betydelig udvidelse af læseplanen. Tilbage staar det kulturelle element, studiet af vore forfædres private og offentlige liv, deres tænkesæt og livsopfatning. Paa dette omraade kan meget udrettes med forholdsvis lidet arbejde, naar blot opmærksomheden stadig rettes mod maalet. Ogsaa synes udbyttet her at maatte blive rigest og varigst: er det allerede saa, at interessen paa dette punkt i sin almindelighed maa forudsættes at være stærkest, idet man her befinder sig ved det almenmenneskeliges kjærne, saa kommer hertil den særegne, sympathetiske og forstaaende interesse, som ingen nordmand kan undlade at føle ved at efterspore de ægte nationale kulturelementer i vort nuværende aandsliv i deres udspring og kilde. Med disse betragtninger som ledesnor har jeg sammensat denne bog. Jeg ønskede at vække de unges sans for alt det virkelig storslaaede i vore forfædres karakter gjennem episoder, hvor den brusende lidenskab lige-

[1]) Bogens læsestof udgjør henimod det dobbelte af, hvad der kræves læst i gymnasiet, idet der til 75 sider af Nygaards bog svarer noget over 50 fulde tryksider af denne.

som afklæder menneskene konventionens ydre skal; det var min hensigt at aabne øiet for det dybe psykologiske blik, hvormed karakterer og karakterudviklinger opfattedes; endelig vilde jeg give et indblik i den eiendommelige fatalisme, der til syvende og sidst dog var rygraden i de gamles livsførelse. Disse maal søges naaede ved valg af saadanne scener, hvor den dramatiske spænding river læseren med sig, gjennem længere skildringer af enkelte fremtrædende og karakteristiske personers levnetsløb, samt gjennem de oplysende anmærkninger, hvor det kulturhistoriske element er stillet i forgrunden.

Følgende punkter skal endnu fremhæves. Sproget og indholdet i de valgte stykker er gjennemgaaende uden større vanskeligheder, ligesom det ikke mangler paa stykker, der egner sig til læsning for begyndere. At den oversatte literatur er ladt ude af betragtning, vil vistnok findes at være i sin orden og i overensstemmelse med bogens plan; af skaldepoesien er, væsentlig paa grund af de herhen hørende digtes vanskelighed, kun faa og smaa prøver leverede. Oversigten over literaturen er mere anlagt paa at give eleverne nogen indsigt i literaturens udvikling og betingelserne for samme samt i dens forskjellige genres mest fremspringende eiendommeligheder end paa at give saa meget positivt lærestof som muligt. Verslæren er — i al sin korthed — forsøgt ført op til videnskabens nuværende standpunkt. Ved tilføielsen af et anhang om det norske sprogs historie tror forfatteren at have vist skolerne en tjeneste, da det jo nu kræves af kandidaterne til examen artium, at de skal være orienterede i „vort lands nuværende sprogforhold og deres historiske udvikling“, og undervisningen heri er henlagt til oldnorsken. Dette sidste afsnit har væsentlig hentet sit stof foruden fra Aasens Norsk Grammatik endnu fra prof. J. Storms afhandling i Norvegia, hans bidrag til A. Noréns De nordiska språken samt hans bog om det Nynorske Landsmaal. For den beredvillighed, hvormed hr. prof. Storm har tilladt mig en fuldkommen fri benyttelse af disse sine arbeider, ligesom for de mange og fortræffelige vink, som hr. adjunkt Chr. Schive og hr. skolebestyrer B. Gundersen har ydet mig ved affattelsen af denne bog, aflægger jeg disse herrer min ærbødige tak.

Kristiania, mai 1889.

H. S. Falk.

Indhold.

Literaturhistorisk oversigt.

§ 1. I den paa det gammelnorske sprog skrevne literatur har islænderne den langt overveiende andel; enkelte grene af den er udelukkende udviklede paa Island. Det er allerede paa forhaand klart, at der maa have været visse eiendommelige forhold tilstede, som har bevirket, at aandslivet paa denne fattige og isolerede ø har udfoldet sig saa rigt og skudt saa skjønne blomster. Historisk sans staar i den nærmeste forbindelse med slægtsfølelsen; jo større pris man sætter paa at tilhøre en æt, desto ivrigere vil man bestræbe sig for at samle og bevare ættens traditioner. Men nu var jo netop de mænd, der med sin husstand først bebyggede Island, af Norges bedste slægter, gamle frihedselskende bondefamilier, hvis ættestolthed forbød dem at underkaste sig Harald haarfagres tyranni. At disse landnaamsmænd tilhørte det vestlige Norges første ætter, der under et bevæget vikingeliv var komne i nær berøring med den vesteuropæiske, navnlig angelsaxiske og irske, kultur, er ogsaa et moment af høi betydning. Videre dannede de heftige og langvarige stridigheder mellem høvdingfamilierne i den første lovløse tid et rigt stof for indbildningskraften, ligesom de unge islænderes lange reiser og ophold ved fremmede hoffe afgav materiale for fortællinger. Det ensomme liv paa de islandske bondegaarde, de lange vinteraftener, hvori intet udvendigt arbeide var muligt, alt gjør sagafortællingen til et yndet tidsfordriv. Hertil kommer endnu et forhold, der begunstigede udviklingen af den nationale li-

teratur paa Island: den katholske kirkes exceptionelle stilling i den første kristelige tid. Ligesom i de øvrige nordiske lande kom literaturen i væsentlig grad i geistlighedens hænder; men medens denne t. ex. i Norge dannede en egen, afsondret kaste, som foragtede den nationale literatur, hentede stoffet udenfra og skrev i det latinske sprog, var det paa Island høvdingerne, som blev prester og samtidig udøvede den geistlige og verdslige magt; disse mænd førte literaturen videre i national og folkelig retning.

§ 2. Den islandske literaturs perioder falder sammen med og maa sees i lys af de politiske epoker. Omkr. 870 begynder bebyggelsen, der ender henved aar 930; denne saakaldte landnaamstid er en kampens og stridens tid uden lov og ret; dens aand er raa og stormende. Det næste hundredaar til 1030 er slægtfeidernes urolige tid, hvorunder dog freden beredes ved oprettelse af tingsteder og indførelse af en lovgivning; denne udvikling, der begynder med Altingets oprettelse i 930 og naar til Snorre godes og Skapte lovsigemands død c. 1030, har i Tord gelles lovgivning i 964, kristendommens indførelse aar 1000 og femterdommens oprettelse i 1004 sine mest fremspringende punkter. Tidsrummet fra bebyggelsen til 1030 er den egentlige sagatid (*sǫguǫld*), der har afgivet emne for de fleste islandske ættesagaer; for den literære tids (det 13de aarhundredes) islændere gjaldt denne periode som landets oldtid. Den derpaa følgende tid er vistnok en bedre, men ogsaa en mindre bevæget og daadrig; i denne rolige periode forplantes beretningen om tidligere tiders hændelser mundtlig, det er den sagafortællende tid. Allerede omkr. 1120 begynder med Are frode, der først udarbeidede det kronologiske grundlag for Islands og Norges historie (Íslendingabók), den skrevne literatur; dog falder literaturens guldalder først i det 13de aarhundrede, mellem 1220 og 1280; dette er sagaskrivningens tid (*ritǫld*). I dette tidsrum levede og skrev den berømte Snorre Sturlessøn († 1241), forfatter af den yngre Edda og Heimskringla, og hans brorsønner Sturle Tordssøn († 1284), Sturlungesagaens forfatter, og Olav Tordssøn hvítaskáld, der bl. a.

har skrevet grammatiske arbeider. Med Snorre er vi ude af den rolige tid og inde i den saakaldte Sturlungetid, da nogle faa mægtige slægter (navnlig Hvamm-Sturles, Snorres faders) feidede mod hinanden. Herved gaves emne for nye sagaer, som dog bærer en forskjellig karakter, mere historisk, men mindre underholdende. I 1264 kom Island under Norge, og fra moderlandet af udbredte snart en ny smag sig i kolonien. Allerede det 14de aarhundredes sagaer bærer et mere romantisk og eventyrligt præg (Ǫrvar-Odds saga, Friðþjófs saga); og da ved aar 1400 eller noget senere den selvstændige produktion ophørte, blev legender (*heilagra manna sǫgur*) og fremmede romaner (*riddarasǫgur*), hvoraf især de norske konger Haakon Haakonssøn og Haakon Magnussøn havde ladet mange overføre paa modersmaalet, langt mere læste paa Island end de gamle sagaer. I den første halvdel af det 16de aarh. digtedes mest geistlige digte og de under navn af *rímur* bekjendte rimede omskrivninger af fremmede romaner. Men da ved aarhundredets midte reformationen udbredtes paa øen, var det fremfor alt tyske salmer, bibelen og en mængde tyske theologiske bøger, som man beflittede sig paa at oversætte paa islandsk. Saaledes gik det til ind i det 17de aarh.; paa denne tid begyndte lærde og kyndige mænd, fremfor alle Arngrímr Jónsson († 1648) at gjennemforske hele Island efter gamle skindmembraner, som de flittig afskrev paa papir.

§ 3. Allerede før Islands bebyggelse havde man i Norden kvad om guder og helte; det er imidlertid først flere aarhundreder efter deres tilblivelse, at de optegnedes: vort hovedkjendskab til dem skyldes en islandsk skindbog fra slutningen af det 13de aarh. Ved den ældre Edda forstaaes samlingen af de os overleverede gude- og helte-kvad, som er digtede i de enklere versemaal og er uden forfatternavn; den kaldes ogsaa Sæmundar Edda, efter et uhjemlet sagn om, at Sæmund frode († 1133) var samleren. Kvadene deles i mythiske og heroiske. Til de første hører først og fremst Vǫluspá, volvens spaadom, der i storslagne træk skildrer verdens ophav og undergang. Hávamál, den høies (ɔ: Odens) tale, er et læredigt, der fremstiller vore forfædres livsvisdom. De heroiske kvad behandler næsten

udelukkende sagnene om Volsungerne med Sigurd Favnesbane som midtpunkt. — Den anden hovedkilde for vort kjendskab til de gamle gude- og heltesagn er Snorra Edda, ogsaa kaldet den yngre eller prosaiske Edda. Den egentlige edda, hvis forfatter er islænderen Snorre Sturlessøn, falder i følgende fire hovedafsnit: Gylfaginning, Gylves skuffelse, der i samtaleform giver en udsigt over den norske gudelære, hvormed fortsættes i næste afsnit, Bragarœður el. Brages fortællinger; Skáldskaparmál indeholder læren om skaldeudtryk og omskrivende benævnelser; det sidste afsnit, Háttatal el. versarternes opregning, udgjøres af et lovkvæde af Snorre over Haakon Haakonssøn og Skule Jarl, hvis 102 strofer er affattede i ligesaamange forskjellige versemaal. Med den egentlige edda er i udgaverne forenet fire grammatiske afhandlinger af andre forfattere.

§ 4. I modsætning til den ældre eddas kvad er skaldedigtningen sædvanlig henført til navngivne skalde og har herved, som ved hele sin eiendommelighed, mere karakteren af kunstpoesi. De større digte af denne art er for det meste hædersog mindekvad over fyrster og stormænd, deres emne kamp og strid. Desuden findes der i sagaerne indflettet talrige leilighedsvers *(lausavísur)*, digtede af sagaens personer, hvilke som støttepunkter for hukommelsen har havt den største betydning for fortællingens uforvanskede bevarelse. Skaldekvadene er sædvanlig digtede i den høitidelig afmaalte, yderst kunstige, men velklingende dróttkvæðr háttr; de vrimler af billeder og fra gude- og heltesagnene hentede omskrivninger. De ældste skalde er nordmænd, men efter Islands bebyggelse fik denne digtart der sit egentlige hjem; specielt dannede skaldekunsten, sammen med sagafortællingen, en anbefaling for de islændere, der paa sine reiser søgte nordiske kongers gunst. Nordmanden Øivind skaldaspiller fik sit tilnavn (skaldenes ødelægger el. plyndrer) deraf, at han i stærk grad benyttede tidligere forbilleder: i Hákonarmál, som han digtede til minde om Haakon Adelstensfostre, har han efterlignet Eiríksmál, som Gunhild lod digte over Erik Blodøx; det genealogiske digt Háleygjatal har sit mønster i Tjodolv af Hvins Ynglingatal. Alle disse kvad er affattede i

de simplere, mere folkelige versemaal, hvilket ogsaa er tilfældet med den ypperlige islandske skald Egil Skallagrimssøns tre hoveddigte: Hǫfuðlausn, Sonartorrek og Arinbjarnardrápa (hvorom nærmere s. 21). Emner fra mythologien og sagnhistorien er behandlede i Brage den gamles Ragnarsdrápa, i Tjodolvs Haustlǫng samt i Eiliv Gudrunssøns Þórsdrápa, hvilke alle er digtede i dróttkvætt i hedensk tid. Fremragende skalde var Sighvat Tordssøn, der i sine Bersøglisvísur (fritalenheds-viser) giver den unge Magnus den gode indtrængende advarsler, og Arnor jarleskald, der kvad til Magnus den godes og Harald haardraades ære.

§ 5. I den gamle prosaliteratur indtager sagaerne uden tvil den første plads. Ved saga forstaaes enhver prosaisk fremstilling af fortællende indhold, idet stoffet snart hentes fra den historiske virkelighed, snart fra sagnhistorien eller eventyrets verden. De falder i tre grupper: 1) de mythisk-heroiske, 2) de historiske, 3) de romantiske sagaer.

De mythisk-heroiske sagaer henter sit emne fra sagnhistoriske tildragelser forud for den paalidelige historie. Hertil hører Vǫlsungasaga, der er bygget paa gamle kvad, hvoraf forfatteren har kjendt flere end dem, der er os levnede i den ældre edda; selve sagnene om Volsunger og Gjukunger er ikke oprindelig nordiske, men i tidlig tid indvandrede fra Nordtyskland; dog er de i oldnorsk sprog affattede poetiske og prosaiske behandlinger af sagnene i høiere forstand den nordiske aands eiendom, idet de er uddybede af den og paatrykte dens præg, hvilket tydelig fremgaar af en sammenligning med det tyske Nibelungenlied fra c. 1200, der indeholder en ordrig og afbleget fremstilling af emnet. Ligesom Vǫlsunga saga indeholder ogsaa Hervararsaga mange gamle kvad og sydfra komne elementer; sagaens midtpunkt danner sværdet Tyrving med den dertil knyttede forbandelse; afsnittet om holmgangen paa Samsø gjenfindes i Ǫrvar-Odds saga. Ogsaa Rolf Krakes og Ragnar lodbroks saga er her at nævne.

§ 6. De historiske sagaer deles efter sit indhold i a) dem, som angaar Island (Íslendingasǫgur), b) de norske kongesagaer, c) sagaer om andre lande.

Blandt Íslendingasǫgur er der nogle almindelig historiske, vedkommende det hele land; saadanne er Ares Íslendingabók, Landnámabók med fortegnelse over alle landnaamsmænd og deres æt, Kristnisaga, flere biskopssagaer og Sturle Tordssøns udførlige Sturlungasaga.

Af større literær betydning end disse er ættesagaerne, der beretter enkelte slægters eller mænds historie i tiden før øens bebyggelse til c. 1030. I det aarhundreder lange tidsrum mellem begivenhedernes tildragelse og deres nedtegning er fortællingen gaaet fra fader til søn i en lang ledrække; paa samme tid som sagaerne herved har antaget en stedse fastere komposition, er de ogsaa efterhaanden udsmykkede med mange uhistoriske træk; de er derfor ikke historiske kilder i strengere forstand, men har sit største værd som mesterlige og levende skildringer af det islandske folks liv og sæder. Disse sagaers forfattere er altid ubekjendte, de har, synes det, kun anseet sig selv for de sidste berettere; og dog er det utvilsomt, at deres rolle hyppigt har været langt betydeligere: for en stor del er sagaerne literære mænds produktioner, der sammenføiede et spredt stof til en kunstnerisk fortælling, hvor de mindre vigtige detaljer er udeladte eller underordnede hovedbegivenhederne. Ligesom kongesagaen har ættesagaerne gjennemgaaende et aristokratisk præg; stilen er knap, sproget værdigt, fortællingens gang afmaalt og alvorlig. Personernes karakteristik er træffende og vidner om et dybt blik; slægts- og æresfølelsen, ligesom idethele sansen for udmærket personlighed, spiller en fremtrædende rolle. Fremstillingen er strengt objektiv; personerne indføres gjerne talende; intet udbrud af subjektive reflektioner afbryder fortællingens rolige gang. Paa den anden side er themaet stærkt begrænset; blodsudgydelse, hævn og retsstridigheder er de vigtigste motiver. Personerne selv er oftest vilde hedninger, hvis lidenskaber raser, og kristendommens aand har kun i ringe grad øvet en dæmpende indflydelse paa fremstillingen. Karakteristisk er den fremtrædende fatalistiske verdensbetragtning og troen paa en skjæbnesammenhæng i individernes og slægternes historie; dette er den røde traad, der gaar igjennem alle disse sagaer og bestemmende indvirker paa deres komposition. — Blandt

ættesagaerne indtager den omfangsrige Egils saga, hvis hovedperson er skalden Egil Skallagrimssøn, en høist udmærket plads; sagaen spiller og er forfattet i egnen omkring Breiðifjǫrðr, den islandske sagaliteraturs Attika. End høiere, ja forrest af alle, sættes af mange Njáls saga, et i sprog, sammensætning og karakterskildring klassisk værk, der er af vigtighed ved sine talrige oplysninger om retsvæsenet. Laxdœlasaga giver en høist interessant skildring af en islandsk kvinde (Gudrun). Eyrbyggja saga er en sandfærdig og for historikeren saare værdifuld saga. Gunnlaugs saga ormstungu er en af alle literaturers skjønneste kjærlighedshistorier. Grettis saga, der handler om den fredløse Grettes liv, ansees af Islænderne for den ypperste; den er fuld af overtro og overdrivelser.

De norske kongesagaer bevæger sig mere paa statslivets og det offentlige livs omraade; kongedømmet og kongerne danner det midtpunkt, hvorom fortællingen grupperer sig. Mangfoldige mindre fortællinger og episoder (de saakaldte *þættir*), der oprindelig har dannet selvstændige helheder, er indflettede i disse kongehistorier. Disse er dels enkelte kongers, navnlig de to Olavers, Sverres og hans efterfølgeres, især Haakon Haakonssøns, historie, dels almindelige kongesagaer, som begynder paa forskjellige punkter og i regelen ikke gaar længere end til Sverres fremtræden (1177). Til sidstnævnte gruppe hører følgende haandskrifter, der i indhold og udtryk dels stemmer overens indbyrdes, dels afviger fra hinanden: Heimskringla, Snorre Sturlessøns c. 1220-30 forfattede, ypperlige bearbeidelse, der med ynglingeætten som udgangspunkt fortæller Norges historie og særlig hellig Olavs til 1177; Fagrskinna, der med forbigaaelse af alle þættir fortæller historien fra Halvdan svarte til 1177; Morkinskinna (den møre skindbog) med mange þættir og ufuldstændig bevaret (fra Magnus den gode til 1157); Flateyjarbók, den omfangsrigeste samling af kongesagaer, skreven af to prester paa Island mellem 1370 og 80.

Sagaerne om andre lande omfatter fortællinger om Grønland og Vinland; fremdeles Færeyingasaga (med Sigmund Brestessøn og Traand som hovedpersoner) og Orkn-

eyingasaga; endelig de Danmark vedkommende Jómsvíkinga saga og Knýtlingasaga (fra Harald Gormssøn til 1086 med Knut den hellige til midtpunkt), hvilken sidste tillægges Olav hvítaskáld.

§ 7. Den romantiske saga er i Norden en fremmed blomst; den omfatter først og fremst frie oversættelser af latinske og franske, tildels versificerede ridderromaner, som Alexanders saga, Karla-Magnús saga, Þiðreks saga af Bern, Saga Tristrams ok Ísoddar, o. a. Under indflydelse af de fremmede forbilleder udviklede der sig først i Norge, senere ogsaa paa Island en ny, høist eventyrlig og fantastisk smagsretning, der udstrakte sin indflydelse ogsaa til udtrykket og stilen, der blev mere blomstrende og rhetorisk, mindre naturlig og knap. I denne nye stilart forfattedes nu paa Island en hel række af eventyrsagaer med nordisk emne, hvor den historiske kjærne er mer og mindre overdækket af romantiske udsmykninger; hertil hører Ǫrvar-Odds saga, Gautreks saga, Friðþjófs saga, o. a.

Til denne klasse kan ogsaa henregnes helgensagaen (legenden), religiøs-romantiske fortællinger, der som oftest er oversatte fra fremmede sprog: Maríu saga, Postola sǫgur, Barlaams saga ok Jósafats, o. a.

§ 8. Sluttelig skal omtales nogle værker, der ikke gaar ind under nogen af de hidtil behandlede grupper. Vigtigst er her lovene, der efter sit indhold ikke er en generations, men mange aarhundreders arbeide; de nedskreves første gang i Norge under Magnus den gode (1035-47), paa Island i 1117; af norske love er bevaret brudstykker af den ældre lovgivning (Gulatingslov og Frostatingslov) samt den af Magnus lagabøter forbedrede landslov; fra Island haves saavel den gamle lovbog, Grágás, fra fristatens tid, som de efter foreningen med Norge indførte nye love Hákonarbók eller Járnsíða og Jónsbók. Et særdeles mærkeligt skrift er Konungs skuggsjá el. Kongespeilet, forfattet i Norge i det 13de aarh.; forfatteren giver selv i indledningen planen for sit værk: under form af samtale mellem fader og søn vil han give en fremstilling af kjøbmænds, hofmænds, geistliges og

bønders liv og skikke; dog haves kun de to første afsnit. Stjórn er en udførlig omskrivning af det gamle testamentes historiske bøger. Elucidarius er en fra latin oversat religionslærebog, ligesom Kongespeilet i samtaleform. Endelig haves en stor mængde diplomer og annaler.

Mythologi.

Vore forfædres mythologi er paa en gang poesi, filosofi og religion; disse tre elementer er tilstede i forskjellig styrke i de forskjellige myther. For forstaaelsen af den gamle gudelære er det af største vigtighed at stille sig for øie den udviklingsgang, denne maa antages at have gjennemgaaet. De ældste bestanddele synes at være naturmytherne; guder og jætter er personificerede naturkræfter, gavnlige eller fordærvelige for menneskene. I dette forhold er dernæst en moralsk betragtning indlagt: kampen mellem guder og jætter opfattes som en strid mellem godt og ondt; samtidig individialiseres og aandeliggjøres guderne og de øvrige magter: Oden er ikke længere alene stormens legemliggjørelse, han er tillige kamp- og digterguden, repræsentanten for den høieste aandelighed. Efterhaanden samler og ordner de enkelte myther sig i folkets bevidsthed til en sammenhængende kjæde; det sidste resultat af denne udvikling er et storartet verdensepos, begyndende med verdens tilblivelse og endende med dens undergang og fornyelse. Saaledes som aaselæren foreligger for os i de gamle skrifter, specielt de tvende Eddaer, er den udformet i vikingeperiodens udadtil og indadtil saa rigt bevægede tid, i hvis kampliv den gammelgermanske frygtløse, frie og stolte aand fandt sit høieste udtryk, men ogsaa sit overmaal. At derunder berøringen med fremmede kulturer, særskilt med de allerede kristnede irske og angelsaxiske folkeslag, har øvet en for nationens digteriske sans og evne befrugtende, for den

religiøse ærefrygt opløsende virkning, kan ansees for godtgjort. — Vi skal (efter Keyser) meddele et omrids af denne gudelære.

I begyndelsen var tvende urverdener: en ildens og lysets verden, Muspelheim, og en kuldens og mørkets verden, Nivlheim; et uhyre, tomt rum adskilte dem. Af disse to verdeners gjensidige paavirkning tilblev i det tomme rum jotunen Yme og den ham nærende ko, Audhumbla, tilsammen det uordnede verdensstof. Af dette, som dets bedre kræfter, udviklede sig æserne eller guderne, der dræbte Yme og dannede af hans krop verden, himmel og jord. De befolkede jordens indre med dværge, væsener, der først havde faaet liv som madiker i Ymes kjød. Jordens overflade skjænkede de menneskenes slægt, der nedstammede fra et par: Ask og Embla (eg. almetræ), hvilke æserne skabte af træer. Ymes afkom, de onde jotner, naturens kaotiske, forstyrrende kræfter, trængtes, forsaavidt de ikke druknede i sin stamfaders blod, hen til jordskivens nordlige udkanter ved det store omflydende verdenshav, over hvilket jotunen Æge herskede.

Æserne fra sine himmelboliger styrede nærmest verdens- og menneskelivets gang. I deres spidse som fader og fyrste stod Oden, stormguden, der indgjød menneskene forstand og digterisk begeistring, men ogsaa optændte hos dem kamplyst og krigervildhed. Ved hans side som hustru stod Frigg. Odens søn med gudinde Jord var Tor, tordenen, kraften, menneskenes ven og værger mod alle onde magter, landbrugets og det huslige livs beskytter. Mange andre æser og aasynjer virkede ved siden af dem i underordnede, engere kredse.

Allerede i tidens morgen havde æserne optaget i sit samfund mægtige væsener af de vise vaners æt: Njord, rigdommens giver, søfarts og handels beskytter, samt hans børn, Frøy (eg. herre), frugtbarhedens gud, og Frøyja (eg. herskerinde), kjærlighedens gudinde. Men de havde ogsaa optaget i sin midte et jotunvæsen, den skjønne, men onde og lumske Loke, ilden og den fordærvelige lidenskab. Han modarbeidede lønligen æsernes virksomhed, undergravede deres verdensherredømme og stræbte stedse at bane sine brødre jotnerne veien til at omstyrte æsernes værk.

Thi jotnernes magt var kun hemmet og indskrænket ved æserne, men ei tilintetgjort. Ligesom æsernes virken aabenbarede sig i alt, hvad der var godt, skjønt og ophøiet i naturen og menneskeaanden, saaledes fremglimtede ogsaa jotnernes i alt, hvad der var ondt og forstyrrende. Som livet udgik fra æserne, udgik døden fra jotnerne. Den blege Hel, Lokes datter, kaldte ubønhørligen til Helheim menneskets legemlige væsen, medens dog dets aand, hvis den var mærket med dyd og tapperhed, kunde hæve sig til samliv med guderne i deres herlige himmelboliger. I hele verdenslivet saa man sporet af den bestandige kamp mellem æser og jotner, og ikkun Tors vældige, aldrig hvilende arm formaaede med den knusende hammer Mjolne (knuseren) at værge æsernes værk, den ordnede verden, mod de ødelæggende kræfters stedse gjentagne angreb.

Over begge disse stridende magter, uafhængige af dem begge, stod tidens og skjæbnens høie gudinder, de tre norner, hvis oprindelse var en dunkel gaade, men hvis bud var en urokkelig lov, for hvilken guder saavel som alle andre væsener maatte bøie sig. Ringere norner, deres udsendinger, tænktes at optræde i menneskeverdenen, dels for ved fødselen at udmaale menneskets levealder og bestemme dets skjæbne, dels for som usynlige følgeaander, hamingjer, at ledsage det gjennem livet, dels for som menneskelige spaakvinder, volver, at forudforkynde det skjæbnens vilje. Beslægtede med nornerne tænktes ogsaa valkyrjerne, der som Odens tjenerinder red gjennem luft og over hav, og indfandt sig i slagene for at hente til hans Valhal hans udkaarne sønner, der som einherjer skulde følge æserne i disses sidste store kamp mod de onde magter.

Thi den Strid, som gik gjennem hele verdenslivet, skulde ende i en sidste kamp, i Ragnarok. Æserne var ikke evige, ligesaalidt som den verden, med hvilken de var fremsprungne, hvilken de fra først af havde ordnet, som de siden opholdt og værgede. Da de begyndte at benytte jotnernes kræfter for at befordre sin egen storhed og optog jotunvæsener i sin midte, svækkedes deres gudemagt. De maatte se en af sin egen kreds, Odens egen søn, den blide og

rene Balder, ved Lokes ondskab synke i døden som Hels bytte. De kunde binde Loke, men tilintetgjøre ham kunde de ikke. De forudsaa selv sit kommende fald, men kunde ikke afværge det. I Ragnarok skulde Lokes baand briste, og alle onde, jotunartede væsener forene sig under ham og hans skrækkelige afkom, Midgardsormen og Fenresulven, for at møde æserne i en afgjørende kamp. I denne skulde æserne og deres fiender indbyrdes fælde hinanden. Den evige ildverdens, Muspelheims, hersker, Surt, skulde derpaa slynge sine luer over verden, der forbrændt skulde synke i havet.

Men verden gaar kun under for at gjenfødes herligere. En skjønnere jord skal atter skyde op af havet og befolkes af en livskraftigere menneskeslægt. Gjenfødte æser skal indtræde i de forgangnes himmelboliger. De afledne godes aander skal samles i det lysende Gimle, de ondes nedstødes til det evige Nivlheims frygtelige Naastrand (ligstrand). Nu er det godes seier afgjort. Alt ondt skal udslettes af verden, naar den mægtige, hvis navn man ei vovede at nævne, aabenbarer sig i sin herlighed.

Verslære.

Den norrøne verskunst hviler paa rhythmus, d. v. s. en regelmæssig afvexling af betonede og ubetonede stavelser, og stavelsetælling. Versrhythmen maa altid dække sig med satsrhytmen eller den naturlige betoning. Det simpleste versmaal bestaar af linjer paa fire stavelser, fordelte paa to fødder eller takter. Man har opstillet fem grundtyper for disse verslinjer, tre ligefodede og to uligefodede. Naar vi med _́ betegner en lang betonet stavelse, med × en ubetonet stavelse af ligegyldig kvantitet, bliver schemaet dette:

A. _́ × | _́ ×
B. × _́ | × _́
C. × _́ | ⏓́ ×

D. _́ | _́ × ×
E. _́ × × | _́

Ved typus C kan, som man ser, første stavelse i anden takt ogsaa være kort. Dette er ligeledes tilfælde i typus A, naar der paa sidste stavelse af første takt hviler en stærk naturlig bitone. Enhver lang betonet stavelse kan opløses i to, hvoraf den første er kort og betonet; sjeldnere er opløsning af ubetonede stavelser. En ubetonet vokal kan udstødes foran en anden ubetonet vokal. Lang vokal forkortes foran vokal. Exempelvis anføres her en strofe af Þrymskviða:

E. *Þá kvað þat Þrymr, | þursa dróttinn:* A.
A. *„Standið upp, jǫtnar, | ok stráið bekki:* C.
B. *nú fœra mér | Freyju at kván,* E.
A. *Njarðar dóttur | ór Nóatúnum.“* C.

I l. 3 danner *ið upp* opløsning. *stráið* (læs: *straið*) i l. 4 og *Nóa* (læs: *Noa*) i l. 8 er metrisk ligegjældende med en lang stavelse.

Uundværligt for alle norrøne vers er bogstavrimet (alliteration), som bestaar deri, at to eller tre vægtige ord begynder enten med samme konsonant eller med (helst forskjellig) vokal. Ved bogstavrimet sammenknyttes to verslinjer, der som regel ogsaa bør danne en logisk enhed, til et linjepar; første linje indeholder en eller to bistave, de saakaldte støtter *(stuðlar)*, anden linje hovedstaven *(hǫfuðstafr)*, der altid staar i det første betonede ord.

Den versart, der bestaar af 8-linjede strofer af den her beskrevne beskaffenhed, kaldes *kviðuháttr (kviða* episk digt, *háttr* metrum).

Langt mindre regelmæssig bygget er *ljóðaháttr*-strofen. Denne bestaar af 6 linjer, hvoraf atter 3 og 3 hører nærmere sammen. Inden halvstrofen lader der sig iagttage en tilbøielighed til at skride frem fra kortere til længere linjer. Med hensyn til rimstave er de to første linjer forbundne paa lignende maade som kviðuháttr's linjepar, medens den tredje har rimstave for sig selv. I dette versemaal er Hávamál affattet.

Den egentlige skaldepoesis versmaal er *dróttkvæðr háttr.* Denne kan opfattes som opstaaet af *kviðuháttr* ved tilføielse af en tillægstakt af formen ⏖ × i slutningen af hver verslinje. Men den kunstige dróttkvæðr háttr adskiller sig desuden fra de ovenfor omtalte mere folkelige versarter ved anvendelse af stavelserimet *(hending)*. Dette er af to slags: helrim, naar to stavelser har samme vokal og ender paa samme konsonant(er), halvrim, naar vokalerne er forskjellige. I de strengere byggede arter af dróttkvæðr háttr anvendes halvrim i ulige, helrim i lige linjer. Den anden rimstavelse er overalt den næstsidste i linjen. Exempel:

Fyrr mun heimr ok himnar
hugreifum Óleifi,
(hann vas menskra manna
mest gótt) í tvau bresta,
áðr en glíkr at góðu
gœðingr muni fœðask.
Kœns hafi Kristr enn hreini
konungs ǫnd ofar lǫndum[1]).

---

[1]) Strofen er den sidste i Halfred Vandrædeskalds Erfidrápa Ólafs Tryggvasonar. Ordforbindelsen er denne: *Fyrr mun heimr ok himnar bresta i tvau, áðr en gœðingr glíkr hugreifum Óleifi muni fœðask; hann vas mest gótt menskra manna. Kristr enn hreini hafi kœns konungs ǫnd ofar lǫndum;* d. e. himmel og jord vil forgaa, før en konge, der i det gode kan maale sig med den raske Olav, vil fødes; han var den bedste blandt mennesker. Den rene Krist have den vise konges aand i himlen.

Anhang.

Oversigt over det norske sprogs historie.

Oldnorsk.

§ 1. Arkæologien lærer os, at Norge har været beboet allerede i den yngre stenalder, der ophører nogle aarhundreder før Kristi fødsel. Derimod har man endnu ikke kunnet udfinde, hvilken folkeæt den skandinaviske stenalder- og broncealderbefolkning har tilhørt. Først runeindskrifterne, der begynder i Danmark c. 500 efter Kristus, giver os sikker oplysning om befolkningens nationalitet; vi ser af dem, at allerede i den ældre jernalder, som i Norge regnes fra et par aarhundreder efter Kristus til c. 800, har germanske folkeslag beboet Skandinavien. Den ældre jernalders skrift var det ældre runealfabet med 24 tegn, som, dannet i landene ved Alperne paa grundlag af det latinske alfabet, synes at være kommet til de skandinaviske lande samtidig med de oldsager, som betegner den tidligste indflydelse af romersk kultur. Runeskriften findes kun bevaret i korte indskrifter paa gravstene og oldsager. I den yngre jernalder modificeredes det gamle alfabet og indskrænkedes til 16 tegn; sproget bærer her et langt yngre præg og slutter sig nær i form til det, som vi kjender fra den historiske tids skrifter. I Norge findes fra hedensk tid ikke mange runeindskrifter; de fleste tilhører tiden fra 1050 til 1350 og er saaledes kun lidet ældre end den ældste skrevne literatur. Hvad af denne er bevaret, er udelukkende skrevet i det latinske alfabet. Foruden i Norge og paa Island samt Færøerne taltes det norrøne sprog ogsaa

Runesten fra Strand i Ryfylke i den ældre runerække. Indhold: *hadulaika Rekhagusta[l]-da Rhlaaiwido magu minino;* ɔ: Họðleikr (hviler her). Jeg Họgstaldr begravede min søn.

til en tid i dele af Irland og det nordlige Skotland, Man, Hebriderne, Shetlandsøerne og Orknøerne (paa de tvende sidste øgrupper til langt ind i den nyere tid), desuden i visse dele af det nuværende Sverige (Bohuslen, et distrikt af Dalarne, Jemteland og Herjedalen).

§ 2. Allerede i de ældste skrevne mindesmærker (i det 12te aarh.) opviser den norske sproggren adskillige sproglige afvigelser fra islandsk. Saaledes er *u*-omlyden kun strengt gjennemført, hvor den omlydvirkende vokal er bortfalden: n. *kallaðum* — isl. *kọlluðum,* n. *þjónasto* — isl. *þjónustu. H* bortfaldt i norsk tidlig foran *r, l, n,* (n. *ræinlega* — isl. *hreinliga*). Den islandske forlængelse af *a, o, u,* foran *lf, lg, lk, lm, lp* (*hálfr* etc.) optræder i norsk kun rent sporadisk. 2 pers. plur. af verberne ender i islandsk paa-*t*

el. -*ð*, i norsk ofte paa -*r* (isl. *takit*, -*ð* — n. *takir*). I visse haandskrifter optræder en egen vokalharmoni: *tíðir, tungur* — *bœner, konor*. *ja* bliver *jæ*: n. *hjærta* — isl. *hjarta*.

Middelnorsk.

§ 3. Efterat Norge i 1319 var forenet i personal-union med Sverige, begynder svecismer at vinde indgang i det norske skriftsprog. Ogsaa forøvrigt antager sproget en yngre karakter: *rl og rn* assimileres ofte til *ll* og *nn*: *kall* (f. *karl*), *konn* (f. *korn*) *prestanner* (f. *prestarnir*); *i* bliver *y* foran *r*, *l*: *hyrðir* (f. *hirðir*), *lykyl* (f. *lykill*); udlydende *r* efter konsonant erstattes af *er* el. *ær*, hvoraf undertiden blot *e*, *æ*: *hester (hestr), bøker* (*bœkr*), *Þolleifær* (*Þorleifr*), *Guðlæifæ* (*Guðleifr*). Omkring 1400 viser sig *kv* for ældre *hv* (dog ikke i pronomener, hvor *kv* blot optræder paa vestlandet), t. ex. stedsnavnet *Qviteseið* (*hvítr* hvid). Efterat Norge var indtraadt i forening med Danmark og (for en tid) med Sverige, optages en mængde danismer og en og anden svecisme. Exempel paa de sidste er 2 pers. pl. paa -*in* (for -*ir*, -*ið*), t. ex. *vilin* I vil; pron. *jak* for *ek* jeg. Blandt de første er de vigtigste: at *b, d, g* optræder i stedet for *p, t, k*, t. ex. i stedsnavnene *Nabø* (ældre *Napa*), *Tvedæ sogn* (*Þveita sókn*); at -*a* i endelsen erstattes af -*e*, t, ex. *høre* (*heyra*), *søghe* (*sækja*); enkeltstaaende danske ordformer som *jek* (*ek*) jeg, *se* (*sjá*) se, *spørge* (*spyrja*) m. m. Henimod slutningen af middelalderen tiltager danskens indflydelse med kjæmpeskridt, saa at den norske literatur stadig aftager, og norsk som skriftsprog sluttelig aldeles fortrænges af dansk. I det 15de aarh. har Norge neppe anden literatur end diplomer, og allerede ved slutningen af aarhundredet er det overveiende antal af disse skrevet paa et sprog, som er næsten rent dansk. I det 16de aarh. træffes paa norsk skrevne diplomer kun som sjeldne undtagelser, og fra reformationstiden af, da bibelen og de gamle love oversættes paa dansk, ikke norsk, er dansk afgjort Norges literatursprog og derhos bybefolkningens og de læsekyndiges talesprog.

§ 4. Dialektiske forskjelligheder viser sig i stort antal i de norske diplomer fra 13de, 14de og 15de aarh. Mest fremtrædende er modsætningen mellem spoget i det vestlige

Norge, som i mangt og meget udvikler sig i overensstemmelse med dattersproget islandsk, og i det østlige Norge, som opviser endnu mere iøinefaldende overensstemmelser med den samtidige oldsvensk. De vigtigste østlandske dialekteiendommeligheder paa denne tid er: istedetfor *a* optræder *æ* i pron. *þænn* den, *þæt* det og adv. *þær* der (allerede i det 13de aarh.), senere (14de aarh.) ogsaa i endelser efter lang rodstavelse, t. ex. *sendæ* sende, *høyræ* høre (men *gera* gjøre, *vita* vide); *y* bliver undertiden *iu* foran *r, l,* t. ex. *hiurder* hyrde, *lykiul* nøgle for *hyrðir, lykyl* (se § 3); udlydende *-r* efter konsonant blir ofte *-ar,* undertiden blot *-a*, t. ex. *prestar (prestr), bøkar* (*bækr*), dat. sing. *brøða* (*bræðr*); *tl* gaar over til *sl*, t. ex. *lisla (litla),* navnet *Atsle, Asle* (*Atli*); *rs* giver en tyk *s*-lyd (skrevet *ls*), t. ex. *Bærdols,* gen. af navnet *Bergþórr; nd, ld* assimileres til *nn, ll,* t. ex. *bann* (*band*) baand, stedsnavnet *Westfoll* (*Westfold*); samt (allerede fra det 13de aarh.) spor af den for de nyøstlandske dialekter saa karakteristiske vokalharmoni el. tiljevning, t. ex. *voka, vuku* for *vaku* (isl. *vǫku* af *vaka* vigiliæ) eller *mykyll* for *mykill* stor. Som vestlandske eiendommeligheder kan mærkes: udlydende *-r* efter konsonant blir *-ur, -or,* t. ex. *vetur* (*vetr*) vinter, *rettur* (*réttr*) rigtig, *aftor* (*aptr*) atter; *sl* gaar over til *tl,* t. ex. *sytlla* (*sýsla*) sysle; *hv* blir *kv* ogsaa i pronomener, t. ex. *kuer* (*hverr*) hvem, *kuassu (hversu)* hvorledes. Allerede omkr. 1600 synes den nuværende dialektspaltning i alt væsentligt at have været uddannet.

Nynorsk.

§ 5. Følgende hovedafvigelser karakteriserer de norske bygdemaal ligeoverfor oldnorsk og tildels middelnorsk:

1. Det gamle *þ* er faldt sammen med *t (tak* = oldn. *þak* tag), undtagen i pronominale ord, hvor den svagere akcent har bevirket overgang til *d (du* = oldn. *þú, daa* = oldn. *þá).* — Oldn. *ð* er overalt forstummet undtagen i et lidet hjørne ved Stadt (udtalt *d* eller *ð)* samt et par andre strøg, hvor det udtales som *d* i visse tilfælde; altsaa: *ba* = oldn. *bað* (et bad el. jeg bad), *va* = oldn. *vaða.* Et lignende forhold finder sted ved i endelser og i ubetonede ord, som i middelnorsk blev *ð*:

huse = mid. n. *húsið, da* el. *de* = mid. n. *það, þæð* (§ 4). — Medens der foran *r, l* og *n* ikke mere findes spor af noget *h* (§ 2), er dette foran *j* paa enkelte steder bevaret som *k (kjelm* = oldn. *hjalmr),* og foran *v* er dette tilfælde i den største del af landet *(kval* = oldn. *hvalr* hval, *kvass* = oldn. *hvass*); angaaende østl. *hot* el. *haa* = vestl. *kva* (oldn. *hvat*), østl. *hoss* = vestl. *koss* el. *korso* (oldn. *hversu*) se § 4. — Udlydende ubetonet *n* er gjennemgaaende bortfaldt: *mea* = oldn. *meðan, unda* = oldn. *undan, soli* el. *sole* = oldn. *sólin* solen, *aari* el. *aare* = oldn. *árin* aarene, *klokka* = oldn. *klukkan* klokken, *opi* (fem. af *open)* = oldn. *opin, ei* = oldn. *ein* (fem. af *einn), mi* = oldn. *mín*. — I de allerfleste bygdemaal er *r* stumt i ord som *barn* (udt. *baan), born* (udt. *bonn), horn, kvern* (sml. § 3); ligesaa assimileres *rl: follog* = oldn. *forlǫg* føderaad (§ 3). Endvidere (dog ikke i de ældste maal) *mb* >*mm (lamb* og *lamm), nd* og *ld* til *nn* og *ll* (§ 3). Ligesom alle disse er ogsaa assimilationen af *vn* til *mn* (østl *namn,* vestl. især *navn)* af gammelt datum. Gjennemgaaende er assimilationen af *ð* med *k,g: makk* = oldn. *maðkr* mark, *stagga* = oldn. *staðga* stanse.

2. Den saakaldte *u*-omlyd af *a* er ved udjevning mellem de forskjellige former af et ord dels helt gjennemført, dels helt bortkastet: *bork* = oldn. *bǫrkr* bark — *galt* = oldn. *gǫltr* galt, *tonn* = oldn. *tǫnn* tand — *sak* = oldn. *sǫk* sag, *hoka* = oldn. *haka* hage — *vara* = oldn. *vara* vare. Undertiden er betydningen differentieret: *tram* forhøining — *trom* kant, *mark* jord — *mork* skov, *gata* gade i by — *gota* indhegnet vei (oldn. *þrǫmr, mǫrk, gata).* Den gamle diftong *jǫ* gaar altid over til *jø*, undtagen foran *rð: mjø(d), bjørk, fjøra* (fjære) — *fjord, jord.* Omlyden i intetkjøn flertal *(born, votn, lond)* findes ved de fleste ord kun bevaret i de færreste dialekter (især de sydlige egne). Omlyden i hunkjøn af adjektiverne findes nu kun i faa bygdemaal (Hardanger, Sætersdalen: *brott* = oldn. *brǫtt* brat, *fost* = oldn. *fǫst* fast). — Det oldnorske *i* foran enkelt konsonant findes udenfor Telemarken kun sjelden bevaret som rent *i*, men nærmer sig mer eller mindre lukket *e: bete* el. *beta* = oldn. *biti* bid, *veta* = oldn.

vita, let = oldn. *litr* farve. Foran *r* + konsonant er *i* sædvanlig ombyttet med *y* eller *ø*: *vyrda* (østl. *vøle*) = oldn. *virða* agte, *kyrkja* = oldn. *kirkja* (§ 3); undertiden findes denne overgang ogsaa foran *l* + konsonant: *sylv* = oldn. *silfr* sølv, *stylk* (østl. *stølk*) = oldn. *stilkr* stilk. — Diftongen *ja* er for det meste gaaet over til *je*: *djerv* = oldn. *djarfr*, *hjelm* = oldn. *hjalmr* (§ 2).

3. I de fleste nynorske dialekter er ethvert betonet enstavelsesord langt, idet de gamle kvantitetsforholde kun har holdt sig i nordre Gudbrandsdalen: her udtales t. ex. *las* (læste) med kort *a* og kort *s*. I de øvrige ældre bygdemaal er de gamle korte vokaler foran enkelt konsonant forlængede: *lās*, *lēt* (farve); andre steder (Glommendalen, det sydlige østland) er konsonantforlængelse hyppigere: *lett* (farve), *kjøtt*. Ved de korte tostavelsesord (oldn. *biti, hafa*), der vel i middelnorsk er blevne udtalte med tilnærmelsevis ligevægt mellem stavelserne, er den korte udtale i østlandsk ulige mere udbredt end ved enstavelsesord, endskjønt ligevægten sjelden er ganske fuldkommen: enten roden eller (i de ældste dialekter) endelsen vil gjerne faa en liden forstærkning eller forlængelse. Ogsaa her har det ældre trin holdt sig bedst i nordre Gudbrandsdalen. Medens i andre østlandske bygder lang udtale af rodvokalen er det almindelige, er der i vestlandsk en tilbøielighed til at forlænge begge vokaler, hvorved eftertrykket forbliver omtrent lige.

4. I kasusbøiningen er der indtraadt en betydelig forenkling. Nominativ og akkusativ er faldne sammen, idet nominativmærket *-r* enten er bortfaldt eller bevaret som *e* (ved adjektiverne ogsaa *o,u*); sml. § 3. Medens der af den ubestemte dativ kun findes rester tilbage, er derimod den bestemte form bevaret i en stor del af landet som særskilt kasus, i ental med særegne endelser for hvert kjøn, i flertal med den fælles endelse *-om*. Ogsaa genitiv har forskjellige former, men bruges kun sjelden i bestemt form, ligesom dens brug ogsaa ellers er temmelig sparsom, idet dens begreb erstattes ved præpositioner (*til* el. *te, åt, av*, o. fl.) eller pronomener (vestl. og nordenfj. *sin*, østl. *hans* el. *hass, hennar*). For ad-

jektivernes vedkommende kan brugen af kasus ansees for opgiven.

5. Personalformer af verber adskilles nu ikke mere. Flertal nutid er ved de svage verber enten lig infinitiv eller lig ental; i fortid er flertal altid lig ental: *døma* — præs. *döme(r)*, fl. *døma (døme)* — imperf. *dømde*. Ogsaa ved de stærke verber er flertalsformen saavel i nutid (t. ex. *eg stend, me standa)* som i fortid (t. ex *eg fann, me funno)* kun i de allerfærreste bygder i fuld brug. Konjunktiv er en lidet benyttet form og har kun i nutid nogen almindelig anvendelse; den lyder her lig infinitiv, uden forsaavidt som dens hyppigste endelse er-*e*; dens betydning er sædvanlig en ønskende (i fortid en betingende).

6. Den hyppigste sammensætningsvokal er *e: slåttemann, mjølkemat, ospeskog*. Den oldnorske endelse *-an* i hunkjønsord er trængt tilside af *-ing: leiting, lesing*. Adskillige præfixer er blevne sjeldne eller ubekjendte *(auð-, tor-, fjǫl-, megin-, frum-)*.

7. Den bestemte form af substantivet har tiltaget i brug (sml. § 6. 7). Kun faa verber forbindes med dativ, ingen med genitiv. Upersonlige verber er sjeldne: *eg tyrste(r)* = oldn. *mik þyrstir, eg tykje(r), synest;* ligesaa udeladelsen af det ubestemte subjekt: (østl.) *her kann ein høyre de* = oldn. *hér má þat heyra*.

§ 6. Fra d a n s k adskiller det norske folkesprog sig i følgende hovedpunkter:

1. Norsk har, ligesom svensk, bevaret de gamle haarde konsonanter, hvor dansk har forandret dem til bløde: *gripa* gribe, *fat* fad; kun i det sydvestlige kystmaal (omtrent fra Tvedestrand til det nordlige Ryfylke) findes bløde konsonanter for haarde. — Den lyd, der i oldnorsk skrives *ð* og i norsk sædvanlig er bortfaldt (§ 5. 1), er i almindelig dansk næsten altid bevaret som et blødt *d* (paa Fyen er det stumt). — *j* er i norsk almindelig bevaret i endestavelser: *se(g)ja* sige, *søkja* søge, *sitja* sidde, *vilja* ville. Mærk: *selja* — d. sælge, *dylja* — d. dølge, *spyrja* — d. spørge. Omvendt optræder det gamle *g* i dansk ofte som *i*: n. *auga* — d. øie, n. *veg, vega* — d. vei, veie. — Allerede i oldnorsk mangler *v*

sædvanlig foran *r*, medens dansk har bevaret lyden: oldn. *rangr* — d. vrang, oldn. *reiðr* — d. vred; ikke desto mindre findes *vr* endnu i flere gamle maal (Raabygdelaget, Telemarken). — *ld* og *nd* er i dansk faldne sammen med oprindeligt *ll* og *nn*, hvilket i norsk ikke gjennemgaaende er tilfælde (§ 5 1).

2. Af den gamle *u*-omlyd, der i dansk allerede tidlig næsten ganske udtrængtes (undt. børn, haand, o. a.), er der i norsk en mængde levninger (§ 5. 2). — Det norske sprog har bevaret sine diftonger, hvor dansk har forenklet lyden: n. *laus* — d. løs, n. *høyra* — d. høre, n. *rein* — d. ren; ligesaa: n. *djup* — d. dyb, n. *ljos* — d. lys. — De gamle endevokaler adskilles endnu i norsk, medens de i dansk er fordunklede til *e*: n. *daga(r)* — d. dage, n. *gamal* — d. gammel, n. *fara* — d. fare, n. *illa* (eller *ille*) — d. ilde; n. *kistor (kistur)* — d. kister, n. *morgon* (oldn. *morgunn)* — d. morgen. — Andre afvigelser, der tildels er af ældre datum: *fe* (fæ) *kne* (knæ) *tre* (træ); *bu* (bo), *bru* (bro), *tru* (tro); *hogga* (hugge), *kol* (kul); *gard* (gaard), *kald* (kold).

3. I norsk har substantivet bevaret de gamle tre kjøn med skarp adskillelse af bøiningsformer og artikel, medens i dansk hankjøn og hunkjøn er faldne sammen med fælles artikler og endelser. I intetkjøn flertal har norsk ingen endelse: n. *hus* — d. huse. I dansk er en fælles genitiv gjennemført (sml. § 5. 4).

4. De stærke verber har i norsk omlyd i præsens, medens den i dansk er udtrængt: *kjem* (kommer), *søv* (sover), *skyt* (skyder), *fer* (farer), *slær* (slaar). Ligeledes er de tre gamle præsensendelser for 2den og 3die person ental: *-r (kemr, setr), -ir (dœmir), -ar (elskar)* i norsk reflekterende i de tre præsensklasser paa -» *(tel = oldn. telr), — e(r) (døme(r)), — a(r) (kasta(r))*, medens i dansk uniformering har fundet sted. — Reflexivformen paa -*st* eller (især paa østlandet og nordenfjelds) -*s* bruges ikke i norsk som almindelig passivform, for hvilket begreb hjælpeverberne *vera* og *verda* anvendes *(eg er* el. *verd sett* jeg sættes*): se(g)jast* = sige sig, *rekast* = drive om; paa overgangen til passiv: *han venst* = han vænner sig el. vænnes, *de spyrst* = det spørges

5. Spørgende og relative adverbier sammensatte af prono-

minalia og præpositioner er i norsk sjeldne; det heder: (vestl.) *eg veit, kva da kom af* hvoraf det kom, *i dæ* = deri, *fyre di* = derfor. Ofte udelades i norsk pronomenet, og præpositionen staar absolut: *han tok ein kjep og slog me* = dermed el. med den, *dæ ligg inkje meir ve* = oldn. *liggr eigi meira við*.

6. Af norske egenheder i orddannelsen mærkes: Konkrete substantiver paa *ing* af adjektiver *(blinding, dauing)*, abstrakter paa *na (spurna* efterspørsel, *skilna* = oldn. *skilnaðr), leike (beinleike, storleike), semd (langsemd* langsomhed, kjedsomhed*)*, og *løysa (gagnløysa, svevnløysa)*. Endvidere endel præfixer, som *and* imod *(andføttes), atter* = oldn. *aptr (atterslag* tilbageslag*)*, de forstærkende *ov (ovfrost, ovstor), si (siregna)* og *ør (ørliten)*.

7. Substantivet har i norsk bestemt form ogsaa efter den bestemte artikel: *den (litle) guten, de aare, denne guten;* ligesaa: *same dagen, høgre foten, ut paa ville have.* — Possessivet sættes i norsk sædvanlig efter substantivet: *staven min, hans, dotter di.* — Præsens participium i forbindelse med verbet *vera* betegner i norsk, ligesom i oldnorsk, en pligt, nødvendighed eller mulighed: *de var ventande, her er knapt levande.*

8. Norsk (og svensk) udmærker sig ligeoverfor dansk (og de fleste andre sprog) ved at adskille to slags tonelag, det enkelte eller enstavelsestonelaget i oprindelige enstavelsesord og ord med efterhængt artikel og det sammensatte eller tostavelsestonelaget i oprindelige to- (og fler)stavelsesord: sml. t. ex. (østl.) *henner* = oldn. *hendr* og *henner* = oldn. *hendir* (det hænder), *bøter* = oldn. *bœtr* og *bøter* = oldn. *bœtir* (han bøder), *kaste* = kastet (subst.) og *kaste* = kaste (verbum). Til vort enkelte tonefald svarer den danske »stødtone«, der er en pludselig anspændelse af stemmen med paafølgende øieblikkelig svækkelse; til vort sammensatte tonelag svarer i dansk mangelen af stød.

§ 7. Medens de norske bygdemaal nedstammer fra det oldnorske og, paa de i byernes (og da især de østlandske byers) omegn og tilstødende distrikter talte dialekter nær, næsten kan ansees frie for fremmed paavirkning (hvilken kun for ordforraadets vedkommende er af nogen betydning), er det nu brugelige b y- og r i g s s p r o g af dansk oprindelse. Imidlertid har

saavel byernes talesprog som skriftsproget optaget i sig mange norske elementer og optager stadig flere. Vort bysprogs udtale er væsentlig norsk, dets tonefald norsk, dets bøininger for en stor del ligesaa, og det har tusender af særlig norske ord og vendinger. Især paa østlandet er overgangen fra bymaal til bygdemaal en gradvis, og bymaalet føles her ikke i den grad som paa vestlandet som et fremmed sprog. De vigtigste for by og land fælles udtaleeiendommeligheder er følgende: De haarde konsonanter bruges i byerne (undtagen de syd-vestlige) i alle dagligdagse ord; faar derimod foredraget et høiere præg, helder udtalelsen imod den bløde. Idet der nu i den daglige tale optages ord, der i en speciel betydning oprindelig tilhører den ædlere stil, beriges efterhaanden sproget med orddubletter med nuanceret betydning: sml. skabe — skape sei, smag (i figurlig bet.) — smak (om spise), slebent væsen — slepet glas. Tonelaget er som i dialekterne: jvf. tømmer = oldn. *timbr* og tømmer = oldn. *taumar,* kokken (af kok) og kokken (af kokke). Derimod er der nogen vaklen i kvantiteten af oprindelig korte enstavelsesord, hvoraf ikke faa (t. ex. smør, glas, græs) udtales med efterligning af dansk korthed, d. v. s. vokalen holdes kort, hvorimod konsonanten forlænges (modsat dansk, hvor begge er korte); i andre tilfælde er udtalen vaklende: øll el. ōl; sml. § 5. 3.

§ 8. Det øverste kjendemærke for en dialekts art er den grammatiske og lydlige form; herefter kommer tonefaldet, saa ordforraadet. Bestemmelsen af dialektgrænser vanskeliggjøres derved, at enhver dialekt ved sine yderlinjer nærmer sig nabomaalene, samt derved, at grænsen for en eiendommelighed ikke er afgjørende for eller falder sammen med en andens begrænsning. De skarpeste grænselinjer udgjøres hyppigt af store naturhindringer; saadanne er i Norge fjeldkjæderne. Man har inddelt bygdemaalene i tre hovedrækker: 1. den nordenfjeldske (Trondhjems stift og Nordland), 2. den vestenfjeldske (Bergens stift og den vestlige del af Kristianssands stift), 3. den søndenfjeldske (Akershus og den østlige del af Kristianssands stift). Imidlertid er den sproglige forskjel mellem vest og øst betydelig større end mellem nord og syd, og vi kan

saaledes forenkle systemet ved antagelse af to hovedrækker, en for Bergens og Kristianssands stift og en anden for Akershus stift og det nordenfjeldske.

Vi giver de vigtigste forskjelligheder mellem vest- og østlandsk, idet vi under den sidste klasse ogsaa indbefatter det trøndske maal, saafremt andet ikke anmærkes:

1. Idet *r* støder sammen med tandlyden *t*, opstaar i det østnorske og nordenfjeldske (til og med Salten) en eiendommelig lydsammensmeltning: *r* mister sin trille, men trækker til erstatning tandlyden op til gummerne eller ganehvælvet; tandlyden blir herved mer eller mindre dump eller »tyk«; t. ex. *svart, vart* varmt. Ved de øvrige tandlyd er forholdet noget forskjelligt: angaaende *rd* se strax nedenfor; *rs* var allerede i oldnorsk hyppigt, i middelnorsk stadig assimileret *(foss = fors)*; om oprindeligt *rl* og *rn* se § 5. 1. Tyk udtale af *d, s, l, n,* er saaledes ikke saa hyppig som af *t,* men findes dog 1. ved nyere (og undertiden gammel) berøring med *r,* 2. efter tykt *l* (hvorom strax): *hørde* hørte, *førde* fulgte, *til gars* til gaards, *hars* el. *hœrs* hals, *spurlag* efterretning, *garn* gaarden, *storn* stolen, *ørn* ørn. Forskjelligt fra dette *r* er det »tykke *l*«, der dannes ved at trække tungespidsen op mod det midtre ganehvælv, hvorefter tungespidsen med et slag føres fremover langs ganen henimod tænderne; denne lyd har omtrent samme udbredelse som de foregaaende og er idethele et af de mest karakteristiske mærker for østlandsk; den findes i ægte østlandsk foruden for *l* (undtagen i fremlyd og fordobling samt efter de mest palatale vokaler): *ful* listig, *høl* hul, ogsaa overalt for *rd: hal* haard, *gal* gaard. — Modsætningen til disse »tykke« lyd dannes af de »tynde« eller palatale konsonanter; palataliserede (joderede eller mouillerede) forekommer *l* og *n* samt *d* og *t* af oprindelige dobbeltkonsonanter i det nordlige og østlige Norge: *alle, mann, rædd, gott,* medens denne udtale er fremmed for det vestlige; dog undtages for østlandsken Valders, Hallingdal og Numedal, for vestlandet det Nordbergenske, ligesom paa det sydlige østland palataliseringen sædvanlig er udtrængt fra konsonanten og overført paa den foregaaende vokal, som da bliver palatalt farvet (*i*-holdig). — I vestlandsk

udtales *g* og *k* overalt (undtagen i indre Sogn) stærkt palatalt (som *gj, kj)* i substantivernes bestemte form: m. *da(g)jen, krokjen,* n. *sla(g)je, takje,* f. *sakje, bokje;* paa østlandet er palataliseringen sædvanlig bortfaldt: *dagen, kroken, slage, take, saka, boka;* i det nordenfjeldske hersker vaklen.

2. Karakteristisk for flere østlandske og nordenfjeldske dialekter er den saakaldte tiljævning eller ligedannelse, der bestaar i, at rodvokalen i korte tostavelsesord mere eller mindre lempes efter (den lige- eller overvægtige) endevokal: *roko, ruku* = oldn. vestl. *reka* skovl, *gutu* = oldn. *gata,* trøndersk *mada* el. *mådå* (med bevaret *ð;* § 5. 1) = oldn. *meðan, låså* = oldn. *lesa,* Gudbr. *dågå* el. *dågå'* (med hovedvægten paa endelsen; § 5. 3) = oldn. *dagar* dage, Tinn: *ein bití — tvo bytå'.* — Det oldnorske udlydende - *r* efter konsonant, der i middelnorsk optræder med vokal foran (§ 3 og 4), : [1]) *dagr, fiskr* [2]) *flatr, léttr,* [3]) *fætr, bækr,* [4]) *setr, brýtr* har i dialekterne havt følgende skjæbne: i klasse [3]) er formerne talrige og stærkt afvigende *(røte(r), -ur, -a(r)* el. *røt);* i [1]) er endelsen enten bortfaldt (saa i det østlandske undtagen de vestlige egne) eller bevaret som *e;* i [2]) og [4]) beholder vestlandsken endelsen i formen *e* (ved adjektiver ogsaa *o, u): faste* (gjælder sædvanlig ogsaa for hunkjøn; sml. § 5. 2) = oldn. *fastr, bryte* = oldn. *brýtr,* medens østlandsk og nordenfjeldsk bortkaster den (undtagen i de vestlige egne).

3. Ved de svage hankjøns- og hunkjønsord adskiller østlandsken mellem oprindelig lange og oprindelig korte ord: det heder i hankjøn *bakke,* men *haga (hågå),* i hunkjøn *víse* (trøndersk *vís* med circumflekteret betoning), men *furu;* vestlandet fra Lister til Sogn kjender ikke denne distinktion: her ender alle svage hankjønsord paa *-e,* hunkjønsord paa *-a;* det Nordbergenske og Nedenæsiske har overalt i hunkjøn *-e (e-*maalene).

4. Den bestemte form af adjektivet ender i vestlandsk, som i oldnorsk, i hankjøn paa *-e,* i hunkjøn og intetkjøn paa *-a,* i østlandsk og nordenfjeldsk derimod overalt paa *-e.*

5. Ligesom ved de svage substantiver skjelner østlandsken ogsaa ved infinitiv mellem oprindelig kort - og oprin-

delig langstavede ord (sml. § 4): *eta og drikke, lesa og skrive* (trøndsk *skrív)*; vestlandet fra Lister til Sogn har kun *-a*; det Nedenæsiske og det Nordbergenske overalt *-e* (*e-* maalene). — Vokalskiftet (aflyden) ved de stærke verber er paa østlandet tildels mindre vel bevaret; af den oprindeligste (af Aasen gjennemførte) bøining: *eg lyt — me ljota, eg laut — me luto, eg heve lote* passer flertalsformerne her ikke. — For oldn. vestl. *brjota, rjuka* etc. har omtrent hele østlandet *bryte, ryke.*

6. Det norske tonefald er temmelig forskjelligt i de forskjellige egne, navnlig afviger østlandet fra vestlandet. Det østlandske nærmer sig svensk, det har et dybere klangpræg og lyder jævnt og noget ensformigt; det vestnorske har en høiere grundtone og et livligere foredrag, dog er de stavangerske dialekter noget mere slæbende.

§ 9. De bygdemaal, som nærmer sig mest til det gamle sprog, er herefter de, som bruges i det vestenfjeldske og de tilgrænsende dalstrøg paa den østlige side af Langfjeldene; navnlig maa med hensyn til lydformen maalene i Bergens stift siges at være de i saa henseende fuldkomneste. Hvad ordforraadet angaar, udmærker især Telemarken og Gudbrandsdalen sig ved en stor rigdom paa gode gamle ord, medens egnene nordenfor Trondhjem her har lidt betydelige tab. Paa deklinationens (og konjugationens) omraade har især de østlandske fladbygder gjennemført en betydelig forenkling: de Aasenske (vestlandske) flertalsformer *haukar* (oldn. *haukar), drengjer* (oldn. *drengir), sauder* (oldn. *sauðir), bakkar* (oldn. *bakkar,* af *bakki) — møyar* (oldn. *meyjar), skaaler* (oldn. *skálir) gjeiter* (oldn. *geitr), grytor* (oldn. *grýtur,* af *grýta)* har her alle almindelig endelsen *-er.*

§ 10. Væsentlig paa grundlag af de vestlandske dialekter dannede Ivar Aasen landsmaalet; hvor dialekterne spaltede sig, skabte han en generalnævner ved at vælge den ældste vestlandske form (t. ex. *boki,* udt. *bokji,* = oldn. *bókin)* eller ved at gaa tilbage til (den yngste) historiske grundform (t. ex. *hestarne* = oldn. *hestarnir;* middelnorsk almindelig *hestanner)*. Han opnaaede herved at skabe en smuk og klassisk sprogform, et forædlet folkesprog med ægte norsk

farve. Dette sprogs hovedmangler er, at det staar det østlandske fjernt, og at dets gamle og ærværdige former afviger stærkt fra den virkelige udtale. Til Aasens maalform sluttede sig i det væsentlige Henrik Krohn, Kristoffer Janson, prof. Blix, M. Skard o. fl. Vinjes sprog er et kompromis mellem Aasens landsmaal og telemarksk; undertiden mærkes i hans stærkt svingende udvikling en tilnærmelse til det østlandske (t. ex. *sola* solen). Fjørtoft gjorde med styrke gjældende, at alt kunstigt, fremmed, dødt og gammelnorsk maatte bort, medens kun det levende, nynorske har gyldighed; født i samme distrikt (Søndmøre) som Aasen skrev han sin dialekt rent efter udtalen (t. ex. uden stumme bogstaver), dog med adskillig tilnærmelse til østlandsk. Ikke meget fjernt fra Fjørtoft staar Schjøtt (oversættelse af Heimskringla m. m.). Ikke fuldt saa vidt i sine tilnærmelser til østlandsken gaar Garborg og I. Mortenson (Lesebok, bladet Fedraheimen). Det trønderske landsmaal repræsenteres af brødrene Høyem (t. ex. O. J. Høyems Den helige saga og Kjørkjesaga); det er en tillempning af de andre landsmaal efter den (ud)trønderske dialekt.

De væsentligste egenheder ved den Aasenske form af landsmaalet sammenlignet med majoriteten af dialekterne og de andre skrevne maalformer er følgende:

1. Aasen beholder mange etymologiske konsonanter, der i dialekterne sædvanlig er forstummede, saaledes *d: ein daud saud* (§ 5. 1), *t* i endelser: *huset, funnet* (§ 5. 1), *r* i forbindelsen *rn: barn, horn* (§ 5. 1), *hestarne, tiderna, visorna* (§ 3), udlydende *n* i endelser: *sidan, sjeldan* (§ 5. 1). Ligeledes overalt etymologisk *mb: lamb, timber* (§ 5. 1). Endvidere etymologisk (og østlandsk) *g* og *k* for (vestlandsk) *gj* og *kj* i *dagen, kroken, slaget, taket* (sml. § 8. 1).

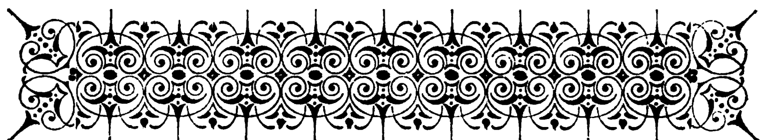
2. Aasen tastholder det oldnorske *i* i ord som: *bite, liva, lit, vin* (§ 5. 2), undtagen foran *ð: ved, smed.* Han skriver, overensstemmende med oldnorsk og tildels med vestlandsk, *a* i adverbierne *heima, illa, gjerna, lika* (østlandsk alm. - *e*); *jo* i *sjo, snjo, ljos, fjos* (østlandsk alm. *sjø, snø, ljøs, fjøs*); *u* foran nasal i *sumar, sume, grum, mun* (oldn. *munr*) samt i *ukse, bukk, upp* (andre skriver her *o*); *y* i ord som *syster, spyrja, fyrst, kyrkja* (O. J. Høyem har *ø*).

3. Aasen skriver i bestemt hunkjøn: *soli, boki (*= oldn. *sólin, bókin),* en i dialekterne sjelden form; andre maalmænd har *sole, boke* (resp. *bokje, bokji*), atter andre bruger de østlandske former *sola, boka* (resp. nordenfjeldsk *bokja*), hvilke former er opstaaede ved sammenblanding med den svage bøining (*klokka* = oldn. *klukkan*). Overensstemmende med hunkjøn er bestemt intetkjøn: *aari, - e, - a* = oldn. *árin*. — Aasen skriver paa vestlandsk: *ei gjenta, kona*; i bestemt form først paa vestlandsk: *gjento, kono,* senere paa østlandsk: *gjenta, kona.* Vinje skrev paa østlandsk vis: *ei gjente, den gjenta* og udstrakte dette ogsaa til de korte ord: *ei vike, den vika* (for *ei veku;* sml. § 8. 3). — De Aasenske flertalsformer: *hestar*(*ne*), *sauder*(*ne*), *drenger*(*ne*), *føter*(*ne*), *bollar*(*ne*), *tider*(*na*), *hender*(*na*), *visor*(*na*) har hos andre maalmænd undergaaet væsentlige modifikationer: Vinje skrev *-ur* (telemarksk; ogsaa optaget af andre) for Aasens *-or,* for Aasens *-er* har han dels *-ir* (*saudir, drengir* ved siden af andre former) dels *-ar (føtar, hendar)*; i hunkjøn skrives nu almindelig *-ne* for *-na*; mange har overalt *nn* for *rn*; Fjørtoft skrev (overensstemmende med udtalen i omtrent det halve Norge) flertal uden *r.* — Andre egenheder i den af Aasen opstillede deklination, som nyere maalmænd afskaffer, er: intetkjøn flertal med omlyd *(votn, lond*; jvf. § 5. 2); brugen af bestemt dativ flertal *(vonom snøggare, i hondom*; se § 5. 4); omlyd i hunkjøn ental af adjektiverne *(ei kold tid* for *ei kald ti*; § 5. 2); endelsen *-a* i hunkjøn flertal af adjektiverne (Aasen: *gamle menner — gamla kjerringar*), som kun bruges i de færreste dialekter (ellers *-e*).

4. Aasen ender alle infinitiver paa *-a,* andre følger den østlandske tvedeling (§ 8. 5). — Flertalsformen i nutid og fortid af de stærke verber er af mange nyere maalmænd afskaffede (sml. § 8. 5); ligesaa fortid konjunktiv af de fleste *(vøre* af *vera, kjynne* af *kunna*; jvf. § 5. 5); enkelte vil endog afskaffe omlyden i præsens sing. og skrive de kun i søndre Akershus (det gamle Folden) brugelige former: *kommer* for *kjem* el. (i fjeldbygderne) *kjeme* (Vinje: *kjemer*), *staar* for *stend* el. *stende (stender).* — Den Aasenske konjugation: inf. *kalla* — præs. *kallar,* plur. *kalla* — imperf. sing. og plur. *kallade* — partc. *kallad*

(plur. *kallade*), neutr. *kallat* forenkles af mange til: *kalla* — *kallar* (enkelte *kalla*) — *kalla* — *kalla*, hvilket stemmer med de fleste dialekter (østlandsk infin. *kalle*), medens former som *kallade* og *kallad*, *kallat* ikke lader sig paavise.

5. Af pronomenerne er der i landsmaalene som i bygdemaalene en mængde forskjellige former. Pron. 'det' skriver Aasen først paa vestlandsk *dat*, udt. *da* (af vestl. - oldn *þat*, *það*), senere paa østlandsk *det*, udt. *de* el. *dæ* (af østl. - oldn. *þæt*, *þæð*; jvf. § 4); ligesaa først *dar* og *dan*, senere *der* og *den* (§ 4). De ældre maalmænd skriver *dei* de, *deim* dem, de nyere overalt *dei*; paa østlandet heder det almindelig *dem* el. *dom* (*døm*). Alle maalmænd skriver *eg* for 'jeg'; her har de østlandske bygder mange former: *je* (= svensk *jag*; se § 3), *ei*, *i*, *e*, *æ*. 'Vi' og 'I' heder i Aasens ældste maal *mid* og *did* (oldn. *mit* el. *mið*, *þit* el. *þið*, egentlig vi to, I to), senere *me*, *de*; *me* bruges neppe i halvdelen af landet, en større del har *vi*, som ogsaa anvendes af maalmænd; for *de* har østlandet alm. *di*. 'Eder' og 'Eders' heder hos Aasen *dikkor* el. *dykker* og og *dikkar* el. *dykkar* (= oldn. *ykkr*, *ykkarr*); her haves en mangfoldighed af maalformer; Garborg — Mortenson har *dykk* for 'Eder' (i Gudbrandsdalen betyder *døk* ogsaa 'I'). Aasen bruger dels dat. *honom*, akk. *hann*, dels overalt *honom*, hvilket den nyere skole har optaget; i hunkjøn brugte de ældre *henne* saavel i dativ som i akk.: bygdemaalene har alm. akk. (som nom.) *ho*. For landsmaalets *kven* 'hvem' siges paa en stor del af østlandet og Telemarken *hokke*(*n*). Om østlandsk *hot* el. (*h*)*aa* = vestlandsk *kva* se § 5. 1.

Tormod Kolbrunsskalds endeligt.

Þormóðr Kolbrúnarskáld var í orrostu undir merkjum konungs. Ok er konungr var fallinn ok atsókn var sem óðust, þá fell konungslið hverr við annan[1], en þeir váru flestir[2] sárir, er uppi stóðu[3]. Þormóðr varð sárr mjǫk; gerði hann þá sem aðrir, at allir opuðu þar frá, er mestr þótti lífsháski; en sumir runnu. Þá hófst sú orrosta, er Dags hríð er kǫlluð; sótti þá þangat til alt konungsliðit, þat er vápnfœrt var. En Þormóðr kom þá ekki í orrostu, því at hann var úvígr bæði af sárum ok af mœði, ok stóð hann þar hjá félǫgum sínum, þótt hann mætti ekki annat at hafast. Þá var hann lostinn með ǫru í síðuna vinstri; braut hann af sér ǫrvarskaptit, ok gekk þá brott frá orrostu ok heim till húsanna, ok kom at hlǫðu nǫkkurri; var þat mikit hús. Þormóðr hafði sverð bert í hendi. Ok er hann gekk inn, þá gekk maðr út í móti honum. Sá mælti: Furðu ill læti eru hér inni, veinan ok gaulan; skömm mikil[4], er karlmenn hraustir skulu eigi þola sár sín, ok vera kann, at konungsmenninir hafi allvel fram gengit, en allúdrengiliga bera þeir sárin sín. Þormóðr svarar: Hvert er nafn þitt? Hann nefndist Kimbi. Þormóðr svarar: Vartu í bardaga? Var ek, segir hann, með bóndum, er betr var[5]. Ertu nǫkkut sárr? segir Þormóðr. Lítt, segir Kimbi; eða vartu í bardaga? Þormóðr segir: Var ek með þeim, er betr hǫfðu.[6] Kimbi sá, at Þormóðr hafði gullhring á hendi; hann mælti: Þú munt vera konungsmaðr; fá þú mér gullhringinn, en ek mun leyna þér; bœndr munu drepa þik, ef þú verðr á veg þeira[7]. Þormóðr segir: Haf þú hring, ef þú fær; látit hefi ek nú meira. Kimbi rétti fram

hǫndina ok vildi taka hringinn. Þormóðr sveifldi til sverðinu, ok hjó af honum hǫndina. Ok er svá sagt, at Kimbi bar sár sitt engum mun betr en hinir, er hann hafði fyrr á leitat. Fór Kimbi brott. En Þormóðr settist niðr í hlǫðunni, ok sat þar um hríð ok heyrði á rœður manna. Þat var mælt þar, mest, at hverr segir þat, er sét þóttist hafa í orrustu, ok rœtt[1] um framgǫngur manna; lofuðu sumir mest hreysti Ólafs konungs, en sumir nefndu aðra menn til ekki síðr. Þá kvað Þormóðr [vísu ok lofar mjǫk hreysti Ólafs konungs].

Þormóðr gekk síðan í brott til skemmu nǫkkurrar, gekk þar inn. Váru þar áðr margir menn inni fyrir sárir mjǫk. Var þar at[2] kona nǫkkur ok batt um[3] sár manna. Eldr var á gólfinu, ok vermdi hon vatn til at fægja sárin. En Þormóðr settist niðr við dyrr útar. Þar gekk annarr maðr út, en annarr inn, þeir er stǫrfuðu at sárum mǫnnum. Þa sneri einnhverr at Þormóði, ok sá á hann, ok mælti síðan: Hví ertu svá fǫlr? ertu sárr? eða fyrir hví biðr þú þér eigi lækningar? Þormóðr kvað þá vísu [ok sagði sik sáran]. Síðan stóð Þormóðr upp, ok gekk inn at eldinum, ok stóð þar um hríð. Þá mælti læknirinn til hans: Þú, maðr! gakk út, ok tak mér skíðin, er hér liggja fyrir durum úti. Hann gekk út, bar inn skíðafangit ok kastaði niðr á gólfit. Þá sá læknirinn í andlit honum, ok mælti: Furðu bleikr er þessi maðr; hví ertu slíkr? Þá kvað Þormóðr [vísu]. Þá mælti læknirinn: Láttu mik sjá sár þín, ok mun ek veita umbǫnd[4]. Síðan settist Þormóðr niðr ok kastaði klæðum af sér. En er læknir sá sár hans, þá leitaði[5] hon um þat sár, er hann hafði á síðunni; kendi hon, at þar stóð járn í, en þat vissi hon eigi til víss, hvert járnit hafði snúit. Hon hafði þar gert[6] í steinkatli, stappat lauk ok ǫnnur grǫs, ok vellt þat saman, ok gaf at eta hinum sárum mǫnnum, ok reyndi svá, hvárt þeir hefði holsár, því at kendi af laukinum[7] út or sári því, er á hol var[8]. Hon bar þat at Þormóði, bað hann eta. Hann svarar: Ber brott! ekki hefi ek grautsótt. Síðan tók hon spennitǫng, ok vildi draga út járnit, en þat var fast ok gekk hvergi, stóð ok lítit út, því at sárit var sollit. Þá mælti Þormóðr: Sker þú til járnsins, svá at vel megi ná með tǫnginni; fá mér síðan[9] ok lát mik kippa. Hon gerði, sem

hann mælti. Þá tók Þormóðr gullhring af hendi sér ok fekk lækninum, bað hana gera af[1] slíkt, er hon vildi; góðr er nautr at[2], segir hann, Ólafr konungr gaf mér hring þenna í morgin. Síðan tók Þormóðr tǫngina ok kipti á brott ǫrinni; en þar váru á krókar, ok lágu þar á tágar af hjartanu, sumar rauðar, sumar hvítar. Ok er hann sá þat, mælti hann: Vel hefir konungrinn alit oss, feitt er mér enn um hjartarœtr. Síðan hné hann aptr, ok var þá dauðr. Lýkr þar frá Þormóði at segja.

Mandjevningen mellem kongerne Sigurd og Øisten.

Eysteinn konungr ok Sigurðr konungr váru einn vetr báðir á veizlu á Upplǫndum, ok átti sinn bœ hvárr þeira. En er skamt var milli þeira bœja, er konungar skyldu veizlu taka, þá gerðu menn þat ráð[1], at þeir skyldu vera báðir samt á veizlunum, ok sínu sinni[2] at hvárs búum; váru þeir fyrst báðir samt at því búi, er Eysteinn konungr átti. En um kveldit, er menn tóku at drekka, þá var mungát ekki gott, ok váru menn hljóðir. Þá mælti Eysteinn konungr: Hví eru menn hljóðir? hitt er ǫlsiðr meiri, at menn geri sér gleði; fám oss ǫlteiti nǫkkura, mun þá enn á rœtast um gaman manna. Sigurðr bróðir! þat mun ǫllum sœmst þykkja, at vit hefim[3] nǫkkura skemtanarrœðu. Sigurðr konungr svarar heldr stutt: Ver þú svá málugr, sem þú vilt, en lát mik ná[4] at þegja fyrir þér. Þá mælti Eysteinn konungr: Sá ǫlsiðr hefir opt verit, at menn taka sér jafnaðarmenn, vil ek hér svá vera láta. Þá þagði Sigurðr konungr. Sé ek, sagði Eysteinn konungr, at ek verð[5] hefja þessa teiti, mun ek taka þik, bróðir! til jafnaðarmanns mér; fœri ek þat til, at jafnt nafn[6] hǫfum vit báðir ok jafna eign, geri ek ok engi mun ættar okkarrar eða uppfœzlu. Þá svaraði Sigurðr konungr: Mantu eigi þat, er ek braut þik á bak, ef ek vilda, ok vartu vetri ellri. Þá sagði Eysteinn konungr: Eigi man ek hitt síðr, er þú fekkt eigi leikit þat, er mjúkleikr var í.

Þá mælti Sigurðr konungr: Mantu, hversu fór um sundit[1] með okkr, ek mátta kefja þik, ef ek vilda. Eysteinn konungr sagði: Ekki svam ek skemra en þú, ok eigi var ek verr kafsyndr; ek kunna ok á ísleggjum, svá at engan vissa ek þann, er þat kepti við mik, en þú kunnir þat eigi heldr en naut. Sigurðr konungr sagði: Hǫfðingligri íþrótt ok nytsamligri þykki mér at kunna vel á boga, ætla ek, at þú nýtir eigi boga minn, þóttu spyrnir fótum í. Eysteinn konungr svaraði: Ekki em ek bogsterkr sem þú, en minna mun skilja[2] beinskeyti okkra, ok miklu kann ek betr á skíðum en þú, ok hafði þat verit enn fyrr kǫlluð góð íþrótt. Sigurðr konungr sagði: Þess þykkir mér mikill munr, at þat er hǫfðingligra[3], at sá, er yfirmaðr skal vera annarra manna, sé mikill i flokki, sterkr ok vápnfœrr betr en aðrir menn, ok auðsær ok auðkendr, þá er flestir eru saman. Eysteinn konungr sagði: Eigi er þat síðr einkanna hlutr, at maðr sé fríðr, ok er sá ok auðkendr í mannfjǫlda, þykki mér þat ok hǫfðingligt, því at fríðleikinum sómir hinn bezti búnaðr; kann ek ok miklu betr til laga[4] en þú, ok svá hvat er vit skulum tala, em ek miklu sléttorðari. Sigurðr konungr sagði: Vera kann, at þú hafir numit fleiri lǫgprettu, því at ek átta þá annat at starfa, ok engi frýr þér sléttmælis, en hitt mæla margir, at þú sér ekki allfastorðr, ok lítit mark sé, hverju þú heitr, mælir eptir þeim[5], er þá eru hjá, ok er þat ekki konungligt. Eysteinn konungr sagði: Þat berr[6] til þess, er menn bera[7] mál sín fyrir mik, þá hygg ek at því fyrst, at lúka svá hvers manns máli, at þeim mætti bezt þykkja; þá kemr opt annarr, sá er mál á við hann, ok verðr þá opt dregit til at miðla[8], svá at báðum skyli líka. Hitt er ok opt, at ek heit því, er ek em beðinn, því at ek vilda, at allir fœri fegnir frá mínum fundi. Sé ek hinn kost, ef ek vil hafa, sem þú gerir, at heita ǫllum illu, en engi heyri ek efndanna frýja. Sigurðr konungr sagði: Þat hefir verit mál manna, at ferð sú, er ek fór ór landi, væri heldr hǫfðinglig, en þú sazt heima meðan, sem dóttir fǫður þíns. Eysteinn konungr svarar: Nú greipt þú á kýlinu[9]; eigi mynda ek þessa rœðu vekja, ef ek kynna hér engu svara; nær þótti mér hinu, at ek gerða[10] þik heiman sem systur mína, áðr þúy rðir búinn

til ferðar. Sigurðr konungr sagði: Heyrt muntu hafa þat, at ek átta orrostur mjǫk margar í Serklandi[1], er þú munt heyrt hafa getit, ok fekk ek í ǫllum sigr ok margskonar gersimar, þær er eigi hafa fyrr slíkar komit hingat til lands; þótta ek þar mest verðr, er ek fann gǫfgasta menn, en ek hygg, at eigi hafir þú enn hleypt heimdreganum[2]. Eysteinn konungr sagði: Spurt hefi ek þat, at þú áttir orrostur nǫkkurar útanlands, en nytsamligra var þat landi váru, er ek gerða meðan; ek reista fim kirkjur af grundvelli, ok gerða ek hǫfn við Agðanes[3], er áðr var øræfi, ok hvers manns fǫr[4], þá er ferr norðr eða suðr með landi; ek gerða ok stǫpulinn í Sinhólmssundi[5], ok hǫllina í Bjǫrgyn[6], meðan þú brytjaðir blámenn fyrir fjándann á Serklandi, ætla ek þat lítit gagn ríki váru. Sigurðr konungr sagði: Fór ek í ferð þessi lengst út til Jórdanar, ok lǫgðumst ek yfir ána; en út á bakkanum er kjarr nǫkkut, en þar á kjarrinu reið ek knút, ok mælta ek svá fyrir, at þú skyldir leysa, bróðir! eða hafa elligar þvílíkan formála, sem þar var á lagðr[7]. Eysteinn konungr sagði: Eigi mun ek leysa þann knút, er þú reitt mér, en ríða mátta ek þér þann knút, er miklu síðr fengir þú leyst, þa er þú sigldir einskipa í her minn, þá er þú komt í land. Eptir þat þǫgnuðu þeir báðir, ok var hvárrtveggi reiðr.

Efterspil til slaget ved Hjørungavaag.

Nú eru leystir nǫkkurir menn ór strengnum, þeir er sárir eru mjǫk. En er menninir váru leystir, þá vinna þeir þat við[1], þrælarnir, at þeir snúa vǫndu í hár[2] þeim Jómsvíkingum; ok eru nú leiddir fram fyrst sárir menn þrír með þessum búningi, ok gengr Þorkell leira síðan at þeim, ok høggr hǫfuð af hverjum þeirra, ok mælti síðan við félaga sína ok spyrr, ef honum hefði nǫkkut brugðit[3] við þessa sýslu: þvíat þat er mál manna, segir hann, at ǫllum mǫnnum bregði við, ef þrjá menn hǫggva hvern eptir annan. En Hákon jarl svarar honum: ekki sjám vér þér brugðit hafa við þetta, segir jarl, en þó sýndist oss þér áðr[4] allmjǫk brugðit. Nú er leiddr ór strenginum enn

fjórði maðr ok snúinn vǫndr í hár þeim. Þá mælti Þorkell við hann, áðr hann veitti honum tilræði, ok spurði, hversu hann hygði til bana sins[1]. En hann svarar: gott hygg ek til bana mins, segir hann, þat mun mér verða sem mínum fǫður, at ek mun deyja. Ok eptir þetta høggr Þorkell hǫfuð af þessum manni, ok lauk svá hans æfi[2]. Nú er leystr ór strenginum enn fimti maðr, ok leiddr þangat; ok er hann kømr þar, þá segir Þorkell leira: hvern veg er þér um[3] at deyja? hann segir: eigi man ek þá lǫg Jómsvíkinga, ef ek kvíði við bana, eða mæla[4] ek æðruorð; eitt sinn skal hverr deyja. Høggr Þorkell þann. Nú ætla þeir at spyrja hvern þeirra, áðr þeir sé drepnir, ok reyna svá liðit, hvárt svá sé frœknt, sem sagt er, ok þykkir þá reynt, ef engi mælir æðruorð. Þá var til leiddr enn sétti maðr, ok snúinn vǫndr í hár. Þorkell segir með sama hætti. Honum kveðst gott þykkja at deyja við góðan orðstír: en þú, Þorkell! munt lifa við skǫmm. Høggr hann þenna. Þá er þangat leiddr enn sjaundi, ok spyrr Þorkell eptir vanda. Ek hygg allgott til at deyja, en þú hǫgg mik skjótt; ek held á tygilknífi, því at vér hǫfum átt opt um at rœða, Jómsvíkingar, hvárt maðr vissi nǫkkut, ef sem skjótast væri af honum hǫggvit hǫfuðit; en þat mun til merkis, at ek mun vísa fram knífinum, ef ek veit nǫkkut, ella mun hann niðr falla. Þorkell høggr þann, ok fauk af hǫfuðit, en knífrinn fell niðr. Þá var tekinn enn átti maðr, ok spurði Þorkell eptir vanda. Hann kveðst allgott til hyggja, ok þá er honum þótti, sem skamt mundi at bíða: hrútr! segir hann. Þorkell stǫðvaði hǫggit ok spurði, hví honum yrði þat á munni. Hann segir: þó mun eigi ofskipat til ánna[5], þeirra er þér nefndut í gær, jarlsmenn! þá er þér fengut sárin. Manna armastr[6]! segir Þorkell, ok lætr skjalla honum hǫggit. Þá var leystr enn níundi maðr. Þorkell segir eptir vanda. Hann segir: gott hygg ek til bana mins, sem allir várir félagar, en ek vil eigi láta mik hǫggva sem sauð, heldr vil ek sitja fyrir[7]; en þú hǫgg framan í andlit mér, ok hygg at vandliga, hvárt ek blǫskra nǫkkut, þvíat vér hǫfum þar opt átt um at rœða. Nú er svá gert, at hann sitr fyrir, en Þorkell gengr at framan, ok høggr í andlit honum, ok blǫskrar hann eigi, nema sigu saman augun, þá er dauðinn fór á.

þá var til leiddr enn tíundi maðr, ok spyrr þorkell enn. Hann segir: þat vil ek, at þú bíðir, meðan ek bjarga brókum mínum. þat skal veita þér, segir þorkell. Ok er hann hafði þat gert, mælti hann: mart verðr annan veg, enn maðrinn ætlar fyrir sér; ek hugða at eiga þóru Skagadóttur, konu jarls; kippir upp síðan brókunum. Hákon jarl mælti: hǫgg þenna, sem tíðast, sjá hefir lengi illt haft í hug. Høggr þorkell þann. þá var leiddr til maðr ungr, sá hefir hár mikit ok gult sem silki. þorkell spyrr eptir vanda. Hann segir: lifat hefi ek nú et fegrsta[1]; þeir hafa nú látit líf fyrir skǫmmu, er[2] mér þykkir ekki í veitt at lifa[3], en eigi vil ek, at mik leiði þrælar til hǫggs, heldr sá maðr, er eigi er verri drengr enn þú, — ok mun sá óvandfenginn[4], — ok haldi[5] hárinu fram frá hǫfðinu ok hnykki hǫfðinu, at hárit verði eigi blóðugt. Hirðmaðr einn gengr til, ok tekr hárit, ok vefr um hǫnd sér; en þorkell reiðir sverðit, ok ætlar at veita honum þat tilræði, er hann gat, at hǫggva hann hart ok skjótt, ok høggr hann til. En þessi enn ungi maðr, er hann heyrir hvininn af hǫgginu, þá hnykkir hann hart hǫfðinu, ok bar þannig til[6], at sá hlýtr hǫggit, er honum helt, ok høggr þorkell af honum, hirðmanninum, hendrnar báðar i ǫlbogabótum. En hann sprettr upp, enn ungi maðr, ok bregðr á gamanmál[7], ok mælti: hverr á sveina[8], segir hann, hendr í hári mér? Hákon járl tekr þá til orða ok mælti: stórar ófarar gerast nú, segir hann, ok takit sem skjótast þenna mann ok drepit, ok hefir hann þó miklu slysi á oss komit, ok þat vill ek, at þeir sé drepnir allir sem skjótast, er eptir eru, þvíat miklu eru menn þessir harðfengri, enn vér fáim við þeim sét[9], ok hafa eigi ofsǫgur verit frá sagðar þeirra garpskap[10] ok herði. Eiríkr tók nú til orða ok svarar fǫður sínum: vita viljum vér nú, faðir! segir hann, hverir menninir sé, áðr drepnir sé allir; eða hvat heitir þú, enn ungi maðr? segir Eiríkr. Sveinn heiti ek at nafni, segir hann. Hvers son ertu, Sveinn! segir Eiríkr, eða hvert er kynferði þitt? Búi digri heitir faðir minn, segir hann, ok var Véseta son ór Borgundarhólmi[11], ok em ek danskr at kyni. Hversu gamall maðr ertu? segir Eiríkr. Ef ek líð yfir þenna vetrinn, segir hann, þá em ek 18 vetra gamall at aldri. En þú skalt at vísu yfir líða

vetrinn, segir Eiríkr, ef vér megum ráða, ok skal þik eigi drepa. Ok tekr Eiríkr hann nú í frið, ok lætr hann nú vera í sveit með sér ok sínum mǫnnum. Ok er Hákon jarl sér þetta, þá tekr hann til orða ok mælti: eigi veit ek nú, segir hann, hversu þú ætlar til, ef þú vilt þenna mann undan þiggja[1], er oss hefir svá mikla skǫmm ok háðung gerva, en þó muntu nú ráða verða at sinni. Ok nú verðr svá búit[2] at vera, sem Eiríkr vill. Nú mælti Hakon jarl við Þorkell leiru: Hǫgg enn mennina sýsliga, segir hann. Eiríkr svarar: eigi skal nú hǫggva mennina, segir hann, fyrr enn ek hefi áðr haft orð við þá, ok vill ek vita, hverr hverrgi sé. Þá er maðr enn leystr ór strenginum, ok hefir strengrinn vafizt um fót honum, svá hann var fastr. Þessi maðr er mikill vexti ok vænn, ungr at aldri ok enn vaskligsti. Þorkell spyrr hann, hversu han hygði til at deyja. Gott hygg ek til þess, segir hann, ef ek gæta áðr enda[3] heitstrenging mína. Eiríkr jarl mælti: hvert er nafn þitt, segir hann, eða hver er sú heitstrenging þín, er þú vildir einkum at fram kœmi, áðr enn þú létir líf þitt? Hann svarar: Vagn heiti ek, segir hann, ok em ek son Áka Pálnatókasonar af Fjóni[4]. Hvers strengðir þú heit, Vagn! segir Eiríkr, þess, er[5] þér kveðst þú þá þykkja gott at deyja, ef þat væri fram komit ok efnt. Þess strengða ek heit, segir Vagn, at ek skylda eiga Ingibjǫrg, dóttur Þorkells leiru án hans ráði[6] ok allra hennar frænda, en drepa sjálfan hann, ef ek kœma í Noreg, ok þykki mér mikit at skorta um mitt mál, ef ek skal þessu eigi fram koma, áðr enn ek deyja. Ek skal at því gera, segir Þorkell, at þú skalt þessu eigi fram koma áðr, ok hleypr at Vagni, ok høggr til hans báðum hǫndum; en Bjǫrn hinn brezki, fóstri hans, spyrndi til Vagns fœti sínum, ok hratt honum hart undan hǫgginu. Þorkell høggr yfir Vagn, en sverðit kemr á strenginn, er Vagn er bundinn með, ok gekk hann í sundr; er Vagn nú lauss, en ekki sárr. Þorkell steyptist við, er hann misti mannsins, ok fell hann, en sverðit rauk ór hendi honum. Svá hafði Bjǫrn hart spyrnt til Vagns, at hann hafði fallit við, en eigi lá hann lengi, ok sprettr upp þegar skjótt; hann tekr sverðit, er Þorkell hafði haft, ok høggr Þorkel þegar banahǫgg. Nú hefi ek efnda hálfa heitstrenging mína, segir Vagn, ok uni ek nú þegar sýnu betr við[7], enn áðr.

Hákon jarl mælti: láti þér hann nú eigi lausan við leika[1] lengi, ok drepi þér hann sem skjótast, þvíat hann hefir unnit oss mikinn skaða. Eigi skal hann drepa, segir Eiríkr, ef ek má ráða, fyrr enn oss, ok skal ek Vagn undan þiggja. Hákon jarl mælti: eigi þurfum vér nú til at hlutast[2], einn viltu nú ráða, frændi! segir hann. Gott er mannkaup í Vagni, faðir! segir Eirikr, ok sýnist mér því vel keypt,[3] at vér takim hann í virðingar ok metnað, sem haft hefir Þorkell; átti Þorkell þessa af ván[4], sem nú hlaut hann, þvíat nú kemr at því[5], sem opt er mælt, at spá er spaks geta[6], en þú sátt þegar í dag feigðina á honum. Ok nú tekr Eiríkr Vagn á sitt vald, ok er honum nú við øngu hætt[7], ok þá mælti Vagn: því at eins þykki mér betra at þiggja grið af þér, Eiríkr! ef þeim ǫllum eru grið gefin, er eptir eru várra félaga, elligar munu vér allir eina fǫr fara[8]. Eiríkr svarar: ek vil nú hafa orð við þessa félaga þína, en þó fyrirtek ek ekki þat, er þú beiðir; ok nú gengr Eiríkr til, þangat sem var Bjǫrn inn brezki, ok spyrr, hverr hann væri, eðr hvat er hann héti. Hann svarar ok lézt Bjǫrn heita. Ertu sá Bjǫrn, er bezt sóttir eptir manninum í hǫll Sveins konungs. Eigi veit ek þat, segir Bjǫrn, at ek sœtta bezt eptir, en þó kom ek þaðan manninum í brott. Hvat áttir þú at oss at sœkja, segir Eiríkr, gamall maðr, er þú hefir farit hingat, eða hvat rak þik til þessar ferðar, skǫllóttan mann ok hvítan? ok er þat satt, segir Eiríkr, at ǫll strá vildu oss stanga Noregs menn, síðan þér fórut hingat, jafnvel þeir menn, er komnir eru af fótum fram[9] fyrir aldrs sǫkum, at berjast við oss, eða hvárt vilt þú þiggja líf at mér? segir Eiríkr, þvíat mér þykkir eigi at þér vígt, svá gǫmlum manni. Bjǫrn svarar: þiggja vil ek víst líf at þér, Eiríkr! segir hann, við þann kost, at Vagn fóstri minn hafi grið, ok allir þeir várir menn, er eptir eru. Þat skal yðr nú ǫllum veitt vera, ef ek má nú ráða, segir Eiríkr, en ek skal ráða; ok síðan gengr Eiríkr fyrir fǫður sinn, ok biðr hann þess, at þeir hafi allir grið Jómsvíkingar, er eptir eru, ok þat veitir jarl honum; ok nú eru þeir allir leystir, Jómsvíkingar, ok þeim trygðir veittar, ok i frið teknir. Vagn Ákason fór austr til Víkr[10] at ráði Eiríks, ok mælti Eiríkr við Vagn, áðr þeir skildust, at hann skyldi svá breyta um brúðkaup

við Ingibjǫrgu þorkellsdóttur, sem hans væri vili til sjálfs. Ok er Vagn kemr austr í Vík, þá gengr hann at eiga Ingibjǫrgu hinn sama aptan, dóttur þorkells leiru, ok er Vagn þar um vetrinn.

Asbjørn Selsbane.

Sigurðr hét maðr þórisson, bróðir þóris hunds i Bjarkey[1]. Sigurðr átti Sigríði dóttur Skjálgs, systur Erlings[2]. Ásbjǫrn hét son þeira; hann þótti allmannvænn i uppvexti. Sigurðr bjó í Ǫmd[3] á þrándarnesi[4]; hann var maðr stórauðigr, virðingamaðr mikill; ekki var hann konungi handgenginn, ok var þórir fyrir þeim brœðrum at virðingu[5], er hann var lendr maðr[6] konungs. En heima í búnaði, þá var Sigurðr í engan stað minni rausnarmaðr. Hann var því vanr, meðan heiðni var, at hafa þrenn blót[7] hvern vetr, eitt at vetrnóttum, en annat at miðjum vetri, þriðja at sumri. En er hann tók við kristni, þá helt hann þó teknum hætti um veizlurnar. Hafði hann þá um haustit vinaboð mikit, en jólaboð um vetrinn, ok bauð þá enn til sín mǫrgum mǫnnum; þriðju veizlu hafði hann at páskum ok hafði þá ok fjǫlment. Slíku helt hann fram, meðan han lifði. Sigurðr varð sóttdauðr. þá var Ásbjǫrn 18 vetra[8]; tók hann þá arf eptir fǫður sinn; helt hann teknum hætti ok hafði þrjár veizlur á hverjum vetri, sem faðir hans hafði haft. Var þess skamt í milli, er Ásbjǫrn hafði tekit við fǫðurarfi, ok þess, er árferð tók[9] at versna, og sæði manna brugðust. Ásbjǫrn helt hinu sama um veizlur sínar, ok naut hann þá þess við[10], at þar váru forn korn ok forn fǫng, þau er hafa þurfti. En er þau misseri[11] liðu af, ok ǫnnur kómu, var þá korn engum mun betra en hin fyrri[12]. þá vildi Sigríðr, at veislur væri af teknar, sumar eða allar. Ásbjǫrn vildi þat eigi; fór hann þá um haustit at hitta vini sína, ok keypti korn þar sem hann gat, en þá af sumum. Fór svá enn fram þann vetr, at hann helt veizlum ǫllum. En eptir um várit fengust lítil sæði, þvíat engi gat frækorn at kaupa. Rœddi Sigríðr um, at fækka skyldi húskarla. Ásbjǫrn

vildí þat eigi, ok helt hann í ǫllu hinu sama. Þat sumar var korn heldr úárvænt. Þat fylgði[1] ok þá, at svá var sagt sunnan ór landi, at Ólafr konungr bannaði korn ok malt ok mjǫl at flytja sunnan ok norðr í landit. Þá þótti Ásbirni vandast um tilfǫngin búsins; var þat þá ráð hans, at hann lét fram setja byrðing, er hann átti; þat var haffœranda skip at vexti. Skipit var gott, ok reiði vandaðr mjǫk til; þar fylgði segl stafat með vendi. Ásbjǫrn réðst til ferðar ok med hánum 20 menn; fóru norðan um sumarit, ok er ekki sagt frá ferð þeira, fyrr en þeir koma á Karmtsund[2] aptan dags, ok lǫgðu at við Ögvaldsnes[3]. Þar stendr bœr mikill skamt upp á eyna Kǫrmt[4], er heitir á Ögvaldsnesi[5]; þar var konungsbú, ágætr bœr; þar réð fyrir Þórir selr. Var hann þar ármaðr[6] Ólafs konungs. Þórir var maðr ættsmár ok hafði mannazt vel, starfsmaðr góðr, snjallr í máli, áburðarmaðr mikill, framgjarn ok úvæginn; hlýddi hánum þat, síðan er hann fekk konungs styrk; hann var maðr skjótorðr ok ǫrorðr. Þeir Ásbjǫrn lágu þar um nótt. En um morgininn, er ljóst var orðit, gekk Þórir ofan til skips ok nǫkkurir menn með hánum. Hann spurði, hverr fyrir skipi því réði hinu vegliga. Ásbjǫrn segir til sín[7] ok nefndi fǫður sinn. Þórir spyrr, hvert hann skyldi fara hit lengsta, eða hvat hánum væri at erendum. Ásbjǫrn segir, at hann vill kaupa sér korn ok malt; segir hann, sem satt var, at hallæri var mikit norðr í land; »en oss er sagt, at hér sé vel ært; viltu, bóndi! selja oss korn? Ek sé, at hér eru hjálmar stórir; væri oss þat órlausn at þurfa eigi lengra at fara«. Þórir svarar: Ek skal gera þér órlausn, at þú þurfir eigi lengra at fara at kornkaupum eða víðara um Rogaland[8]. Ek kann þat segja þér, at þú munt hér vel mega aptr hverfa ok fara eigi lengra; þvíat þú munt eigi korn hér fá né í ǫðrum stǫðum, þvíat konungr bannar at selja heðan korn norðr í land; ok far aptr, Háleygr! sá mun þér hinn bezti[9]«. Ásbjǫrn svarar: »Ef svá er, bóndi! sem þú segir, at vér munum ekki fá kornkaup, þá mun eigi minna verða mitt erendi, en hafa kynnissókn á Sóla ok sjá híbýli Erlings frænda mins«. Þórir segir: »Hversu mikla frændsemi átt þú við Erling?« Hann svarar: »Móðir mín er systir hans«. Þórir segir: »Vera kann þá, at ek hafa ekki

varliga mælt, ef þú ert systurson konungsins Rygja«. Þá kǫstuðu þeir Ásbjǫrn tjǫldunum af sér ok sneru út skipinu. Þórir kallaði á þá: »Farit nú vel, ok komit hér, þá er þér farit aptr«. Ásbjǫrn segir, at svá skyldi vera. Fara þeir nú leið sína ok koma at kveldi á Jaðar[1]. Fór Ásbjǫrn upp með 10 menn, en aðrir 10 gættu skips. En er Ásbjǫrn kom til bœjar, fekk han þar góðar viðtǫkur, ok var Erlingr við hann hinn kátasti[2]. Setti Erlingr hann hit næsta sér ok spurði hann margra tíðinda norðan ór landi. Ásbjǫrn segir hit ljósasta[3] af erendum sínum. Erlingr svarar, at þat var þá eigi vel til borit[4], er konungr bannaði kornsǫlur. »Veit ek,« segir hann, »eigi þeira manna ván[5] hér, at traust muni til bera at brjóta orð konungs; verðr mér vandgætt til skaps konungs[6], þvíat margir eru spillendr at[7] um vináttu vára«. Ásbjǫrn segir: »Seint er satt at spyrja; mér hefir kent verit á unga aldri, at móðir mín væri frjálsborin í allar hálfur, ok þat með, at Erlingr á Sóla væri nu gǫfgastr hennar frænda; en nú heyri ek þik segja, at þú sér eigi svá frjáls fyrir konungs þrælum hér á Jaðri, at þú megir ráða fyrir korni þínu slíkt, er þér líkar«. Erlingr sá til hans ok glotti við tǫnn ok mælti: »Minna vitit þér af konungs ríki Háleygir en vér Rygir; en ǫrorðr muntu heima vera; áttu ok ekki langt til þess at telja[8]. Drekkum nú fyrst, frændi! sjám í morgin, hvat títt er um erendi þítt«. Gerðu þeir svá ok váru kátir um kveldit. Eptir um daginn talast þeir við, Erlingr ok Ásbjǫrn, ok mælti Erlingr: »Hugsat hefi ek nǫkkut fyrir um kornkaupin þín, Ásbjǫrn! eða hversu vandr muntu vera at kaupunautum?« Hann sagði, at hann hirði þat aldrigi, at hverjum hann keypti korn, ef hánum væri heimult selt. Erlingr mælti: »Þat þykki mér líkara[9], at þrælar mínir munu eiga korn, svá at þú munt vera fullkaupa; þeir eru ekki í lǫgum eða landsrétt með ǫðrum mǫnnum«[10]. Ásbjǫrn segir, at hann vill þann kost. Þá var sagt þrælunum til um þetta kaup. Létu þeir korn fram ok malt ok seldu Ásbirni. Hlóð hann skip sitt, sem han vildi. En er hann var í brott búinn, leiddi Erlingr hann út með vingjǫfum[11], ok skildust þeir með kærleikum. Fekk Ásbjǫrn byrleiði gott ok lagði at um kveldit í Karmtsundi við Ǫgvaldsnes, ok váru þar um nóttina.

Þórir selr hafði þegar spurn af um farar Ásbjarnar, ok svá þat, at skip hans var kafhlaðit. Þórir stefndi til sín liði um nóttina, svá at hann hafði fyrir dag 60 manna; hann fór á fund Ásbjarnar, þegar er lítt var lýst. Gengu þeir þegar ut á skipit. Þá váru þeir Ásbjǫrn klæddir, ok heilsaði Ásbjǫrn Þóri. Þórir spurði, hvat þunga[1] Ásbjǫrn hefði á skipi. Hann segir, at korn ok malt var. Þórir segir: »Þá mun Erlingr gera at vanda, at taka fyrir hégómamál[2] ǫll orð konungs; ǫk leiðist hánum enn eigi þat, at vera hans mǫtstǫðumaðr í ǫllu, ok er furða at, er konungr lætr hánum alt hlýða«. Var Þórir málóði um hríð. En er hann þagnaði, þá segir Ásbjǫrn, at þetta korn hǫfðu átt þrælar Erlings. Þórir svarar snelt, at hann hirði ekki um prettu þeira Erlings[3]; »er nú hitt til[4], Ásbjǫrn! at þér gangit á land, elligar fœrum vér yðr útbyrðis; þvíat vér viljum enga þrǫng hafa af yðr, meðan vér ryðjum skipit«. Ásbjǫrn sá, at hann hafði eigi liðskost við Þóri; ok gengu þeir Ásbjǫrn á land upp, en Þórir lét flytja farminn allan af skipinu. En er rutt var skipit, þá gekk Þórir eptir skipinu. Hann mælti: »Furðu gott segl hafa þeir Háleygirnir; taki[5] byrðingssegl várt hit forna ok fái þeim; þat er þeim fullgott, er þeir sigla lausum kili[6]«. Svá var gert, at skipt var seglunum. Fóru þeir Ásbjǫrn brott leið sína við svábúit, ok stefndi hann nú norðr með landi ok létti eigi fyrr, en hann kom heim ǫndverðan vetr, ok varð sjá fǫr allfræg. Varð þá alt starf tekit af Ásbirni[7], at búa veizlur á þeim vetri. Þórir hundr bauð Ásbirni til jólaveizlu ok móður hans ok þeim mǫnnum, er þau vildu hafa með sér. Ásbjǫrn vildi eigi fara ok sat heima. Þat fannst á, at Þóri þótti Ásbjǫrn gera úvirðiliga til[8] boðsins, er hann vildi eigi fara. Hafði Þórir í fleymingi um farar Ásbjarnar. »Bæði er«, segir hann, »at mikill er virðingamunr vár frænda[9] Ásbjarnar, enda gerir hann svá, slíkt starf sem hann lagði á í sumar, at sœkja kynnit til Erlings á Jaðar, en hann vill eigi hér fara í næsta hús til mín; veit ek eigi, hvárt hann hyggr, at Selþórir muni í hverjum hólma fyrir vera«. Slík orð spurði Ásbjǫrn til[10] Þóris ok ǫnnur þeim lík. Ásbjǫrn undi stórilla ferð sinni, ok enn verr, er hann heyrði slíkt haft at hlátri ok spotti. Var hann heima um vetrinn ok fór hvergi til heimboða

Ásbjǫrn átti langskip; þat var snekkja tvítugsessa, stóð í nausti miklu. Eptir kyndilmessu lét Ásbjǫrn setja fram skipit ok bera til[1] reiða ok lét búa skipit. Þá stefndi hann til sín vinum sínum ok hafði nær 9 tigum manna, ok alla vel vápnaða. En er hann var búinn ok byr gaf, þa sigldi hann suðr með landi; ok fara þeir ferðar sinnar, ok byrjar heldr seint. En er þeir sœkja suðr í land, þá fóru þeir útleið meir en þjóðleið[2], þegar er svá mátti. Ekki varð til tíðinda um ferð þeira, fyrr en þeir kómu at kveldi fimta dag páska útan at Kǫrmt. Henni er þannug farit, at hón er mikil ey, lǫng ok víðast[3] ekki breið; liggr við þjóðleið fyrir útan[4]; þar er mikil bygð, ok er þó víða eyin úbygð, þat[5] er út liggr til hafsins. Þeir Ásbjǫrn lendu útan at eyjunni, þar r úbygt var. En er þeir hǫfðu tjaldat, þá mælti Ásbjǫrn: »Nú skulut þér vera eptir hér ok bíða mín; en ek mun ganga upp á eyna á njósn[6], hvat títt er í eyjunni; þvíat vér hǫfum ekki um spurt áðr.« Ásbjǫrn hafði vándan búnað ok hǫtt síðan, fork í hendi, gyrðr[7] sverði undir klæðum. Hann gekk á land upp ok yfir eyna. En er hann kom á nǫkkura hæð þá[8], er hann mátti sjá til bœjar á Ǫgvaldsnesi ok svá fram í Karmtsund, þá sá hann mannfarar miklar bæði á sæ ok á landi, ok sótti þat fólk alt til bœjar á Ǫgvaldsnesi. Hánum þótti þat undarligt. Síðan gekk hann heim til bœjarins ok þar til, er þjónostumenn bjoggu mat. Heyrði hann þá þegar ok skildi á rœðum þeira at Ólafr konungr var þar kominn til veizlu, svá þat með, at konungr var þá til borða genginn. Ásbjǫrn sneri þá til stofunnar. En er hann kom í forstofuna, þá gekk annarr maðr út, en annarr inn, ok gaf engi maðr at hánum gaum. Opin var stofuhurðin. Hann sá, at Þórir selr stóð fyrir hásætisborðinu. Þá var mjǫk á kveld liðit. Ásbjǫrn heyrði til, at menn spurðu Þóri frá skiptum þeira Ásbjarnar, ok svá þat, at Þórir sagði af langa sǫgu[9], ok þótti Ásbirni hann halla sýnt sǫgunni[10]. Þá heyrði hann, at maðr mælti: »Hvernug varð hann við[11] Ásbjǫrn, þegar er þér ruddut skipit?« Þórir segir: »Bar hann sik[12] til nǫkkurrar hlítar, ok þó eigi vel, þá er vér ruddum skipit, en er vér tókum seglit af[13] hánum, þá grét hann«. En er Ásbjǫrn heyrði þetta, þá brá hann sverðinu hart ok títt ok hljóp í stofuna, hjó þegar til

Þóris; kom hǫggit útan á hálsinn, fell hǫfuðit á borðit fyrir konunginn, en búkrinn á fœtr hánum; urðu borðdúkarnir í blóði einu[1] bæði uppi ok niðri. Konungr mælti, bað taka hann ok leiða út; ok var svá gert, at Ásbjǫrn var tekinn hǫndum ok leiddr út ór stofunni. En þá var tekinn borðbúnaðrinn, ok[2] dúkarnir, ok í brott borinn, svá[3] líkit Þóris var í brott borit, ok sópat alt þat, er blóðugt var. Konungr var allreiðr ok stilti vel orðum sínum[4], svá sem hann var vanr jafnan.

Skjálgr Erlingsson stóð upp ok gekk fyrir konung ok mælti svá: »Nú mun sem optar, konungr! at þar mun til umbótar at sjá, er þér erut[5]; ek vil bjóða fé fyrir mann þenna, til þess at hann haldi lífi sínu ok limum, en þér, konungr! skipit ok, skerit um alt annat«. Konungr segir: »Er eigi þat dauðasǫk, Skjálgr! ef maðr brýtr páskafrið? ok sú ǫnnur[6], er hann drap mann í konungs herbergi[7]; sú hin þriðja, er ykkr fǫður þínum[8] mun þykkja lítils verð, er hann hafði fœtr mína fyrir[9] hǫggstokkinn?« Skjálgr svarar: »Illa er þat, konungr! er yðr mislíkar; en elligar væri verkit hit bezta unnit[10]. En ef verk þetta, konungr! þykkir yðr í móti skapi ok mikils vert, þá vætti ek at ek þiggja mikit af yðr fyrir þjónostu mína; munu margir þat mæla, at yðr sé þat vel geranda«[11]. Konungr svarar: »Þóttu sér mikils verðr, Skjálgr! þá mun ek eigi fyrir þínar sakir brjóta lǫgin ok leggja[12] konungs tign«. Skjálgr snýst þá í brott ok út ór stofunni. Tólf menn hǫfðu þar verit með Skjálgi, ok fylgðu þeir hánum allir, ok margir aðrir gengu með hánum í brott. Skjálgr mælti til Þórarins Nefjólfssonar: »Ef þú vilt hafa vináttu mína, þá legðu allan hug á, at maðrinn sé eigi drepinn fyrir sunnudag«. Síðan ferr Skjálgr ok menn hans ok tóku róðrarskútu, er hann átti, ok róa suðr, svá sem á mátti taka[13], ok kómu í elding nætr á Jaðar; gengu þegar upp til bœjarins ok til lopts þess, er Erlingr svaf í. Skjálgr hljóp á hurðina, svá at hón brotnaði at nǫglum. Við þat vaknar Erlingr ok aðrir, sem inni váru. Hann var skjótastr á fœtr ok greip upp skjǫld sinn ok sverð ok hljóp til duranna ok spurði, hverr þar fœri svá ákaft. Skjálgr segir til sín ok bað upp láta hurðina. Erlingr segir: »Þat var líkligast, at þú mundir vera, ef allheimsliga fór[14], eða fara menn nǫkkurir eptir yðr?«

Var þá látin upp hurðin. Þá mælti Skjálgr: »Þat vænti ek, þótt þér þykki ek fara ákafliga, at Ásbirni, frænda þínum, þykki eigi of skjótt, þar er hann sitr norðr á Qgvaldsnesi í fjqtrum; ok er þat mannligra at fara til ok duga hánum«. Síðan hafast þeir feðgar orð við. Segir þá Skjálgr Erlingi alla atburði um víg Selþóris.

Ólafr konungr settist í sæti sitt, þá er um var búit i stofunni, ok var hann allreiðr. Hann spurði, hvat títt var um vegandann. Hánum var sagt, at hann var úti í svqlum i gæzlu hafðr. Konungr segir: »Hví er hann eigi drepinn?« Þórarinn svarar Nefjólfsson: »Herra, kallit ér eigi þat morðverk, at drepa menn um nætr?« Þá mælti konungr: »Seti[1] hann í fjqtur ok drepi hann í morgin«. Þá var Ásbjqrn fjqtraðr ok byrgðr einn í húsi um nóttina. Eptir um daginn hlýddi konungr morgintíðum; síðan gekk hann á stefnu ok sat þar fram til hámessu. Síðan gekk hann til messu, ok er hann gekk frá tíðum, mælti hann til Þórarins: »Mun nú vera sólin svá há, at Ásbjqrn, vinr yðarr, mun mega hanga?» Þórarinn svarar ok laut konunginum: »Herra! þat sagði byskup hinn fyrra frjádag, at sá konungr, er alls[2] á vald, ok[3] þoldi hann skapraunir, ok er sá sæll, er heldr má eptir hánum líkja, en eptir hinum, er þá dœmdu manninn til dauða, eða þeim, er ollu manndrápinu. Nú er eigi langt til morgins, ok er þá sykn dagr«. Konungr leit við hánum ok mælti: »Ráða muntu þessu, at hann mun eigi í dag drepinn; skaltu nú taka við hánum ok varðveita hann; ok vit þat til sanns, at þar liggr líf þitt við[4], ef hann kemst í brott með nqkkuru móti«. Gekk þá konungr leið sína. En Þórarinn gekk þar til, er Ásbjqrn sat i járnum. Lét[5] Þórarinn þá af hánum fjqturinn ok fylgði hánum í stofu eina litla ok lét þá fá hánum drykk ok mat og sagði hánum, hvat konungr hefði á lagt,[6] ef Ásbjqrn hlypi í brott. Ásbjqrn segir, at Þórarinn þurfti ekki þat at óttast. Sat Þórarinn þar hjá hánum lengi um daginn, ok svá svaf hann þar um nóttina. Laugardag stóð konungr upp ok fór til morgintíða. Síðan gekk hann á stefnur, ok var þar fjqlment komit af bóndum, ok áttu þeir mart at kæra. Sat konungr þar lengi dags, ok varð heldr síð gengit til hámessu. Eptir þat gekk konungr til matar. En er hann

hafði matazt, þá drakk hann um hríð, svá at borð váru uppi[1]. Þórarinn gekk til prests þess, er kirkju varðveitti, ok gaf hánum tvá aura silfrs til þess, at hann skyldi hringja til helgar jafnskjótt, sem konungs borð fóru upp[1]. En er konungr hafði drukkit þá hríð, sem hánum þótti felt, þá var borð upp tekit[1]. Þá mælti konungr, segir at þá var ráð, at þrælar fœri með vegandann ok dræpi hann. Í því bili var hringt til helgar. Þá gekk Þórarinn fyrir konung ok mælti: »Grið mun sjá maðr skulu hafa um helgina, þótt hann hafi illa til gert[2]«. Konungr segir: »Gættu hans, Þórarinn! svá at hann komist eigi í brott«. Gekk þá konungr til kirkju ok fór til nónu; en Þórarinn sat enn um daginn hjá Ásbirni. Sunnudag gekk byskup til Ásbjarnar ok skriptaði hánum ok gaf hánum lof til[3] at hlýða hámessu. Þórarinn gekk þá til konungs ok bað hann fá menn til at varðveita vegandann. »Vil ek nú«, segir hann, »viðrskiljast[4] hans mál«. Konungr bað hann hafa þǫkk fyrir þat. Fekk hann þá menn til at varðveita Ásbjǫrn. Var þá settr fjǫturr á hann. En er til hámessu var gengit, þá var Ásbjǫrn leiddr til kirkju. Stóð hann úti fyrir kirkjunni ok þeir, er hann varðveittu. Konungr ok ǫll alþýða stóð at messu.

Nú er þar til máls at taka, er fyrr var frá horfit[5], at þeir Erlingr ok Skjálgr, son hans, gerðu ráð sín um þetta vandkvæði, ok staðfestist þá með áeggjan Skjálgs ok annarra sona hans, at þeir samna liði ok skera upp herǫr. Kom þá brátt saman lið mikit, ok réðu þeir til skipa[6], ok var þá skorat manntal, ok var nær 15 hundruð manna. Fóru þeir með þat lið ok kómu sunnudaginn í Kǫrmt á Ǫgvaldsnes ok gengu upp til bœjar með ǫllu liðinu ok kómu í þann tíma, er lokit var guðspjalli; gengu þegar upp at kirkjunni ok tóku Ásbjǫrn, ok var brotinn fjǫturr af hánum. En við gný þenna ok vápnabrak, þá hljópu allir inn í kirkjuna, þeir er áðr váru úti; en þeir, er í kirkju váru, þá litu allir út, nema konungrinn, hann stóð ok sást eigi um. Þeir Erlingr skipuðu[7] liði sínu tveim megin strætis þess, er lá frá kirkju ok til stofunnar. Stóð Erlingr ok synir hans næst stofunni. En er allar tíðir váru sungnar, þá gekk konungr þegar út ór kirkju; gekk hann fyrst fram í kvína, en síðan hverr eptir ǫðrum hans manna. Þegar er hann

kom heim at durunum, þá gekk Erlingr fyrir dyrrnar ok laut konungi ok heilsaði hánum. Konungr svaraði, bað guð hjálpa hánum. Þá tók Erlingr til máls: »Svá er mér sagt, at Ásbjǫrn, frænda minn, hafi sótt glœpska mikil[1], ok er þat illa, konungr! ef svá er orðit, at yðr sé misþokki at. Nú em ek því kominn, at bjóða fyrir hann sætt ok yfirbœtr þvílíkar, sem þér vilit sjálfir gert hafa; en þiggja þar í mót líf hans ok limar ok landsvist«. Konungr svarar: »Svá lízt mér, Erlingr! sem þér munit nú þykkjast hafa vald á um mál Ásbjarnar; veit ek eigi, hví þú lætr svá, sem þú skylir bjóða sættir fyrir hann; ætla ek þik fyrir því hafa dregit saman her manns, at nú ætlar þú at ráða vár i milli«. Erlingr segir: »Þér skulut ráða, konungr! ok ráða svá, at vér skilimst sáttir«. Konungr mælti: »Ætlar þú at hræða mik, Erlingr? hefir þú fyrir því lið mikit?« »Nei« segir hann. »En ef annat býr í[2], þá mun ek nú ekki flýja« . . . . . Erlingr svarar: »Eigi þarftu at minna mik á þat, at þeir[3] hafa fundir okkrir orðit hér til, er ek hefi lítinn liðskost haft við þér; en nú skal ekki leyna þik því, er mér býr í skapi, at ek vil, at vit skilimst sáttir, eða mér er ván, at ek hætta eigi til fleiri funda várra[4]«. Erlingr var þá rauðr sem blóð í andliti. Þá gekk fram Sigurðr byskup ok mælti til konungs: »Herra! ek býð yðr í hlýðni[5] fyrir guðs sakir, at þér sættizt við Erling eptir því, sem hann býðr, at maðr sjá hafi lífs grið ok lima, en þér ráðit einir ǫllu sáttmáli». Konungr svarar: »Þér skulut ráða«. Þa mælti byskup: »Erlingr! fáit þér konungi festu, þá[6] er hánum líki; síðan gangi Ásbjǫrn til griða[7] ok á konungs vald«. Erlingr fekk festur, en konungr tók við. Síðan gekk Ásbjǫrn til griða ok á konungs vald ok kysti á hǫnd konungi. Sneri þá Erlingr í brott með liði sínu. Varð þá ekki at kveðjum[8]. Gekk þá konungr inn í stofuna, ok Ásbjǫrn með hánum. Siðan lauk konungr upp sættargerðina ok mælti svá: »Þat skal upphaf sættar okkarrar, Ásbjǫrn, at þú skalt ganga undir landslǫg þau, at sá maðr, er drepr þjónostumann konungs, þá skal hann[9] taka undir þá sǫmu þjónostu, ef konungr vill. Nú vil ek, at þú takir upp ármenning þessa, er Selþórir hefir haft, ok ráð hér fyrir búi mínu á Ǫgvaldsnesi«. Ásbjǫrn segir, at svá skyldi vera, sem konungr vildi. »Verð

ek þó fyrst at fara heim til bús mins ok skipa þar til«. Konungr lét sér þat vel líka[1]. Fór hann þaðan til annarrar veizlu, þar sem ger var í móti hánum. En Ásbjǫrn réðst þá til fundar við[2] fǫruneyti sítt. Þeir hǫfðu legit í leynivágum þá stund alla, er Ásbjǫrn var í brott. Hǫfðu þeir njósn af, hvat títt var um hans ráð, ok vildu eigi í brott fara, fyrr en þeir vissi, hvat þar réðist af[3].

Síðan snýst Ásbjǫrn til ferðar ok léttir eigi fyrr um várit, en hann kemr norðr til bús sins. Hann var síðan kallaðr Ásbjǫrn selsbani. En er Ásbjǫrn hafði heima verit eigi lengi, þá hittust þeir Þǫrir frændrnir[4] ok talast við. Spyrr Þórir Ásbjǫrn vendiliga at um ferð hans ok alla atburði þá, sem þar hǫfðu orðit til tíðinda. En Ásbjǫrn sagði sǫgu þá, sem[5] gengit hafði. Þá sagði Þórir: »Þá muntþu ykkjast hafa rekit af hendi[6] svívirðing þá, er þú vart ræntr á hausti?« »Svá er«, kvað Ásbjǫrn; »eða hversu þykki þér, frændi?« »Þat skal skjótt segja«, kvað Þórir, »at ferð sú hin fyrri, er þú fórt suðr í land, varð hin svívirðligsta, ok stóð sú til nǫkkurrar umbótar[7]; en þessi fǫr er bæði þín skǫmm ok frænda þinna, ef þat skal framgengt verða, at þú gerist konungs þræll ok jafningi hins versta manns Þóris sels. Nú ger þú svá mannliga, at þú sit[8] heldr at eignum þínum hér; skulum vér frændr þínir veita þér styrk til þess, at þú komir aldri síðan í slíkt øngþveiti«. Ásbirni þótti þetta vænligt, ok áðr þeir Þórir skildist, þá var þetta ráð staðfest, at Ásbjǫrn skyldi sitja í búi sínu ok fara ekki síðan á konungs fund eða í hans þjónostu. Ok gerði hann svá ok sat heima at búum sínum.

Þat vár fekk Ólafr konungr í hǫnd Ásmundi Grankelssyni sýslu á Hálogalandi hálfa til móts við[9] Hárek í Þjóttu; en hann hafði áðr haft alla, suma[10] at veizlu, en suma at léni[11]. Ásmundr hafði skútu, ok á nær[12] 30 manna ok vápnaða vel. En er Ásmundr kom norðr, þá hittust þeir Hárekr. Segir Ásmundr hánum, hvernug konungr hafði til skipat um sýsluna; lét þar fylgja jartegnir[13] konungs. Hárekr segir svá, at konungr mundi ráða, hverr sýslu hefði; »en þó gerðu ekki svá hinir fyrri hǫfðingjar, at minka várn rétt, er ættbornir erum[14] til ríkis at hafa[15] af konungum, en fá þá[16] í hendr búandasonum, þeim er

slíkt hafa fyrr ekki með hǫndum[1] haft«. En þótt þat fynnist á Háreki, at hánum þótti þetta í móti skapi, þá lét hann Ásmund við sýslu taka, sem konungr hafði orð til send. Fór þá Ásmundr heim til fǫður sins; dvaldist þar litla hríð, fór þá síðan í sýslu sína norðr á Hálogaland. En er hann kom norðr í Langey[2], þá bjoggu þar brœðr tveir; hét annarr Gunnsteinn, en annarr Karli. Þeir váru menn auðgir ok virðingamenn miklir. Gunnsteinn var búsýslumaðr ok ellri þeira brœðra. Karli var fríðr sýnum ok skartsmaðr mikill; en hvárrtveggi þeira var íþróttamaðr um marga hluti. Ásmundr fekk þar góðar viðtǫkur ok dvaldist þar um hríð; heimti þar saman ór sýslunni slíkt, er fekkst. Karli rœddi þat fyrir Ásmundi, at hann vildi fara með hánum suðr á fund Ólafs konungs ok leita sér hirðvistar. Ásmundr fýsti þess ráðs ok hét umsýslu sinni við konung, at Karli fengi þat erendi, sem hann beiddist til. Réðst Karli þá til fǫruneytis[3] með Ásmundi. Ásmundr spurði þat, at Ásbjǫrn selsbani hafði farit suðr í Vágastefnu[4] ok hafði byrðing mikinn, er hann átti, ok nær 20 menn á, ok hans var þá sunnan ván. Þeir Ásmundr fóru leið sína suðr með landi ok hǫfðu andviðri ok þó vind lítinn; sigldu skip í mót þeim, þau er váru af Vágaflota. Spurðu þeir þá af hljóði at um farar Ásbjarnar. Var þeim svá sagt, at hann mundi þá sunnan á leið. Þeir Ásmundr ok Karli váru rekkjufélagar, ok var þar hit kærsta[5]. Þat var einn dag, er þeir Ásmundr reru fram eptir sundi nǫkkuru, þá sigldi byrðingr móti þeim. Var þat skip auðkent; þat var hlýrbirt, steint bæði hvítum steini ok rauðum; þeir hǫfðu segl stafat með vendi[6]. Þá mælti Karli við Ásmund: »Opt rœðir þú um, at þér sé forvitni mikil á at sjá hann Ásbjǫrn selsbana; eigi kann ek skip at kenna, ef eigi siglir hann þar«. Ásmundr svarar: »Ger svá vel[7], lagsmaðr! seg mér til, ef þú kennir hann«. Þá rendust hjá[8] skipin, ok mælti Karli: »Þar sitr hann Selsbani við stýrit í bláın kyrtli«. Ásmundr svárar: »Ek skal fá hánum rauðan kyrtil«. Síðan skaut hann Ásmundr at Ásbirni selsbana spjóti, ok kom á hann miðjan; flaug í gegnum hann, svá at fast stóð fram í hǫfðafjǫlinni[9]. Fell Ásbjǫrn dauðr frá stýrinu. Fóru síðan hvárirtveggju leiðar sinnar. Fluttu þeir lík Ásbjarnar norðr á Þrán-

darnes. Lét þá Sigríðr senda eptir Þóri hund til Bjarkeyjar. Kom hann til, er búit var um lík Ásbjarnar eptir sið þeira[1]. En er þeir fóru í brott, valdi Sigríðr vinum sínum gjafir. Hón leiddi[2] Þóri til skips. En áðr þau skildist, mælti hón: »Svá er nú, Þórir! at Ásbjǫrn son minn hlýddi ástráðum þínum. Nú vannst hánum eigi líf til[3] at launa þat, sem vert var; nú þótt ek sjá verr til fœr, en hann mundi vera, þá skal ek þó hafa vilja til. Nú er hér gjǫf, er ek vil gefa þér, ok vilda ek, at þér kvæmi vel í hald«. Þat var spjót. »Hér er nú spjót þat, er stóð í gegnum Ásbjǫrn, son minn, ok er þar enn blóðit á; máttu þá heldr muna, at þat mun hœfast ok[4] sár þat, er þú sátt á Ásbirni, bróðursyni þínum. Nú yrði þér þá skǫruligа[5], ef þú étir þetta spjót svá af hǫndum[6], at þat stœði í brjósti Ólafi digra. Nú mæli ek þat um[7]«, segir hón, »at þú verðir hvers manns níðingr, ef þú hefnir eigi Ásbjarnar«. Sneri hón þá í brott. Þórir varð svá reiðr orðum hennar, at hann mátti engu svara, ok eigi gáði hann spjótit laust at láta, ok eigi gáði hann bryggjunnar, ok mundi hann ganga[8] á kaf, ef eigi tœki menn til hans ok styddi hann, er hann gekk út á skipit. Þat var málaspjót eigi mikit, ok gullrekinn falrinn á. Reru þeir Þórir þá í brott ok heim til Bjarkeyjar. Ásmundr ok þeir félagar fóru leið sína, til þess er þeir kómu suðr til Þrándheims[9] ok á fund Ólafs konungs. Sagði Ásmundr þá konungi, hvat til tíðinda hafði gerzt í fǫrum hans. Gerðist Karli hirðmaðr konungs. Heldu þeir Ásmundr vel vináttu sinni. En orðtǫk þau[10], er þeir Ásmundr ok Karli hǫfðu mælzt við, áðr víg Ásbjarnar varð, þá fór þat eigi leynt, þvíat þeir sjálfir sǫgðu konungi frá því. En þar var, sem mælt er, at hverr á vin með úvínum. Váru þeir þar sumir, er slíkt hugfestu, ok þaðan af kom þat til Þóris hunds.

Af Egil Skallagrimssøns liv.

Skallagrímr ok þau Bera áttu bǫrn mjǫk mǫrg, ok var þat fyrst, at ǫll ǫnduðust. Þá gátu þau son, ok var vatni

ausinn[1] ok hét[2] Þórólfr. En er hann fœddist upp[3], þá var hann snemma mikill vexti ok hinn vænsti sýnum. Þórólfr var langt umfram jafnaldra sína at afli. En er hann óx upp, gerðist hann íþróttamaðr um flesta þá hluti, er þá var mǫnnum títt at fremja[4], þeim er vel váru át sér gervir. Þórólfr var gleðimaðr mikill. Snemma var hann svá fullkominn at afli, at hann þótti vel liðfœrr med ǫðrum mǫnnum. Varð hann brátt vinsæll af alþýðu. Unni honum ok vel faðir ok móðir. Þau Skallagrímr áttu[5] dœtr tvær. Hét ǫnnur Sæunn, en ǫnnur Þórun. Váru þær ok efniligar i uppvexti. Enn áttu þau Skallagrímr son; var sá vatni ausinn ok nafn gefit[6], ok kallaðr Egill. En er hann óx upp, þá mátti brátt sjá á honum, at hann mundi verða mjǫk ljótr ok líkr feðr sínum, svartr á hár. En þá er hann var þrevetr, þá var hann mikill ok sterkr, svá sem þeir sveinar aðrir, er váru sex vetra eða sjau[7]. Hann var brátt málugr ok orðvíss. Heldr var hann illr viðreignar, er hann var í leikum með ǫðrum ungmennum.

Þat vár fór Yngvarr til Borgar, ok var þat at erendum, at hann bauð Skallagrími til boðs út þangat til sín, ok nefndi til þeirar ferðar Beru dóttur sína ok Þórólf son hennar, ok þá menn aðra, er þau Skallagrímr vildu at fœri; Skallagrímr hét fǫr sinni. Fór Yngvarr þá heim ok bjó til veizlunnar ok lét þá ǫl heita. En er at þeiri stefnu kemr, er Skallagrímr skyldi til boðsins fara ok þau Bera, þá bjóst Þórólfr til ferðar með þeim ok húskarlar, svá at þau váru fimtán saman. Egill rœddi um við fǫður sinn, at hann vildi fara; »á ek þar slíkt kynni, sem Þórólfr« segir hann. »Ekki skaltu fara, segir Skallagrímr, þvíat þú kant ekki fyrir þér[8] at vera í fjǫlmenni, þar er drykkjur eru miklar, er þú þykkir ekki góðr viðskiptis, at[9] þú sér ódrukkinn«. Steig þá Skallagrímr á hest sinn ok reið í brott, en Egill undi illa við sinn hlut. Hann gekk ór garði ok hitti eykhest einn, er Skallagrímr átti, fór á bak ok reið eptir þeim Skallagrími. Honum varð ógreiðfœrt um mýrarnar, því at hann kunni enga leið, en hann sá þó mjǫk opt reið þeira Skallagríms, þá er eigi bar fyrir holt eða skóga[10]. Er þat at segja frá hans ferð, at síð um kveldit kom hann á Álptanes[11], þá er menn sátu þar at drykkju. Gekk hann inn í stofu. En er Yngvarr sá

Egil, þá tók hann við honum feginsamliga ok spurði, hví hann hefði svá síð komit. Egill sagði, hvat þeir Skallagrímr hǫfðu við mælzt. Yngvarr setti Egil hjá sér. Sátu þeir gagnvert þeim Skallagrími ok þórólfi. þat var þar haft at ǫlteiti, at menn kváðu vísur. þá kvað Egill vísu. Yngvarr þakkaði vel Agli vísuna, en um daginn eptir þá fœrði Yngvarr Agli at skáldskaparlaunum kúfunga þrjá ok andaregg. En um daginn eptir við drykkju kvað Egill vísu aðra um bragarlaun.

Skallagrímr hendi mikit gaman at aflraunum ok leikum. Um þat þótti honum gott at rœða. Knattleikar[1] váru þá tíðir. Var þar í sveit gott til sterkra manna í þann tíma, en þó hafði engi afl við[2] Skallagrím. Hann gerðist þá heldr hniginn at aldri. þórðr hét son Grana at Granastǫðum, ok var hann hinn mannvænligsti maðr ok var á ungum aldri. Hann var elskr at Agli Skallagrímssyni. Egill var mjǫk at glímum[3]; var hann kappsamr mjǫk ok reiðinn, en allir kunnu þat at kenna sonum sínum, at þeir vægði fyrir Agli. Knattleikr var lagiðr[4] á Hvítárvǫllum[5] allfjǫlmennr á ǫndverðan vetr. Sóttu menn þar til víða um herað. Heimamenn[6] Skallagríms fóru þangat til leiks margir[7]. þórðr Granason var helzt fyrir þeim[8]. Egill bað[9] þórð at fara með honum til leiks. þá var hann á sjaunda vetr. þórðr lét þat eptir honum, ok reiddi hann at baki sér. En er þeir kómu á leikmótit, þá var mǫnnum skipt þar til leiks. þar var ok komit mart smásveina, og gerðu þeir sér annan leik. Var þar ok skipt til. Egill hlaut at leika við svein þann, er Grímr hét. Grímr var ellifu vetra eða tíu ok sterkr at jǫfnum aldri[10]. En er þeir lékust við, þá var Egill ósterkari. þá reiddist Egill ok hóf upp knatttréit, ok laust Grím, en Grímr tók hann hǫndum, ok keyrði hann niðr fall mikit ok lék hann heldr illa, ok kveðst mundu meiða hann, ef hann kynni sik eigi. En er Egill komst á fœtr, þá gekk hann ór leiknum, en sveinarnir œptu at honum. Egill fór til fundar við þórð Granason ok sagði honum, hvat í[11] hafði gerzt. þórðr mælti: »ek skal fara með þér ok skulu vit hefna honum«. Hann seldi honum í hendr skeggøxi eina, er þórðr hafði haft í hendi. þau vápn varu þá tíð. Ganga þeir þar til, er svei-

naleikrinn var. Grímr hafði þá hent knǫttinn ok rak undan, en aðrir sveinarnir sóttu eptir. Þá hljóp Egill at Grími ok rak øxina í hǫfuð honum, svá at þegar stóð í heila. En er Egill kom heim, lét Skallagrímr sér fátt um finnast[1], en Bera kvað Egill vera víkingsefni, ok kvað þat mundu fyrir liggja[2], þegar hann hefði aldr til, at honum væri fengin herskip.

Þá er Egill var tólf vetra gamall, var hann svá mikill vexti, at fáir váru menn svá stórir ok at afli búnir, at Egill ynni þá eigi í leikum. Þann vetr, er honum var hinn tólfti, var hann mjǫk at leikum. Þórðr Granason var þá á tvitugs aldri. Hann var sterkr at afli. Þat var opt, er á leið vetrinn, at þeim Agli ok Þórði var skipt[3] í móti Skallagrími. Þat var eitt sinn um vetrinn, er á leið, at knattleikr var at Borg suðr í Sandvík. Þá váru þeir Þórðr i móti Skallagrími í leikum ok mœddist hann fyrir þeim ok gekk þeim léttara. En um kveldit eptir sólarfall, þá tók þeim Agli verr at ganga. Gerðist Grímr þá svá sterkr, at hann greip Þórð upp, ok keyrði niðr svá hart, at hann lamdist allr ok fekk hann þegar bana. Síðan greip hann til Egils. Þórgerðr hét ambátt Skallagríms, Hon hafði fóstrat[4] Egill í barnœsku. Hon var mikil fyrir sér, sterk sem karlar ok fjǫlkunnig mjǫk. Hon mælti: »hamast[5] þú nú, Skallagrímr, at syni þínum«. Skallagrímr lét þá lausan Egil, en þreif til hennar. Hon brást við[6] ok rann undan, en Skallagrímr eptir. Fóru þau svá í utanvert Digranes. Þá hljóp hon út af bjarginu á sund. Skallagrímr kastaði eptir henni steini miklum, ok setti[7] milli herða henni, ok kom hvárki upp síðan. En eptir um kveldit, er þeir kómu heim til Borgar, var Egill allreiðr. En er Skallagrímr hafði sezt undir borð[8] ok alþýða manna[9], þá var Egill eigi kominn í sæti sitt. Þá gekk hann inn í eldahús, ok at þeim manni, er þar hafði þá verkstjórn ok fjárforráð með Skallagrími, ok honum var kærstr. Egill hjó hann banahǫgg ok gekk síðan til sætis sins. En Skallagrímr rœddi þá ekki um, ok var þat mál þaðan af kyrt, en þeir feðgar rœddust þá ekki við hvárki gott né illt, ok fór svá fram þann vetr. En hit næsta sumar eptir kom Þórólfr út. En er hann hafði verit einn vetr á Íslandi, þá bjó hann eptir um várit skip sitt. En er hann var albúinn,

þá var þat einn dag, at Egill gekk til fundar víð fǫður sinn, ok bað hann fá sér fararefni; »vil ek, sagði hann, fara útan með þórólfi«. Grímr spurði, ef hann hefði nǫkkut þat mál rœtt fyrir þórólfi. Egill segir, at þat var ekki[1]. Grímr bað hann þat fyrst gera. En er Egill vakti þat mál við þórólf, þá kvað han þess enga ván at »ek muna þik flytja með mér á brott; ef faðir þinn þykkist eigi mega um þik tæla hér í híbýlum sínum, þá ber ek eigi traust til þess at hafa þik útanlendis með mér, því at þér mun þat ekki hlýða, at hafa þar slíkt skaplyndi sem hér«. »Vera má, sagði Egill, at þá fari hvárrgi okkarr[2]«. Um nóttina eptir gerði á œðiveðr. En um nóttina, er myrkt var ok flóð var sjóvar, þá kom Egill þar, ok gekk út á skipit fyrir útan tjǫldin. Hjó hann í sundr festar þær, er á útborða váru. Gekk hann þegar sem skjótast upp um bryggjuna. Skaut út þegar bryggjunni, ok hjó þær festar, er á land upp váru. Rak þá út skipit á fjǫrðinn. En er þeir þórólfr urðu varir við, er skipit rak, hljópu þeir í bátinn, en veðrit var miklu hvassara, en þeir fengi nokkut at gert. Rak skipit yfir til Andakíls, ok þar á eyrar upp, en Egill fór heim til Borgar. En er menn urðu varir við bragð þat, er Egill hafði gert, þá lǫstuðu þat flestir. Hann sagði, at hann skyldi skamt til láta[3], at gera þórólfi meira skaða ok spellvirki, ef hann vildi eigi flytja hann í brott. En þá áttu menn hlut at í milli[4] þeira, ok kom svá at lyktum, at þórólfr tók við Agli ok fór hann útan með honum um sumarit.

Síðan fór þórólfr til þóris[5], ok fekk þar allgóðar viðtǫkur. Bauð þórir honum at vera með sér. þórólfr sagði, at hann mundi þat þekkjast, ok er sá maðr með mér, at[6] þar skal vist hafa, sem ek em; hann er bróðir minn, ok hefir hann ekki fyrr heiman gengit, ok þarf hann, at ek veita honum umsjá». þórir sagði, at þat var heimult; »þykkir oss, segir hann, sveitarbót at bróður þínum, ef hann, er nǫkkut þér líkr». þórir átti son, er hét Arinbjǫrn. Hann var nǫkkuru ellri en Egill. Arinbjǫrn var þegar snemma skǫruligr maðr ok hinn mesti íþróttamaðr. Egill gerði sér títt við Arinbjǫrn ok var honum fylgjusamr, en heldr var fátt með þeim brœðrum. þórólfr Skallagrímsson hóf rœðu þá við[7] þóri, hverneg hann mundi taka því máli, ef

þórólfr bæði Ásgerðar frændkonu hans[1]. þórir tók því léttliga, sagði, at hann mundi flytjandi[2] þess máls. Síðan fór þórólfr norðr í Sogn, ok hafði með sér gott fqruneyti. þórólfr kom til bús Bjarnar, ok fekk þar góðar viðtqkur. Bauð Bjqrn honum at vera med sér, svá lengi sem hann vildi. þórólfr bar brátt upp erendi sitt við Bjqrn, hóf þá bónorð sitt ok bað Ásgerðar dóttur Bjarnar. Hann tók því máli vel, ok var þat auðsótt við hann, ok réðst þat af at þar fóru festar framm[3], ok[4] kveðin á brullaupsstefna. Skyldi veizla sú vera at Bjarnar þá um haustit. En þá er mjqk var komit at stefnudegi þeim, er þórólfr skyldi heiman fara ok brúðmenn[5] váru komnir, þá tók Egill sótt, svá at hann var eigi fœrr. þeir þórólfr hqfðu langskip eitt mikit alskipat ok fóru ferðar sinnar, svá sem ákveðit var.

Qlvir hét maðr. Hann var húskarl þóris ok var forstjóri ok ráðamaðr fyrir búi hans. Hafði hann skuldaheimtur ok var féhirðir. Qlvir var af[6] œskualdri ok þó maðr hinn hressasti. Svá bar til, at Qlvir átti heimanferð at heimta landskyldir þóris, þær er eptir hqfðu staðit um várit. Hafði hann róðrarferju, ok váru þar á tólf húskarlar þóris. þá tók Egill at hressast, ok reis hann þá upp. Honum þótti þá gerast daufligt heima, er alþýða manna var á brott farin. Kom hann at máli við Qlvi, ok sagði, at hann vildi fara með honum. En Qlvi þótti eigi góðum liðsmanni ofaukit[7], þvíat skipkostr var œrinn. Réðst Egill til ferðar þeirar. Egill hafdi vápn sin, sverð ok kesju ok buklara[8]. Fara þeir ferðar sinnar, er þeir váru búnir, ok fengu veðrabálk harðan, hvqss veðr ok óhagstœð, en þeir sóttu ferðina knáliga, tóku róðrarleiði. Svá bar til ferð þeira, at þeir kómu aptan dags til Atlaeyjar[9] ok lqgðu þar at landi. En þar var i eyjunni skamt upp bú mikit, er átti Eiríkr konungr. En þar réð fyrir maðr sá, er Bárðr hét. Hann var kallaðr Atleyjar-Bárðr ok var sýslumaðr mikill ok starfsmaðr góðr. Ekki var hann kynstórr maðr, en kærr mjqk Eiríki konungi ok Gunnhildi dróttningu. þeir Qlvir drógu upp skip sitt ór flœðarmáli. Gengu síðan til bœjar ok hittu Bárð úti ok sqgðu honum um ferð sína, svá þat, at þeir vildu þar vera um nóttina. Bárðr sá, at þeir váru vátir mjqk, ok fylgði hann þeim til elda-

húss nǫkkurs. Var þat brott frá ǫðrum húsum. Hann lét gera eld mikinn fyrir þeim, ok váru þar þurkuð klæði þeira, en er þeir hǫfðu tekit klæði sín, þá kom Bárðr þar. »Nú munu vér, segir hann, hér setja yðr borð. Ek veit, at yðr mun vera títt at sofa, þér erut menn móðir af vási». Ǫlvi líkaði þat vel. Síðan var sett borð ok gefinn þeim matr, brauð ok smjǫr, ok settir fram skyraskar stórir. Bárðr sagði: »harmr er þat nú mikill, er ǫl er ekki inni, þat er[1], ek mega yðr fagna, sem ek vilda. Verði þér nú at bjargast við slíkt, sem til er». Þeir Ǫlvir váru þyrstir mjǫk ok supu skyrit. Síðan lét Bárðr bera inn afr ok drukku þeir þat. »Fúss munda ek, kvað Bárðr, at gefa yðr betra drykk, ef til væri». Hálm skorti þar eigi inni. Bað hann þar þá niðr leggjast til svefns.

Eiríkr konungr ok Gunnhildr kómu þat sama kveld í Atley ok hafði Bárðr þar búit veizlu móti honum, ok skyldi þar vera dísablót, ok var þar veizla hin bezta ok drykkja mikil inni í stofunni. Konungr spurði, hvar Bárðr væri, »er ek sé hann hvergi«. Maðr segir: »Bárðr er úti ok greiðir fyrir gestum sínum«. »Hverir eru gestir þeir, segir konungr, er hann lætr sér þat skyldara, en vera inni hér hjá oss?«. Maðrinn sagði honum, at þar váru komnir húskarlar Þóris hersis[2]. Konungr mælti: »gangi eptir þeim sem tíðast, ok kalli þá inn hingat«, — ok var svá gert, sagt, at konungr vill hitta þá. Síðan ganga þeir. Fagnaði konungr vel Ǫlvi, ok bað hann sitja gagnvert sér í ǫndvegi ok þar fǫrunauta hans útar frá. Þeir gerðu svá. Sat Egill næstr Ǫlvi. Síðan var þeim borit ǫl at drekka. Fóru minni[3] mǫrg, ok skyldi horn drekka í minni hvert. En er á leið um kveldit, þa kom svá, at fǫrunautar Ǫlvis gerðust margir ófœrir. Sumir spjó þar inni í stofunni, en sumir kómust út fyrir dyrr. Bárðr gekk þá at fast[4] at bera þeim drykk[5]. Þa tók Egill við horni því, er Bárðr hafði fengit Ǫlvi, ok drakk af[6]. Bárðr sagði, at hann þyrsti mjǫk ok fœrði honum þegar hornit fullt, ok bað hann af drekka. Egill tók við horninu ok kvað vísu. Bárðr bað hann drekka ok hætta flimtun þeiri. Egill drakk full hvert, er at honum kom, ok svá fyrir Ǫlvi. Þá gekk Bárðr til dróttningar ok sagði henni, at þar var maðr sá, er skǫmm fœrði at þeim, ok aldregi drakk svá, at eigi segði hann sik

þyrsta. Dróttning ok Bárðr blǫnduðu þá drykkinn ólyfjani ok báru þá inn. Signdi Bárðr fullit, fekk síðan ǫlseljunni. Fœrði hon Agli ok bað hann drekka. Egill brá þá knífi sínum ok stakk í lófa sér. Hann tók við horninu ok reist á rúnar[1] ok reið á blóðinu[2]. Hornit sprakk í sundr, en drykkrinn fór niðr í hálm. Þá tók at líða at[3] Ǫlvi. Stóð þá Egill upp ok leiddi Ǫlvi útar til dyranna ok helt á sverði sínu. En er þeir koma at dyrunum, þá kom Bárðr eptir þeim ok bað Ǫlvi drekka brautfararminni sitt. Egill tók við ok drakk ok kvað vísu. Egill kastar horninu, en greip sverðit ok brá; myrkt var í forstofunni. Hann lagði sverðinu á Bárði miðjum, svá at blóðrefillinn hljóp út um bakit; fell hann dauðr niðr, en blóð hljóp ór undinni. Egill hljóp þá út ór stofunni; þá var niðamyrkr úti. Tók Egill þegar rás af bœnum. En inni í forstofunni sá menn, at fallinn var Bárðr. Kom þá konungr til ok lét bera at ljós; sá menn þá, hvatt títt var, at Ǫlvir lá þar vitlaus, en Bárðr var veginn, ok flaut í blóði hans gólfit allt. Þá spurði konnngr, hvar sá væri inn mikli maðr, er þar hafði drukkit mest um kveldit. Menn sǫgðu, at hann gekk út. »Leiti at honom, segir konungr, ok láti hann koma til mín«. Var hans nú leita farit um bœinn, ok fannst hann hvergi. En er þeir koma í eldahúsit, þá lágu þar margir menn Ǫlvis. Konungs menn spurðu, ef þar hefði Egill komit. Þeir segja, at hann hefði hlaupit þar inn ok tekit vápn sín, »ok gekk út eptir þat«. Þá var þat sagt konungi. Konungr bað menn sína fara ok taka skip ǫll, þau er váru í eyjunni, »en á morgin, er ljóst er, skulum vér rannsaka alla eyna ok drepa þá manninn«. Egill fór nú um nóttina ok leitaði þar til, er skipin váru. En hvar sem hann kom til strandar, váru menn fyrir. Hann fór nótt þá alla ok fekk hvergi skip. En er lýsa tók, var hann staddr á nesi nǫkkuru. Hann sá þá ey eina, ok var þar sund í milli ok furðuliga langt. Þá var þat ráð hans, at hann tók hjálminn, sverð ok spjót, ok braut þat af skapti ok skaut því á sæ út, en vápnin vafði hann í yfirhǫfn sinni ok gerði sér af[4] bagga ok batt á bak sér. Þá hljóp hann á sund ok létti eigi fyrr, en hann kom til eyjarinnar; hon hét Sauðey, ok er ekki mikill ey ok hrísótt. Þar var í fénaðr, naut ok sauðir. En

er hann kom til eyjarinnar, vatt hann klæði sín. Þá var dagr ljóss ok sól farin[1]. Eiríkr konungr lét rannsaka eyna, þegar ljóst var. Þat var seint, er eyin var mikill, ok fannst Egill eigi. Var þá farit á skipi til annarra eyja at leita hans. Þat var um kveldit, at tólf menn reru til Sauðeyjar at leita Egils. Hann sá skipit, er fór til eyjarinnar. En ellifu gengu upp ok skiptu leitum[2]. Egill hafði lagzt niðr í hrísit ok falst, áðr skipit kom at landi. Nú gengu þrír í hverja leit, en þrír gættu skips. Ok er leiti bar í milli þeira ok skipsins, þá stóð Egill upp ok gekk til skipsins. En þeir er skipsins gættu fundu eigi fyrr, en Egill var kominn at þeim. Hann hjó einn þegar banahǫgg, en annarr tók á rás[3], ok var þar at hlaupa á brekku nǫkkura. Egill hjó eptir honom ok af[4] fótinn; en einn hljóp á skipit ok stakk við[5] forkinum, en Egill dró at sér festina ok hljóp út á skipit, ok skiptust þeir eigi lengi hǫggum við, áðr Egill drap hann ok rak hann útbyrðis. Þá tók hann árar ok reri á brott skipinu. Fór hann þá nótt alla ok daginn eptir, ok létti eigi fyrr, en hann kom til Þóris hersis. En Ǫlvir ok fǫrunauta hans lét konungr fara í friði af þessum sǫkum. En þeir menn, er í Sauðey váru, þá[6] váru þeir þar margar nætr ok drápu fé til matar sér, tóku eld ok gerðu seyði; þeir gerðu svá mikit, at sjá mátti heim, lǫgðu þá í[7] eld ok gerðu vita. En er þat var sét, þá var róit til þeira. Konungr var þá í brott. Fór hann þá til annarrar veizlu.

Þórir fór á fund konungs, en Arinbjǫrn var heima ok kvað eitt skyldu yfir þá líða alla. En er Þórir kom á fund konungs, þá bauð hann boð fyrir Egill. Eiríkr konungr var hinn reiðasti[8], ok var óhœgt ráðum við hann at koma[9]. Konungr mælti ok kvað þat mundi sannast, er faðir hans hafði sagt, at seint mundi mega tryggja þá frændr, bað Þóri svá til haga, »þótt ek geri sætt nǫkkura, at Egill sé ekki langvistum í mínu ríki. En sakir þín, Þórir, mun ek fé taka fyrir menn þessa». Gerði konungr fésekt slíka, sem honum sýndist, en Þórir galt allt. Fór hann þá heim. Þeir Þórólfr ok Egill váru með Þóri í góðu yfirlæti, en þeir bjoggu um várit langskip mikit, ok fengu menn til ok fóru um sumarit í austrveg, ok herjuðu ok fengu of fjár ok áttu margar orrostur. Heldu þeir ok út til Kúrlands ok

lǫgðu þar við land með hálfs mánaðar friði ok kaupstefnu. En er því var lokit, þá tóku þeir at herja ok lǫgðu at í ýmsum stǫðum. Einn dag lǫgðu þeir at við árós einn mikinn, enda var þar mǫrk mikill. Þeir réðu þar til uppgǫngu, ok var skipt í sveitir tólf mǫnnum saman. Þeir gengu á skóginn, ok var þar ekki langt, áðr bygðin tók við[1]. Þeir ræntu þar ok drápu menn, en liðit flýði undan, ok fengu þeir ønga viðrtǫku. En er á leið daginn[2], lét Þórólfr blása liðinu til ofangǫngu. En er Þórólfr var ofan kominn, var Egill eigi kominn, en þá tók at myrkja af nótt, ok þóttust þeir eigi mega leita hans. Egill hafði gengit yfir skóginn ok tólf menn með honum, ok sá þeir þá sléttur miklar ok bygðir. Bœr einn stóð skamt frá þeim, ok stefndu þeir þar til, ok er þeir koma þar til, hlaupa þeir í húsin inn ok urðu við ønga menn varir, en tóku fé þat er laust var. Þar váru mǫrg hús, ok dvaldist þeim þar lengi, en er þeir váru út komnir ok frá bœnum, þá var lið komit milli þeirra ok skógsins, ok sótti þat at þeim. Skíðgarðr var hár gerr millum þeirra ok skógarins. Þá mælti Egill, at þeir skyldu fylgja honum, svá at eigi mætti ǫllum megin at þeim ganga[3]. Gekk Egill þá fyrst, en þá hverr at ǫðrum svá nær, at ekki mátti[4] milli þeira komast. Kúrir sóttu at þeim fast ok mest með lǫgum ok skotum, en gengu ekki i hǫggorrostu. Þeir Egill fundu eigi fyrr, er þeir ganga með gǫrðunum, en garðr gekk á aðra hǫnd þeim, ok mátti eigi framm komast. Kúrir sóttu eptir þeim í kvína, en sumir sóttu útan at, ok lǫgðu spjótum ok sverðum í gegnum garðana, en sumir báru klæði á vápn þeira. Urðu þeir sárir ok því næst handteknir ok allir bundnir, leiddir svá heim til bœjarins. Maðr sá, er bœ þann átti, var ríkr ok auðigr. Hann átti son roskinn. Síðan var um rœtt, hvat við þá skyldi gera. Sagði bóndi, at honum þótti þat ráð, at drepinn væri hverr á fœtr ǫðrum[5]. Bóndason sagði, at þá gerði myrkt af nótt, ok mætti þá enga skemtan af hafa at kvelja þá. Bað hann láta bíða morgins. Var þeim þá skotit í hús eitt ok bundnir rammliga. Egill var bundinn við staf einn, bæði hendr ok fœtr. Síðan var húsit læst ramliga, en Kúrir gengu inn í stofu ok mǫtuðust ok varu allkátir ok drukku. Egill fœrðist við ok treysti[6] stafinn, til þess er upp losnaði ór gólfinu. Síðan fell staf-

rinn, smeygðist Egill þá af stafnum. Síðan leysti hann hendr sínar með tǫnnum. En er hendr hans váru lausar, leysti hann bǫnd af fótum sér. Síðan leysti hann félaga sína. En er þeir váru allir lausir, leituðust þeir um[1] í húsin, hvar líkast var, út at komast. Húsit var gert at veggjum af timbrstokkum stórum, en í annan enda hússins var skjaldþili flatt. Hljópu þeir þar at ok brutu þilit. Var þar hús annat, er þeir kómu í. Váru þar ok timbrveggir um. Þá heyrðu þeir manna mál undir fœtr[2] sér niðr. Leituðust þeir þá um ok fundu hurð í gólfinu. Luku þeir þar upp. Var þar undir grǫf djúp. Heyrðu þeir þangat[3] manna mál. Síðan spurði Egill, hvat manna þar væri. Sá nefndist Áki, er við hann mælti. Egill spurði, ef hann vildi upp ór grǫfinni. Áki segir, at þeir vildu þat gjarna. Síðan létu þeir Egill síga festi ofan í grǫfina, þær er þeir váru bundnir með, ok drógu þar upp þrjá menn. Áki sagði, at þat váru synir hans tveir, ok þeir váru menn danskir, hǫfðu þar orðit herteknir it fyrra sumar; »var ek, sagði hann, vel haldinn í vetr. Hafða ek mjǫk fjár-varðveizlur búanda, en sveinarnir váru þjáðir, ok undu því illa. I vár réðu vér til[4] ok hlupum á brott ok urðum síðan fundnir. Váru vér þá hér settir í grǫf þessa». »Þér mun hér kunnigt um húsaskipan? segir Egill, hvar er oss vænst á brott at komast?». Áki sagði, at þar var annat skjaldþili — »brjóti þér þat upp; munu þér þá koma fram í kornhlǫðu, en þar má út ganga sem vill». Þeir Egill gerðu svá, brutu upp þilit, gengu síðan í hlǫðuna ok þaðan út. Niðamyrkr var á. Þá mæltu þeir fǫrunautar, at þeir skyldu skunda á skóginn. Egill mælti við Áka: »Ef þér eru hér kunnig híbýli, þá muntu vísa oss til féfanga nǫkkurra». Áki segir, at eigi mundi þar skorta lausafé; »hér er lopt mikit, er bóndi sefr í. Þar skortir eigi vápn inni». Egill bað þá þangat fara til loptsins. En er þeir kómu upp í riðit, þá sá þeir, at loptit var opit. Var þar ljos inni ok þjónostumenn ok bjuggu rekkjur manna. Egill bað þá suma[5] úti vera ok gæta, at engi kœmist út. Egill hljóp inn í loptit, greip þar vápn, því at þau skorti þar eigi inni. Drápu þar menn alla þá, er þar váru inni. Þeir tóku sér allir alvæpni. Áki gekk til, þar er hlemr var í gólfþilinu ok lauk upp, mælti, at þeir

skyldu þar ofan ganga í undirskemmuna. Þeir tóku sér ljós ok gengu þangat. Váru þar féhirzlur bónda ok gripir góðir ok silfr mikit. Tóku menn sér þar byrðar ok báru út. Egill tók undir hǫnd sér[1] mjǫðdrekku eina mikla. Fóru þeir þá til skógar. En er þeir kómu í skóginn, þá nam Egill stað ok mælti: »þessi ferð er allill ok eigi hermannlig. Vér hǫfum stolit fé bónda, svá at hann veit ekki til. Skal oss aldregi sjá skǫmm henda. Fǫrum nú aptr til bœjarins ok látum þá vita, hvat títt er[2]». Allir mæltu því í mót, sǫgðu, at þeir vildu fara til skips. Egill setr niðr mjǫðdrekkuna. Síðan hefr hann á rás ok rann til bœjarins, en er hann kom heim til bœjarins, þá sá hann, at þjónostusveinar gengu frá eldaskála með skutildiska ok báru inn í stofuna. Egill sá, at í eldahúsinu var eldr mikill ok katlar yfir. Gekk hann þangat til. Þar hǫfðu verit stokkar stórir fluttir heim, ok svá eldar gervir, sem þar er siðvenja til, at eldinn skal leggja í stokks endann, ok brennr svá stokkrinn. Egill greip upp stokkinn ok bar heim til stofunnar, ok skaut þeim endanum, er logaði, upp undir upsina ok svá upp í næfrina. Eldrinn las skjótt tróðviðinn. En þeir er við drykkjuna sátu, fundu eigi fyrr, en loginn stóð inn um ræfrit. Hljópu menn þá til dyranna, en þar var ekki greiðfœrt út bæði fyrir viðunum, svá þat, at Egill varði dyrrnar. Felldi hann menn bæði í dyrunum ok úti fyrir dyrunum. En þat var svipstund ein, áðr stofan brann, svá at hon fell ofan. Týndist þar lið allt, er þar var inni, en Egill gekk aptr til skógarins, fann þar fǫrunauta sína. Fara þá allir saman til skips. Sagði Egill, at mjǫðdrekku þá vill hann hafa at afnámsfé, er hann fór með. En hon var reyndar full af silfri. Þeir Þórólfr urðu allfegnir, er Egill kom ofan. Heldu þeir þá þegar frá landi, er mornaði. Áki ok þeir feðgar váru í sveit Egils. Þeir sigldu um sumarit er á leið[3] til Danmarkar, ok lágu þar enn fyrir[4] á kaupskipum ok ræntu þar, er þeir kómust við.

---

[5]Aðalsteinn konungr sneri í brott frá orrostunni[6], en menn hans ráku flóttann. Hann reið aptr til borgarinnar ok tók eigi fyrr

náttstað en í borginni, en Egill rak flóttann ok fylgði þeim lengi ok drap hvern mann, er hann náði. Síðan sneri hann aptr með sveitunga sína ok fór þar til, er orrostan hafði verit ok hitti þar þórólf bróður sinn látinn. Hann tók upp lík hans ok þó, bjó um síðan, sem siðvenja var til. Grófu þeir þar grǫf ok settu[1] þórólf þar í með vápnum sínum ǫllum ok klæðum. Síðan spenti Egill gullhring á hvára hǫnd honum, áðr hann skildist við. Hlóðu síðan at[2] grjóti ok jósu at[2] moldu. Síðan fór Egill með sveit sína á fund Aðalsteins konungs ok gekk þegar fyrir konung, er hann sat við drykkju. Þar var glaumr mikill. Ok er konungr sá, at Egill var inn kominn, þá mælti hann, at rýma skyld i pallinn þann enn úœðra[3] fyrir þeim, ok mælti, at Egill skyldi sitja þar í ǫndvegi gegnt konungi. Egill settist þar niðr ok skaut skildinum fyrir fœtr sér. Hann hafði hjálm á hǫfði ok lagði sverðit um kné sér ok dró annat skeið til hálfs, en þá[4] skeldi hann aptr i slíðrin. Hann sat upp-réttr ok var gneyptr mjǫk. Egill var mikilleitr, ennibreiðr, brúnamikill, nefit ekki langt en ákafliga digrt, granstœðit vítt ok langt, hakan breið furðuliga, ok svá allt um kjálkana, háls-digr ok herðimikill, svá at þat bar frá því, sem aðrir menn váru, harðleitr ok grimligr, þá er hann var reiðr, hann var vel í vexti ok hverjum manni hæri, úlfgrátt hárit ok þykkt, ok varð snemma skǫllóttr. En er hann sat, sem fyrr var ritað, þá hleypti[5] hann annarri brúninni ofan á kinnina, en annarri upp í hárrœtr. Egill var svarteygr ok skolbrúnn. Ekki villdi hann drekka, þó at honum væri borit, en ýmsum hleypti hann brú-nunum ofan eða upp. Aðalsteinn konungr sat í hásæti. Hann lagði ok sverð um kné sér, ok er þeir sátu[6] svá um hríð, þá dró konungr sverðit ór slíðrum ok tók gullhring af hendi sér, mikinn ok góðan, ok dró á blóðrefilinn, stóð upp ok gekk á gólfit ok rétti yfir eldinn til Egils. Egill stóð upp ok brá sverðinu ok gekk á gólfit. Hann stakk sverðinu í bug[7] hrin-ginum ok dró at sér, gekk aptr til rúms síns. Konungr settist í hásæti. En er Egill settist niðr, dró hann hringinn á hǫnd sér, ok þá fóru brýnn hans í lag. Lagði hann þá niðr sverðit ok hjálminn ok tók við dýrshorni, er honum var borit, ok drakk af.

þaðan af drakk Egill at sínum hlut[1] ok mælti við aðra menn. Eptir þat lét konungr bera inn kistur tvær. Báru tveir menn hvára. Váru báðar fullar af silfri. Konungr mælti: »kistur þessar, Egill, skaltu hafa, ok ef þú kemr til Íslands, skaltu fœra þetta fé fǫður þínum; í sonargjǫld sendi ek honum, en sumu fé skaltu skipta með frændum ykkrum þórólfs, þeim er þér þykkja ágætastir, en þú skalt taka hér bróðurgjǫld hjá mér, lǫnd eða lausa aura, hvárt er þú vill heldr[2], ok ef þú vilt með mér dveljast lengðar, þá skal ek hér fá þér sœmd ok virðing, þá er þú kant mér sjálfr til segja». Egill tók við fénu ok þakkaði konungi gjafir ok vinmæli. Tók Egill þaðan af at gleðjast. Síðan váru grœddir þeir menn, er[3] sárir váru ok lífs auðit. Egill dvaldist með Aðalsteini konungi enn næsta vetr eptir fall þórólfs, ok hafði hann allmiklar virðingar af konungi. Var þá með honum lið þat allt, er áðr hafði fylgt þeim báðum brœðrum ok ór orrostu hǫfðu komist. þá orti Egill drápu um Aðalstein konung. Aðalsteinn gaf þá enn Agli at bragarlaunum gullhringa tvá ok stóð hvárr mǫrk, ok þar fylgði skikkja[4] dýr, er konungr sjálfr hafði áðr borit. En er váraði, lýsti Egill yfir því fyrir konungi, at hann ætlaði í brott um sumarit ok til Noregs, ok »vita hvat títt er um hag Ásgerðar, konu þeirar, er átt hefir þórólfr bróðir minn. þar standa saman fé mikil, en ek veit eigi, hvárt bǫrn þeira lifa nǫkkur. Á ek þar fyrir at sjá, ef þau lifa, en ek á arf allan, ef þórólfr hefir barnlauss andazt». Konungr sagði: »þat mun vera, Egill, á þínu forráði at fara heðan á brott, ef þú þykkist eiga skyldar erendi, en hinn veg þykki mér bezt, at þú takir hér staðfestu með mér ok slíka kosti, sem þú vill beiðast». Egill þakkaði konungi orð sín: »ek mun nú fara fyrst, svá sem mér berr skylda til. En þat er líkara[5], at ek vitja hingat þessa heita, þá er ek komumst við». Konungr bað hann svá gera. Síðan bjóst Egill brott með liði sínu, en mart dvaldist eptir með konungi. Egill hafði eitt langskip mikit ok þar á hundrað manna eða vel svá. Ok er hann var búinn ferðar sinnar ok byr gaf, þá helt hann til hafs. Skildust þeir Aðalsteinn konungr með mikilli vináttu. Bað hann Egill koma aptr sem skjótast. Egill kvað svá vera skyldu. Síðan helt Egill til Noregs, ok

er hann kom við land, fór hann sem skyndiligast inn í Fjǫrðu[1]. Hann spurði þau tíðendi, at andaðr var Þórir hersir, en Arinbjǫrn hafði tekit við arfi ok gerst lendr maðr. Egill fór á fund Arinbjarnar ok fekk þar góðar viðtǫkur. Bauð Arinbjǫrn honum þar at vera. Egill þektist þat. Lét hann setja upp skipit ok vista lið. En Arinbjǫrn tók við Agli við tólfta mann, ok var með honum um vetrinn.

Ásgerðr, er átt hafði Þórólfr Skallagrímsson, var þá með Arinbirni frænda sínum. Þau Þórólfr áttu dóttur eina unga, ok var mærin þar með móður sinni. Egill sagði Ásgerði lát Þórólfs ok bauð henni sína umsjá. Ásgerðr varð mjǫk ukát við þá sǫgu, en svaraði vel rœðum Egils ok tók lítit af ǫllu[2]; ok er á leið haustit, tók Egill úgleði mikla, sat opt ok drap hǫfðinu niðr í feld sinn[3]. Eitthvert sinn gekk Arinbjǫrn til hans ok spurði, hvat úgleði hans ylli; »nú þó at þú hafir fengit skaða mikinn um bróður þinn, þá er þat karlmannligt at bera þat vel. Skal maðr eptir mann lifa, eða hvat kveðr þú nú? Láttu mik nú heyra». Egill sagði, at hann hefði þetta fyrir skemstu kveðit [ok kvað mansǫngsvísu]. Arinbjǫrn spurði, hver kona sú væri, er hann orti mansǫng um; »hefir þú fólgit[4] nafn hennar í vísu þessi?». Hér mun vera, segir Egill, sem opt er mælt, at segjanda[5] er allt sínum vin. Ek mun segja þér þat, er þú spyrr, um hverja konu ek yrki, þat er Ásgerðr frændkona þín, ok þar til vilda ek hafa fullting þitt, at ek næða því ráði». Arinbjǫrn segir, at honum þykkir þat vel fundit[6] — »skal ek víst leggja þar orð til, at þau ráð takist[7]». Síðan bar[8] Egill þat mál fyrir Ásgerði, en hon skaut til ráða[9] fǫður síns ok Arinbjarnar frænda sins. Síðan rœðir Arinbjǫrn við Ásgerði, ok hafði hon en sǫmu svǫr fyrir sér. Arinbjǫrn fýsti þessa ráðs. Síðan fara þeir Arinbjǫrn ok Egill á fund Bjarnar, ok hefr Egill þá bónorð ok bað Ásgerðar dóttur Bjarnar. Bjǫrn tók því máli vel, ok sagði, at Arinbjǫrn mundi því ráða. Arinbjǫrn fýsti mjǫk, ok lauk því máli svá, at Egill festi[10] Ásgerð ok skyldi brullaup vera at Arinbjarnar[11]. En er at þeiri stefnu kemr, þá var þar veizla allveglig, er Egill kvángaðist. Var hann þá allkátr þat er eptir var vetrarins[12]. Egill bjó um várit

kaupskip til Íslandsferðar. Réð Arinbjǫrn honum þat, at staðfestast ekki í Noregi, meðan ríki Gunnhildar væri svá mikit — »því at hon er allþung til þín, segir Arinbjǫrn, ok hefir þetta mikit um spillt, er þér Eyvindr[1] funduzt við Jótland». Ok er Egill var búinn ok byr gaf, þá siglir hann í haf ok greiddist hans ferð vel. Kemr hann um haustit til Íslands ok helt til Borgarfjarðar. Hann hafði þá verit útan[2] fimm[3] vetr. Gerðist þá Skallagrímr maðr gamall. Varð hann þá feginn, er Egill kom heim. Fór Egill til Borgar at vistum ok með honum Þorfinnr strangi, ok þeir mjǫk margir saman. Váru þeir með Skallagrími um vetrinn. Egill hafði þar ógrynni fjár. En ekki er þess getit, at Egill skipti silfri því, er Aðalsteinn konungr hafði fengit honum í hendr hvárki við Skallagrím né aðra menn.

Egill hafði þá verit svá at vetrum skipti mjǫk mǫrgum[4] at Borg. Þá var þat á einu sumri, er skip kómu af Noregi til Íslands, at þau tíðendi spurðust austan, at Bjǫrn hauldr var andaðr. Þat fylgði þeiri sǫgn, at fé þat allt, er Bjǫrn hafði átt, hafði upp tekit Bergǫnundr mágr hans. Hann hafði flutt heim til sín alla lausa aura, en jarðir hafði hann bygt ok skilit sér allar landskyldir. Ok er Egill heyrði þetta, þá spurði hann vandliga, hvárt Bergǫnundr mundi sínum ráðum framm hafa farit um þetta[5], eða hefði hann traust til haft sér[6] meiri manna. Honum var sagt, at Ǫnundr var kominn í vináttu mikla við Eirík konung ok við Gunnhildi þó miklu kærra. Egill lét þat kyrt vera á því hausti, en er vetrinn leið af, ok vára tók, þá lét Egill setja framm skip. Hann bjó skip þat til hafs ok fekk menn til. Ásgerðr kona hans var ráðin til farar[7], en Þórdís dóttir Þórólfs var eptir. Egill sigldi í haf, er hann var búinn[8]. Er frá hans ferð ekki at segja, fyrr en hann kemr til Noregs. Helt hann þegar til fundar við Arinbjǫrn, sem fyrst mátti hann. Arinbjǫrn tók vel við honum ok bauð Agli með sér at vera, ok þat þektist hann. Fóru þau Ásgerðr bæði þangat ok nǫkkurir menn með þeim. Egill kom brátt á rœður við Arinbjǫrn um fjárheimtur þær, er Egill þóttist eiga þar í landi. Arinbjǫrn segir: »Þat mál þykki mér úvænligt. Bergǫnundr er harðr ok údæll, ranglátr ok fégjarn,

en hann hefir nú hald mikit af konungi ok dróttningu. Er Gunnhildr hinn mesti úvinr þinn, sem þú veizt áðr, ok mun hon ekki fýsa Qnund, at hann geri greiða á málinu[1]». Egill segir: »Konungr mun oss láta ná lǫgum ok réttindum á máli þessu, en með liðveizlu þinni, þá vex mér ekki í augu[2] at leita laga[3] við Bergǫnund». Ráða þeir þat af, at Egill skipar skútu. Fóru þeir þar á nær tuttugu. Þeir fóru suðr á Hǫrðaland[4] ok koma framm á Aski[5]. Ganga þeir þar til húss ok hitta Qnund. Berr þá Egill upp mál sín okk krefr Qnund skiptis um arf Bjarnar ok segir, at dœtr Bjarnar væri jafnkomnar til arfs eptir hann at lǫgum, — »þó at mér þykki, kvað Egill, sem Ásgerðr muni þykkja ættborin miklu betr, en Gunnhildr kona þín». Qnundr segir þá snellt mjǫk: »þú ert furðuliga djarfr maðr, Egill, útlagi Eiríks konungs, er þú ferr hingat í land hans, ok ætlar hér til ágangs[6] við menn hans. Máttu svá ætla, Egill, at ek hefi velta[7] látit slíka, sem þú ert, ok af minnum sǫkum, en mér þykkja þessar, er þú telr til arfs fyrir hǫnd konu þinnar, því at þat er kunnigt alþýðu, at hon er þýborin at móðerni[8]». Qnundr var málóði um hríð. Ok er Egill sá, at Qnundr vildi engan hlut greiða um þetta mál, þá stefnir Egill honum þing ok skýtr málinu til Gulaþingslaga. Qnundr segir: »koma mun ek til Gulaþings, ok munda ek vilja, at þú kœmir þaðan eigi heill í brott». Egill segir, at hann mun til þess hætta, at koma þó til þings allt at einu; — »verðr þá sem má, hversu málum várum lýkr». Fara þeir Egill síðan í brott, ok er hann kom heim, segir hann Arinbirni frá ferð sinni ok frá svǫrum Qnundar. Arinbjǫrn varð reiðr mjǫk, er Þóra fǫðursystir hans var kǫlluð ambátt. Arinbjǫrn fór á fund Eiríks konungs, bar upp fyrir hann þetta mál. Konungr tók heldr þungt hans máli ok segir, at Arinbjǫrn hefði lengi fylgt mjǫk málum Egils; »hefir hann notit þín at því, er ek hefi látit hann vera hér í landi, en nú mun mér ǫrðigt þykkja, ef þú heldr[9] hann til þess, at hann gangi á[10] vini mína». Arinbjǫrn: »þú munt láta oss ná lǫgum af þessu máli». Konungr var heldr styggr í þessu máli. Arinbjǫrn fann, at dróttning mundi þó miklu verr viljuð. Ferr Arinbjǫrn aptr ok sagði, at heldr horfir úvænt. Líðr af vetrinn, ok kemr þar, er menn fara til Gulaþings. Arinbjǫrn fjǫlmenti mjǫk til

þings. Var Egill í fǫr með honum. Eiríkr konungr var þar ok hafði fjǫlmenni mikit. Bergǫnundr var í sveit konungs ok þeir brœðr, ok hǫfðu þeir sveit mikla. En er þinga skyldi um mál manna, þá gengu hvárirtveggju þar til, er dómrinn var settr, at flytja framm sannindi sín. Var Ǫnundr þá allstórorðr. En þar er dómrinn var settr, var vǫllr sléttr ok settar niðr heslistengr í vǫllinn í hring, en lǫgð um útan snœri umhverfis. Váru[1] þat kǫlluð vébǫnd[2]. En fyrir innan í hringinum sátu dómendr tólf ór Firðafylki[3] ok tólf ór Sygnafylki[4], tólf ór Hǫrðafylki[5]. Þær þrennar tylptir manna skyldu þar dœma um mál manna. Arinbjǫrn réð því, hverir dómendr váru ór Firðafylki. En Þórðr af Aurlandi[6], hverir ór Sogni váru. Váru þeir allir eins liðs[7]. Arinbjǫrn hafði haft fjǫlmenni mikit til þingsins. Hann hafði snekkju alskipaða, en hafði mart smáskipa, skútur ok róðrarferjur, er búendr stýrðu. Eiríkr konungr hafði þar mikit lið, langskip sex eða sjau. Þar var ok fjǫlmenni mikit af búǫndum. Egill hóf þar mál sitt, at hann krafði dómendr dœma sér lǫg af máli þeira Ǫnundar. Innti hann þá upp, hver sannyndi hann hafði í tilkalli fjár þess, er átt hafði Bjǫrn Brynjólfsson. Sagði hann, at Ásgerðr, dóttir Bjarnar, en eigin kona Egils, var til komin arfsins, ok hon væri óþalborin ok lendborin í allar kynkvíslir, en tiginborin framm í ættir, krafði hann þess dómendr, at dœma Ásgerði til handa hálfan arf Bjarnar, lǫnd ok lausa aura. En er hann hætti rœðu sinni, þá tók Bergǫnundr til máls: »Gunnhildr kona mín, sagði hann, er dóttir Bjarnar ok Álofar, þeirar konu, er Bjǫrn hafði lǫgfengit[8]. Er Gunnhildr réttr erfingi Bjarnar. Tók ek fyrir þá sǫk upp fé þat allt, er Bjǫrn hafði átt, at ek vissa, at sú ein[9] var dóttir Bjarnar ǫnnur, er ekki átti arf at taka. Var móðir hennar hernumin, en síðan tekin frillutaki ok ekki at frændaráði[10], ok flutt land af landi[11]. En þú, Egill, ætlar at fara hér sem horvetna annars staðar þess[12], er þú hefir komit, með ofkapp þitt ok újafnað. Nú mun þér þat hér ekki týja, því at Eiríkr konungr ok Gunnhildr dróttning hafa mér því heitit, at ek skal rétt hafa af hverju máli, þar er þeira ríki stendr yfir. Ek mun fœra fram sǫnn vitni fyrir konungi ok dómǫndom, at Þóra hlaðhǫnd[13], móðir Ásgerðar, var hertekin heiman frá

Þóris bróður síns, ok annat sinni af Aurlandi frá Brynjólfs. Fór hon þá af landi á braut med víkingum ok útlǫgum konungs, ok í þeiri útlegð gátu þau Bjǫrn dóttur þessa, Ásgerði. Nú er furða at um Egil, er hann ætlar at gera ómæt ǫll orð Eiríks konungs, þat fyrst, er þú, Egill, hefir verit hér í landi, síðan er Eiríkr konungr gerði þik útlægan, ok þat[2], þótt þú hafir fengit ambáttar, at kalla hana arfgengja. Vil ek þess krefja dómendr, at þeir dœmi mér allan arf Bjarnar, en dæmi Ásgerði ambátt konungs, því at hon var svá getin, at þá var faðir hennar ok móðir í útlegð konungs». Þá tók Arinbjǫrn til máls: »vitni munum vér framm bera, Eiríkr konungr, til þess, ok láta eiða fylgja, at þat var skilit í sætt þeira Þóris fǫður míns ok Bjarnar haulds, at Ásgerðr dóttir þeira Bjarnar ok Þóru var til arfs leidd[3] eptir Bjǫrn fǫður sinn, ok svá þat, sem yðr er sjálfum kunnigt, konungr, at þú gerðir Bjǫrn íllendan, ok ǫllu því máli var þá lukt, er áðr hafði milli staðit[4] sættar manna». Konungr svarar ekki skjótt máli hans. Arinbjǫrn lét þá framm bera vitnisburðinn tólf menn, ok allir vel til valdir, ok hǫfðu allir þeir heyrt á sætt þeira Þóris ok Bjarnar, ok buðu þá konungi ok dómǫndom at sverja þar eptir. Dómendr vildu taka eiða þeira, ef konungr bannaði eigi. Konungr sagði, at hann myndi þar hvárki at vinna, at leggja á þat lof eða bann. Þá tók til máls Gunnhildr dróttning, sagði svá: »þetta er undarligt, konungr, hvernig þú lætr Egil þenna hinn mikla vefja mál ǫll fyrir þér. Eða hvárt myndir þú eigi móti honom mæla, þótt hann kallaði til konungdómsins í hendr þér. En þótt þú vilir enga órskurði veita, þá er Ǫnundi sé lið at, þá skal ek þat eigi þola, at Egill troði svá undir fótum vini mína, at hann taki með rangyndi sín fé þetta, af Ǫnundi. En hvar ertu, Askmaðr,[5] far þú til með sveit þína, þar sem dómendrnir eru, ok lát eigi dœma rangyndi þessi». Síðan hljóp Askmaðr ok þeir sveitungar til dómsins, skáru í sundr vébǫndin ok brutu niðr stengrnar, en hleyptu á braut dómǫndunum. Þá gerðist þyss mikill á Þinginu, en menn váru þar allir vápnlausir. Þá mælti Egill: »hvárt mun Bergǫnundr heyra orð mín?». »Heyri ek«, sagði hann. »Þá vil ek bjóða þér hólmgǫngu[6] ok þat, at vit berimk hér á þinginu. Hafi

sá fé þetta, lǫnd ok lausa aura, er sigr fær, en þú ver hvers manns níðingr[1], ef þú þorir eigi». Þá svarar Eiríkr konungr: »ef þú, Egill, ert allfúss til at berjast, þá skulum vér þat nú veita þér». Egill svarar: »ekki vil ek berjast við þik eðr við ofrefli liðs. En fyrir jafnmiklum[2] mǫnnum þá mun ek eigi flýja, ef mér skal þess unna. Mun ek ok at því gera engan manna mun». Þá mælti Arinbjǫrn: »fǫrum vér á brott, ekki munum vér hér iðna at sinni, þat at okkr vinni[3]». Síðan sneri hann á braut ok allt lið hans með honum. Þá sneri Egill aptr ok sagði svá: »því skírskota ek under þik[4], Arinbjǫrn, ok þik, Þórðr, ok alla þá menn, er nú megu orð mín heyra, lenda menn ok lǫgmenn[5] ok alla alþýðu, at ek banna jarðir þær allar, er Bjǫrn hefir átt, at byggja ok at vinna; banna ek þér, Bergǫnundr, ok ǫðrum mǫnnum ǫllum, innlendskum ok utlendskum, tignum ok útignum, en hverjum manni, er þat gerir, legg ek við lǫgbrot lands réttar ok griðarof ok goðagremi[6]». Þá gekk Egill á braut með Arinbirni. Fóru þeir nú til skipa sinna yfir leiti nǫkkut. En er Arinbjǫrn kom til skips sins, mælti hann: »þat er ǫllum mǫnnum kunnigt, hver hér hafa orðit þinglok, at vér hǫfum eigi nát lǫgum, en konungr er reiðr svá mjǫk, at mér er ván, at várir menn sæti afarkostum af honum, ef hann má. Vil ek nú, at hverr maðr fari til skipa sinna ok fari heim». Þá mælti hann við Egil: »gakk þú nú á skip þitt ok þitt fǫruneyti ok verðit í brottu[7] ok verit yðr, fyrir því at konungr mun eptir leita, at fund yðarn beri saman. Leitit þá á fund várn, hvat sem í kann at gerast með yðr konungi». Egill gerði, sem hann mælti. Gengu þeir á skútu þrír tigir manna, ok fóru sem ákafast. Skipit var einkar skjótt. Þá reru fjǫldi annarra skipa ór hǫfninni, er Arinbjǫrn átti, skútur ok róðrarferjur. En langskip, er Arinbjǫrn átti, fór síðast, þvíat þat var þyngst undir árum. En skúta Egils gekk skjótt hjá fram. Eiríkr konungr heyrði ályktar orð Egils, þau er hann mælti síðast á þinginu, ok varð hann reiðr mjǫk, en allir menn hǫfðu vápnlausir gengit á þinginu; veitti konungr því eigi atgǫngu. Hann bað menn sína alla ganga til skipa, ok þeir gerðu, sem hann mælti. Þá skaut konungr á húsþingi[8], ok sagði þá fyrirætlan sína: »vér

skulum nú láta fara tjǫld af skipum várum; vil ek nú fara á fund Arinbjarnar ok Egils. Vil ek ok því lysa fyrir yðr, at ek vil Egil af lífi taka, ef vér komumst í fœri, en hlífa engum þeim, er í móti vill standa». Eptir þat gengu þeir út á skip ok bjoggust sem skjótast ok lǫgðu út skipunum, ok reru þangat, sem skip Arinbjarnar hǫfðu verit. Þá lét konungr róa eptir norðr í sundin. En er þeir kómu í Sognsæ, sá þeir lið Arinbjarnar; sneru þá langskipin inn til Sauðungssunds[1], ok sneri þá konungr þangat. Hann hitti þar skip Arinbjarnar ok lagði konungr þegar at, ok kǫstuðust orðum á. Spyrr konungr, hvárt Egill væri þar á skipinu. Arinbjǫrn svaraði: »eigi er hann á mínu skipi. Munu þér ok, konungr, brátt mega þat sjá. Eru þeir einir hér innanborðs, er þér munut kenna, en Egill mun ekki felast undir þiljum niðri, þótt fund yðarn beri saman«. Konungr spyrr, hvat Arinbjǫrn vissi síðast til hans, en hann sagði, at Egill var við þrítuganda manni á skútu, — »ok fóru þeir leið sína út til Steinsunds». Þeir konungr hǫfðu sét, at mǫrg skip hǫfðu róit til Steinsunds. Mælti konungr, at þeir skyldi róa í in iðri sundin ok stefna svá móti þeim Agli. Maðr er nefndr Ketill. Hann var hirðmaðr Eiríks konungs; hann sagði leið[2] fyrir konungs skipinu, en hann stýrði sjálfr. Ketill var mikill maðr vexti ok fríðr sýnum ok náfrændi konungs, ok var þat mál manna, at þeir konungr væri líkir yfirlits[3]. Egill hafði flota látit skipi sínu, ok fluttan til farminn, áðr hann fór til þingsins, en nú ferr Egill þar til, er kaupskip var, ok gengu þeir á skipit upp, en skútan flaut við stýristengr[4] milli lands ok skipsins ok lágu þar árar í hǫmlu, en um morguninn, er ljóst var orðit varla, verða þeir varir við, er vǫrð heldu, at skip stór reru at þeim. En er Egill vissi þat, þá stóð hann upp þegar. Sá hann brátt, at úfriðr var at kominn; váru þar sex langskip ok stefndu at þeim. Þá mælti Egill, at þeir skyldu hlaupa allir í skútuna. Egill tók upp kistur tvær, er Aðalsteinn konungr gaf honum; hann hafði þær jafnan með sér. Þeir hljópu í skútuna. Hann vápnaðist skjótt ok allir þeir, ok reru fram í milli landsins ok snekkju þeirar, er næst fór landinu, en þat var skip Eiríks konungs. En því at bráðum bar at, en lítt var lýst, þá rendust skipin hjá, ok er lyptingar bar saman,

þá skaut Egill spjóti, ok kom á þann mann miðjan, er við stýrit sat. En þar var Ketill hǫðr[1]. Þá kallar Eiríkr konungr ok bað menn róa eptir þeim Agli. En er skipin rendu hjá kaupskipinu, þá hljópu menn konungs upp á skipit, en þeir menn, er eptir hǫfðu orðit af Egils mǫnnum ok eigi hljǫpu í skútuna, þá[2] váru allir drepnir, þeir er nát varð, en sumir hljópu á land. Þar létust tíu menn af sveitungum Egils. Sum skipin[3] reru eptir þeim Agli, en sum ræntu kaupskipit. Var þar tekit fé þat allt, er innanborðs var, en þeir brendu skipit. En þeir, er eptir þeim Agli reru, sóttu ákaft, tóku tveir eina ár. Skortir þar eigi lið innanborðs, en þeir Egill hǫfðu þunnskipat. Váru þeir þá átján á skútunni. Þá dró saman með þeim, en fyrir innan eyna var vaðilsund nǫkkut grunnt milli ok[4] annarrar eyjar; útfall var sjávarins. Þeir Egill hleyptu skútunni í þat it grunna sundit, en snekkjurnar flutu þar eigi, ok skildi þar með þeim. Sneri þá konungr suðr aptr, en Egill fór norðr á fund Arinbjarnar. Egill kom á fund Arinbjarnar ok segir honum þessi tíðendi. Arinbjǫrn segir, at honum var ekki vildara af ván[5] um skipti þeira Eiríks konungs; »en ekki mun þik fé skorta, Egill. Ek skal bœta þér skipit ok fá þér annat, þat er þú megir vel fara á til Íslands». Ásgerðr kona Egils hafði verit með Arinbirni, síðan þeir fóru til þings. Arinbjǫrn fekk Agli skip þat, er vel var hafffœranda, ok lét ferma af viði. Býr Egill skip þat til hafs ok hafði þá enn nær þrim tigum manna. Skiljast þeir Arinbjǫrn þá með vináttu.

Eitt kveld sigldu þeir Egill út á haf, en fiskimenn reru þá inn til lands, þeir er til njósnar hǫfðu settir verit um farar þeira Egils. Kunnu þeir þat at segja, at Egill hafði út látit ok á haf siglt, ok hann var á brottu. Létu þessa njósn koma til Bergǫnundar. Ok er hann vissi þessi tíðendi, þá sendi hann frá sér menn þá alla, er hann hafði áðr haft þar til varúðar[6]. Reri hann þá inn til Alrekstaða[7] ok bauð Fróða til sín, þvíat Bergǫnundr átti ǫl mikit heima at sín. Fróði fór með honum ok hafði með sér nǫkkura menn. Tóku þeir þar veizlu góða ok hǫfðu gleði mikla. Var þar þá allt óttalaust. Rǫgnvaldr konungsson[8] átti karfa einn, reru sex menn á borð[9].

Hann var steindr allr fyrir ofan sjó. Hann hafði með sér menn tíu eða tólf, þá er honum fylgðu einart. Ok er Fróði var heiman farinn, þá tók Rǫgnvaldr karfann, ok reru þeir út til Herðlu[1] tólf saman. Þar var konungsbú mikit, ok réð sá maðr fyrir, er hét Skeggþórir. Þar hafði Rǫgnvaldr verit á fóstri í barnœsku. Tók Þórir feginsamliga við konungssyni. Skorti þar ok eigi drykk mikinn. Egill sigldi út á haf um nóttina, sem fyrr var ritat, ok er mornaði, fell veðrit ok gerði logn[2]. Lǫgðu þeir þá í rétt[3], ok létu reiða fyrir[4] nǫkkurar nætr, en er hafgola kom á, sagði Egill skipurum sínum: »nú munum vér sigla at landi, þvíat ógerla veit, ef hafviðri kemr á hvast, hvar vér náum þá landi, en heldr úfriðvænt[5] fyrir í flestum stǫðum». Hásetar báðu Egill fyrir ráða þeira ferð. Síðan tóku þeir til segls ok sigldu inn til Herðlu vers. Fengu þeir þar góða hǫfn ok tjǫlduðu yfir skipi sínu ok lágu þá um nóttina. Þeir hǫfðu á skipinu lítinn bát, ok gekk Egill þar á við þriðja mann. Reri hann þá inn um nóttina til Herðlu. Sendi þar mann í eyna upp at spyrja tíðenda, ok er sá kom ofan til skips, sagði hann, at þar á bœnum var Rǫgnvaldr konungsson ok hans menn, — »sátu þeir þá við drykkju. Hitta ek einn af húskǫrlum, ok var sá ǫlóðr ok sagði, at hér skyldi eigi minna drekka en at Bergǫnundar, þótt Fróði væri þar á veizlu ok þeir fimm saman». Ekki kvað hann þar fleira manna en heimamenn, nema Fróða ok hans menn. Síðan reri Egill aptr til skips ok bað menn upp standa ok taka vápn sín. Þeir gerðu svá. Þeir lǫgðu út skipit um akkeri. Egill lét gæta tólf menn skips. En hann fór á eptirbátinn ok þeir átján saman. Reru síðan inn eptir sundum. Þeir stiltu svá til, at þeir kómu um kveldit inn í Fenring[6] ok lǫgðu þar til leynivágs eins. Þá mælti Egill: »nú vil ek ganga einn upp í eyna ok njósna, hvers ek verða víss, en þér skulut bíða mín hér». Egill hafði vápn sín, þau er hann var vanr at hafa, hjálm ok skjǫld, gyrðr[7] sverði, hǫggspjót[8] í hendi. Síðan gekk hann upp í eyna ok fram með skógi nǫkkurum. Hann hafði dregit hǫtt síðan yfir hjálm. Hann kom þar at, er sveinar nǫkkurir váru ok hjá þeim hjarðtíkr stórar, ok er þeir tókust at orðum[9], spurði hann, hvaðan þeir væri, eða fyrir hví þeir

væri þar ok hefði hunda svá stóra. Þeir mæltu: »þú munt vera allheimskr maðr. Hefir þú eigi heyrt, at hér gengr bjǫrn um eyna, hinn mesti spellvirki, drepr hér bæði menn ok fénað, ok er lagt fé til hǫfuðs honum[1]? Vǫku vér hér hverja nótt á Aski yfir fé váru, er byrgt er í grindum —— eða hví ferðu með vápnum um nætr?». Hann segir: »hræðumk ok bjǫrninn, ok fáir þykki mér sem nú fari vápnlausir. Hefir bjǫrninn lengi elt mik í nótt, eða sjái hann nú, þar er hann nú í skógarnefinu. Hvárt eru allir menn í svefni á bœnum?». Sveinninn sagði, at þeir Bergǫnundr ok Fróði mundu enn drekka — »þeir sitja nætr allar»[2]. »Segit þeim þá, segir hann, Egill, hvar bjǫrninn er, en ek verð at skynda heim». Hann gekk þá brott, en sveinninn hljóp heim til bœjarins ok til stofunnar, er þeir drukku í. Var þá svá komit, at allir menn váru sofa farnir, nema þeir þrír, Ǫnundr ok Fróði ok Haddr. Sveinninn segir, hvar bjǫrninn var. Þeir tóku vápn sín, er þar hengu hjá þeim, ok hljópu þegar út ok upp til skógar. Þar gengu framm skógarnef af mǫrkinni, ok runnar í sumum stǫðum. Sveinninn segir þeim, hvar bjǫrninn hafði verit í runninum. Þá sá þeir, at limarnar hrœrðust, þóttust þá skilja, at bjǫrninn mundi þar vera. Þá mælti Bergǫnundr, at þeir Haddr ok Fróði skyldu framm renna milli ok[3] meginmerkrinnar, ok gæta, at bjǫrninn næði eigi skóginum. Bergǫnundr rann framm at runninum. Hann hafði hjálm ok skjǫld, gyrðr sverði, en kesju í hendi. Egill var þar fyrir í runninum, en engi bjǫrn, ok er hann sá, hvar Bergǫnundr var, þá brá hann sverðinu, en þar var hǫnk á meðalkaflanum, ok dró hann hana á hǫnd sér ok lét þar hanga[4]. Hann tók í hǫnd sér kesjuna ok rann þá framm í mót Bergǫnundi, ok er Bergǫnundr sá þat, þá gœddi hann rásina ok skaut skildinum fyrir sik, ok áðr þeir mœttust, þá skaut hvárr kesju at ǫðrum. Egill laust skildinum við kesjunni ok bar hallan[5], svá at reist[6] ór skildinum ok flaug í vǫllinn, en Egils spjót kom á miðjan skjǫldinn ok gekk í gegnum langt upp á fjǫðrina, ok varð fast spjótit í skildinum. Varð Ǫnundi þungbærr skjǫldrinn. Egill greip þá skjótt meðalkafla sverðsins. Ǫnundr tók þá ok at bregða sínu sverði, ok er eigi var brugðit til hálfs, þá lagði Egill í gegnum hann

með sínu sverði. Qnundr rataði við lagit, en Egill kipti at sér sverðinu hart ok hjó til Qnundar ok af nær[1] hǫfuðit. Síðan tók Egill kesjuna ór skildinum. Þeir Haddr ok Fróði sá fall Bergǫnundar ok runnu þangat til. Egill snerist í móti þeim. Hann skaut kesjunni at Fróða ok í gegnum skjǫld hans ok í brjóstit, svá at yddi um bakit. Fell hann þegar á bak aptr dauðr. Egill tók þá sverðit ok snerist í mót Haddi ok skiptust þeir fám hǫggum við, áðr Haddr fell. Þá kómu sveinarnir at, ok mælti Egill við þá: »gætit hér til Qnundar húsbónda yðvars ok þeira félaga, at eigi slíti dýr eða fuglar hræ þeira». Egill gekk þá leið sína ok eigi langt, áðr félagar hans kómu í mót honum ellifu, en sex gættu skips. Þeir spurðu, hvat hann hefði sýslat. Hann kvað þá [vísu]. Þá mælti Egill: »vér skulum nú snúa aptr til bœjarins ok fara hermannliga, drepa menn þá alla, er vér náum, en taka fé allt, þat er vér megum með komast[2]». Þeir fara til bœjarins, ok hlaupa þar inn í hús og drepa þar menn fimtán eða sextán. Sumir kómust undan af hlaupi[3]. Þeir ræntu þar ǫllu fé, en spilltu því, er þeir máttu eigi með fara. Þeir ráku búfé til strandar ok hjuggu, báru á bátinn, sem hann tók við. Fóru síðan leið sína ok reru ut um eyjasund. Egill var nú allreiðr, svá at þá mátti ekki við hann mæla. Sat hann við stýri á bátinum, ok er þeir sóttu út á fjǫrðinn til Herðlu, þá reru útan í móti þeim Rǫgnvaldr konungsson ok þeir þrettán saman á karfanum þeim enum steinda. Þeir hǫfðu þá spurt, at skip Egils lá í Herðluveri. Ætluðu þeir at gera Qnundi njósn um ferðir Egils, ok er Egill sá skipit, þá kendi hann þegar. Hann stýrði sem beinst á þá, ok er skipin rendust at, þá kom barð skútunnar á kinnung karfans, hallaði honum svá, at sjór fell inn á annat[4] borð ok fylldi skipit. Egill hljóp þá upp á[5] ok greip kesjuna, hét á menn sína, at þeir skyldu engan láta með lífi á brott komast, þann er á karfanum var. Þat var þá hœgt, þvíat þar var þá engi vǫrn. Váru allir þeir á kafi drepnir, en engi komst undan. Létust þeir þar þrettán Rǫgnvaldr ok fǫrunautar hans. Þeir Egill reru þá inn til eyjarinnar Herðlu. Ok er þeir Egill kómu til Herðlu, þá runnu þeir þegar upp til bœjar með alvæpni. En er þat sá Þórir ok hans heima-

menn, þá runnu þeir þegar af bœnum ok forðuðu sér allir, þeir er ganga máttu, karlar ok konur. Þeir Egill ræntu þar ǫllu fé, því er þeir máttu hǫndum á koma[1]. Fóru síðan út til skips. Var þá ok eigi langt at bíða, at byrr rann á af landi. Búast þeir til at sigla. Ok er þeir váru seglbúnir, gekk Egill upp í eyna. Hann tók í hǫnd sér heslistǫng, ok gekk á bergsnǫs nǫkkura,' þá er vissi til lands inn. Þá tók hann hrosshǫfuð ok setti upp á stǫngina. Síðan veitti hann formála ok mælti svá: »her set ek upp níðstǫng ok sný ek þessu níði á hǫnd Eiríki konungi ok Gunnhildi dróttningu» — hann sneri hrosshǫfðinu inn á land — »sný ek þessu níði á landvættir þær, er land þetta byggja, svá at allar fari þær villar vega, engi hendi né hitti sitt inni, fyrr en þær reka Eirík konung ok Gunnhildi ór landi[2]». Síðan skýtr hann stǫnginni niðr í bjargrifu ok lét þar standa. Hann sneri ok hǫfðinu inn á land, en hann reist rúnar á stǫnginni, ok segja þær formála þenna allan. Eptir þat gekk Egill á skip. Tóku þeir til segls ok sigldu á haf út. Tók þá byrrinn at vaxa, ok gerði veðr hvast ok hagstœtt. Gekk þá skipit mikit. Síðan sigldu þeir í haf, ok greiddist vel ferð þeira ok kómu af hafi í Borgarfjǫrð. Helt hann skipi sínu þar til hafnar, ok báru fǫt sín á land. Fór þá Egill heim til Borgar, en skiparar hans vistuðust. Skallagrímr gerðist þá gamall ok hrummr af elli. Tók Egill þá til fjárforráða ok bús varðveizlu.

Eiríkr konungr réð einn vetr fyrir Noregi eptir andlát fǫður sins, Haralds konungs, áðr Hákon Aðalsteinsfóstri, annarr son Haralds konungs, kom til Noregs vestan af Englandi. Sá Eiríkr þá engan sinn kost annan, en flýja land. Fór hann þá á brott með Gunnhildi konu sína ok bǫrn þeira. Arinbjǫrn var ór landi með konungi. Fóru fyrst vestr um haf til Orkneyja. Þaðan fór hann suðr til Englands ok herjaði þar. Ok er Aðalsteinn konungr spurði þat, safnaði hann liði ok fór í mót Eiríki. Ok er þeir hittust, váru borin sáttmál milli þeira, ok var þat at sættum, at Aðalsteinn konungr fekk Eiríki til forráða Norðimbraland[3], en hann skyldi vera landvarnarmaðr Aðalsteins konungs fyrir Skotum ok Írum. Svá er sagt, at Gunnhildr lét seið efla, ok lét þat seiða, at

Egill Skallagrímsson skyldi aldri ró bíða á Íslandi, fyrr en hon sæi hann. En þat sumar, er þeir Hákon ok Eiríkr hǫfðu hizt ok deilt um Noreg, þá var farbann til allra landa ór Noregi, ok kómu þat sumar engi skip til Íslands ok engi tíðendi ór Noregi. Egill Skallagrímsson sat at búi sínu. En þann vetr annan, er hann bjó at Borg eptir andlát Skallagríms[1], þá gerðist Egill úkátr, ok var því meiri úgleði hans, er meirr leið á vetrinn. Ok er sumar kom, þá lýsti Egill yfir því, at hann ætlar at búa skip sitt til brottfarar um sumarit. Hann ætlar þá at sigla til Englands. Þeir váru á skipi þrír tigir manna. Ásgerðr var þá eptir ok gætti bús þeira, en Egill ætlaði þá at fara á fund Aðalsteins konungs ok vitja heita þeira, er hann hafði heitit Agli at skilnaði þeira. Egill varð ekki snembúinn, ok er hann hann lét í haf, þá byrjaði heldr seint. Tók at hausta ok stœrði veðrin. En aptan dags, er myrkva tók, var veðr hvast. Finna þeir eigi fyrr, en grunnfǫll váru á útborða ok svá fram fyrir. Var þá engi annarr[2] til, en stefna á land upp, ok svá gerðu þeir. Þá brotnaði skipit í spán. Ok er þeir hittu menn at máli, spurðu þeir þau tíðendi, er Agli þóttu háskasamlig, at Eiríkr konungr blóðex var þar fyrir ok Gunnhildr, ok þau hǫfðu þar ríki til forráða, ok hann var skamt þaðan uppi í borginni Jórvík[3]. Þat spurði hann ok, at Arinbjǫrn hersir var þar með konungi ok í miklum kærleik við konunginn. Ok er Egill var víss orðinn þessa tíðenda, þá gerði hann ráð sitt. Þótti honum sér úvænt til undankvámu, þótt hann freistaði þess at leynast ok fara huldu hǫfði[4] leið svá langa, sem vera mundi, áðr hann kœmi ór ríki Eiríks konungs. Var hann þá auðkendr þeim, er hann sæi. Þótti honum þat lítilmannligt at vera tekinn í flótta þeim[5]. Herði hann þá huginn ok réð þat af, at þegar um nóttina, er þeir hǫfðu þar komit, þá fær hann sér hest ok ríðr þegar til borgarinnar. Kom hann þar at kveldi dags, ok reið hann þegar í borgina. Hann hafði síðan hǫtt yfir hjálmi, ok alvæpni hafði hann. Egill spurði, hvar garðr sá væri í borginni, er Arinbjǫrn átti. Honum var þat sagt. Hann reið þangat í garðinn. En er hann kom at stofunni, steig hann af hesti sínum ok hitti mann at máli. Var honum þá sagt, at Arinbjǫrn sat yfir matborði. Egill

mælti: »ek vilda, góðr drengr, at þú gengir inn í stofuna — ok spyr Arinbjǫrn, hvárt hann vill heldr úti eða inni tala við Egil Skallagrímsson». Sá maðr segir: »þat er mér lítit starf, at reka þetta erendi». Hann gekk inn í stofuna ok mælti stundarhátt: »maðr er hér kominn úti fyrir dyrum, segir hann, mikill sem troll, en sá bað mik ganga inn ok spyrja, hvárt þú vildir úti eða inni tala við Egil Skallagrímsson». Arinbjǫrn segir: »gakk ok bið hann bíða úti, ok mun hann eigi lengi þurfa». Hann gerði, sem Arinbjǫrn mælti, gekk út ok sagði, sem mælt var við hann. Arinbjǫrn bað taka upp borðin. Síðan gekk hann út ok allir húskarlar hans með honum. Ok er Arinbjǫrn hitti Egill, heilsaði hann honum, ok spurði, hví hann var þar kominn. Egill segir í fám orðum it ljósasta af[1] um ferð sína — »en nú skaltu fyrir sjá, hvert ráð ek skal taka, ef þú vilt nǫkkut lið veita mér». »Hefir þú nǫkkura menn hitt í borginni?, segir Arinbjǫrn, þá er þik muni kent hafa, áðr þú komt hér í garðinn». »Engi» segir Egill. »Taki menn þá vápn sín», segir Arinbjǫrn. Þeir gerðu svá, ok er þeir váru vápnaðir ok allir húskarlar Arinbjarnar, þá gekk hann í konungsgarð, en er þeir kómu til hallar, þá klappaði Arinbjǫrn á dyrum ok bað upp láta ok segir, hverr þar var. Dyrverðir létu þegar upp hurðina. Konungr sat yfir borðum. Arinbjǫrn bað þá ganga inn tólf menn, nefndi til þess Egil ok tíu menn aðra — »nú skaltu, Egill, fœra Eiríki konungi hǫfuð þitt[2] ok taka um fót honum en ek mun túlka mál þitt». Síðan ganga þeir inn. Gekk Arinbjǫrn fyrir konung ok kvaddi hann. Konungr fagnaði honum ok spurði, hvat er hann vildi. Arinbjǫrn mælti: »ek fylgi hingat þeim manni, er kominn er um langan veg, at sœkja yðr heim ok sættast við yðr. Er yðr þat vegr mikill, herra, er úvinir yðrir fara sjálfviljandi af ǫðrum lǫndum ok þykkjast eigi mega bera reiði yðra, þó at þér sét hvergi nær. Láttu þér nú verða hǫfðingliga[3] við þenna mann. Lát hann fá af sætt góða fyrir þat, er hann hefir gert veg þinn svá mikinn, sem nú má sjá, farit yfir mǫrg hǫf ok torleiði heiman frá búum sínum. Bar honum enga nauðsyn[4] til þessar farar, nema góðvili við y r». Þá litaðist konungr um, ok sá hann fyrir ofan hǫfuð mǫnnum, hvar Egill stóð, ok

hvesti augun á hann ok mælti: »hví vartu svá djarfr, Egill, at þú þorðir at fara á fund minn? Leystist þú svá heðan næstum, at þér var engi ván lífs af mér«. Þá gekk Egill at borðinu, ok tók um fót konungi. Hann kvað þá [vísu]. Eiríkr konungr sagði: »ekki þarf ek at telja upp sakir á hendr þér, en þó eru þær svá margar ok stórar, at ein hver[1] má vel endast, til at þú komir aldri heðan lífs. Áttu engis annars af ván, en þú munt hér deyja skulu. Máttir þú þat vita áðr, at þú mundir enga sætt af mér fá. Gunnhildr mælti: »hví skal eigi þegar drepa Egil, eða mantu eigi nú, konungr, hvat Egill hefir gert?, drepit vini þína ok frændr ok þar á ofan son þinn, en nítt sjálfan þik, eða hvar viti menn slíku belt við konungmann?« Arinbjǫrn segir: »ef Egill hefir mælt illa til konungs, þá má hann þat bœta í lofsorðum þeim, er allan aldr megi uppi vera[2]«. Gunnhildr mælti: »vér viljum ekki lof hans heyra. Láttu, konungr, leiða Egil út ok hǫggva hann. Vil ek eigi heyra orð hans ok eigi sjá hann«. Þá mælti Arinbjǫrn: »eigi mun konungr láta at eggjast um ǫll níðingsverk þín[3]. Eigi mun hann láta Egil drepa í nótt, þvíat náttvíg eru morðvíg«. Konungr segir: »svá skal vera, Arinbjǫrn, sem þú biðr, at Egill skal lifa í nótt. Hafðu hann heim með þér ok fœr mér hann á morgin«. Arinbjǫrn þakkaði konungi orð sín — »væntu ver herra, at heðan af muni skipast mál Egils á betri leið[4]. En þó at Egill hafi stórt til saka gert við yðr, þá líti þér á þat, at hann hefir mikils mist fyrir yðrum frændum. Haraldr konungr faðir þinn tók af lífi ágætan mann, Þórólf, fǫðurbróður hans, af rógi manna, en af engum sǫkum. En þér, konungr, brutuð lǫg á Agli fyrir sakir Bergǫnundar, en þar á ofan vildu þér hafa Egil at dauðamanni ok dráput menn af honum[5], en ræntuð hann fé ǫllu, ok þar á ofan gerðut þér hann útlaga ok rákut hann af landi, en Egill er engi ertingamaðr, en hvert mál[6] er maðr skal dœma, verðr at líta á tilgerðir. Ek mun nú, segir Arinbjǫrn, hafa Egil með mér í nótt heim í garð minn«. Var[7] nú svá. Ok er þeir kómu í garðinn, þá ganga þeir tveir í lopt nǫkkut lítit ok rœða um þetta mál. Segir Arinbjǫrn svá: »allreiðr var konungr nú, en heldr þótti mér mýkjast skaplyndi hans nǫkkut, áðr létti, ok mun nú hamingja skipta[8], hvat upp

kemr. Veit ek, at Gunnhildr mun allan hug á leggja, at spilla þínu máli. Nú vil ek þat ráð gefa, at þú vakir i nótt ok yrkir lofkvæði um Eirík konung. Þœtti mér þá vel, ef þat yrði drápa tvítug[1], ok mættir þú kveða á morgin, er vit komum fyrir konung. Svá gerði Bragi[2] frændi minn, þá er hann varð fyrir reiði Bjarnar Svía konungs, at hann orti drápu tvítuga um hann eina nótt, ok þá þar fyrir hǫfuð sitt. Nú mætti vera, at vér bærim gæfu til við konung, svá at þér kœmi þat í frið við konung«. Egill segir: »freista skal ek þessa ráðs, er þú vill, en ekki hefi ek við því búizt, at yrkja lof um Eirík konung«. Arinbjǫrn bað hann freista. Síðan gekk hann brott til manna sinna. Sátu þeir at drykkju til miðrar nætr. Þá gekk Arinbjǫrn til svefnhúss ok sveit hans, ok áðr hann af klæddist, gekk hann upp í loptit til Egils ok spurði, hvat þá liði um kvæðit[3]. Egill segir, at ekki var ort — «hefir hér setit svala ein við glugginn ok klakat í alla nótt, svá at ek hefi aldregi beðit ró fyrir». Síðan gekk Arinbjǫrn á brott ok út um dyrr þær, er ganga mátti upp á húsit, ok settist við glugg þann á loptinu, er fuglinn hafði áðr við setit. Hann sá, hvar hamhleypa nǫkkur fór annan veg af húsinu. Arinbjǫrn sat þar við glugginn alla nóttina til þess er lýsti. En síðan er Arinbjǫrn hafði þar komit, þá orti Egill alla drápuna, ok hafði fest[4] svá, at hann mátti kveða um morgininn, þá er hann hitti Arinbjǫrn. Þeir heldu vǫrð á, nær tími mundi vera at hitta konung. Eiríkr konungr gekk til borða at vanda sínum, ok var þá fjǫlmenni mikit með honum, ok er Arinbjǫrn varð þess varr, þá gekk hann með alla sveit sína alvápnaða í konungsgarð, þá er konungr sat yfir borðum. Arinbjǫrn krafði sér inngǫngu í hǫllina. Honum var þat ok heimult gert. Ganga þeir Egill inn með helming sveitarinnar. Annarr helmingr stóð úti fyrir dyrum. Arinbjǫrn kvaddi konung, en konungr fagnaði honum vel. Arinbjǫrn mælti: «nú er hér kominn Egill. Hefir hann ekki leitat til brotthlaups í nótt. Nú viljum vér vita, herra, hverr hans hluti skal verða. Vænti ek góðs af yðr. Hefi ek þat gert, sem vert var[5], at ek hefi engan hlut til þess sparat at gera ok mæla svá, at yðvarr vegr væri þá meiri en áðr. Hefi ek ok látit allar mínar eigur ok frændr ok vini, er ek átta í Noregi, ok fylgt yðr, en allir

lendir menn yðrir skildust við yðr, ok er þat makligt, þvíat þú hefir marga hluti til mín stórvel gert». Þá mælti Gunnhildr: «hættu Arinbjǫrn, ok tala ekki svá langt um þetta. Mart hefir þú vel gert við Eirík konung, ok hefir hann þat fullu launat. Er þér miklu meiri vandi á við Eirík konung en Egil. Er þér þess ekki biðjanda[1], at Egill fari refsingalaust heðan af fundi Eiríks konungs, slíkt sem hann hefir til saka gert». Þá segir Arinbjǫrn: «ef þú konungr ok þit Gunnhildr hafit þat einráðit, at Egill skal hér enga sætt fá, þá er þat drengskapr at gefa honum frest ok fararleyfi um viku sakir[2], at hann forði sér. Þó hefir hann at sjálfvilja sínum farit hingat á fund yðvarn ok vænti sér af því friðar. Fara þá enn skipti yður, sem verða má þaðan frá». Gunnhildr mælti: «sjá kann ek á þessu, Arinbjǫrn, at þú ert hollari Agli en Eiríki konungi, ef Egill skal ríða heðan viku í brott í friði, þá mun hann kominn til Aðalsteins konungs á þessi stundu. En Eiríkr konungr þarf nú ekki at dyljast í því[3], at honum verða nú allir konungar ofreflismenn, en fyrir skǫmmu mundi þat þykkja ekki líkligt, at Eiríkr konungr mundi eigi hafa til þess vilja ok atferð at hefna harma sinna á hverjum manni slíkum, sem Egill er». Arinbjǫrn segir: «engi maðr mun Eirík kalla at meira mann, þó at hann drepi einn bóndason útlendan, þann er gengit hefir á vald hans. En ef hann vill miklast af þessu, þá skal ek þat veita honum, at þessi tíðendi skulu heldr þykkja frásagnarverð, þvíat vit Egill munum nú veitast at, svá at jafnsnemma skal okkr mœta báðum. Muntu konungr þá dýrt kaupa líf Egils, um þat er[4] vér erum allir at velli lagðir, ek ok sveitungar mínir. Mundi mik annars vara af yðr, en þú mundir mik vilja leggja heldr at jǫrðu, en láta mik þiggja líf eins manns, er ek bið». Þá segir konungr: «allmikit kapp leggr þú á þetta, Arinbjǫrn, at veita Agli lið. Trauðr mun ek til vera at gera þér skaða, ef því er at skipta, ef þú vill heldr leggja fram líf þitt, en hann sé drepinn. En œrnar eru sakir til við Egil, hvat sem ek læt gera við hann». Ok er konungr hafði þetta mælt, þá gekk Egill fyrir hann ok hóf upp kvæðit ok kvað hátt, ok fekk þegar hljóð Eiríkr konungr sat uppréttr, meðan Egill kvað kvæðit ok hvesti augun á hann, ok er lokit var drápunni, þá mælti konungr: «bezta[5] er kvæðit framm flutt, en nú hefi ek hugsat, Arinbjǫrn,

um mál várt Egils[1], hvar koma skal[2]. Þú hefir flutt mál Egils með ákafa miklum, er þú býðr at etja vandræðum við mik. Nú skal þat gera fyrir þínar sakir, sem þú hefir beðit, at Egill skal fara frá mínum fundi heill ok úsakaðr. En þú, Egill, hátta svá ferðum þínum, at síðan er þú kemr frá mínum fundi at þessi stofu, þá kom þú aldregi í augsýn mér ok sonum mínum, ok verð aldri fyrir mér né mínu liði. En ek gef þér nú hǫfuð þitt at sinni; fyrir þá sǫk, er þú gekt á mitt vald, þá vil ek eigi gera níðingsverk á þér, en vita skaltu þat til sanns, at þetta er engi sætt við mik né sonu mína ok enga frændr vára, þá sem réttar vilja reka». Þá kvað Egill:

Erumka leitt,
þótt ljótr of sé,
hjálma klett,
hilmir, þiggja,
hvar's sá's gat
af gǫfuglyndum
œðri gjǫf
allvalds syni?

Arinbjǫrn þakkaði konungi með fǫgrum orðum þá sœmd ok vináttu, er konungr hefir veitt honum. Þá ganga þeir Arinbjǫrn ok Egill heim í garð Arinbjarnar. Síðan reið hann brott með Agli ok hundrað manna alvápnaðra með honum. Arinbjǫrn reið með lið þat, til þess er þeir kómu til Aðalsteins konungs ok fengu þar góðar viðtǫkur. Bauð konungr Agli með sér at vera.

Ragnar lodbrok og hans sønner.

1.

Herrøðr hét jarl ríkr ok ágætr á Gautlandi[1]. Hann var kvángaðr; dóttir hans hét Þóra; hun var allra kvenna fríðust sýnum, ok kurteisust at sér um alla hluti, þá er betra er at hafa, enn án vera; þat var hennar kenningarnafn, at hun var kölluð borgarhjörtr, fyrir því at svá bar hun af öllum konum

at fegrð, sem hjörtr af öðrum dýrum. Jarlinn unni mikit dóttur sinni; hann lét gera henni eina skemmu, skamt frá höll konungs, ok um þá skemmu var skíðgarðr. Þat lagði jarl í vanda sinn[1], at senda dóttur sinni hvern dag nǫkkut til skemtanar, enn þat mælti hann, at því mundi hann fram halda. Frá því er sagt, at hann lét fœra henni lítinn lyngorm einhvern dag, ákaflega fagran, ok þessi ormr þótti henni góðr, ok lét[2] hann í sitt eski, og bar undir[2] hann gull; skamma stund var hann þar, áðr hann óx mikit ok svá gullit undir honum; þar kemr, at eigi hefir hann rúm í eskinu, ok liggr nú í hring um eskit útan; ok þar kemr of síðir, at eigi hefir hann rúm í skemmunni, ok gullit vex undir honum jafnt sem ormrinn sjálfr; nú liggr hann útan um skemmuna, svá at saman tók hǫfuð ok sporðr, ok illr gerist hann viðreignar, ok þorir engi maðr at koma til skemmunnar fyrir þessum ormi, nema sá einn, er honum fœrir fœzlu, ok oxa þarf hann í mál. Jarli þykkir mikit mein á þessu, ok strengir þess heit, at hann mun þeim manni gefa dóttur sína, hvat manna sem hann er, ef at bana yrði orminum, ok gull þat, er undir honum er, skal vera hennar heimanfylgja. Þessi tíðendi spyrjast víða of land, enn þó treystist engi til at ráða[3] fyrir þessum mikla ormi. Í þann tíma réð fyrir Danmǫrku Sigurðr hringr. Hann var ríkr konungr, ok er frægr orðinn af þeiri orrostu, er hann barðist við Harald hilditǫnn[4] á Brávelli[5], ok fyrir honum fell Haraldr, sem kunnigt er orðit of alla norðrhálfu heimsins. Sigurðr átti einn son, er Ragnarr hét; hann var mikill vexti, vænn yfirlits ok vel viti borinn, stórlyndr við sína menn, enn grimmr sínum óvinum; þegar hann hafði aldr til, fær hann sér liðs ok herskipa ok gerist hann enn mesti hermaðr, svá at varla fæst hans maki. Hann spyrr þetta, er Herrøðr jarl hafði um mælt; gefr hann at engan gaum, ok lætr sem hann viti eigi; hann lætr gera sér fǫt með[6] undarligum hætti; þat eru loðbrœkr ok loðkápa, ok nú er ger[7] eru, þá lætr hann þau vella í biki; síðan herðir hann þau. Þat er eitthvert sumar, er[8] hann heldr her sínum til Gautlands, ok leggr í leynivág einn skip sitt, ok var skamt þaðan þat land, er jarl réð fyrir; ok er Ragnarr hafði þar eina nótt verit, vaknar hann snemma um morgininn,

ríss upp ok tekr þessi en sǫmu vápnfǫt, er áðr var frá sagt, ok ferr í, ok tekr spjót mikit í hǫnd sér, ok gengr af skipunum einn saman ok þar er sandr er, ok nú veltist hann í sandinum; ok áðr hann gengr í burt, tekr hann geirnagla ór spjóti sínu, ok ferr nú einn fra skipunum til borgarhliðs jarls, ok kemr þar snemma dags, svá at allir menn váru í svefni. Nú stýrir hann til skemmunnar; ok er hann kemr í skíðgarðinn, þar sem ormrinn var, leggr hann til hans með spjóti sínu, ok þá kippir hann at sér spjótinu; ok annat sinn leggr hann, þat lag kemr í hrygg orminum, ok nú vinzt hann við hart, svá at spjótit gekk af skaptinu, ok verðr svá mikill gnýr í hans fjǫrbrotum, at skemman skelfr ǫll. Ok nú snýr Ragnarr á burt; þá kemr blóðbogi milli herða honum, ok þat sakar hann eigi, svá hlífa honum klæði þau, sem hann lét gera. Enn þeir, er í skemmunni váru, vakna við gnýinn, ok ganga út ór skemmunni. Nú sér Þóra ganga einn mann mikinn frá skemmunni, ok spyrr hann at nafni, eða hvern hann vili nú finna; hann nemr staðar, ok kvað vísu. Ok nú gengr hann á brott, ok mælti ekki fleira við hana; enn spjótit stóð í sárinu eptir, enn hann hefir skaptit með sér. Nú er hun hefir þessa vísu heyrða, skildi hun, hvat hann sagði til um sitt erendi, ok svá hvé gamall hann var; ok nú hyggr hun at fyrir sér, hverr hann mundi vera, ok þykkist hun eigi vita, hvárt hann er menskr maðr eða eigi, fyrir því at henni þykkir vǫxtr hans vera svá mikill, sem sagt er frá óvættum, á þeim aldri, sem hann hafði, ok snýr hun inn í skemmuna ok sofnar. Ok er menn koma út um morgininn, verða menn þess varir, at omrinn var dauðr, ok hann var lagðr með einu miklu spjóti, ok þat stóð fast í sárinu; nú lætr jarl þat í brott taka þaðan, ok var þat svá mikit, at fám var vápnhæft. Nú íhugar jarl, hvat hann hafði um mælt við þann mann, er orminum yrði at bana, ok þykkist eigi vita, hvárt menskr maðr veldr þessu eða eigi, ok ræðst nú um[1] við vini sína ok dóttur, hvé hann skal eptir leita, ok þykkir á því líkendi, at sá mun eptir leita at hafa verðkaupit, er til hefir unnit[2]. Þat réð hun, at láta kveðja þings fjǫlmenns: ok bið þá segja, at þangat komi allir þeir menn, er eigi vilja hafa reiði jarls, ok nǫkkurskostar mega sœkja þingstefnu, ok

ef sá er nǫkkurr, er við gengr banasári ormsins, skal[1] hafa þat spjótskapt þangat, er fylgt hefir spjótinu. Þetta lízt jarli vænlegt, ok lætr nú þings kveðja. Ok er at þeim degi kemr, er vera skal þingit, kemr jarl ok margir hǫfðingjar aðrir; þar verðr mikit fjǫlmenni.

Þetta spyrst til skipa Ragnars, at þaðan skamt var þing stefnt; ok nú ferr Ragnarr frá skipum náliga með allan her sinn til þingsins; ok er þeir koma þar, nema þeir staðar nǫkkut frá ǫðrum mǫnnum, þvíat Ragnarr sér nú, at komit var fjǫlmenni mikit frá því, sem vani var til[2]. Þá stendr jarl upp ok kveðr sér hljóðs ok talar, biðr menn hafa þǫkk fyrir, er vel hafa skipazt við hans orðsending, ok segir síðan atburð þann, sem orðinn er, fyrst frá því hversu hann hafði um mælt við þann mann, er orminum yrði at bana, síðan, at ormrinn er nú dauðr, ok sá hefir látit eptir standa spjótit i sárinu, er unnit hefir þetta frægðarverk; ok ef nǫkkurr er sá hér kominn til þingsins, er þat skapt hafi, er þessu spjóti hœfi, beri hann þat fram, ok sanni svá sǫgu sína, þá skal ek þat alt enda, er ek hefi um mælt, hvárt sem hann er af meirum stigum eða minnum; ok lýkr hann svá sínu máli, at hann lætr bera spjótit fyrir hvern mann, er á er þinginu ok biðr sér segja, hverr sá er, er við þessu gengr, eða þat skapt hefir, er hér hœfir til. Nú er svá gert; eigi finst sá né einn, er þat skapt hafi. Nú er komit þar, sem Ragnarr er, ok sýnt honum spjótit, ok gengr hann við, at hann mun eiga, ok þar hœfir hvárt eptir ǫðru skaptit ok spjótit. Nú þykkjast menn vita, at hann mun hafa orðit orminum at bana, ok verðr hann af þessu verki harðla mjǫk frægr of ǫll norðrlǫnd, ok biðr hann nú Þóru dóttur jarls, ok hann tekr því vel, ok nú er hun honum gipt, ok er fengit at mikilli veizlu með enum beztum föngum í því ríki; at þessi veizlu kvángast Ragnarr. Ok er lokit er veizlunni, ferr Ragnarr til ríkis síns, ok réð þar fyrir, ok ann mikit Þóru; þau eiga tvá sonu, hét Eirekr enn ellri, enn Agnarr enn yngri; þeir váru miklir vexti ok fríðir sýnum; sterkari váru þeir miklu enn aðrir menn flestir, er þá váru uppi; þeir námu alskonar íþróttir. Þat var eitthvert sinn, at Þóra kendi sér sóttar, ok andast hun ór þessi sótt; enn Ragnari þótti þetta svá mikit[3],

at hann vill eigi ráða ríkinu; ok tekr aðra menn at ráða ríkinu með sonum sínum; enn hann tekr nú til iðnar sinnar ennar sǫmu, sem hann hafði fyrr haft, ok ræðst nú í hernað, ok hvar sem hann ferr, fær hann sigr.

2.

[1]Nú heldr Ragnarr skipum sínum til Englands, sem hann hafði ætlat; honum gaf byri hvassa, svá at við England brýtr hann báða knǫrru sína, enn á land komst alt lið hans, ok heldu klæðum sínum ok vápnum; ok þar sem hann kemr við þorp ok borgir ok kastala, þá vinnr hann. Enn konungr sá hét Ella, er þá réð Englandi; hann hafði haft fréttir til Ragnars, er hann fór ór landi; hann hafði sett menn fyrir, at hann skyldi þegar vita, ef herrinn kœmi við land; nú fóru þeir menn til fundar við Ellu konung, ok segja honum hersǫgu. Nú lætr hann senda boð um alt sitt ríki, ok bað til sín koma hvern mann, er skildi má valda ok hesti at ríða, ok þori at berjast, ok dregr hann saman svá mikinn her, at furða var at; nú búast þeir til bardaga Ella konungr. Þá mælti Ella konungr við lið sitt: Ef vér sigrumst í bardaga þessum, ok verði þér við þat varir, at Ragnarr er kominn, þá skulu þér eigi bera vápn á hann, þvíat hann á þá sonu eptir, er aldri munu af oss ganga[2], ef hann fellr. Ragnarr býst nú til bardaga; hann hafði þat klæði, er Randalín[3] hafði gefit honum at skilnaði, fyrir[4] brynju, ok þat spjót í hendi, er[5] hann vann at orminum, er lá um sal Þóru, er engi þorði annarra, ok enga hlíf hafði hann nema hjálm. Enn þá er þeir hittast, tókst bardagi. Ragnarr hafði miklu minna lið. Bardaginn hafði eigi lengi verit, áðr lið Ragnars fell mjǫk, enn þar sem hann fór, varð rýrt fyrir, ok gekk hann í gegnum fylkingar þann dag, ok þar sem hann hjó eða lagði í skjǫldu, brynjur eða hjálma, þá váru svá stór hǫgg hans hǫggit eða skotit, at neitt vápn yrði honum at meini, ok fekk hann aldri sár, enn hann drap mikinn fjǫlda af liði Ellu konungs; enn þó lauk svá bardaga þeira, at alt lið Ragnars fell, enn at honum váru bornir skildir[6], ok varð handtekinn. Nú var hann spurðr, hvat manna hann var; enn hann þagði við, ok svaraði engu. Þá mælti Ella konungr: Sjá maðr man verða

at koma í meiri mannraun, ef hann vill eigi segja oss, hverr hann er; nú skal kasta honum í einn ormgarð ok láta hann þar sitja mjǫk lengi, ok ef hann mælir nǫkkut þat, er[1] vér megim skilja, at han sé Ragnarr, þá skal[2] hann í brutt taka sem skjótast. Nú er honum — þangat fylgt, ok hann sitr þar mjǫk lengi, svá at hvergi festast ormar við hann. Þá mæltu menn: þessi maðr er mikill fyrir sér; hann bitu eigi vápn í dag,[3] enn nú granda honum eigi ormar. Þá mælti Ella konungr, at hann væri flettr af klæði því er hann hafði ýzt, ok nú var svá gert, ok hengu ormar ǫllum megin á honum. Þá mælti Ragnarr: Gnyðja mundu nú grísír, ef þeir vissi, hvat enn gamli þyldi; ok þótt hann mælti slíkt, þá vissu þeir eigi at gerr[4], at Ragnarr væri þat, heldr enn annarr konungr. Nú kvað han vísu:

Orrostur hefik áttar,
þær's ágætar þóttu,
gerðak mǫrgum mǫnnum
mein, fimm tigi ok eina;
eigi hugðak orma
at aldrlagi mínu;
þat verðr mǫrgu sinni,
es minnst varir sjálfan.

Ok enn kvað hann:

Gnyðja mundu grísir,
ef galtar hag vissi,
mér es gnótt at grandi,
grafa inn rǫnum sínum,
ok harðliga hrína,
hafa mik sogit, ormar;
nú mank nár af bragði,
ok nær dýrum deyja.

Nú lætr hann líf sitt, ok er hann nú fœrðr á brott þaðan; enn Ella konungr þykkist vita, at Ragnarr hefir líf sitt látit. Nú hyggr han fyrir sér, hvé hann skyldi þess verða varr, eða með fara,[5] at hann mætti halda ríki sínu, eða vita, hvé þeim brygði við sonum Ragnars, er þeir spyrja[6]. Hann tekr þat til ráðs[7], at hann lætr búa skip eitt, ok fær[8] þann mann til fyrir at ráða, er bæði var vitr ok harðfengr, ok þar fær hann menn til, svá

at þat skip var vel skipat, ok segir, at hann vill þá senda á fund Ívars ok þeira brœðra, ok segja þeim fall feðr[1] þeira; enn sjá fǫr lízt flestum óvænleg, svá at fáir vildu fara. Þá mælti konungr: At því skulu þér vandliga hyggja, hversu hverjum þeira brœðra bregðr við þessi tíðendi.

Sendimenn Ellu koma með lið sitt til þeirar borgar, er synir Ragnars þiggja veizlu, ok ganga í þá hǫll, er þeir drekka, ok fyrir hásætit, er Ívarr liggr í. Sigurðr ormr í auga ok Hvítserkr hvati sitja at hneftafli, enn Bjǫrn járnsíða skefr spjótskepti á hallargólfinu. Ok er sendimenn Ellu konungs koma fyrir Ívarr, kveðja þeir hann virðuliga; enn hann tekr[2] kveðju þeira, ok spyrr, hvaðan þeir sé, eða hvat þeir segja tíðenda. Ok sá, er fyrir þeim var, segir, at þeir váru enskir menn, ok þá hefir Ella konungr þangat senda með þau tíðendi, at segja fall Ragnars feðr þeira. Hvítserkr ok Sigurðr láta þegar falla niðr taflit, ok hyggja at vandliga þessi tíðenda sǫgn. Bjǫrn stendr á hallargólfinu, ok studdist við spjótskepti sitt; enn Ívarr spurði þá vandliga, með hverjum atburð[3] líflát hans hafði verit. Enn þeir sǫgðu alt, sem farit hafði þaðan frá, er hann kom við England ok til þess, er hann lét líf sitt. Ok nú er þessi sǫgu var þar komit, er hann hafði þetta mælt: gnyðja mundu grísir, þokar Bjǫrn hǫndum sínum á spjótskaptinu, ok svá hafði hann tekit fast, at handastaðinn sá á eptir; þá er sendimenn luku frásǫgn þessi, hristir Bjǫrn spjótit í sundr, svá at stǫkk í tvá hluti. Enn Hvítserkr helt tǫfl einni, er hann hafði drepit, ok hann kreisti hana svá fast, at blóð stǫkk undan hverjum nagli. Enn Sigurðr ormr í auga hafði haldit á kníti einum, ok skóf nagl sinn, er þessi tíðendi váru sǫgð, ok hugði svá vandliga at þessum tíðendum, at hann kendi eigi fyrr, enn knífrinn stóð í beini ok brást hann ekki við[4]. Enn Ívarr spyrr at ǫllu sem gerst, enn litr hans var stundum rauðr, enn stundum blár, enn hlutum var hann bleikr, ok hann var svá þrútinn, at hans hǫrund var alt blásit af grimmleik. Nú tekr Hvítserkr til orða, ok sagði, at svá mætti hefndina bráðast upp hefja, at drepa sendimenn Ellu konungs. Ívarr segir: Þat skal eigi vera, þeir skulu fara í friði, hvert er þeir vilja, ok ef nǫkkurr hlutr er sá, at þá

skorti, skulu þeir mér til segja, ok skal ek fá þeim. Ok nú er þeir hafa lokit erendi sínu, snúa þeir útar eptir hǫllinni, ok til skips síns; ok er þeim gefr byr, láta þeir í haf, ok ferst þeim vel, þar til er þeir koma á fund Ellu konungs, ok segja honum frá, hversu hverjum þeira hefir við brugðit þessa tíðenda sögn.[1] Ok er Ella konungr heyrir þetta, þá mælti hann: þess er ván, at annathvárt munu vér Ívar þurfa at óttast, eða engan ella, at því, er þér segið frá honum, ok mundi þeim eigi gott innan rifja, ok haldit munu vér fá[2] ríki váru fyrir þeim. Nú lætr hann varðhǫld hafa um alt sitt ríki, svá at eigi mátti herr komast á óvart honum.

Ívarr snýr sinni ferð á fund Ellu konungs; ok er hann kemr fyrir hann, kveðr hann konunginn virðuliga, ok hefr svá mál sitt: Ek em kominn á fund yðarn, ok vil ek mæla til sætta við þik, ok sé ek þat, at ek hefi ekki afl við þér, ok þykki mér þat betra, at þiggja af yðr slíka sœmd, sem þú vilt mér veita. Þá svarar Ella konungr: þat kalla sumir menn, at eigi sé hœgt at trúa þér, ok þú mælir þá opt fagrt, er þú hyggr flátt, ok mun oss vera vant[3], at sjá við þér eða brœðrum þínum. Ívarr segir: ek mun til lítils mæla við þik; ef þú lætr þat til, skal ek þat sverja þér á mót, at ek skal aldri vera í mót þér. Nú spyrr konungr, til hvers hann mælti of yfirbœtr. Ek vil, segir Ívarr, at þú gefir mér þat af landi þínu, er uxahúð tekr yfir, enn þar útan um skal grundvǫll gera, ok mun ek eigi til meira mæla við þik, ok þat sé ek, at þú vilt mér engrar sœmdar unna, ef þú vilt eigi þetta. Eigi veit ek, segir konungr, at oss megi þetta at meini verða, þótt þú hafir þetta ór mínu landi, ok at vísu mun ek fá þér þetta, ef þú vilt þat sverja mér, at berjast eigi í mót mér, ok eigi uggi ek brœðr þína, ef þú ert mér trúr. Nú ráða þeir þetta með sér, at Ívarr sverr honum eiða, at hann skyldi eigi skjóta í mót honum, ok eigi ráð leggja til meins honum, enn hann skal eignast af Englandi þat, sem uxahúð tekr yfir, er hann fengi mesta til.

Nú fær Ívarr sér ǫldungshúð eina, ok nú lætr hann hana bleyta, ok þrisvar lætr hann hana þenja; nú lætr hann rísta hana sem mjóst alla í sundr, ok þá lætr hann renna sér hvárt, hárram eða holdrosu[4]; ok er þessu var lokit, var þvengr sjá

svá langr, at furða var at, ok engum kom í hug, at svá mætti verða, ok þá lætr hann breiða á einum velli, enn þat var svá vítt land, at þat var mikil borgar vídd, ok þar fyrir útan lætr hann marka grundvǫll, sem til mikilla borgarveggja; ok þá fær hann sér smiði marga, ok lætr reisa hús mǫrg á þeim velli, ok þar lætr hann gera borg eina mikla, ok er sú kǫlluð Lundúnaborg[1]; hun er allra borga mest ok ágæzt of ǫll norðrlǫnd. Ok nú er hann hafði borg þessa látit gera, hafði hann lausafé upp gefit; enn hann var svá ǫrr, at hann gaf á tvær hendr, ok þótti svá mikit um[2] speki hans, at allir sóttu hann at sínum ráðum ok vandamálum; ok svá skipaði hann ǫllum málum, sem hverjum þótti sér bezt gegna, ok gerist hann vinsæll, svá at hann á undir[3] hverjum manni vin, ok er Ellu konungi mikit lið at honum fyrir landráða sakir, svá at konungr lætr hann mǫrgum ráðum ok málum skipa, ok þarf eigi til at koma sjálfr. Ok er Ívarr hafði svá komit ráði sínu[4], sendir hann menn á fund brœðra sinna þess erendis, at þeir sendi honum gull ok silfr, svá mikit sem hann kvað á. Enn er þessir menn koma á fund þeira brœðra, segja þeir sín erindi, ok svá, hvar þá var komit hans ráð. Nú senda þeir slíkt fé, sem hann á kvað; ok er þeir koma til Ivars, gefr hann þau ǫll fé enum stœstum mǫnnum í landinu, ok dregr svá lið undan Ellu konungi, ok allir hétu því, at kyrrir mundu sitja, þótt hann gerði þangat herfǫr. Ok er Ívarr hefir svá lið dregit undir sik, þá sendir hann menn á fund brœðra sinna at segja þeim, at hann vildi, at þeir byði út leiðangri of þau lǫnd ǫll, er þeira ríki stóð yfir, ok þeir skoraði hverjum manni, er þeir fengi. Ok þá er þessi orðsending kom til þeira brœðra, skilja þeir, at nú mundi honum þykkja mjǫk vænlegt um, at nú mundi þeir fá sigr. Nú samna þeir liði um Danmǫrk ok Gautland, ok ǫll þau ríki, er þeira vǫld váru yfir, ok draga óvígan her saman, ok hafa almenning úti; þá halda þeir skipum sínum til Englands bæði nótt ok dag, ok vildu nú sem sízt láta fara njósn fyrir þeim[5]. Nú er sjá hersaga sǫgð Ellu konungi; nú safnar hann sér liði, ok fær lítit, fyrir því, at Ívarr hafði mikit lið undan honum dregit. Nú ferr Ívarr í mót Ellu konungi ok segir, at hann mundi enda þat, er hann hafði svarit: enn

eigi má ek ráða tiltekju brœðra minna, enn því má ek ráða at finna þá ok vita, ef þeir vili stǫðva her sinn ok gera eigi meira ilt, enn þeir hafa áðr gert. Nú ferr Ívarr á fund brœðra sinna, ok eggjar þá nú mjǫk, at þeir skyldi sem bezt fram ganga ok sem bráðast láta bardaga verða: þvíat konungr hefir miklu minna lið. Enn þeir svara, at eigi mundi hann þurfa at eggja þá, ok þeim var et sama í hug sem fyrr. Nú ferr Ívarr at hitta Ellu konung, ok segir honum, at miklu váru þeir ákafari ok óðari, enn þeir vildi á hans orð hlýða: ok þá er ek vilda um grið leita yðar í milli, œptu þeir í gegn; nú man ek enda mína svardaga, at ek man eigi berjast í móti þér, ok mun ek vera kyrr hjá ok mitt lið, enn bardagi gengr með yðr sem verða má. Nú sjá þeir Ella konungr lið þeira brœðra, ok ferr svá geyst, at furða var at. Þá mælti Ívarr: Þat er nú til, Ella konungr, at þú fylkir liði þínu, enn ek get þess, at þeir veiti þér harða atsókn nǫkkura hríð. Enn þegar þeira lið hittist, verðr bardagi mikill, ok ganga þeir hart fram synir Ragnars í gegum fylkingar Ellu konungs, ok svá eru þeir ákafir, at þeir hyggja at því einu, at gera at verkum sem mest[1], ok sú orrosta var bæði lǫng ok hǫrð; ok hér lauk svá, at Ella konungr ok lið hans kom á flótta, ok hann varð handtekinn. Ok þá var Ívarr þar í nánd, ok mælti, at svá skyldi breyta um líflát hans: er nú þat ráð, segir hann, at minnast, hvern dauðdaga hann valdi fǫður várum; nú skal sá maðr, er oddhagastr er, marka ǫrn á baki honum[2] sem innilig-ast, ok þann ǫrn skal rjóða með blóði hans. Enn sá maðr, er kvaddr var til þessarrar sýslu, gerir sem Ívarr bauð honum; enn Ella konungr var mjǫk sárr, áðr þessi sýslu lýkr; lætr hann nú líf sitt, ok þykkjast þeir nú hefnt hafa fǫður sins Ragnars. Ívarr segir, at hann vill þeim gefa ríki þat, er þeir áttu allir saman, enn hann kveðst ráða vilja fyrir Englandi.

Holmgangen paa Samsø.

Einn jólaaptan í Bólm þá strengði Angantýr heit at bragarfulli, sem siðvenja var til, at hann skyldi eiga dóttur Yngva

konungs at Uppsölum[1] Ingibjörgu, þá mey er fegrst var ok vitrust á danska tungu, eða falla at ǫðrum kosti ok eiga enga konu aðra. Eigi er sagt af fleirum heitstrengingum þeira brœðra.

Þat sumar fóru þeir brœðr[2] til Uppsala í Svíaríki[3] ok gengu inn í hǫllina fyrir konung, ok segir Angantýr honum heitstrenging sína ok þat með, at hann vill fá dóttur hans; allir hlýddu, er inni váru. Angantýr bað konung segja, hvert þeira erindi skyldi vera. Í því sté fram yfir borðit Hjálmarr enn hugumstóri[4] ok mælti til konungs: »minnizk, herra! hversu mikla sœmd ek hefi þér unnit, síðan ek kom í yðvart ríki, ok í mǫrgum lífsháska fyrir yðr verit; ok fyrir mína þjónustu bið ek, at þér giptið mér dóttur yðra; þykkjumk ek ok makligri mína bœn at þiggja en berserkir þessir, er hverjum manni gera ilt». Konungr hugsar fyrir sér, ok þykkir þetta mikill vandi, hversu þessu skal svara, svá at minst vandræði mætti af standa, ok svarar um síðir: »þat vil ek, at Ingibjǫrg kjósi sér sjálf mann, hvárn hon vill hafa». Hon segir: »ef þér vilið mik manni gipta, þá vil ek þann eiga, er mér er áðr kunnigr at góðum hlutum, en eigi þann, er ek hefi ekki af[5] annat en sǫgur einar ok allar illar». Angantýr mælti: »ekki vil ek hnippask orðum við þik, því at ek sé, at þú elskar Hjálmar; en þú, Hjálmarr! kom suðr á Sámsey til hólmgǫngu við mik, ella ver hvers manns níðingr, ef þú kemr eigi at miðju sumri at ári!» Hjálmarr kvað sik ekki dvelja at berjask. Fóru Arngríms synir heim til fǫður sins ok sǫgðu honum svá gert[6]; hann kvezk ekki fyrr hafa óttazk um þá en nú.

Ok er þeir brœðr koma í Sámsey, sjá þeir, hvar tvau skip liggja í hǫfn þeiri, er Munarvágr hét. Þeir þóttusk vita, at Hjálmarr mundi þessi skip eiga ok Oddr enn víðfǫrli, er kallaðr var Ǫrvaroddr. Þá brugðu Arngríms synir sverðum ok bitu í skjaldarrendr, ok kom á þá berserksgangr; þeir gengu þá sex út á hvárt skip; en þar váru svá góðir drengir innan borðs, at allir tóku sín vápn, ok engi flýði ór sínu rúmi, ok engi mælti æðruorð. En berserkirnir gengu með ǫðru borði fram, en ǫðru aptr ok drápu þá alla; síðan gengu þeir á land upp grenjandi. Hjálmarr ok Oddr hǫfðu gengit upp á eyna

at vita, ef berserkirnir væri komnir; ok er þeir gengu ór skóginum til skipa sinna, þá gengu berserkir út af skipum þeira með blóðgum vápnum ok brugðnum sverðum, ok var þá genginn af þeim berserksgangrinn; en þá verða þeir máttminni en þess á milli sem eptir nǫkkurs kyns sóttir. Þá kvað Oddr:

»Þá vas mér ótti
einu sinni,
es grenjandi
gengu af ǫskum
ok emjandi
í ey stigu
tírarlausir,
váru tólf saman».

Þá mælti Hjálmarr til Odds: »sér þú nú, at fallnir eru menn okkrir allir, ok sýnisk mér nú líkast, at vér munum allir Óðin gista í kveld í Valhǫllu»; ok þat eitt[1] segja menn at Hjálmarr hafi mælt æðruorð. Oddr svarar: »þat mundi mitt ráð vera, at vit flýðim undan á skóg, ok munu vit ekki mega tveir berjask við tólf, er drepit hafa tólf ena[2] frœknustu menn, er váru í Svíaríki». Þá mælti Hjálmarr: »flýjum vit aldri undan óvinum okkrum ok þolum heldr vápn þeira; fara vil ek at berjask við berserki». Oddr svarar: »en ek nenni eigi at gista Óðin í kveld, ok skulu þessir allir dauðir[3] berserkir, áðr kveld sé, en vit tveir lifa». Þetta viðrmæli þeira sanna þessar vísur, er Hjálmarr kvað:

»Fara halir hraustir
af herskipum,
tólf menn saman
tírarlausir;
munum í aptan
Óðin gista
tveir fóstbrœðr,
en þeir tólf lifa».

Oddr svarar:

»Því munk orði[4]
andsvǫr veita:

þeir munu í aptan
Óðin gista
tólf berserkir,
en vit tveir lifa».

þeir Hjálmarr sá, at Angantýr hefir Tyrfing[1] í hendi, því at lýsti af sem af sólargeisla. Hjálmarr mælti: »hvárt villtu eiga við Angantý einn eða við brœðr hans ellifu?« Oddr svarar: »ek vil berjask við Angantý; hann mun gefa stór hǫgg með Tyrfingi, en ek trúi betr skyrtu minni en brynju þinni til hlífðar«. Hjalmarr mælti: »hvar kómu vit þess[2] til orrostu, at þú gengir fram fyrir mik? því villtu berjask við Angantý, at þér þykkir þat meira þrekvirki; nú em ek hǫfuðsmaðr þessar hólmgǫngu; hét ek ǫðru konungs dóttur í Svíþjóðu[3] en láta þik eða annan ganga í þetta einvígi fyrir mik, ok skal ek berjask við Angantý«; ok brá þá sverðinu ok gekk fram í móti Angantý; ok vísaði hvárr ǫðrum til Valhallar[4]. Snúask þeir í móti Hjálmarr ok Angantýr[5] ok láta skamt stórra hǫggva á milli.

Oddr kallar á berserki ok kvað:

»Einn skal við einn
orrostu heyja,
hvatra drengja,
nema hugr bili«.

þá gekk fram Hjǫrvarðr, ok áttusk þeir Oddr við hart vápnaskipti; en silkiskyrta Odds var svá traust, at ekki vápn festi á, en hann hafði sverð svá gott, at svá beit brynju sem klæði, ok fá hǫgg hafði hann veitt Hjǫrvarði, áðr hann fell dauðr. þá gekk til Hervarðr, ok fór sǫmu leið, þá Hrani, þá hverr at ǫðrum; en Oddr veitti þeim svá harða atsókn, at alla feldi hann þá ellifu brœðr. En frá leik þeira Hjálmars er þat at segja, at Hjálmarr fekk sextán sár, en Angantýr fell dauðr. Oddr gekk þar til, er Hjálmarr var, ok kvað:

»Hvat's þér, Hjálmarr!
hefir lit brugðit,
þik kveðk mœða
margar undir;
hjálmr's þinn hǫggvinn,
en á hlið brynja,

nú kveðk fjǫrvi
of farit þínu«.

Hjálmarr kvað:

»Sár hefik sextán,
slitna brynju,
svart's fyrir sjónum,
sékak ganga;
hneit við hjarta
hjǫrr Angantýs,
hvass blóðrefill
herðr í eitri«.

Ok enn kvað hann:

»Hvarfk frá fǫgrum
fljóða sǫngvi
ótrauðr gamans
austr við Sóta;
fǫr skundaðak,
ok fórk í lið
hinzta sinni
frá hollvinum«.

»Hvarfk frá hvítri
hlaðs beðgunni
á Agnafit
útanverðri;
saga mun sannask,
sú's sagði mér,
at aptr koma
eigi mundak.«

»Drag mér af hendi
hring enn rauða,
fœr enni ungu
Ingibjörgu!
Sá mun henni
hugfastr tregi,

es eigi kømk
til Uppsala«.

»Áttak at fullu
fimm bú saman,
en því aldri
undak ráði;
nu verðk liggja
lífs andvani,
sverði undaðr
Sámseyju í«.

»Drekka í hǫllu
huskarlar mjǫð
menjum gǫfgir
at mins fǫður;
mœðir marga
mungát fira,
en mik eggja spor
í eyju þjá«.

»Hrafn flýgr austan
af hám meiði,
flýgr honum eptir
ǫrn í sinni;
þeim gefk erni
efstum bráðir,
sá mun á blóði
bergja minu«.

Eptir þat deyr Hjálmarr.

Oddr segir þessi tíðindi heim í Svíþjóð; en konungs dóttir má eigi lifa eptir Hjálmar ok ræðr sér sjálf bana. Angantýr ok brœðr hans váru lagðir í haug í Sámsey með ǫllum vápnum sínum.

Volsunger og Nivlunger.

Svá er sagt, at þrír Æsir fóru at kanna heim allan, Óðinn ok Loki ok Hœnir; þeir kómu at á nǫkkurri ok gengu með ánni til fors nǫkkurs, ok við forsinn var otr einn ok hafði tekit lax ór forsinum ok át blundandi[1]. Pá tók Loki upp stein ok kastaði at otrinum ok laust í hǫfuð hánum; þá hrósaði Loki veiði sinni, at hann hefði veitt[2] í einu hǫggvi otr ok lax. Tóku þeir þá laxinn ok otrinn ok báru með sér, kómu þá at bœ nǫkkurum ok gengu inn, en sá búandi er nefndr Hreiðmarr, er þar bjó; hann var mikill fyrir sér ok mjǫk fjǫlkunnigr. Beiddust Æsir at hafa[3] þar náttstað ok kváðust hafa með sér vist œrna ok sýndu búandanum veiði sína. En er Hreiðmarr sá otrinn, þá kallaði hann sonu sína Fáfni ok Regin ok segir, at Otr bróðir þeira var drepinn, ok svá hverir þat hǫfðu gert. Nú ganga þeir feðgar at Ásunum ok taka þá hǫndum ok binda ok segja þá um otrinn, at hann var sonr Hreiðmars. Æsir bjóða fyrir sik fjǫrlausn, svá mikit fé, sem Hreiðmarr sjálfr vill á kveða, ok varð þat at sætt með þeim, ok bundit svardǫgum. Þá var otrinn fleginn, tók Hreiðmarr otrbelginn ok mælti við þá, at þeir skulu fylla belginn af rauðu gulli ok svá hylja hann allan, ok svá skal þat vera at sætt þeira. Þá sendi Óðinn Loka í Svartálfaheim[4], ok kom hann til dvergs þess, er heitir Andvari; hann var fiskr í vatni, ok tók Loki hann hǫndum ok lagði á hann fjǫrlausn[5] alt gull þat, er hann átti í steini sínum; ok er þeir koma í steininn, þá bar dvergrinn fram alt gull þat, er hann átti, ok var þat allmikit fé. Þá svipti dvergrinn undir hǫnd sér[6] einum litlum gullbaug; þat sá Loki ok bað hann fram láta bauginn. Dvergrinn bað hann taka eigi af sér bauginn ok lézt mega œxla sér fé[7] af bauginum, ef hann heldi. Loki kvað hann eigi skyldu hafa einn penning eptir ok tók bauginn af hánum ok gekk út; en dvergrinn mælti, at sá baugr skyldi vera hverjum hǫfuðsbani, er átti. Loki segir, at hánum þótti þat vel, ok sagði, at þat skyldi haldast mega fyrir því, sá formáli[8], at hann skyldi flytja þeim til eyrna, er þá tœki við[9]. Fór hann í braut til Hreiðmars ok sýndi

Óðni gullit, en er hann sá bauginn, þá sýndist hánum fagr, ok tók hann af fénu, en greiddi Hreiðmari gullit. Þá fyldi hann otrbelginn, sem mest mátti hann, ok setti upp, er fullr var; gekk þá Óðinn til ok skyldi hylja belginn með gullinu. Þá mælti hann við Hreiðmar, at hann skal sjá, hvárt belgrinn er þá allr huldr; en Hreiðmarr leit til ok hugði at vandliga ok sá eitt granahár ok bað þat hylja, en at ǫðrum kosti væri lokit sætt[1] þeira. Þá dró Óðinn fram bauginn ok huldi granahárit ok sagði, at þá váru þeir lausir frá otrgjǫldunum. En er Óðinn hafði tekit geir sinn, en Loki skúa sína[2], ok þurftu þá ekki at óttast, þá mælti Loki, at þat skyldi haldast, er Andvari hafði mælt: at sá baugr ok þat gull skyldi verða þess bani, er átti, ok helzt þat síðan.

Hreiðmarr tók þá gullit at sonargjöldum, en Fáfnir ok Reginn beiddust af[3] nǫkkurs í bróðurgjǫld; Hreiðmarr unni þeim enskis pennings af gullinu; þat varð úráð þeira brœðra, at þeir drápu fǫður sinn til[4] gullsins. Þá beiddist Reginn, at Fáfnir skyldi skipta gullinu í helminga með þeim. Fáfnir svarar svá, at lítil ván var, at hann mundi miðla gullit við bróður sinn, er hann drap fǫður sinn til gullsins, ok bað Regin fara braut, en at ǫðrum kosti mundi hann fara[5] sem Hreiðmarr. Fáfnir hafði þá tekit hjálm, er Hreiðmarr hafði átt, ok setti á hǫfuð sér, er kallaðr var œgishjálmr, er ǫll kvikvendi hræðast, er sjá, ok sverð þat, er Hrotti heitir. Reginn hafði þat sverð, er Refill er kallaðr, flýði hann þá braut, en Fáfnir fór upp á Gnitaheiði ok gerði sér þar ból ok brást[6] í orms líki og lagðist á gullit.

Reginn fór þá til Hjálpreks konungs á Þjóði og gerðist þar smiðr hans; þá tók hann þar til fóstrs Sigurð, son Sigmundar, sonar Vǫlsungs, ok son Hjǫrdísar, dóttur Eylima. Sigurðr var ágætastr allra herkonunga at ætt ok afli ok hug. Reginn sagði hánum til, hvar Fáfnir lá á gullinu, ok eggjaði hann at sœkja gullit. Þá gerði Reginn sverð þat, er Gramr heitir, er svá hvast var, at Sigurðr brá niðr í rennanda vatn, ok tók í sundr ullarlagð, er rak fyrir strauminum at sverðsegginni. Því næst klauf Sigurðr steðja Regins ofan í stokkinn með sverðinu. Eptir þat fóru þeir Sigurðr ok Reginn á Gnita-

heiði. þá gróf Sigurðr grǫf á veg Fáfnis ok settist þar í. En er Fáfnir skreið til vatns, ok hann kom yfir grǫfina, þá lagði Sigurðr sverðinu í gegnum hann, ok var þat hans bani. Kom þá Reginn at ok sagði, at han hefði drepit bróður hans, ok bauð hánum þat at sætt, at hann skyldi taka hjarta Fáfnis ok steikja við eld, en Reginn lagðist niðr ok drakk blóð Fáfnis ok lagðist at sofa. En er Sigurðr steikti hjartat, ok hann hugði, at fullsteikt mundi, ok tók á fingrinum, hvé[1] hart var, en[2] er frauðit rann ór hjartanu á fingrinn, þá brann[3] hann ok drap fingrinum í munn sér; en er hjartablóðit kom á tunguna, þá kunni hann fugls rǫdd ok skildi, hvat igðurnar sǫgðu, er sátu i viðnum; þá mælti ein:

þar sitr Sigurðr
sveita stokkinn,
Fáfnis hjarta
við funa steikir;
spakr þœtti mér
spillir bauga,
ef fjǫrsega
fránan æti.

þar liggr Reginn, (kvað ǫnnur)
ræðr um við sik,
vil tæla mǫg,
þann's trúir hánum;
berr af reiði
rǫng orð saman,
vill bǫlvasmiðr
bróður hefna.

þá gekk Sigurðr til Regins ok drap hann, en síðan til hests síns, er Grani heitir, ok reið, til þess er hann kom til bóls Fáfnis, tók þá upp gullit ok batt í klyfjar ok lagði upp á bak Grana ok steig upp sjálfr ok reið þá leið sína.

þá reið Sigurðr, til þess er hann fann á fjallinu hús; þar svaf inni ein kona, ok hafði sú hjálm ok brynju. Hann brá sverðinu ok reist brynjuna af henni; þá vaknaði hón ok nefndist Hildr; hón er kǫlluð Brynhildr ok var valkyrja[4]. Sigurðr reið þaðan ok kom til þess konungs, er Gjúki hét, kona hans er nefnd Grímhildr, bǫrn þeira váru þau Gunnarr, Hǫgni, Guðrún, Guðný; Gothormr var stjúpsonr Gjuka. þar dvaldist Sigurðr langa hríð; þá fekk hann Guðrúnar Gjúkadóttur, en Gunnarr ok Hǫgni sórust í brœðralag við Sigurð. því næst fóru þeir Sigurðr ok Gjúkasynir at biðja Gunnari konu til Atla Buðla-

sonar, Brynhildar systur hans[1]; hón sat á Hindarfjalli, ok var um sal hennar vafrlogi, en hón hafði þess heit strengt at eiga þann einn mann, er þorði at ríða vafrlogann. Þá riðu þeir Sigurðr ok Gjúkungar (þeir eru ok kallaðir Niflungar[2]) upp á fjallit, ok skyldi þá Gunnarr ríða vafrlogann; hann átti hest þann, er Goti[3] heitir, en sá hestr þorði eigi at hlaupa í eldinn. Þá skiptu þeir litum, Sigurðr ok Gunnarr, ok svá vápnum; því at Grani vildi undir øngum manni ganga nema Sigurði. Þá hljóp Sigurðr á Grana ok reið vafrlogann. Þat kveld gekk hann at brúðlaupi með Brynhildi; er þau kómu í sæing, þá dró hann sverðit Gram ór slíðrum ok lagði í milli þeira. En at morgni, þá er hann stóð upp ok klæddi sik, þá gaf hann Brynhildi at línfé gullbauginn, þann er Loki hafði tekit af Andvara, en tók af henni annan baug til minja. Sigurðr hljóp þá á hest sinn ok reið til félaga sinna; skipta þeir Gunnarr þá aptr litum ok fóru aptr til Gjúka með Brynhildi. Sigurðr átti tvau bǫrn með Guðrúnu: Sigmund ok Svanhildi.

Þat var eitt sinn, at Brynhildr ok Guðrún gengu til vatns at bleikja hadda sína[4]. Þá er þær kómu til árinnar, þá óð Brynhildr út á ána frá landi ok mælti, at hón vildi eigi bera í hǫfuð sér þat vatn, er rynni ór hári Guðrúnu, því at hón átti búanda hugaðan betr[5]. Þá gekk Guðrún á ána eptir henni ok sagði, at hón mátti fyrir því þvá ofar sinn hadd í ánni, at hón átti þann mann, er eigi Gunnarr ok engi annarr í verǫldu var jafnfrœkn[6]; því at hann vá Fáfni ok Regin ok tók arf eptir báða þá. Þá svarar Brynhildr: »Meira var þat vert, er Gunnarr reið vafrlogann, en Sigurðr þorði eigi.« Þá hló Guðrún ok mælti: »Ætlar þú, at Gunnarr riði vafrlogann? Sá, ætla ek, at gengi í rekkju hjá þér, er mér gaf gullbaug þenna; en sá gullbaugr, er þú hefir á hendi, ok þú þátt[7] at línfé, hann er kallaðr Andvaranautr, ok ætlak, at eigi sótti Gunnarr hann á Gnitaheiði.« Þá þagnaði Brynhildr ok gekk heim. Eptir þat eggjaði hón Gunnar ok Hǫgna at drepa Sigurð, en fyrir því at þeir váru eiðsvarar Sigurðar, þá eggjuðu þeir til Gothorm, bróður sinn, at drepa Sigurð; hann lagði Sigurð sverði í gegnum sofanda, en er hann fekk sárit, þá kastaði hann sverðinu Gram eptir hánum, svá at sundr sneið í miðju manninn. Þar

fell Sigurðr ok sonr hans. þrevetr, er Sigmundr hét, er þeir drápu. Eptir þat lagði[1] Brynhildr sik sverði, ok var hón brend með Sigurði. En Gunnarr og Hǫgni tóku þá Fáfnisarf ok Andvaranaut ok réðu þá lǫndum.

Atli konungr Buðlason, bróðir Brynhildar, fekk þá Guðrúnar, er Sigurðr hafði átta[2], ok áttu þau bǫrn. Atli konungr bauð til sín Gunnari ok Hǫgna, en þeir fóru at heimboðinu; en áðr þeir fóru heiman, þá fálu þeir gullit Fáfnisarf í Rín[3], ok hefir þat gull aldri síðan fundizt. En Atli konungr hafði þar lið fyrir[4] ok barðist við Gunnar ok Hǫgna, ok urðu þeir handteknir, lét Atli konungr skera hjarta or Hǫgna kykvum, var þat hans bani. Gunnari lét hann kasta í ormgarð, en hánum var fengin leyniliga harpa, ok sló hann með tánum, þvíat hendr hans váru bundnar, svá at allir ormarnir sofnuðu, nema sú[5] naðra, er rendi at hánum, ok hjó svá fyrir flagbrjóskat, at hón steypti hǫfðinu inn í holit, ok hekk hón a lifrinni, þar til er hann dó. Litlu síðar drap Guðrún tvá sonu sína ok lét gera með gulli ok silfri borðker af hausum þeira, ok þá var gert erfi Niflunga. At þeiri veizlu lét Guðrún skenkja Atla konungi með þeim borðkerum mjǫð, ok var blandit við[6] blóði sveinanna; en hjǫrtu þeira lét hón steikja ok fá konungi at eta; en er þat var gert, þá sagði hón hánum sjálfum með mǫrgum úfǫgrum orðum. Eigi skorti þar áfenginn mjǫð, svá at flest fólk sofnaði þar, sem sat; á þeiri nátt gekk hón til konungs, er hann svaf, ok með henni sonr Hǫgna, ok vágu at hánum; þat var hans bani. Þá skutu þau eldi á hǫllina, ok brann þat fólk, er þar var inni. Eptir þat fór hón til sjávar, hljóp á sæinn ok vildi týna sér, en hana rak yfir fjǫrðinn, kom þá á þat land, er átti Jónakr[7] konungr; en er hann sá hana, tók hann hana til sín ok fekk hennar; áttu þau þrjá sonu, er svá hétu: Sǫrli, Hamdir, Erpr; þeir váru allir svartir sem hrafn á hárs lit sem Gunnarr ok Hǫgni ok aðrir Niflungar.

Þar fœddist upp Svanhildr, dóttir Sigurðar; hón var allra kvenna fegrst. Þat spurði Jǫrmunrekr konungr hinn ríki, hann sendi son sinn Randver at biðja hennar sér til handa. En er hann kom til Jónakrs, þá var Svanhildr seld hánum í hendr; skyldi hann fœra hana Jǫrmunreki. Þá sagði Bikki, at þat var

betr fallit, at Randverr ætti Svanhildi, er hann var ungr ok bæði þau[1], en Jǫrmunrekr var gamall. Þetta ráð, líkaði þeim vel hinum ungum mǫnnum[2]. Því næst sagði Bikki þetta konungi; þá lét Jǫrmunrekr taka son sinn ok leiða til gálga; þá tók Randverr hauk sinn ok plokkaði af fjaðrarnar ok bað senda feðr sínum; þá var hann hengðr. En er Jǫrmunrekr konungr sá haukinn, þá kom hánum í hug, at svá sem haukrinn var úfleygr ok fjaðrlauss, at svá var ríki hans úfœrt, er hann var gamall ok sonlauss. Þat var eitt sinn, er Jǫrmunrekr konungr reið ór skógi frá veiðum með hirð sína, en Svanhildr dróttning sat at haddbliki, þá riðu þeir á hana ok tráðu hana undir hestafótum til bana. En er þetta spurði Guðrún, þá eggjaði hón sonu sína til hefndar eptir Svanhildi. En er þeir bjoggust til ferðar, þá fekk hón þeim brynjur ok hjálma svá sterka, at eigi mundi járn á festa. Hón lagði ráð fyrir þá, at þá er þeir kvæmi til Jǫrmunreks konungs, at þeir skyldi ganga of nátt at hánum sofanda, skyldi Sǫrli ok Hamdir hǫggva af hánum hendr ok fœtr, en Erpr hǫfuðit. En er þeir kómu á leið, þá spurðu þeir Erp, hver liðsemd þeim mundi at hánum[3], ef þeir hitti Jǫrmunrek konung. Hann svarar, at hann mundi veita þeim þvílíkt sem hǫnd fœti. Þeir segja, at þat var alls ekki, at[4] fótr styddist við hǫnd. Þeir váru svá reiðir móður sinni, er hón hafði leitt þá út með heiptyrðum, at þeir vildu gera þat, er henni þœtti verst, ok drápu Erp, því at hón unni hánum mest. Litlu síðar, er Sǫrli gekk, skriðnaði hann ǫðrum fœti ok studdi sik með hendinni; þá mælti hann: »Veitti nú hǫndin fœtinum, betr væri nú, at Erpr lifði.« En þeir kómu til Jǫrmunreks konungs of nátt, þar sem hann svaf, ok hjoggu af hánum hendr ok fœtr, ok við þat vaknaði hann ok kallaði á menn sína, bað þá vaka. Þá mælti Hamdir: »Af mundi nú hǫfuðit, ef Erpr lifði;« þá stóðu upp hirðmenninir ok ok sóttu at þeim ok fengu eigi sótt þá með vápnum. Þá kallaði Jǫrmunrekr, at þá skal berja grjóti[5], var svá gert; þar fellu þeir Sǫrli ok Hamdir; þá var ok dauð ǫll ætt ok afkvæmi Gjúka.

Tors kamp med Rungne.

Þórr var farinn í austrvega at berja troll, en Óðinn reið Sleipni í Jǫtunheima, ok kom til þess jǫtuns er Hrungnir hét. Þá spyrr Hrungnir, hvat manna sá er með gullhjálminn, er ríðr lopt ok lǫg, ok segir, at hann á furðu góðan hest. Óðinn sagði, at þar vill hann veðja fyrir hǫfði sínu[1], at engi hestr skal vera jafngóðr í Jǫtunheimum. Hrungnir segir, at sá er goðr hestr, en hafa lézt hann mundu miklu stórfetaðra hest, sá heitir Gullfaxi. Hrungnir varð reiðr, ok hleypr upp á hest sinn, ok hleypir eptir honum, ok hyggr at launa honum ofrmæli. Óðinn hleypti svá mikit, at hann var á ǫðru leiti fyrir[2]; en Hrungnir var í svá miklum jǫtunmóð, at hann fann eigi fyrr, en hann sótti inn um Ásgrindr. Ok er hann kom at hallardurum, buðu Æsir honum til drykkju; hann gekk í hǫllina, ok bað fá sér drykkju; váru þá teknar þær skálir, er Þórr var vanr at drekka or, ok svelgr Hrungnir or hverri[3]. En er hann gerðist drukkinn, þá skorti eigi stór orð: hann lézt skyldu taka upp Valhǫll ok fœra í Jǫtunheima, en søkkva Ásgarði, er drepa guð ǫll, nema Freyju ok Sif vill hann heim fœra með sér; en Freyja fór þá at skjenkja honum, ok drekka lézt hann mundu allt Ása ǫl. En er Ásum leiddust ofryrði hans, þá nefna þeir Þór. Því næst kom Þórr í hǫllina, ok hafði uppi á lopti hamarinn, ok var allreiðr, ok spyrr, hverr því ræðr[4], er jǫtnar hundvísir skulu þar drekka, eða hverr seldi Hrungni grið at vera í Valhǫll, eða hví Freyja skal skenkja honum, sem at gildi Ása. Þá svarar Hrungnir ok sér ekki vinaraugum til Þórs: sagði, at Óðinn bauð honum til drykkju, ok hann var á hans griðum. Þá mælti Þórr, at þess boðs skal Hrungnir iðrast, áðr hann komi út. Hrungnir segir, at Ásaþór[5] er þat lítill frami at drepa hann vápnlausan; hitt er meiri hugraun, ef hann þorir at berjast við hann at landamæri á Grjótunagǫrðum: ok hefir þat verit mikit fólskuverk, sagði hann, er ek lét eptir heima skjǫld minn ok hein; en ef ek hefða hér vápn mín, þá skyldu vit nú reyna hólmgǫnguna, en at ǫðrum kosti legg ek þér við níðingskap[6], ef þú vill drepa mik vápnlausan. Þórr vill fyrir engan mun bila at koma til einvígis, er honum

var hólmr skoraðr[1], því at engi hefir honum þat fyrr veitt. Fór þá Hrungnir braut leið sína, ok hleypti ákafliga, þar til er hann kom í Jǫtunheima; ok var fǫr hans allfræg með jǫtnum, ok þat, at stefnulag var komit á[2] með þeim Þór. Þóttust jǫtnar hafa mikit í ábyrgð, hvárr[3] sigr fengi: þeim var ills vǫ́n at Þór, ef Hrungnir létist, fyrir því at hann[4] var þeirra sterkastr. Þá gerðu jǫtnar mann á Grjótunagǫrðum af leiri, ok var hann 9 rasta hár, en þriggja breiðr undir hǫnd, en ekki fengu þeir hjarta svá mikit, at honum sómdi, fyrr en þeir tóku or meri nǫkkurri, ǫk varð honum þat eigi stǫðugt, þá er Þórr kom. Hrungir átti hjarta þat, er frægt er, af hǫrðum steini, ok tindótt með 3 hornum, svá sem síðan er gert ristubragð þat, er Hrungnishjarta heitir; af steini var ok hǫfuð hans, skjǫldr var ok steinn, víðr ok þykkr, ok hafði hann skjǫldinn fyrir sér, er hann stóð á Grjótunagǫrðum ok beið Þórs, en hein hafði hann fyrir vápn, ok reiddi um ǫxl, ok var ekki dælligr. Á aðra hlið honum stóð leirjǫtunninn, er nefndr er Mǫkkurkálfi, ok varð hann allhræddr, er hann sá Þór. Þórr fór til hólmstefnu, ok með honum Þjálfi. Þá rann Þjálfi fram at, þar er Hrungnir stóð, ok mælti til hans: »Þú stendr úvarliga, jǫtunn, hefir skjǫldinn fyrir þér, en Þórr hefir sét þik, ok ferr hann it neðra[5] í jǫrðu, ok mun hann koma neðan á þér.« Þá skaut Hrungnir skildinum undir fœtr sér, ok stóð á, en tvihendi heinina. Því næst sá hann eldingar, ok heyrði þrumur stórar; sá hann þá Þór í ásmóði, fór hann ákafliga, ok reiddi hamarinn, ok kastaði um langa leið[6] at Hrungni. Hrungnir fœrir upp heinina báðum hǫndum, kastar í mót; mœtir hon hamrinum á flugi, ok brotnar sundr heinin, fellr annarr hlutr á jǫrð, ok eru þar af orðin ǫll heinberg; annarr hlutr brast í hǫfði Þór, svá at hann fell fram á jǫrð; en hamarrinn Mjǫllnir kom í mitt hǫfuð Hrungni, ok lamdi hausinn í smá mola, ok fell hann fram yfir Þór, svá at fótr hans lá of háls Þór. En Þjálfi vá at Mǫkkurkálfa, ok fell hann við lítinn orðstír. Þá gekk Þjálfi til Þórs, skyldi taka fót Hrungnis af honum, ok gat hvergi valdit[7]. Þá gengu til Æsir allir, er þeir spurðu at Þórr var fallinn, ok skyldu taka fótin af honum, ok fengu hvergi komit[7]. Þá kom til Magni, sonr Þórs ok Járnsǫxu[8], hann var þá þrinættr; hann kastaði

fœti Hrungnis af Þór, ok mælti: »sé þar ljótan harm[1], faðir, er ek kom svá síð; ek hygg, at jǫtun þenna mundak hafa lostit í hel með hnefa mér, ef ek hefða fundit hann.« Þá stóð Þórr upp, ok fagnaði vel syni sínum, ok sagði hann mundu verða mikinn fyrir sér: »ok vil ek, sagði hann, gefa þér hestinn Gullfaxa, er Hrungnir hafði átt.« Þá mælti Óðinn, ok sagði, at Þórr gerði rangt, er hann gaf þann hinn góða hest gýgjar syni, en eigi fǫður sínum. Þórr fór heim til Þrúðvanga[2], ok stóð heinin í hǫfði honum. Þá kom til vǫlva sú, er Gróa hét, kona Ǫrvandils hins frœkna; hon gól galdra sína yfir Þór, til þess er heinin losnaði. En er Þórr fann þat, ok þótti þá ván, at braut mundi ná heininni, þá vildi hann launa Gró lækningina ok gera hana fegna, sagði henni þau tíðindi, at hann hafði vaðit norðan yfir Élivága[3], ok hafði borit í meis á baki sér Ǫrvandil norðan or Jǫtunheimum, ok þat til jartegna, at ein tá hans hafði staðit or meisinum, ok var sú frerin, svá at Þórr braut af, ok kastaði upp á himin, ok gerði af stjǫrnu þá, er heitir Ǫrvandilstá[4]. Þórr sagði, at eigi mundi langt til, at Ǫrvandill mundi heim koma. En Gróa varð svá fegin, at hon mundi enga galdra, ok varð heinin eigi lausari, ok stendr enn í hǫfði Þór. Ok er þat boðit til varnanar[5], at kasta hein um gólf þvert, því at þá hrœrist heinin í hǫfuð Þór.

Tor og Hyme.

Þá mælti Gangleri: »Allmikill er fyrir sér Útgarðaloki[1], en með vélum ok fjǫlkyngi ferr hann mjǫk, en þat má sjá, at hann er mikill fyrir sér, at[2] hann átti hirðmenn þá, er mikinn mátt hafa. Eða hvárt hefir Þórr ekki þessa hefnt?« Hár svarar: »Eigi er þat úkunnigt, þótt eigi sé frœðimenn, at Þórr leiðrétti þessa ferðina, er nú var sagt, ok dvaldist ekki lengi heima, aðr hann bjóst svá skyndiliga til ferðarinnar, at hann hafði eigi reið ok eigi hafrana ok ekki fǫruneyti. Gekk hann út of Miðgarð svá sem ungr drengr ok kom einn aptan at kveldi til jǫtuns nǫkkurs; sá er Hýmir nefndr. Þórr dvaldist þar at gistingu

of nóttina; en í dagan stóð Hýmir upp ok klæddist ok bjóst at róa á sæ til fiskjar. En þórr spratt upp ok var skjótt búinn ok bað, at Hýmir skyldi hann láta róa á sæ með sér, en Hýmir segir, at lítil liðsemd mundi at honum vera, er hann var lítill ok ungmenni eitt[1]; «ok mun þik kala, ef ek sit svá lengi ok útarliga, sem ek em vanr.« En þórr sagði, at hann mundi róa mega fyrir því frá landi, at eigi var víst, hvárt hann mundi fyrr beiðast at róa útan, ok reiddist þórr jǫtninum svá, at þá var búit, at hann mundi þegar láta hamarinn skjalla í hǫfði honum: en hann lét þat við berast[2], því at hann hugðist þá at reyna þá afl sitt í ǫðrum stað. Hann spurði Hými, hvat þeir skyldu hafa at beitum, en Hýmir bað hann fá sér sjálfan beitur. þá snerist þórr á braut, þangat er hann sá øxnaflokk nǫkkurn, er Hýmir átti. Hann tók hinn mesta uxann, er Himinhrjótr[3] hét, ok sleit af hǫfuðit ok fór með til sjávar; hafði þá Hýmir út skotit nǫkkvanum. þórr gekk á skipit ok settist í austrrúm, tók tvær árar ok reri, ok þótti Hými skriðr verða af róðri hans. Hýmir reri í hálsinum fram, ok sóttist skjótt róðrinn. Sagði þá Hýmir, at þeir váru komnir á þær vaztir, er hann var vanr at sitja ok draga flata fiska[4]; en þórr kveðst vilja róa myklu lengra, ok tóku þeir enn snertiróðr, sagði Hýmir þá, at þeir váru komnir svá langt út, at hætt var at sitja útar fyrir Miðgarðsormi, en þórr kveðst mundu róa eina hríð, ok svá gerði hann, en Hýmir var þá allúkátr. En þá er þórr lagði upp árarnar, greiddi hann til vað heldr sterkjan, ok eigi var ǫngullinn minni eða úramligri; þar lét þórr koma á ǫngulinn oxahǫfuðit ok kastaði fyrir borð, ok fór ǫngullinn til grunns; ok er þat satt at segja, at engu ginti þá þórr minnr[5] Miðgarðsorm, en Útgarðaloki hafði spottat þór, þá er hann hóf orminn[6] upp á hendi sér. Miðgarðsormr gein yfir oxahǫfuðit, en ǫngullinn vá[7] í góminn orminum; en er ormrinn kendi þess, brá hann við[8] svá hart, at báðir hnefar þórs skullu út at borðinu, en þá varð þórr reiðr ok færðist í ásmegin[9], spyrndi við svá fast, at hann hljóp báðum fótum gǫgnum skipit ok spyrndi við grunni, dró þá orminn upp at borði. En þat má segja, at engi hefir sá[10] sét ógurligar sjónir, er eigi mátti þat sjá, er þórr hvesti augun á orminn, en ormrinn starði neðan í mót ok blés eitrinu. þá er sagt, at jǫtunninn

Hýmir gerðist litverpr, fǫlnaði ok hræddist, er hann sá orminn, ok þat, er særinn fell út ok inn of nǫkkvann; ok í því bili er Þórr greip hamarinn ok færði á lopt, þá fálmaði jǫtunninn til agnsaxins ok hjó vað Þórs við borðinu, en ormrinn søktist í sæinn, en Þórr kastaði hamrinum eptir honum, ok segja menn, at hann lysti[1] af honum hǫfuðit við grunninum, en ek hygg hitt vera þér satt at segja, at Miðgarðsormr lifir enn ok liggr í umsjá. En Þórr reiddi til hnefann ok setr við eyra Hými, svá at hann steyptist fyrir borð, ok sér í iljar hánum, en Þórr óð til lands.«

Balders død.

Þá mælti Gangleri: »Hafa nǫkkur meiri tíðindi orðit með Ásunum? Allmikit þrekvirki vann Þórr í þessi ferð.« Hár svarar: »Vera mun at segja frá þeim tíðindum, er meira þótti vert Ásunum. En þat er upphaf þessar sǫgu, at Baldr enn góða dreymdi drauma stóra ok hættliga um líf sitt. En er hann sagði Ásunum draumana, þá báru þeir saman ráð sín[1], ok var þat gert[2], at beiða griða[3] Baldri fyrir alls konar háska; ok Frigg tók svardaga til þess, at eira skyldu Baldri eldr ok vatn, járn ok alls konar málmr, steinar, jǫrðin, viðirnir, sóttirnar, dýrin, fuglarnir, eitr, ormar. En er þetta var gert ok vitat[4], þá var þat skemtun Baldrs ok Ásanna, at hann skyldi standa upp á þingum, en allir aðrir skyldu sumir skjóta á hann, sumir hǫggva til, sumir berja grjóti. En hvat sem at var gert, sakaði hann ekki, ok þótti þetta ǫllum mikill frami. En er þetta sá Loki, Laufeyjar son, þá líkaði hánum illa, er[5] Baldr sakaði ekki. Hann gekk til Fensalar[6] til Friggjar ok brá sér í konu líki; þá spyrr Frigg, ef sú kona vissi, hvat Æsir hǫfðust at á þinginu. Hón sagði, at allir skutu at Baldri, ok þat, at hann sakaði ekki. Þá mælti Frigg: »Eigi munu vápn eða viðir granda Baldri; eiða hefi ek þegit af ǫllum þeim.« Þá spyrr konan: »Hafa allir hlutir eiða unnit at eira Baldri?« Þá svarar Frigg: »Vex viðarteinungr einn fyrir vestan Valhǫll; sá er Mistilteinn[7] kallaðr: sá þótti

mér ungr[1] at krefja eiðsins.» því næst hvarf konan á braut; en Loki tók Mistiltein ok sleit upp ok gekk til þings. En Hǫðr[2] stóð útarliga í mannhringinum, því at hann var blindr. þá mælti Loki við hann: »Hví skýtr þú ekki at Baldri?» Hann svarar: »því at ek sé eigi, hvar Baldr er, ok þat annat, at[3] ek em vápnlauss.» þá mælti Loki: »Gerðu þó í líking annarra manna, ok veit Baldri sœmd sem aðrir menn; ek mun vísa þér til, hvar hann stendr; skjót at honum vendi þessum.» Hǫðr tók Mistiltein ok skaut at Baldri at tilvísun Loka; flaug skotit í gegnum hann, ok fell hann dauðr til jarðar, ok hefir þat mest úhapp[4] verit unnit með goðum ok mǫnnum. þá er Baldr var fallinn, þá fellust ǫllum Ásum orðtǫk ok svá hendr at taka til hans, ok sá hverr til annars, ok váru allir með einum hug til þess, er unnit hafði verkit; en engi mátti hefna; þar var svá mikill griðastaðr. En þá er Æsirnir freistuðu at mæla, þá var hitt þó fyrr[5], at grátrinn kom upp, svá at engi mátti ǫðrum segja með orðunum frá sínum harmi. En Óðinn bar þeim mun verst[6] þenna skaða, sem hann kunni mesta skyn, hversu mikil aftaka ok missa Ásunum var í fráfalli Baldrs. En er goðin vitkuðust, þá mælti Frigg ok spurði, hverr sá væri með Ásum, er eignast vildi allar ástir hennar ok hylli, ok vili hann ríða á Helveg ok freista, ef hann fái fundit Baldr, ok bjóða Helju útlausn, ef hón vill láta fara Baldr heim í Ásgarð. En sá er nefndr Hermóðr enn hvati, son Óðins, er til þeirar farar varð[7]. þá var tekinn Sleipnir, hestr Óðins, ok leiddr fram, ok steig Hermóðr á þann hest ok hleypti braut.

En Æsirnir tóku lík Baldrs ok fluttu til sævar. Hringhorni hét skip Baldrs, hann var allra skipa mestr; hann vildu goðin fram setja ok gera þar á bálfǫr Baldrs; en skipit gekk hvergi fram. þá var sent í Jǫtunheima eptir gýgi þeiri, er Hyrhrokkin[8] hét; en er hón kom, ok reið vargi ok hafði hǫggorm at taumum, þá hljóp hon af hestinum, en Óðinn kallaði til berserki fjóra at gæta hestsins, ok fengu þeir eigi haldit, nema þeir feldi[9] hann. þá gekk Hyrhrokkin á framstafn nǫkkvans ok hratt fram í fyrsta viðbragði, svá at eldr hraut ór hlunnunum, ok lǫnd ǫll skulfu. þá varð þórr reiðr ok greip

hamarinn ok mundi[1] þá brjóta hǫfuð hennar, áðr en goðin ǫll báðu henni friðar. Þá var borit út á skipit lík Baldrs; ok er þat sá kona hans, Nanna Nefs dóttir, þá sprakk[2] hon af harmi ok dó; var hon borin á bálit, ok slegit í eldi[3]. Þá stóð Þórr at ok vígði bálit með Mjǫllni[4]; en fyrir fótum hans rann dvergr nǫkkurr, sá er Litr nefndr, en Þórr spyrndi fœti sínum á hann ok hratt honum í eldinn, ok brann hann. En at þessi brennu sótti margs konar þjóð: fyrst at segja frá Óðni, at með hánum fór Frigg ok Valkyrjur ok hrafnar hans[5]; en Freyr ók í kerru með gelti þeim, er Gullinbursti heitir eða Slíðrugtanni[6]; en Heimdallr rẹið hesti þeim, er Gulltoppr heitir, en Freyja kǫttum sínum[7]. Þar kemr ok mikit fólk Hrímþursa ok Bergrisa. Óðinn lagði á bálit gullhring þann, er Draupnir heitir; honum fylgði síðan sú náttúra, at hina níundu hverja nótt drupu af hánum átta gullhringar jafnhǫfgir. Hestr Baldrs var leiddr á bálit með ǫllu reiði.

En þat er at segja frá Hermóði, at hann reið níu nætr døkkva dala ok djúpa, svá at hann sá ekki, fyrr er hann kom til árinnar Gjallar[8] ok reið á Gjallarbrúna; hon er þǫkt lýsigulli. Móðguðr er nefn mær sú, er gætir brúarinnar; hón spurði hann at nafni eða ætt ok sagði, at hinn fyrra dag riðu um brúna fimm fylki dauðra manna; »en eigi dynr brúin minnr undir einum þér, ok eigi hefir þú lit dauðra manna; hví ríðr þú hér á Helveg?« Hann svarar, at »ek skal ríða til Heljar at leita Baldrs, eða hvárt hefir þú nǫkkut sét Baldr á Helvegi?« En hón sagði, at Baldr hafði þar riðit um Gjallarbrú; »en niðr ok norðr liggr Helvegr.» Þá reið Hermóðr, þar til er hann kom at Helgrindum; þá steig hann af hestinum ok gyrði hann fast, steig upp ok keyrði hann sporum, en hestrinn hljóp svá hart yfir grindina, at hann kom hvergi nær. Þá reið Hermóðr heim til hallarinnar ok steig af hesti, gekk inn í hǫllina, sá þar sitja í ǫndugi Baldr, bróður sinn, ok dvaldist Hermóðr þar um nóttina. En at morgni beiddist Hermóðr af Helju, at Baldr skyldi ríða heim með honum, ok sagði, hversu mikill grátr var með Ásum. En Hel sagði, at þat skyldi svá reyna, hvárt Baldr var svá ástæll, sem sagt er: »ok ef allir hlutir í heiminum, kykvir ok dauðir, gráta hann, þá skal hann fara

til Ása aptr, en haldast með Helju, ef nǫkkurr mælir við[1] eða vill eigi gráta.» þá stóð Hermóðr upp, en Baldr leiðir hann út ór hǫllinni ok tók hringinn Draupni ok sendi Óðni til minja, en Nanna sendi Frigg ripti ok enn fleiri gjafar, Fullu[2] fingrgull. þá reið Hermóðr aptr leið sína ok kom í Ásgarð ok sagði ǫll tíðindi þau, er hann hafði sét ok heyrt.

því næst sendu Æsir um allan heim ørindreka at biðja, at Baldr væri grátinn ór helju; en allir gerðu þat, menninir ok kykvendin ok jǫrðin ok steinarnir ok tré ok allr málmr; svá sem þú munt sét hafa, at þessir hlutir gráta, þá er þeir koma ór frosti ok í hita. þá er sendimenn fóru heim ok hǫfðu vel rekit sín ørindi, finna þeir í helli nǫkkurum, hvar gýgr sat[3]; hon nefndist þǫkk[4]. þeir biðja hana gráta Baldr ór helju. Hon svarar:

»þǫkk mun gráta
þurrum tárum
Baldrs bálfarar;
kyks né dauðs
nautka ek karls sonar;
haldi Hel því, er hefir!»

En þess geta menn, at þar hafi verit Loki Laufeyjarson, er flest hefir ilt gert með Ásum.»

Tankesprog af Hávamál.

1. Gáttir allar,
áðr gangi fram,
um skygnask skyli,
um skoðask skyli;
þvíat úvíst es,
hvar úvinir sitja
á fleti fyrir.

2. Gefendr heilir!
gestr's inn kominn,
hvar skal sitja sjá?
mjǫk es bráðr,
sá's á brǫndum skal
sins of freista frama.

3. Elds es þǫrf,

Str. 1—4 handler om besøg i fremmed mands hus.

Str. 1. *gangi* og *skyli* upersonlig. — konstruktionen *um skoðask (skygnask) skyli allar gáttir* er en forblanding (kontamination) af udtrykkene *um skoðask (skygnask) skyli* (man bør se sig om; *um skoðask = skoða um sik*) og *skoða (skygna) skyli (um) allar gáttir* (man bør betragte nøie alle døraabninger). — *es* gammel form for *er* (af *vera*).

Str. 2. *gefendr heilir*, scil. *sé*: hil være de, som giver. — *gestr's = gestr es*. — *sá's = sá es*: *es* gammel form for *er*, relat. part. — *mjǫk—frama:*

þeim's inn es kominn
ok á kné kalinn;
matar ok váða
es manni þǫrf,
þeim's hefir of fjall farit.

4. Vits es þǫrf,
þeim's víða ratar,
dælt es heima hvat;
at augabragði
verðr sá's ekki kann
ok með snotrum sitr.

---

5. Þagalt ok hugalt
skyli þjóðans barn
ok vígdjarft vesa;
glaðr ok reifr
skyli gumna hverr,
unz sinn bíðr bana.

6. Úsnjallr maðr
hyggsk munu ey lifa,
ef við víg varask;
en elli gefr
hánum engi frið,
þótt hánum geirar gefi.

---

7. Esa svá gótt,
sem gótt kveða,
ǫl alda sonum:
því at færa veit,
es fleira drekkr,
sins til geðs gumi.

8. Haldit maðr á keri,
drekki þó at hófi mjǫð,
mæli þarft eða þegi!
úkynnis þess
vár þik engi maðr,
at gangir snemma at sofa.

9. Gráðugr halr,
nema geðs viti,
etr sér aldrtrega;

---

ordsproget 'den har hastværk, som tager paa brande' er, med ombytning af ordet *brandr's* betydninger, meget sindrigt anvendt paa det foreliggende tilfælde (den har hastværk, som maa søge sin lykke ved dørstolperne); heraf den noget paafaldende brug af præp. *á* (for *at*); sml. Þrymskv. str. 9.

Str. 5. *Þjóðans barn* høvdingsøn, høibaaren yngling.

Str. 6. *hyggsk* = *hyggr sik.*

Str. 7—10: om maadehold i spise og drikke.

Str. 7. *esa* af *es* + *a*, nægt. part. — *kveða*, scil. *vesa.* — *vita til sins geðs* have sin bevidsthed, sanse sig. — *færa* (eg. færre ting) — *fleira*: mindre — mere; *því at færa* — *es fleira* = saa meget mindre — jo mere (*því* forskjellens dativ ved komp.).

Str. 8. *haldit* (af *haldi* + *at*, nægt. part.) *maðr á keri:* man skal ikke holde paa bægeret (men give skjænkesvenden det, naar denne kommer for at fylde det). — *úkynnis* — *maðr*: ingen bebreider dig det som en uvane, ɔ: ingen laster dig derfor, at. — *at gangir*: i poesien udelades hyppigt pronomenerne (her *þú*).

Str. 9. *geðs viti* kjender sig selv, sin tilbøielighed. — *etr sér aldrtrega* æder sig en sygdom paa halsen.

opt fær hlœgis,
es með horskum kemr,
manni heimskum magi.

10. Hjarðir vitu,
nær heim skulu,
ok ganga þá af grasi;
en úsviðr maðr
kann ævagi
sins of mál maga.

---

11. Úsviðr maðr
vakir of allar nætr
ok hyggr at hvívetna;
þá es móðr,
es at morni kemr;
alt es víl, sem vas.

12. Úsnotr maðr
hyggr sér alla vesa
viðhlæjendr vini;
hitki hann fiðr,
þótt of hann fár lesi,
ef með snotrum sitr.

13. Úsnotr maðr
hyggr sér alla vera
viðhlæjendr vini;
þá þat finnr,
es at þingi kemr,
at á formælendr fá.

14. Úsnotr maðr
þykkisk alt vita.
ef á sér í vrá veru;
hitki hann veit,
hvat skal við kveða,
ef hans freista firar.

15. Úsnotr maðr
es með aldir kemr,
þat er bazt, at þegi;
engi þat veit,
at hann ekki kann,
nema mæli til mart.

16. Œrna mælir,
sá's æva þegir,
staðlausu stafi;
hraðmælt tunga,
nema haldendr eigi,
opt sér úgótt of gelr.

---

17. Afhvarf mikit
es til ills vinar,
þótt á brautu búi;

Str. 10. *of* udfyldende partikel, som saa ofte i poesien.

Str. 11—16: taabelighed.

Str. 11. *allar nætr*, se s. 44[2]. — *sem* saaledes som; i disse gamle digte er *sem* aldrig relativum. — *vas* gammel form for *var*.

Str. 12. *hitki* af *hit* + *gi*, nægt. part. — *fiðr* = *finnr* (mærker). — *lesa fár um e-n* sanke svig, rænker om en, ɔ: have en til bedste.

Str. 14. *vrá* gammel form for *rá;* sml. Þrymskv. 1. — *við kveða* svare.

Str. 15. *til mart* for meget (sml. komme til kort.)

Str. 16. *œrna staðlausu stafi* tilstrækkelig mange upaalideligheds ord, ɔ: altfor megen løs tale (fører den etc.). — *haldendr* folk som holder den i tømme. — *eigi*, af *eiga*. — *gelr sér ógótt* snakker sig en ulykke til.

Str. 17. *illr vinr: vinr* her om den, med hvem man pleier omgang (bekjendt, kjending). — *firr* absolut komparativ: temmelig langt.

en til góðs vinar
liggja gagnvegir,
þótt sé firr farinn.

18. Ganga skal,
skala gestr vesa
ey í einum stað:
ljúfr verðr leiðr,
ef lengi sitr
annars fletjum á.

---

19. Bú es betra,
en biðja sé,
halr es heima hverr;
þótt tvær geitr eigi
ok taugreptan sal,
þat's þó betra en bœn.

20. Bú es betra,
en biðja sé,
halr es heima hverr;
blóðugt's hjarta,
þeim's biðja skal
sér í mál hvert matar.

---

21. Vin sínum
skal maðr vinr vesa
ok gjalda gjǫf við gjǫf;
hlátr við hlátri
skyli hǫldar taka,
en lausung við lygi.

22. Vin sínum
skal maðr vinr vesa,
þeim ok þess vin;
en úvinar sins
skyli engi maðr
vinar vinr vesa.

23. Veizt, ef vin átt,
þann's vel trúir,
ok vill af hánum gótt geta:
geði skalt við þann blanda
ok gjǫfum skipta,
fara at finna opt.

24. Ef átt annan,
þanns illa trúir,
vill af hánum þó gótt geta:
fagrt skalt mæla,
en flátt hyggja
ok gjalda lausung við lygi.

25. Þat's enn of þann,
es illa trúir,
ok þér er grunr at hans geði:
hlæja skalt við þeim

Str. 18. *skala: -a* nægt. part.; man skal ikke (være gjæst etc.).

Str. 19. *biðja* tigge. — *halr* uafhængig mand. — *tvær:* blot to. — *salr* spøgende om en hytte (eg. hal). — *bœn* tiggeri, betlen.

Str. 21—28: om venskab.

Str. 21. *taka* modtage: folk bør modtage spot for sin spot, faa spot til gjængjæld for sin spot og falskhed for sin løgn.

Str. 22. *úvinar vinar vinr* sin uvens vens ven. — *vesa* gammel form for *vera.*

Str. 23. *blanda geði* blande sind, ɔ: aabne sit hjerte for ham, betro sig til ham.

Str. 25. *of þann* med hensyn til. — *hans,* overs. hvis. — *mæla of hug* eg. tale mod (ud over) sin tanke, ɔ: sige andet end man mener.

ok of hug mæla;
glík skulu gjǫld gjǫfum.

26. Ungr vask forðum
fórk einn saman,
þá varðk villr vega;
auðigr þóttumk,
es annan fannk,
maðr es manns gaman.

27. Hrørnar þǫll,
sú's stendr þorpi á,
hlýrat henni bǫrkr né barr;
svá es maðr,
sá's manngi ann,
hvat skal hann lengi lifa?

28. Eldi heitari
brennr með illum vinum
friðr fimm daga;
en þá sloknar,
es inn sétti kemr,
ok versnar allr vinskapr.

29. At kveldi skal dag leyfa,
konu, es brend es,
mæki, es reyndr es,
mey, es gefin es,
ís, es yfir kemr,
ǫl, es drukkit es.

30. Í vindi skal við hǫggva,
veðri á sjó róa,
myrkri við man spjalla,
mǫrg eru dags augu;
á skip skal skriðar orka,
en á skjǫld til hlífar,
mæki hǫggs,
en mey til kossa.

31. Við eld skal ǫl drekka,
en á ísi skríða,
magran mar kaupa,
en mæki saurgan,
heima hest feita,
en hund á búi.

Str. 26. *varðk* (ɔ: *varð ek*) *villr vega* jeg gik feil af veien, kom paa vildstraa.

Str. 27. *þorpi á* paa gaarden (mods. i skoven, hvor den beskyttes af andre trær). — *hvat* hvorfor.

Str. 28. *friðr* Kjærlighed. — tanken er, at venskab kun er muligt mellem brave folk, det er en prøvesten for mandeværd.

Str. 29. *brend:* ligbrændingen var i Norge brugelig saavel i den ældre som i den yngre jernalder. — *gefin* gift (eg. bortgivet). — *kemr* man kommer.

Str. 30. *við hǫggva*, nl. for at den lettere kan tørre (dette raad befølges endnu sommesteds). — *(í) veðri á sjó róa* i stormveir skal man ro (og ikke seile). — foran *mæki* og *mey* er *á* at underforstaa.

Str. 31. *við eld*, altsaa om vinteren (naar man sidder hjemme efter vikingefærden). — *skríða*, eg. krybe, om forsigtig gang. — *magran* — *saurgan*: i denne tilstand tager tingene sig ringere ud og sælges billigere (sml. Goldsmiths Vicar af Wakefield: he will not sell his hen on a rainy day). — *heima hest feita:* hesten skal holdes paa gaarden (fordi man hvert øieblik kan faa brug for den). — *hund á búi:* hunden skal følge buska-

32. Meyjar orðum
skyli manngi trúa,
né því, es kveðr kona:
á hverfanda hveli
váru þeim hjǫrtu skǫpuð,
brigð í brjóst of lagið.

33. Svá's friðr kvenna,
þeira's flátt hyggja,
sem aki jó úbryddum
á ísi hálum,
[teitum tvevetrum,
ok sé tamr illa,]
eða í byr óðum
beiti stjórnlausu,
eða skyli haltr henda
hrein í þáfjalli.

---

34. Deyr fé,
deyja frændr,
deyr sjálfr it sama;
en orðstírr
deyr aldrigi,
hveim's sér góðan getr.

35. Deyr fé,
deyja frændr,
deyr sjálfr it sama;
ek veit einn,
at aldri deyr:
dómr of dauðan hvern.

Þrymskviða.

1. Vreiðr vas Vingþórr,
es vaknaði
ok sins hamars
of saknaði;
skegg nam at hrista,
skǫr nam at dýja,
réð Jarðar burr
um at þreifask.

---

pen (*bú* om det sted, hvor kvæget opholder sig; sml. norske dial. *bu-hund* = fæhund, hyrdehund; modsætningen mellem *heima* og *á búi* er som i ordene *heimagriðungr*, tyr som ales paa gaarden, og *búigriðungr*, tyr som følger kjørne).

Str. 32. *hverfanda* rullende. — *lagið* = *lǫgð* lagt.

Str. 33. *friðr*, se str. 28. — *sem aki* som om man kjørte. — *ok sé*: sideordning istedetfor underordning som i str. 25; overs. der er lidet tæmmet. — *stjórnlausu*, scil. *skipi*. — *í þáfjalli*: i dyb sne og paa ski vilde umuligheden nemlig ikke være saa stor.

Str. 34. *it sama* ligeledes.

Str. 35. *at* = *er* (eg. af den beskaffenhed at).

Str. 1. *vreiðr*, gammel form for *reiðr*. — *Vingþórr* = *Þórr*. — *of* udfyldende part. (oversættes ikke). — *skegg*, *skǫr* akkus. — *nema* og *ráða* med inf. betegner den indtrædende handling (begyndte, tog til at). — *Jarðar burr:* Tor er søn of Oden og gudinde Jord. — *jarðar* og *um* danner

2. Ok þat orða
alls fyrst of kvað:
»Heyr nú, Loki!
hvat nú mælik,
es eigi veit
jarðar hvergi
né upphimins:
áss's stolinn hamri!»
3. Gengu fagra
Freyju túna,
ok þat orða
alls fyrst of kvað:
»Munt mér, Freyja!
fjaðrhams léa,
ef minn hamar
mættak hitta?»
Freyja kvað:
4. »Mundak gefa þér,
þótt væri ór gulli,
ok þó selja,
at væri ór silfri!»
5. Þá fló Loki,
fjaðrhamr dundi,
unz fyr utan kom
ása garða,
[ok fyr innan kom
jǫtna heima].
Þrymr sat á haugi,
þursa dróttinn,
greyjum sínum
gullbǫnd snøri,
[ok mǫrum sínum
mǫn jafnaði].
Þrymr kvað:
6. »Hvat's með ásum?
hvat's með álfum?
hví's einn kominn
í jǫtunheima?»
Loki kvað:
»Ilt's með ásum,
ilt's með álfum,
hefir Hlórriða
hamar of fólginn?»
Þrymr kvað:
7. Hefik Hlórriða
hamar of fólginn
átta rǫstum
fyr jǫrð neðan;
hann engi maðr
aptr of heimtir,
nema fœri mér
Freyju at kván.»

---

alliteration, idet *j* regnes for vokal; ***um*** har her eftertryk som adverbial eller absolut brugt præp.

Str. 2. ***es* — *upphimins*:** som man ikke (ɔ: ingen) ved nogetsteds paa jorden eller (***né***) i den høje himmel. — ***stolinn*** bestjaalen for (§ 182. c). — ***áss's* ɔ: *áss es*** (***er***).

Str. 3. *fagra túna* poet. stedets gen. — *fjaðrhamr*: Freyja eiede en falkeham. — ***léa***, gammel form for ***ljá*** (sml. ***séa*** = ***sjá***).

Str. 4. ***þótt væri*** selv om den havde været. — ***ok þó selja, at væri*** overlade dig den, selv om.

Str. 6. ***hvat's*** (ɔ: ***hvat es***) ***með ásum*** hvad er paafærde blandt æserne. — ***hví'st* = *hví est* (*ert*).** — ***Hlórriða*** (tilnavn til Tor) dat.

Str. 7. *átta rǫstum* § 178, c.

8. Þá fló Loki,
fjaðrhamr dundi,
unz fyr utan kom
jǫtna heima,
[ok fyr innan kom
ása garða].
Mœtti Þóri
miðra garða,
ok þat orða
alls fyrst of kvað:
9. »Hefir erendi
sem erfiði?
segðu á lopti
lǫng tíðindi!
opt sitjanda
sǫgur of fallask,
ok liggjandi
lygi of bellir.»
Loki kvað:
10. »Hefik erfiði
ok erindi:
Þrymr hefir hamar,
þursa dróttinn;
hann engi maðr
aptr of heimtir,
nema honum fœri
Freyju at kván.»
11. Ganga fagra
Freyju at hitta,
ok þat orða
alls fyrst of kvað:
»Bitt þik, Freyja,
brúðar líni!
vit skulum aka tvau
í jǫtunheima.»
12. Reið varð Freyja
ok fnásaði,
allr ása salr
undir bifðisk,
stǫkk it mikla
men Brísinga:
»Mik veizt verða
vergjarnasta,

Str. 8. *miðra garða*, sml. str. 3.

Str. 9 *hefir* — *erfiði* svarer resultatet (udbyttet) til dit stræv. — *opt* — *fallask* ofte svigter beretningerne for den, der sidder, ɔ: den, der sidder hjemme (ikke reiser), har intet nyt at fortælle; ligesom i Hávam. str. 2 er et almindeligt ordsprog, der egentlig hører hjemme i anden forbindelse, givet en ny og sindrig anvendelse. — *bellir lygi* befatter sig med løgn.

Str. 10 *hefik* — *erindi* jeg har havt stræv, men ogsaa udrettet noget derved.

Str. 11. *bitt* imper. af *binda*. — brudelinet var — ialfald i senere tider paa Island — et langt linklæde, nedhængende øverst fra hovedet, saa sidt, at tvende kvinder (*línkonur*) bar dets snipper, naar bruden gik i det høitidelige brudeoptog til og fra brudebænken.

Str. 12. *stǫkk* faldt ned (af barmens bevægelse). — *Brísingamen*. egentlig det som ild flammende smykke, er Freyjas bekjendte brystprydelse. — *verða* blive, ɔ: vise mig som. — *ek* af *aka*.

ef ek ek með þér
í jǫtunheima.»

13. Senn váru æsir
allir á þingi,
ok ásynjur
allar á máli;
ok of þat réðu
ríkir tívar,
hvé Hlórriða
hamar of sœtti.

14. Þá kvað Heimdallr,
hvítastr ása
— vissi vel fram
sem vanir aðrir —:
»Bindum þór þá
brúðar líni,
hafi it mikla
men Brísinga!

15. Látum und honum
hrynja lukla
ok kvennváðir
of kné falla,
en á brjósti
breiða steina,
ok hagliga
of hǫfuð typpum!»

16. Þá kvað þat þórr,
þrúðugr áss:
»Mik munu æsir
argan kalla,
ef bindask lætk
bruðar líni.»

17. Þá kvað þat Loki,
Laufeyjar sonr:
»Þegi þú, þórr,
þeira orða!
þegar munu jǫtnar
Ásgarð búa,
nema þinn hamar
þér of heimtir.»

18. Bundu þór þá
brúðar líni
ok inu mikla
meni Brísinga.

19. Létu und hánum
hrynja lukla
ok kvennváðir
of kné falla,
en á brjósti
breiða steina,
ok hagliga
of hǫfuð typtu.

20. Þá kvað þat Loki,
Laufeyjar sonr:
»Munk ok með þér
ambótt vesa,

Str. 13. *réðu* raadslog. — *sœtti* de skulde skaffe tilbage.

Str. 14. *vissi vel fram* var forudvidende. — *vanir aðrir:* enten er *aðrir* her at oversætte med 'ellers', eller Heimdal regnedes i ældste tid (ikke af Snorre) til vanerne.

Str. 15. *und hánum* ned fra bæltet. — *steina* (scil. *vera*) sml. Guðrúnarkv. str. 18 om *steinasørvi*.

Str. 17. *þegi þeira orða* ti med saadan tale (fri brug af gen.; sml. Guðrúnarkv. str. 24).

Str. 20. Loke, ildens dæmon, var søn af *Fárbauti*, den der slaar med ulykke (lynet), og *Laufey*, løvø = bladkronen, el. *Nál* (naaletræet).

vit skulum aka tvær
í Jǫtunheima.«

21. Senn váru hafrar
heim of reknir,
skyndir at skǫklum,
skyldu vel renna;
bjǫrg brotnuðu,
brann jǫrð loga,
ók Óðins son
í Jǫtunheima.

22. Þá kvað þat Þrymr,
þursa dróttinn:
»Standið upp, jǫtnar,
ok stráið bekki!
nú fœra mér
Freyju at kván,
Njarðar dóttur
ór Nóatúnum.

23. Ganga at garði
gullhyrndar kýr,
øxn alsvartir
jǫtni at gamni;
fjǫld ák meiðma,
fjǫld ák menja,
einnar Freyju
ávant þykkjumk.«

24. Vas þar at kveldi
of komit snimma,
ok fyr jǫtna
ǫl fram borit;
einn át oxa,
átta laxa,
krásir allar,
es konur skyldu,
drakk Sifjar verr
sáld þrjú mjaðar.

25. Þá kvað þat Þrymr,
þursa dróttinn:
»Hvar sátt brúðir
bíta hvassar?
sákak brúðir
bíta breiðar,
né inn meira mjǫð
mey of drekka.«

26. Sat in alsnotra
ambótt fyrir,
es orð of fann
við jǫtuns máli:
»Át vætr Freyja
átta nóttum,
svá vas óðfús
í jǫtunheima.«

Str. 21. *loga* (dat.) i lue (§ 178. b).

Str. 22. *fœra* (3 pers. plur.) man fører. — *Nóatún* npl. Njords bolig.

Str. 23. *gullhyrndar kýr*, kjør, hvis horn var prydede med guld (knapper). — *ák* = *á ek*. — *einnar Freyju* ene F., F. alene. — *þykkjumk* synes mig (= *þykkir mér*).

Str. 24. *vas komit* man kom. — *át:* subjektet er *Sifjar verr* (Tor). — *skyldu*, scil. *eta* (overs. skulde have).

Str. 25. *sákak* = *sá-ek-a-ek*. — *hvassar*, *breiðar* de gamle ægte adverbial-komparativer (sml. *víðar*, *optar*), der i prosasproget er erstattede af neutrum af adjektivkomp. (paa — *ara*). — *inn meira: inn* el. *en* foran komp. oversættes ikke (egentl. derfra betragtet).

Str. 26. *óðfús:* herefter er et bevægelsesverbum at tænke til.

27. Laut und línu,
lysti at kyssa,
en útan stǫkk
endlangan sal:
»Hví eru ǫndótt
augu Freyju?
þykkjumk ór augum
eldr of brenna.«

28. Sat in alsnotra
ambótt fyrir,
es orð of fann
við jǫtuns máli:
»Svaf vætr Freyja
átta nóttum,
svá vas óðfús
í jǫtunheima.«

29. Inn kom in arma
jǫtna systir,
hin's brúðféar
biðja þorði:
»Lát þér af hǫndum
hringa rauða,
ef ǫðlask vill
ástir mínar,
ástir mínar,
alla hylli.«

30. Þá kvað þat Þrymr,
þursa dróttinn:
»Berið inn hamar,
brúði at vígja,
leggið Mjǫllni
í meyjar kné,
vígið okkr saman
Várar hendi!«

31. Hló Hlórriða
hugr í brjósti,
es harðhugaðr
hamar of þekti;
Þrym drap fyrstan,
þursa dróttin,
ok ætt jǫtuns
alla lamdi.

32. Drap ina ǫldnu
jǫtna systur,
hin's brúðféar
of beðit hafði;
hón skell of hlaut
fyr skillinga,
en hǫgg hamars
fyr hringa fjǫld.
Svá kom Óðins sonr
endr at hamri.

Str. 27. *laut*, scil. *Þrymr*. — *lysti*, scil. *hann* (akk.). — *stǫkk* for. — *endlangan sal* hele hallen igjennem. — *þykkjumk* = *þykkir mér* (sml. str. 23).

Str. 29. *brúðféar* ældre form for — *fjár*.

Str. 30. *brúði*, § 46. — *Várar hendi* i Vaars navn: *Vár* er løftets gudinde (plur. *várar* = løfte).

Str. *Hlórriða* dat. — *fyrstan*: vi overs. med adv. (sml. fransk: il arriva le premier).

Brudstykke af Helgakviða Hundingsbana ǫnnur.

Indholdet af den forangaaende del af digtet er følgende. Helge er søn af Sigmund Volsungssøn og Borghild fra Braalund; sit tilnavn fik han derved, at han fældede den mægtige kong Hunding, med hvis sønner han dernæst kjæmpede. En gang sad han træt af kampen paa valpladsen; da kom valkyrjen Sigrun, kong Hognes datter, hen til ham, kastede sig om hans hals og bønfaldt ham om at redde hende fra Hodbrodd Granmarssøn, til hvem hun var fæstet. Helge samlede en stor hær og beseirede Granmarssønnerne, af hvilke kun Dag beholdt livet mod at sværge Helge troskabsed.

Helgi fekk Sigrúnar, ok áttu þau sonu; var Helgi eigi gamall. Dagr Hǫgna son blótaði Óðin til fǫðurhefnda; Óðinn léði Dag geirs sins. Dagr fann Helga mág sinn þar, sem heitir at Fjǫturlundi; hann lagði í gǫgnum Helga með geirnum; þar fell Helgi, en Dagr reið til Sefafjalla ok sagði Sigrúnu tíðindi:

30. »Trauðr emk, systir!
trega at segja,
þvíat hefik nauðigr
nipti grœtta;
fell í morgun
und Fjǫturlundi
buðlungr sá's vas
beztr í heimi
[ok hildingum
á hálsi stóð].«

Sigrún kvað:

31. »Þik skyli allir
eiðar bíta,
þeir es Helga
hafðir unna
at inu ljósa
Leiptrar vatni
ok at úrsvǫlum
Unnar steini.

32. Skríðiat þat skip,
es und þér skríði,
þótt óskabyrr
eptir leggisk!
Rennia sá marr,

---

var blev — *til* for at faa.

Str. 30. *nipti* § 46. — *buðlungr* egentl. efterkommer af kong Budle, Atles fader, poet. = fyrste. — *standa á hálsi* herske enemægtig over, kue.

Str. 31. *bíta* berøre paa en smertelig el. skadelig maade, ramme. — *Leiptrar — steini*: man svor ved hellige vande og stene; *Leiptr* var en flod, der faldt ned i underverdenen (sml. at grækerne svor ved Styx.).

Str. 32. *skríðiat* ei skride.

es und þér renni,
þótt fjándr þína
forðask eigir!
33. Bítia þat sverð,
es þú bregðir,
nema sjálfum þér
syngvi um hǫfði!
34. Þá væri hefnt
Helga dauða,
ef værir vargr
á viðum úti,
auðs andvani
ok alls gamans,
hefðira mat,
nema á hræum spryngir.«
Dagr kvað:
35. »Œr ert, systir!
ok ørvita,
es brœðr þínum
biðr forskapa;
einn veldr Óðinn
ǫllu bǫlvi,
þvíat með sifjungum
sakrúnar bar.
36. Þér býðr bróðir
bauga rauða,
ǫll Vandilsvé
ok Vígdali;
haf hálfan heim
harms at gjǫldum,
brúðr baugvarið!
ok burir þínir.«
Sigrún kvað:
37. »Sitkak svá sæl
at Sefafjǫllum
ár né um nætr,
at unak lífi,
nema at liði lofðungs
ljóma bregði,
renni und vísa
Vígblær þinig
gullbitli vanr,
knegak grami fagna.
38. Svá hafði Helgi
hrædda gørva
fjándr sína alla
ok frændr þeira,
sem fyr úlfi
óðar rynni
geitr af fjalla
geiskafullar.
39. Svá bar Helgi
af hildingum
sem ítrskapaðr

Str. 34. *vargr*: mennesker kunde ved forhexelse omskabes til ulve; denne skjæbne havde i sin tid rammet Sigmund og hans søn Sinfjotle. — *á hræum spryngir* aad dig ihjel (eg. sprængtes) paa døde kroppe.

Str. 35. *est*, gammel form for *ert*. — *biðr forskapa* ønsker ulykke over.

Str. 36. *hálfan heim* halvdelen af riget. — *ok burir* du (hvilket implicite ligger i imper. *haf*) og dine sønner.

Str. 37. *sitkak* = *sit-ek-a-ek*. — *sæll* her om den ydre lykke (mods. *vesæll*). — *ár* aarle, om morgenen. — *una lífi* leve lykkeligt (om den indre lykke). — *nema* — *bregði* medmindre der kastes glans paa, sollyset skinner paa. — *Vígblær* Helges ganger.

Str. 39. *slunginn* bestænket (med). — *øfri:* vi oversætter med præ-

askr af þyrni,
eða sá dýrkálfr
dǫggu slunginn,
es øfri ferr
ǫllum dýrum,
[ok horn glóa
við himin sjálfan].«

Haugr var gørr eptir Helga. En er hann kom til Valhallar, þá bauð Óðinn hánum ǫllu at ráða með sér. Helgi kvað:

40. »Þú skalt, Hundingr!
hverjum manni
fótlaug geta
ok funa kynda,
hunda binda,
hesta gæta,
gefa svínum soð,
áðr sofa gangir.«

Ambótt Sigrúnar gekk um aptan hjá haugi Helga ok sá, at Helgi reið til haugsins með marga menn. Ambótt kvað:

41. »Hvárt eru svik ein,
es sjá þykkjumk,
eða ragna rǫk?
— ríða dauðir,
ér jóa yðra
oddum keyrit —
eða es hildingum
heimfǫr gefin?«

Helgi kvað:

42. »Esa þat svik ein,
es sjá þykkisk,
né aldar rof,
þótt oss lítir,
þótt jóa óra
oddum keyrim,
nema es hildingum
heimfǫr gefin.»

Heim gékk ambótt ok sagði Sigrúnu:

43. »Út gakk, Sigrún
frá Sefafjǫllum!
ef þik fólks jaðar
finna lystir;
upp es haugr lokinn,
kominn es Helgi,
dólgspor dreyra,
dǫglingr bað þik,
at sárdropa
svefja skyldir.»

Sigrún gekk í hauginn til Helga ok kvað:

44. »Nú emk svá fegin
fundi okkrum,
sem átfrekir
Óðins haukar,
es val vitu,
varmar bráðir,
eða dǫgglitir
dagsbrún séa.

---

position (ovenover). — *ǫllum dýrum:* herved tænkes paa ulve, hunde etc. — *ok horn glóa,* vi overs. (med underordning): og hvis horn straaler.

Str. 40. de her opregnede sysler var ellers trællearbeide.

Str. 41. *ein* alene, blot. — *keyra oddum* spore.

Str. 42. *esa:* ental for flertal. — *aldar rof* tidens opløsning, verdens ende. — *óra* = *vára.* — *nema* derimod, men.

Str. 44. *Óðins haukar* ravnene. — *séa* ældre form for *sjá.*

45. Fyrr vilk kyssa
konung úlifðan,
en blóðugri
brynju kastir;
hár's þitt, Helgi!
hélu þrungit,
allr es vísi
valdǫgg sleginn,
hendr úrsvalar
Hǫgna mági;
hvé skalk, buðlungr!
þess bót vinna?»

Helgi kvað:

46. »Ein veldr, Sigrún
frá Sefatjǫllum!
es Helgi es
harmdǫgg sleginn;
grætr, gullvarið!
grimmum tárum,
sólbjǫrt, suðrœn!
áðr sofa gangir,
hvert fell blóðugt
á brjóst grami,
úrsvalt, úfjálgt,
ekka þrungit.

47. Vel skulum drekka
dýrar veigar,
þótt mist hafim
munar ok landa;
skal engi maðr
angrljóð kveða,
þótt mér á brjósti
benjar líti:
nú'ru brúðir
byrgðar í haugi,
lofða dísir
hjá oss liðnum.»

Sigrún bjó sæing í hauginum:

48. Hér hefik, Helgi!
hvílu gørva
angrlausa mjǫk,
Ylfinga niðr!
vilk þér í faðmi,
fylkir! sofna,
sem lofðungi
lifnum mundak.»

Helgi kvað:

49. »Nú kveðk enskis
ørvænt vesa
síð né snimma
at Sefafjǫllum,
es þú á armi
úlifðum sefr
hvít í haugi

Str. 45. *þrungit* gjennemtrængt, fuldt af. — *allr*: vi overs. med adverbium (helt). — *sleginn* overgydt med, bestænket med.

Str. 47. *vel* forvist. — *maðr* menneske. — *nú' ru* = *nú eru* (ti nu er). — *oss liðnum* os døde.

Str. 48. *Ylfingar* = *Vǫlsungar*; deres *niðr* (ætling) er Helge. — *mundak* saaledes som jeg vilde gjøre med.

Str. 49. *nú* — *vesa* nu siger jeg, at intet er umuligt. — *ok estu kvik* (siden du sover i den dødes arm) og alligevel lever. — *in konungborna* 166 anm. 1.

Hǫgna dǫttir!
ok estu kvik,
in konungborna!
50. Mál es at ríða
roðnar brautir,
láta fǫlvan jó
flugstíg troða;
skalk fyr vestan
vindhjálms brúar,
áðr Salgofnir
sigrþjóð veki.»

þeir Helgi riðu leið sína, en þær fóru heim til bœjar. Annan aptan lét Sigrún ambótt halda vǫrð á hauginum. En at dagsetri, er Sigrún kom til haugsins, kvað hón:

51. »Kominn væri nú,
ef koma hygði,
Sigmundar burr
frá sǫlum Óðins;
kveðk grams þinig
grænask vánir,
es á asklimum
ernir sitja,
ok drífr drótt ǫll
draumþinga til.
52. Verða svá œr,
at ein farir,
dís skjǫldunga,
draughúsa til!
verða ǫflgari
allir á nóttum
dauðir dólgar
en of daga ljósa.»

Sigrún varð skammlíf af harmi ok trega. þat var trúa í forneskju, at menn væri endrbornir, en þat er nú kǫlluð kerlinga villa. Helgi ok Sigrún er kallat at væri endrborin; hét hann þá Helgi Haddingjaskati, en hón Kára Hálfdanardóttir, svá sem kveðit er í Káruljóðum, ok var hón valkyrja.

Str. 50. *roðnar brautir* de af morgenrøden farvede (luft-) veie. — *fǫlr* dødens farve. — *vindhjálms brúar* (plur.) luftbroen, broen Bivrost, som fra jorden fører op til Valhal (regnbuen). — *Salgofnir* (eg. den i salen, Valhal, galende) navn paa hanen i Valhal (ogsaa kaldt *Gullinkambi*); den vækker hver morgen Einherjerne til deres daglige kamp.

þær Sigrun og tjenestekvinden. — *annan* den næste. — *kvað hón*, ɔ: *ambótt*.

Str. 51. *vánir grams þinig* udsigten til (haabet om), at kongen skal komme hid. — *drífr drótt ǫll* alle folk skynder sig.

Str. 52. *verða* vær ikke. — *dauðir dólgar* dødningerne (*dólgr*, eg. fiende, ofte om gjengangere).

Guðrúnarkviða hin fyrsta.

Guðrún sat yfir Sigurði dauðum; hón grét eigi sem aðrar konur, en hón var búin til at springa af harmi. Til gengu bæði konur ok karlar at hugga hana, en þat var eigi auðvelt. Þat er sǫgn manna, at Gúðrún hefði etit af Fáfnis hjarta, ok hón skildi því fugls rǫdd. Þetta er enn kveðit um Guðrúnu:

1. Ár vas, þaz Guðrún
gørðisk at deyja,
es hón sat sorgfull
yfir Sigurði;
gerðit hón hjúfra
né hǫndum slá,
né kveina um
sem konur aðrar.

2. Gengu jarlar
alsnotrir fram,
þeir's harðs hugar
hana lǫttu;
þeygi Guðrún
gráta mátti,
svá vas hón móðug,
mundi hón springa.

3. Sátu ítrar
jarla brúðir
gulli búnar
fyr Guðrúnu;
hver sagði þeira
sinn oftrega,
þann's bitrastan
of beðit hafði.

4. Þá kvað Gjaflaug
Gjúka systir:
»Mik veitk á moldu
munarlausasta;
hefik fimm systra
fjǫrspell beðit,
átta brœðra:
þó ek enn lifi.»

5. Þeygi Guðrún
gráta mátti,
svá vas hón móðug
at mǫg dauðan
ok harðhuguð
um hrer fylkis.

6. Þá kvað Herborg,

Str. 1. *þaz* = *þat es*; overs. at. — *gørðisk* beredte sig. — *gerðit* (*gerði* + *at*): *gera* her omskrivende som eng. to do, tysk thun. — *hǫndum slá* slaa hænderne sammen (af sorg og fortvilelse; som vort: vride hænder). — *um*, scil. *hann*.

Str. 2. *jarl* i poesien: fornem mand. — *harðr hugr* om det af sorg forstenede sind. — *lǫttu* eg. fraraadede, ɔ: søgte at drage hende ud af hendes stumme fortvilelse. — *mundi* var nær ved.

Str. 3 *bitrastan*: superl. er, som hyppig, trukket ind i relativsætningen. — *beðit* af *bíða* (lidt).

Str. 5. *at mǫg dauðan* efter sin mands død (jvf. § 229). — *um hrer fylkis* over (ɔ: formedelst) fyrstens død.

Húna dróttning:
»Hefik harðara
harm at segja;
mínir sjau synir
sunnanlands,
verr inn átti,
í val fellu.
7. Faðir ok móðir,
fjórir brœðr,
þau á vági
vindr of lék,
barði bára
við borðþili.
8. Sjálf skyldak gǫfga,
sjálf skyldak gǫtva,
sjálf skyldak hǫndla
hrør þeira;
þat ek alt of beið
ein misseri,
svá at mér manngi
munar leitaði.
9. Þá varðk hapta
ok hernuma
sams misseris
síðan verða;
skyldak skreyta
ok skúa binda
hersis kván
hverjan morgin.
10. Hón œgði mér
af afbrýði
ok hǫrðum mik
hǫggum keyrði;
fannk húsguma
hvergi in betra,
en húsfreyju
hvergi verri.»
11. Þeygi Guðrún
gráta mátti,
svá vas hón móðug
at mǫg dauðan
ok harðhuguð
um hrer fylkis.
12. Þá kvað Gullrǫnd,
Gjúka dóttir:
»Fá kannt, fóstra!
þótt fróð séir,
ungu vífi
andspjǫll bera.»
Varaði at hylja
um hrør fylkis.
13. Svipti hón blæju

Str. 6. *Húna* Hunnernes. — *verr inn átti* min mand som den ottende. — *í val* i kampen.

Str. 7. *faðir* — *brœðr* staar absolut i spidsen af sætningen, men gjenoptages ved *þau* (akk.). — *lék* behandlede ilde. — *á vági* ude paa havet.

Str. 8. *svá* — *leitaði* uden at nogen søgte at glæde (trøste) mig.

Str. 9. *verða* med inf. = være nødvendigt, maatte. — *síðan sams misseris*: sml. *síð dags*. — *kván* er objekt for *skreyta*, hensynsbet. for udtrykket *binda skúa* (her vel at opfatte som dativ).

Str. 10. *in betra* se Þrymskv. str. 26.

Str. 12. *séir*, ældre form for *sér* (konj. af *vera*). — *kannt bera fá andspjǫll* du forstaar dig lidet paa at tale til. — *varaði at hylja um* hun advarede mod at tildække.

Str. 13. *vatt* — *knéum* (ældre form for *knjám*): hun vendte hoved-

af Sigurði
ok vatt vengi
fyr vífs knéum:
»Líttu á ljúfan!
legg munn við grǫn,
sem hálsaðir
heilan stilli!»

14. Á leit Guðrún
einu sinni,
sá dǫglings skǫr
dreyra runna,
fránar sjónir
fylkis liðnar,
hugborg jǫfurs
hjǫrvi skorna.

15. Þá hné Guðrún
hǫll við bólstri,
haddr losnaði,
hlýr roðnaði,
en regns dropi
rann niðr um kné.

16. Þá grét Guðrún,
Gjúka dóttir,
svá at tár flugu
tresk í gǫgnum,
ok gullu við
gæss í túni,
mærir fuglar
es mær átti.

17. Þá kvað Gullrǫnd,
Gjúka dóttir:
»Ykkrar vissak
ástir mestar
manna allra
fyr mold ofan;
undir hvárki
úti né inni,
systir mín!
nema hjá Sigurði«

Guðrún kvað:

18. Svá vas minn Sigurðr
hjá sonum Gjúka,
sem væri geirlaukr
ór grasi vaxinn,
eða væri bjartr steinn
á band dreginn,
jarknasteinn,
yfir ǫðlingum.

---

puden (med Sigurds hoved) mod hans hustrus skjød. — *heilan*, overs. levende.

Str. 14. *á*, scil. *hann*. — *runna* (af *runninn*) overstrømmet. — *sjón* øie (abstractum pro concreto). — *liðnar* døde, brustne.

Str. 15. *regns dropi* en draabe af taareregnen, en enkelt forløsende taare (der efterfulgtes af en taarestrøm). — *um kné* i skjødet.

Str. 16. *flugu í gǫgnum* brast frem. — *gullu* skreg. — *við* derved.

Str. 17. *ykkrar* — *mestar* eders kjærlighed er den stærkeste, jeg har kjendt.

Str. 18. *hjá* i sammenligning med, ved siden af. — *sem væri* som om han var. — *jarknasteinn* variation til *bjartr steinn*, — *yfir ǫðlingum*, vistnok: over fyrsternes bryst; der sigtes antagelig til de saakaldte *steinasørvi*, halsbaand af ravstykker, koral, glasperler etc., der i de ældste tider bares af kvinder og mænd.

19. Ek þótta ok
þjóðans rekkum
hverri hæri
Herjans dísi;
nú emk svá lítil,
sem lauf séi
opt í ǫlstrum,
at jǫfur dauðan.

20. Saknak í sessi
ok í sæingu
mins málvinar,
valda megir Gjúka;
valda megir Gjúka
mínu bǫlvi,
ok systur sinnar
sárum gráti.

21. Svá ér lýða
landi eyðið,
sem ér unnuð
eiða svarða;
munta, Gunnarr!
gulls um njóta,
munu þér baugar
at bana verða.

22. Opt vas í túni
teiti meiri,
áðr minn Sigurðr
sǫðlaði Grana,
ok þeir Brynhildar
biðja fóru,
armrar vættar,
illu heilli.«

23. Þá kvað Brynhildr,
Buðla dóttir:
»Vǫn sé sú vættr
vers ok barna,
er þik, Guðrún!
gráts of beiddi,
ok þér í morgun
málrúnar gaf!«

24. Þá kvað Gullrǫnd,
Gjúka dóttir:
»Þegi þú, þjóðleið,
þeira orða!
Urðr ǫðlinga
hefir þú æ verit,

Str. 19. *hæri* ypperligere. — *hverri Herjans dísi* end hver valkyrje. — *lítil* uanselig, ringe. — *sem — ǫlstrum*: det tørrede løv er en foderart af ringe værd. — *í* (= *með*) blandt. — *opt séi* (gammel form for *sé*) ofte kan være (nemlig naar det i mangel af noget bedre bruges). — *megir* af *mǫgr*.

Str. 21. *svá — svarða*: saaledes øder I folkets land, som I har svoret eder til (*unnuð svarða* = *sóruð* el. *unnuð* ɔ: det vil gaa Eder og folket efter de udtryk, som I brugte i Eders eder til Sigurd (Gjukungerne havde i sine eder ønsket ondt over sig og sit land, ifald de brød disse). — *munta* du vil ikke. — *gulls, baugar* Nivlungeskatten, som efter Sigurds død tilfaldt Gjukungerne.

Str. 22. *armrar vættar* (det fordærvelige væsen) appos. til *Brynhildar*. — *fóru illu heilli* gjorde den ulykkebringende reise (for at beile til).

Str. 23. *vǫn sé* gid hun maa mangle, aldrig maa faa. — *beiddi gráts* fik til at græde.

Str. 24. *þegi þú þeira orða* ti med de ord. — *Urðr* den fornemste

rekr þik alda hverr
illrar skepnu,
[sorg sára
sjau konunga
ok vinspell
vífa mest].«

25. Þa kvað Brynhildr,
Buðla dóttir:
»Veldr einn Atli
ǫllu bǫlvi,
of borinn Buðla,
bróðir minn.

26. Þá's vit í hǫll
húnskrar þjóðar
eld á jǫfri
ormbeðs litum:
þess hefik gangs
goldit síðan,
þeirar sýnar:
sáumk ey.»

27. Stóð hón und stoð,
strengði hón efli,
brann Brynhildi,
Buðla dóttur,
eldr ór augum,
eitri fnæsti,
es sár of leit
á Sigurði.

Guðrún gekk þaðan á braut til skógar á eyðimerkr ok fór alt til Danmarkar ok var þar með Þóru Hákonardóttur sjau misseri. Brynhildr vildi eigi lifa eptir Sigurð; hón lét drepa þræla sína átta ok fimm ambóttir; þá lagði hón sik sverði til bana, svá sem segir í Sigurðarkviðu inni skǫmmu.

---

af de tre norner (*Urðr*, *Verðandi* og *Skuld*); som skjæbnegudinde raadede Urd for døden. — ***rekr*** støder bort. — ***alda hverr*** hvert menneske. — ***þik illrar skepnu*** dig du elendige (eg. af ond karakter). — ***sorg sára*** (appos. til ***þik***): abstr. pro concr. — ***vífa vinspell*** hustruers venskabsødelæggelse (***vinspell*** er en regelmæssig orddannelse for ***vinskapar*** - el. ***vináttu-spell***), om den som spilder venskabet mellem gifte kvinder (ved opvækkelse af skinsyge).

Str. 25. ***borinn Buðla*** (dat.) Budles søn.

Str. 26. udtrykket ***ormbeðs eldr*** er aabenbart en omskrivende betegnelse for guld, men stemmer ikke ganske med den strengere skaldeteknikś regler for dannelse af guldkenninger, der fordrer enten ***ormbeðr*** (udtr. er hentet fra Favne-sagnet) alene eller t. ex. 'havets el. armens ild'; saa guldet paa fyrsten = saa den guldsmykkede fyrste. — ***þess*** — ***sýnar***: udtrykket er noget anakoluthisk; ***gangs*** og ***sýnar*** er afhængige af ***goldit***. — ***sáumk*** (=***sámk*** ɔ: ***sá mér***) ***ey*** jeg saa det altid for mig, jeg kunde aldrig glemme det (nl. synet af Sigurd).

Str. 27. *stoð* vel = dørstolpe.

Slutningen af Krákumál.

Krákumál er digtet i den friere art af *dróttkvæðr háttr*, som benævnes *háttlausa:* hendinger anvendes eller udelades ganske ad libitum.

Digtet har sit navn efter Kráka, et tilnavn til Ragnar lodbroks dronning, der efter et (senere) sagn skulde være Sigurd Favnesbanes datter med Brynhild. Kong Ragnar fremstilles her i ormegaarden opregnende sine berømmelige gjerninger og trøstende sig ved tanken om snarlig hævn og opreisning.

Krákumál, der er affattet c. 1200, tilhører den saakaldte skaldedigtning. Det karakteristiske for denne poesi er, foruden den indviklede og kunstige versbygning, de talrige omskrivninger og billedlige betegnelser (*kenningar*), der for en stor del hentes fra gudemyther og heltesagn. Herved bliver skaldedigtningen i væsentlig grad til en ideassociations-poesi: næsten hver linje fremmaner for tilhørerne kjære erindringer om gjenstandene for deres barndoms fantasi, for deres beundring eller for hellig ærefrygt.

---

22 Hjoggum vér með hjǫrvi.
Hví sé drengr at feigri,
at í odda éli
ǫnðurðr látinn verði?
Opt of sýtir ævi
sá's úlf eigi nistir;
ilt kveða argan eggja
ǫrum at sverða leiki;
hugblauðum kømr hvergi
hjarta sitt at gagni.

23. Hjoggum vér með hjǫrvi.
Hitt telk jafnt, at gangi
at samtogi sverða
sveinn í móti sveini.
Hrøkkvit þegn fyr þegni;
þat's drengs aðal lengi;
æ skal ástvinr meyja
einharðr í dyn sverða.

24. Hjoggum vér með hjǫrvi.
Hitt sýnisk mér raunar,
at forlǫgum fylgjum;
fár gengr of skǫp norna.
Eigi hugðak Ellu
aldrlagi at mínu,

St. 22. *hví — verði* skulde den tapre være mere udsat for at dø, om (*at feigri, at* saa meget 'feigere', fordi) han stilles foran i kampen. — *sýtir ævi* lever et bekymret liv. — *úlf eigi nistir*: ikke deltager i kamp. — *ilt — leiki*: man siger, at det er slemt at egge den feige med pile i kampen, ɔ: at pilene lettelig rammer den feige. — *hugblauðum — gagni* den feige har ingen nytte af sit mod (maa undvære den fordel, modet yder).

Str. 23. *jafnt* billigt. — *hrøkkvit* skal ikke vige. — *skal*, scil. *vera.*

Str. 24. *gengr of*, i prosa: *ganga yfir e-n* overvinde en; her: modstaar. — *hugðak E.* troede, at E. skulde blive. — *borð* i poesien om skib (pars pro toto). — *keyrðak* stødte ud.

þá's blóðvali bræddak
ok borð á lǫg keyrðak:
vítt fengum þá vargi
verð í Skotlands fjǫrðum.

25. Hjoggum vér með hjǫrvi.
Hitt hlœgir mik jafnan,
at Baldrs fǫður bekki
búna veitk at sumblum.
Drekkum bjór at bragði
ór bjúgviðum hausa;
sýtira drengr við dauða
dýrs at Fjǫlnis húsum:
eigi kømk med æðru
orð til Viðris hallar.

26. Hjoggum vér med hjǫrvi.
Hér vildu nú allir
burir Áslaugar brǫndum
bitrum hildi vekja,
ef vandliga vissi
of viðfarar ossar,
hvé ótáir ormar
eitrfullir mik slíta;
moðernis fekk mínum
mǫgum, svát hjǫrtu dugðu.

27. Hjoggum vér með hjǫrvi.
Harðla líðr at ævi;
grimt stendr grand af naðri,
Góinn byggvir sal hjarta.
Væntum hins, at Viðris
vǫndr í Ellu standi;
sonum mínum man svella
sinn fǫður ráðinn verða;
ei munu snarpir sveinar
sitt kyrt vesa láta.

28. Hjoggum vér með hjǫrvi.
Hefk fimm tegum sinna
fólkorrostur framdar,
fleinþings boði! ok eina.
Minst of hugðak manna,
at mér vesa skyldi

Str. 25. *Fjǫlnir:* saa kaldtes Oden paa grund af de mange forklædninger og navne, hvorunder han optraadte (*fjǫl* = tysk viel); *at F. húsum* = i Valhal. — *Viðrir* benævnes Oden som den, der raader for vind og veir (*veðr*).

Str. 26. *brandr* poet. sværd, eg. sværdklinge (pars pro toto). — *vissi of* etc. kjendte til, hvorledes jeg behandles. — *ossar* = *várar*. — *móðernis* — *mǫgum* mine sønner har faaet (*fekk* upers.) en saadan mødreneæt, har ved sin moder saadant at slægte paa. — *svát* = *svá at*.

Str. 27. *líðr at ævi* det lakker, lider mod enden. — *Góinn* eg. navn paa en bestemt orm, her: orm. — *sal hjarta* = brystet. — *Viðris vǫndr* poet. sværd (eg. Odens stav: Oden er kampens gud). — *svella*, scil. *hugr*: deres sind vil svulme (af forbitrelse). — *sinn* — *verða* at erfare (*verða*) sin fader forraadt, at deres fader er forraadt. — *ei* = *eigi*. — *sitt*, scil. *ráð*, eg. sin stilling; *láta sitt* (*ráð*) *kyrt vesa* forholde sig rolige.

Str. 28. *fimm tegum sinna ok eina* (scil. *orrostu*) 51 gange. — *minst manna* (af, blandt mænd) hører logisk til *ek* (i *hugðak*). — *nam* begyndte. — *odd* sværd(spidsen). — *sýtandi* § 228.

(ungr namk odd at rjóda)
annarr konungr fremri.
Oss munu æsir bjóða.
Esat sýtandi dauði.
29. Fýsumk hins at hætta!
Heim bjóða mér dísir,
sem fra Herjans hǫllu
hefr Óðinn mér sendar.
Glaðr skalk ǫl með Ásum
í ǫndvegi drekka.
Lífs eru liðnar stundir,
læjandi skalk deyja!

Str. 29. *hins* hører til *fýsumk* = *fýsir mik.* — *hætta* ophøre, faa en ende paa dette, dø. — *dísir* overnaturlige kvinder, her: valkyrjer. — *Herjan* kaldes Oden som krigsgud. — *hefr* = *hefir.* — *læjandi* = *hlæjandi.*

Anmærkninger.

Tormod Kolbrunsskalds endeligt.

Þormóðr Kolbrúnarskáld fik sit tilnavn af de kjærlighedsviser, han digtede om en kvinde, der bar tilnavnet *kolbrún* (med mørke øienbryn); om hans og fosterbroderen Torgeir Haavarssøns eventyrlige hændelser beretter Fóstbrœðrasaga; morgenen før slaget ved Stiklestad vækkede Tormod paa kong Olavs befaling hæren ved at synge det gamle Bjarkamál; han kjæmpede derpaa med udmærket tapperhed og døde en heltemodig død.

S. 1. [1]den ene ved siden af den anden. [2]*þeir flestir* de fleste af dem. [3]var igjen, ilive. [4]scil. *er þat*. [5]hvor det var bedst (at være). [6]som havde bedst sag. [7]hvis de træffer dig.

S. 2. [1]scil. *var*. [2]tilstede. [3]forbandt. [4]forbinde dem. [5]følte. [6]tillavet noget. [7]man kjendte (lugt) af løgen. [8]gik ind i mavehulheden. [9]scil. *tǫngina*.

S. 3. [1]dermed (eg. deraf). [2]jeg har faaet den af en god mand.

Mandjevningen mellem kongerne Sigurd og Øisten.

S. 3. [1]besluttede man. [2]hver sin gang, afvexlende. [3]af *hefja* (begynde). [4]faa lov til. [5]bliver nødt til, kommer til. [6]værdighed.

S. 4. [1]hvordan det gik med svømningen. [2]upers. der er mindre forskjel mellem. [3]det synes mig langt anseligere (eg. derpaa synes det mig stor forskjel, at det er anseligere). [4]kjender bedre til lovene. [5]taler dem efter munden. [6]bidrager. [7]fremfører. [8]man bevæges da ofte til at mægle (*draga e-n til e-s* bevæge en til noget). [9]nu rørte du ved bylden, paa det ømme sted. [10]udstyrede.

S. 5. [1]Nordafrika (eg. Saracenernes land). [2]rystet hjemfødningen af dig. [3]nær ved indløbet til Trondhjemsfjorden. [4]et sted, som enhver maa forbi, naar. [5]Senholmssund ved indløbet til Bergen. [6]*Bjǫrgvin* el. *Bjǫrgyn* (gen. —*jar*) f. Bergen. [7]jeg udtalte det ønske, at — eller ogsaa føle virkningen af den formular, som var knyttet dertil.

Efterspil til slaget ved Hjørungavaag.

S. 5. [1]scil. *þá*. [2]forbrydere halshuggedes undertiden saaledes, at der snoedes stave ind i deres haar, hvorved hovedet kunde holdes støt for hugget. [3]var bleven bevæget ved, havde ladet sig anfægte af. [4]tidligere, neml. i kampen (hvor der var fare for ham selv).

S. 6. [1]hvorledes han syntes om at skulle dø. [2]*æfi* er dativ; *luuk* upersonl. [3]hvorledes synes du om. [4]i en betingelsessætning sættes oftere første verbum i indik., andet i konjunktiv (sml. fransk: si je meurs et que tu vives). [5]pudsigt ordspil mellem *ær* (gen. pl. *á*) 'f. hunfaar' og interjektionen *æ*' ak, ve'. [6]du elendige. [7]scil. *hǫgginu*.

S. 7. [1]mine bedste dage. [2]*þeir — er* saadanne mænd — at (*er* = *at*). [3]livet ikke tykkes mig nogen gave. [4]scil. *vera*. [5]sideordnet med *leiði*. [6]det gik saaledes. [7]begynder at spøge. [8]= *hverr sveina* (gen. pl.) *á*. [9]taget os iagt for dem. [10]afhænger af *frá*. [11]Bornholm.

S. 8. [1]undtage. [2]se glossaret under *svábúit*. [3]§ 230. [4]*Fjón* n. Fyen. [5]=*at* (*þess er* saadant at, af den beskaffenhed at.) [6]samtykke. [7]jeg føler mig strax betydelig mere tilfreds.

S. 9. [1]tumle sig, fare frit omkring. [2]blande os deri. [3]det synes mig et godt bytte. [4]*þessa* er obj. gen. afhængig af *ván*. [5]det gaar saaledes. [6]spaadom er den kloges formodning, gisning. [7]han har nu intet at frygte. [8]skal det gaa os alle ligedan, vil vi dele skjæbne. [9]som ikke kan gaa el. staa, sengeliggende. [10]*Vík*: kystegnene fra Götaelv til Bratsbergs amt.

Asbjørn Selsbane.

S. 10. [1]Bjarkö i Senjen. [2]Erling Skjalgssøn paa Sole (Jæderen). [3]Andø i Haalogaland. [4]Trondenæs paa Hindøen i Haalogaland. Naar her *Þrándarnes* henlægges til *Ǫmd*, synes dette at maatte være en feil. [5]T. var den første af brødrene i anseelse. [6]*lendr maðr*, egentl. med land udstyret mand: Harald Haarfagre gjorde herserne til sine haandgangne mænd, idet han til gjengjæld indrømmede dem kongeligt land til et vist beløb; de kaldtes herefter lendermænd, og deres værdighed var i regelen arvelig [7]de tre store offerfeste (*blót*) holdtes ved vinterens begyndelse (oktober), ved juletid (begyndelsen af januar) samt ved sommerens komme (april). [8]scil. *gamall* (§ 192 anm.) [9]men kort efterat — begyndte. [10]det kom ham til nytte. [11]det aar. [12]forrige aar.

S. 11. [1]hertil kom. [2]Karmsund i Ryfylke. [3]Agvaldsnes paa Karmøen. [4]Karmøen. [5]§ 170 anm. [6]aarmændene var længe kongedømmets eneste faste ombudsmænd og forretningsmænd; de styrede kongens eiendomme, indkrævede hans indtægter og søgte og værgede paa tinge kongedømmets sager; naar kongen opholdt sig i den landsdel, hvor de havde aarmenning, skulde de sammendrage det nødvendige til hans underhold; de var alminde-

lig mænd af lav byrd og betragtedes af storbønderne med foragt. [7]siger sit navn (eg. røber sig). [8]Stavanger amt. [9]scil. *kostr* (*vera*).

S. 12. [1]*Jaðarr* m. jæderen. [2]meget munter, oprømt. [3]forklarer fuldt ud, dølger intet. [4]det var ikke vel indtruffet, ɔ: det traf sig uheldigt. [5]jeg ved ingen udsigt til, ɔ: jeg tror ikke der gives. [6]det falder mig vanskeligt at bevare forstaaelsen med kongen, være ham tillags. [7]*vera at* 1. være tilstede 2. være beskjæftiget med, have det travelt med; her vel: mange har det travelt med at spilde vort venskab. [8]du har heller ikke langt at regne til det, ɔ: du har nært at slægte paa i saa henseende. [9]rimeligere, neml. end det modsatte, ɔ: temmelig sandsynligt. [10]trællene var ikke undergivne de samme love som andre folk: deres mellemværende med andre stænder kunde altsaa ikke afgjøres retslig. [11]ved afskeden fulgte altid værten den ansete gjest ud af gaarden (*leiða ór garði*) og skjænkede den bortdragende en gave (*leiða út með gjǫfum*).

S. 13. [1]§ 189 b. anm [2]ringeagte. [3]hans og Erlings. [4]nu er det forhaanden, ɔ: nu er der ikke andet fore end. [5]3 pers. pl. konj. [6]med tomt skib. [7]A. behøvede da ikke at bryde sig med at. [8]behandle med ringeagt. [9]*frænda* staar appositivt til *vár* (gen. af *vér*). [10]fra.

S. 14. [1]absolut. [2]mer udenskjærs en indenskjærs. [3]i sin største udstrækning, for det meste. [4]paa den ydre side. [5]det (af øen) nemlig, den del nemlig. [6]for at udspeide. [7]scil. *var hann*. [8]saadan. [9]gav en lang beretning derom. [10]give en betydelig partisk beretning derom, fremstilling deraf. [11]hvordan bar han det. [12]opførte sig. [13]fra.

S. 15. [1]dugene bedækkedes ganske med blod. [2]tilligemed. [3]ligeledes (blev). [4]men beherskede sine ord, talte besindigt. [5]naar man skal rette paa en sag, maa man vende sine øine til Eder, ɔ: man maa søge hjælp hos Eder. [6]*ok sú ǫnnur* (*dauðasǫk*) og er ikke det en anden dødssag; § 198 anm. [7]i kongens nærhed herskede *grið*, hos ham var alle fredhellige. [8]dig og din fader: der herskede et kjøligt forhold mellem kong Olav og Erling Skjalgssøn, hvis søn Skjalg opholdt sig ved hirden som et slags gisel. [9]til, som. [10]saare velgjort. [11]§ 176 anm. 2. [12]nedlægge, opgive. [13]af alle kræfter (*taka á e-u* tage fat paa noget). [14]dersom der blev begaaet en dumhed, maatte det være dig, som var ude.

S. 16. [1]se s. 13[5]. [2]obj. gen. [3]eftersætningspartikel. [4]det gjælder dit liv. [5]tog. [6]paalagt som straf.

S. 17. [1]*borð* bruges hyppig i flertal, idet der almindelig sattes frem flere smaaborde, der atter toges bort efter maaltidets slutning; heraf er udtrykkene *borð váru uppi* (bordene var fremme), *borð fóru upp* (bordene blev tagne bort), *var borð upp tekit* (bordet blev fjernet) at forklare (*upp* her omtr. = *brott*). [2]handlet ilde; *til* absolut, idet personen, imod hvem der er handlet ilde, ikke betegnes. [3]præpositionen styrer ikke infinitiven, men staar absolut (adverbialt). [4]præpositionerne er i oldnorsk nærmere knyttede til verbet end i det nyere sprog. [5]nu skal vi tage traaden op, hvor vi før slap den. [6]gik ombord. [7]opstillede.

S. 18. [1]har begaaet en stor misgjerning (eg. en misgjerning har faaet bugt med ham). [2]eg. findes deri, ligger (skjult) deri; ɔ: hvis sagen forholder sig anderledes, hvis det gaar anderledes (end efter mine fredelige hensigter); oversæt: hvis der ikke er andet fore. [3]saadanne. [4]ikke udsætter mig for at møde dig oftere. [5]underdanighed. [6]se [3]. [7]her om den fred, der skal raade i kongens hus eller nærværelse: A. skal overgive sig i kongens vold og nyde godt af den kongelige grid. [8]det kom ikke til hilsen, der hilstes ikke. [9]sammenblanding (kontamination) af to udtryksmaader.

S. 19. [1]sml. tysk *sich etwas gefallen lassen*. [2]søgte hen til. [3]hvad resultatet blev. [4]han og hans frænde Tore. [5]fortalte historien, saaledes som (den var gaaet for sig). [6]aftvættet, gjenoprettet. [7]lod sig dog nogenlunde rette paa. [8]§ 217a. anm. 2. [9]egentlig et unøiagtigt udtryk, idet det ikke var halvparten, men den hele syssel, som A. skulde dele med Haarek. [10]en del, dels. [11]sysselmændene var oprindelig kongelige gesandter, der udrustede med kongelig myndighed sendtes til en eller anden landsdel i et vist opdrag; efterhaanden udvikler der sig imidlertid heraf faste embeder, knyttede til visse distrikter (sysler); almindelig lønnedes sysselmændene derved, at der overdrages dem kongeligt jordegods (veitsle); sjelden var en forretning overdragen sysselmændene saaledes, at de oppebar alle deraf flydende indtægter mod en vis aarlig afgift til kongen (len); paa dette vilkaar havde sysselmændene i Haalogaland indkrævelsen af finneskatten og handelen med finnerne. [12]her adverbium (læs *þrjátigu*), ikke præposition (med dativ). [13]ved jertegn forstaaes et tegn, t. ex. en ring, der medsendtes en udsending til legitimation. [14]§ 200. [15]*at hafa* er pleonastisk (§ 223 anm.) [16]nl. *sýslu*.

S. 20. [1]under hænder, havt befatning med. [2]Langø i Vesteraalen, nordvest for Hindø. [3]slog sig i følge med. [4]markedet i fiskestedet Vaagen i Lofoten (*Vágar*). [5]der var et meget venskabeligt forhold mellem dem. [6]med striber af forskjellig farve. [7]vær saa snil. [8]løb forbi, passerede hverandre. [9]den fjæl, som ligger bagenfor den styrendes hoved, naar han sidder ved skibets ror.

S. 21. [1]med hensyn til begravelsesskikkene betegner kristendommens indførelse en større omvæltning; i den hedenske tid var den første pligt, der paalaa de efterlevende, at lukke den dødes øine, næsebor og mund (*veita náhjargir*); den hyppigst omtalte begravelsesvis var hauglægning, hvorved man pleiede at lade vaaben og kostbarheder medfølge i haugen; efter kristendommens indførelse maatte den døde ikke hvile i uindviet jord, og hauglægningen opfattedes som ganske hedensk. [2]fulgte; se. 12[11] [3]hans liv strak ikke til, ɔ: han levede ikke længe nok til. [4]det passer til el. ind i. [5]vilde du bære dig ad som en mand (*þér* er dativ). [6]gav, sendte fra dig. [7]udsiger; konjunktiven *verðir* (skal blive el. være) skyldes det i *mæla um* liggende viljesbegreb (§ 206 b). [8]vilde være gaaet. [9]Trøndelagen. [10]absolut akkusativ: med hensyn til, hvad angaar de ordlag (som A. og K. havde vexlet).

Af Egil Skallagrimssøns liv.

Den genialeste af alle islandske skalde er maaske Egil Skallagrimssøn, der fødtes paa gaarden Borg paa Islands sydvestkyst aar 904, død sammesteds i 995. I sit lange liv flakkede Egil meget om, især i Norge og England, men opholdt sig aldrig som hirdskald ved nogen konges hof; tvertimod levede han i dødeligt fiendskab med den norske konge Erik blodøx. Sagaen om ham er fuld af hans leilighedsvers (*lausavísur*), men mest berømt er han bleven ved de tre større kvad: *Hǫfuðlausn*, *Arinbjarnardrápa* og *Sonartorrek*. Hǫfuðlausn (hovedløsningen) digtede Egil i aaret 936, da han havde det uheld at falde i kong Eriks vold i England; Arinbjarnar drápa (der egentlig ingen draapa er, idet versemaalet ikke er dróttkvætt, men en art kviðuháttr med afvexlende 3 og 4 stavelseslinjer) er et lovkvæde over Egils ven og svoger Arinbjørn herse og digtet 961; det mest storslaaede af Egils kvad er Sonartorrek (sønnetabet), hvori han udtrykker sin sorg over sin yndlingssøn Bodvars død (c. 975). Egil var stor af væxt, stærk og djærv, men styg af udseende, gridsk og af et ustyrligt sind.

Egils saga, ved siden af Njála den ypperste af de islandske ættesagaer, behandler begivenheder i Norge og paa Island mellem 860 og 1000. Ligesom det idethele et karakteristisk for den islandske sagaskrivning først i en længere exposition at fremstille den æts historie, hvortil helten hører, saaledes giver Egilssagaens første fjerdepart en udførlig beretning om de stridigheder mod enevoldsherskeren, der endelig bragte Egils far (Skallagrim) og farfar (Kveldulv) til at udvandre til Island, sex aar efter slaget ved Haversfjord.

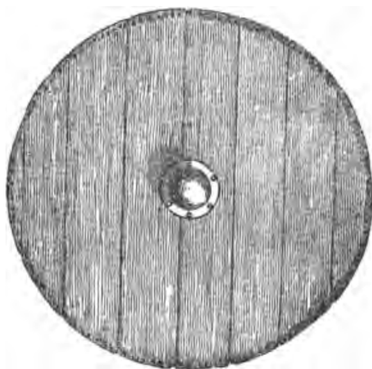
S. 22. [1]*ausa barn vatni* er udtrykket for vore forfædres hedenske daab; denne navnegivningen ledsagende skik var formodentlig indkommen fra kristnede germanske stammer (England). [2]kaldtes. [3]voxte til. [4]lagde vind paa (at øve). [5]fik. [6]scil. *honum.* [7]se side 10[8]. [8]du forstaar dig ikke paa. [9]omtr. = *þóat.* [10]naar der ikke kom skov eller krat iveien (*fyrir* absolut). [11]sydvest for Borg (*álpt* = hunsvane).

S. 23. [1]ved boldspil (*knattleikr*) blev bolden (*knǫttr*), der almindelig synes at have været af træ, slaaet med boldtræet (*knatttré*); i almindelighed parredes to jevnstærke sammen, og kunsten synes at have bestaaet deri, at naar den ene slog bolden ud, skulde den anden søge at gribe den. [2]kunde maale sig i styrke med, tage det op med. [3]bryden deltes i to slags, *fang* og *glíma;* ved fang (rygtag) kom det mest an paa styrke i armene, ved glíma var smidighed og kneb det væsentlige. [4]bestemt. [5]*Hvítárvellir* gaard ved *Hvítá* i *Borgarfjǫrðr* (hvor Skallagrims gaard Borg var beliggende). [6]fast hustyende udenfor trællestanden; paa Island desuden om enhver, der havde fast ophold paa en gaard uden derfor at have taget tjeneste der. [7]mange af Sk.'s hjemmemænd. [8]var nærmest den, der stod i spidsen for dem. [9]bad om lov til. [10]for sin alder. [11]scil. *leiknum.*

S. 24. [1]sagde lidet dertil. [2]være nødvendigt. [3]stillet. [4]naar barnet opdroges hjemme, var det i hedendommen og ind i den kristne tid skik at overlade det specielle tilsyn med det til en af husets folk, i de tidligere aar til en af kvinderne (*fóstra*), senere, hvis det var en gut, til en af husets karle (*fóstri*). [5]udtrykket *hamast* bruges om bersærkers raseri; disse havde sit navn deraf, at de istedetfor brynje brugte bjørneskind (**beri* = tysk bär); ved bersærk forstaaes en mand, der stridens hede undertiden grebes af et vildt dyrisk raseri, der for øieblikket fordoblede hans kraft og gjorde ham ufølsom for legemlig smerte, men tillige døvede al menneskelighed og fornuft hos ham og gjorde ham lig et dyr; han hylede som en ulv, bed i skjoldranden og nedhuggede alt, hvad der kom i hans vei; paa Island var bersærksgang belagt med den mindre fredløshed; vore forfædres forestillinger om denne tilstand oplyses ved ordet hamast; ordet *hamr* bruges om den dyrefylgje, der troedes at ledsage ethvert menneske som en slags lavere skytsaand; naar lidenskaben overvældede et menneske, troede man, at dyret traadte i menneskets sted. [6]eg. rykkede i, ɔ: tog tilbens. [7]her: traf. [8]tilbords. [9]alle folkene.

S. 25. [1]overs. at det havde han ikke. [2]§ 185 anm. 3. [3]ikke vente længe med at. [4]lagde sig imellem, mæglede. [5]den norske herse Tore Hroaldssøn; reisen foregik omkr. aar 924. [6]= *er*. [7]overs. spurgte.

S. 26. [1]Aasgerd var datter af Bjørn Brynjulvssøn i Sogn. [2]talsmand. [3]enden blev, at forlovelsen fandt sted. [4]scil. *var*. [5]saa kaldtes de mænd, der var i brudgommens følge, naar han hentede bruden, og under bryllupet sad ved brudgommens side. [6]kommen ud over. [7]at han kunde faa for mange brave folk i sit følge. [8]lidet rundt skjold, der førtes i den venstre haand og i sin midte havde en halvkugleformet forhøining (skjoldbule, oldn. *bukl*). Hosstaaende tegning viser et i Gokstadskibet fundet skjold. [9]ø i Søndfjord (i *Fjalir*).

S. 27. [1]saadant at, saa at. [2]herser kaldtes i ældre tid arvehøvdingerne i herredet; deres myndighed var saavel verdslig som prestelig (*hofgoði*); om deres overgang til lendermænd se s. 10[6]. [3]ved festene, specielt offerfestene, drak man mindebægere for guderne Tor, Oden, Brage, Frey og Njord; disse erstattedes i den kristne tid af Kristus, helgenerne, erkeengel Michael, jomfru Maria og St. Olav. [4]gav sig med iver til. [5]overvælde dem med drik (*drykk* dativ), faa dem drukne. [6]ud.

S. 28. [1]de saakaldte *ǫlrunar*, der sikrede mod forgiftelse. [2]smurte blodet derpaa. [3]tage paa, gaa haardt ind paa. [4]deraf.

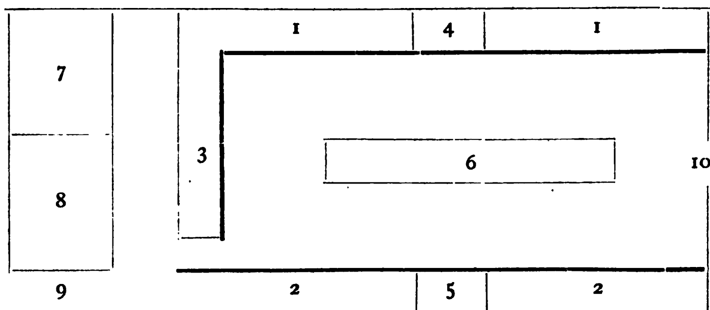
S. 29. [1]oppe. [2]ledte i flere flokke. [3]satte paa sprang, tog tilbens. [4]scil. *honum*. [5]mod landet el. bunden (nl. for at skyve fartøiet ud). [6]*þá* bruges hyppigt efter relativsætninger. [7]adverbialt. [8]saare vred. [9]komme tilrette med ham (sml. *koma orðum við e-n* faa en i tale).

S. 30. [1]stødte til. [2]kunde ogsaa staaet *dagrinn*. [3]trænge ind paa, anfalde. [4]upers. man (ɔ: fienden) ikke kunde. [5]den ene over den anden. [6]anstrængte sig og trykkede sig imod.

S. 31. [1]*leitast um* = *leita um sik*. [2]sanseverberne er i oldnorsk retningsverber: derfor akkusativ. [3]i den retning; sml. bemærkning[2]. [4]gjorde vi et forsøg. [5]bød, at nogle af dem skulde.

S. 32. [1]tog til sig (*undir hǫnd e-s* under ens myndighed, raadighed). [2]hvordan sagerne staar. [3]ud paa sommeren. [4]paa grund af forskjellige stridigheder med Erik og Gunhild fandt Torolv og Egil det mindre raadeligt at vende tilbage til Norge om høsten, men besluttede at gaa i kong Adelstens tjeneste; de lod sig her primsigne (betegne med korsets tegn), hvorved de opnaaede at have lige godt samkvem med kristne og hedninger. [5]laa i baghold, laa og passede paa. [6]det slag, hvortil sigtes, kaldes i sagaen slaget paa *Vínuheiðr;* det fandt sted i 927 og førtes mod nordiske vikinger.

S. 33. [1]udtrykket *setja* (høisætte) har muligens sin oprindelse af den undertiden omtalte skik at begrave den døde siddende i haugen; overs. lagde. [2]*at* staar absolut (derover.) [3]hovedbygningen paa de gamle gaarde i Norge og paa Island — almindelig benævnt *skáli*, paa høvdingers gaarde ogsaa *hǫll* — var opført i en langagtig firkant, oftest i retning fra øst mod vest; langs sidevæggene stod bænke, hvoraf den, der stod ved den nordre langvæg og egentlig var bestemt for husets folk, kaldtes den fornemmere (*œðri bekkr*), den modsvarende den ringere (*úœðri bekkr*);

1. Langbænk for husets folk. 2. Langbænk for gjæster. 3. Tverbænk. 4. Husbondens høisæde. 5. Gjæstehøisæde. 6. Arnen (fliselagt). 7—8. Soveaflukker. 9. Kvindedør (mod vest). 10. Karledør (mod øst), hovedindgang.

midt paa den første var husbondens høisæde (*húsæti*, *ǫndvegi*) med de hellige høisædesstolper, og ligeoverfor dette et andet høisæde for den fornemste gjæst; en tredie bænk gik langs med den gavlvæg, der var ligeoverfor hovedindgangen, hvilken bænk kaldtes tværpallen (*þverpallr*) og oftest indtoges af af husets kvinder. Vi vedføier et grundrids af den almindelige skaale, idet vi for høvdingeskaalens vedkommende henviser til tegningen paa sidste blad. [4]*annat skeið — en þá*, eg. en gang (*annat skeið = annat sinn*) — men derpaa, ɔ: afvexlende. [5]bevægede, trak (hævede og sænkede). [6]havde siddet. [7]ind i.

S. 34. [1]sin del, i sin tur; det var nemlig skik, at enhver efter omgang skulde tømme hornet, i modsat fald maatte han drikke *vítishorn* el. straffebægere, hvilke ogsaa kunde tildømmes for andre forseelser; dog kunde man undgaa straffebægrene, dersom en anden gjorde fyldest i ens sted (jvf. s. 27, hvor det fortælles, at Egil drikker Olves del). [2]§ 196. [3]*er* er subj. for *váru* og hensynsbet. for (*var*) *auðit*. [4]udenpaa kjortelen (*kyrtill*) pleiede man endnu at have en kappe (*yfirhǫfn*); den almindeligste art heraf er den saakaldte *skikkja*, der var ærmeløs og sammenheftet over brystet med spænder eller baand; saadanne kapper, der ofte var af kostbare tøier, forede med skind og kantede med sølv og guld, brugtes hyppig som foræringer. [5]rimeligere, nl. end det modsatte; se[2].

S. 35. [1]*Firðir* omfatter Nord- og Søndfjord (*Firðafylki*). [2]sagde lidet dertil, ænsede alt kun lidet. [3]*feldr* var en meget vid og svær kappe, lodden paa den ene side og forfærdiget af simpelt indenlandsk tøi eller skind; den var stor nok til at kunne drages over hovedet, naar man sad, og bruges til overbredsel, naar man laa; naar man havde sorg eller vigtige ting at overveie, lagde man sig ofte ned med felden trukken over hovedet. [4]eg. skjult, ɔ: omskrevet; Egil havde ganske rigtig betegnet den kvinde, han elskede, i sin vise, idet han havde lavet en omskrivende betegnelse af navnet *Ásgerðr* ved at opfatte *ás* - som hørende til *áss* bjergryg (i verset benævnt 'jættens opholdssted') og *gerðr* som sing. til *gerðar* klæder. [5]§ 228. [6]at han likte det bra, det kom ham tilpas (sml. *mér finnst vel um e-t* jeg liker noget godt). [7]at partiet kommer istand. [8]frembar, fremførte. [9]henskjød sagen under sin faders og A.'s afgjørelse. [10]naar alle betingelser for giftermaalet, størrelsen af medgiften og mandens tilgift, ordningen af formuesforholdet etc., var aftalte mellem kvindens værge og beilerens talsmand i lovlige vidners overvær, foregik det egentlige fæstemaal eller trolovelsen (*festar*); kvindens værge fæstede med haandtag beileren konen (*festa manni konu*), idet begge parter nævnte sig vidner paa fæstemaalet. [11]§ 185 anm. 2. [12]resten af vinteren.

S. 36. [1]Egil havde om sommeren før sin Englandsfærd ved kysten af Jylland (*Jótland*) angrebet og beseiret Gunhilds broder Øivind skrøia, der havde fældet en af hans og Torolvs mænd. [2]udenlands, borte fra Island. [3]i sagaen staar XII, hvilket maa være feilagtigt, da det var høsten 929, at Egil gjensaa Island. [4]overs. mange vintre; sagaens udtryk er her meget overdrevet, idet

antallet af vintre i virkeligheden kun var fire. [5]handlet af egen magtfuldkommenhed i disse ting. [6]§ 178. e. [7]havde bestemt sig til at reise. [8]aar 933.

S. 37. [1]udrede, ordne, fremme sagen. [2]tager ikke i betænkning. [3]søge at skaffe mig lov og ret ligeoverfor B. [4]Nord-og Søndhordland. [5]gaarden Ask paa øen Fenring i Nordhordland. [6]tænker at øve vold mod. [7]instrans. og stærkt vb. [8]trælbaarne børn var ikke arveberettigede (se s. 38[8]). [9]understøtter. [10]tilføier overlast.

S. 38. [1]§ 160. [2]de til stænger fæstede baand, der omgav det fredhelligede sted, hvor dommerne havde sit sæde (*vé* n. helligt sted); den, der forgreb sig paa disse vebaand, betragtedes som helligdomsskjænder (*vargr í véum*) og blev fredløs. [3]Sønd- og Nordfjord. [4]Sogn. [5]Sønd- og Nordhordland. [6]gaarden Urland i Sogn. — Vi gjenkjender den samme indretning som ved de islandske vaarting, hvoraf hvert indbefattede 3 godord, og hvor hver gode udnævnte 12 dommere. [7]hørte til samme følge, var forbundne. [8]ægteskabet var hos nordboerne en retslig akt, hvis sidste formalitet var brylluppet: den ældste benævnelse herfor, *brúðkaup*, betegner forbindelsen som en retslig handel eller overenskomt (*kaup*); ægteskabeligt samliv uden forudgaaende fæstemaal eller bryllup kaldtes frilleliv (*frillulíf*), de i en saadan forbindelse avlede børn (*frillubǫrn*) var ikke arveberettigede. [9]eg. saadan alene, ɔ: med hende forholdt det sig saa. [10]med hendes frænders samtykke. [11]fra det ene land til det andet. [12]egentl. af den beskaffenhed at, saaledes at; oversættes ikke. [13]tilnavn; egentl. den hvis arme er prydede med pyntebaand el. kniplinger.

S. 39. [1]ringeagte, tilsidesætte. [2]og saa det, og dernæst. [3]en udvei stod allerede fra ældgammel tid en fader aaben til at faa sine uægte børn erkjendte for fuldkommen arveberettigede, og denne var den saakaldte ætledning (*ættleiðing*, *at leiða í ætt* el. *til arfs;*) til denne handling udfordredes den nærmeste arvings samtykke. [4]staaet iveien for, hindret. [5]dronningens broder Alv Askmand. [6]holmgang el. tvekamp anvendtes især til at godtgjøre en fordrings retmæssighed; hvis fordringshaveren seirede, var gjenstanden hans, tabte han derimod, maatte han „løse sig af holmen" ved en forud fastsat sum; navnet skriver sig derfra, at kampen gjerne foregik paa en holme, saasom kamppladsen skulde være begrænset; medens holmgangen oprindelig betragtedes som en slags gudsdom og var ledsaget af ofring, udartede den mod hedendommens slutning til et raat voldsmiddel.

S. 40. [1]de skjændige handlinger, som loven ikke kunde straffe eller ikke straffede nok, belagdes med nid eller almindeligt had; saadanne handlinger var brud af fred eller forlig, lumske overfald, forræderi og aabenbar feighed; nidding var derfor den, der ikke mødte til tvekamp eller flygtede ud over den bestemte kampgrænse; niddingen var borgerlig død, udelukket fra hæderligt samkvem og foragtet af alle. [2]=*jafnmǫrgum* et lige antal. [3]som kan være os til gavn (*at* = *er*). [4]tager jeg dig til vidne paa. [5]*lǫgmaðr* havde i Norge samme bestilling som paa

Island *lǫgsǫgumaðr*; han ordnede lagretten, og det paalaa ham nøie at kjende alle lovbestemmelser, for at kunne *segja mǫnnum lǫg*; han valgtes paa Island af lagretten for tre aar. [6]*grið* staar her om den fred, der sættes mellem dem, som har noget udestaaende med hinanden, indtil sagen kan blive afgjort ved forlig eller dom, saa at ingen imidlertid kan tage sig selv til rette; denne fred var hellig, dens krænkelse en forseelse mod guderne (jvf. *goðagremi*); Egil erklærer altsaa i sin protest tvistemaalet for uafgjort, dets lovlige afgjørelse for udsat. Angaaende konstruktionen se glossar *leggja* (ved *við* er *þat* at underforstaa). [7]skynd eder afsted. [8]sammenkaldte husting (*á* adv.).

S. 41. [1]det nuværende Saudesund i Søndfjord; sundet har sit navn efter den s. 29 omtalte *Sauðey*, en liden ø lige ved Atløen. [2]viste veien, lodsede. [3]§ 191 anm. [4]d. e. ved skibets agterende.

S. 42. [1]tilnavn (ogsaa navn paa Balders blinde banemand). [2]eftersætningspartikel. [3]nogle af skibene. [4]mellem denne ø og en anden. [5]havde ikke ventet sig noget bedre (udfald) af (*af* absolut). [6]af forsigtighedshensyn. [7]stor gaard søndenfor Bergen (nu Aarstad). [8]Ragnvald var Eriks og Gunhilds søn og paa den tid kun 10 aar gammel, men meget lovende. [9]paa hver side.

S. 43. [1]nu Herlø, ø paa Nordhordland, nordvest for Alreksstaðir. [2]der blev vindstille (*logn* er akk.). [3]de lod skibet drive for strømmen (tog sejl og aarer ind). [4]lod fartøiet drive. [5]scil. *er*. [6]øen Fenring midt mellem Alreksstaðir og Herðla. [7]scil *var hann*. [8]scil. *hafði hann*. [9]kom inden hørevidde.

S. 44. [1]der er sat en pris paa dens hoved. [2]hele nætterne igjenem. [3]se s. 42[4]; her: mellem busken (hvor bjørnen laa) og hovedskoven. [4]scil. *sverðit*. [5]scil. *skjǫld*. [6]scil. *kesjan* (skar sig ud).

S. 45. [1]næsten af. [2]føre med os. [3]§ 178 b. anm. 2. [4]den ene (side). [5]scil. *skipit*.

S. 46. [1]faa fat paa. [2]reisning af nidstang var den mest utvetydige tilkjendegivelse af nid (offentlig vanære); handlingen var religiøs, den dræbte hest et offer til guderne, hvis bistand den fornærmede anraabte; det gabende hestehoved vendtes mod dens bolig, som man vilde nidde (erklære for nidding), altsaa her ind imod kong Eriks land; hensigten hermed oplyses ved den ene Ulvljots lov, der forbyder at seile til Island paa et skib med gabende stavnhoved, for at ikke landvætterne skulde skræmmes. [3]Northumberland.

S. 47. [1]Skallagrim døde aar 934. [2]scil. *kostr*. [3]York (angelsaxisk Eoforwíc), de northumbriske og senere de danske kongers hovedsæde. [4]eg. med tilhyllet hoved, ɔ: hemmelig, inkognito. [5]paa en saadan flugt.

S. 48. [1]giver klar besked. [2]overgiver dig i Eriks vold. [3]bær dig nu ad som en høvding; sml. s. 21[5]. [4]upers.; ingen nødvendighed drev ham til.

B. 49. [1]hver enkelt. [2]erindres. [3]lade sig ægge til (at begaa) alle

de niddingsværker, du foreslaar; istedetfor at forbinde en præposition (her *at)* med dens komplement (*níðingsverk*), sættes ofte præpositionen absolut, og det deraf afhængige substantiv tilføies (i akkusativ) med præpositionen *um*. [4]tager en bedre vending. [5]af hans flok. [6]overs. i hver sag. [7]det blev. [8]overs. raade for (hvad der sker).

S. 50. [1]tyvestrofet draapa. [2]Bragi hinn gamli Boddason er den første fuldstændig historiske skald og den ældste repræsentant for den saakaldte kunstdigtning; hans levetid maa sættes omtr. aar 800; hans datterdatter Arnþrúðr var gift med den norske herse Þórir Hróaldsson († 932) og ved ham moder til Arinbjǫrn († 969). [3]hvordan det gik med kvædet, hvorlangt det var kommet. [4]= *hugfest*, fæstet i hukommelsen. [5]som sagen fortjente.

S. 51. [1]§ 228. [2]for en uge. [3]være i uvidenhed om, skule for sig. [4]inden. [5]=*it bezta*, paa bedste maade.

S. 52. [1]min og Egils sag. [2]hvordan den skal staa, ordnes. — Visen: det er mig ikke imod, o fyrste, at modtage mit hoved som en gave, hæsligt som det er; hvem har faaet en bedre gave af nogen høisindet fyrste? Ordfølgen: *erumka leitt, hilmir, þiggja hjálma klett, þótt ljótr of sé; hvar's sá's gat æðri gjǫf af gǫfuglyndum allvalds syni? erumka* = *er* - *mér* - *a* er mig ikke (- *a* = *eigi*); *hilmir* egentl. den hjelmbedækkede el. den der er som en hjelm (ɔ: til beskyttelse) for folket; *ljótr*: sml. beskrivelsen af Egil s. 33; *hvar's* = *hvar es* (ældre form for *er*); *sá's* = *sá es* (*er*).

Ragnar lodbrok og hans sønner.

Den historiske Ragnar lodbrok var en søn af seierherren i Braavoldslaget, Harald hildetands overvinder Sigurd Ring. Født c. 750 svang han sig op til den mægtigste konge i Norden, hersker over Sverige og dele af Norge samt vistnok det meste af Danmark; sin meste tid tilbragte han paa krigstog, navnlig i østerleden. Ved hans hof levede skalden Brage den gamle. I sagnet, hvor han er blevet en personifikation af vikingelivet, sammenblandedes han tidlig med andre herkonger af lignende navne, navnlig med en yngre Lodbrok, hvis sønner i midten af det 9de aarh. hjemsøgte England, og som blandt flere engelske konger ogsaa bekjæmpede en vis kong Ella i Northumberland, der er bleven en af hovedpersonerne i de nordiske sagn. Ivar den benløse, i sagaen Ragnars søn, er umiskjendelig ingen anden end de engelske kronisters Ingvar, Lodbroks søn, der i 870 tog den hellige kong Eadmund af dage. Ogsaa de mange ældre og yngre, hjemlige og fremmede eventyrtræk, hvoraf sagaen om Ragnar lodbrok vrimler, forringer dens historiske paalidelighed.

S. 52. [1]Gøtaland.

S. 53. [1]gjorde sig til regel. [2]lagde. [3]at vove forsøget. [4]eg. krigsel. kamptand. [5]mellem 715 og 730. [6]§ 178 b. anm. 2. [7]kjønnet (npl.) er noget paafaldende, idet ellers kun hankjøn og hunkjøn sammenfattes ved intetkjøn flertal. [8]at.

S. 54. [1]raadslaar. [2]gjort sig fortjent til den.

S. 55. [1]hvis der er nogen — skal han. [2]sammenligning med, hvad der pleiede. [3]det gjorde saadant indtryk paa R.

S. 56. [1]Efter det foregaaende afsnit beretter sagaen om Ragnars giftermaal med den fattige Kráka, der viser sig at være Sigurd Favnesbanes datter Áslaug, videre om Ragnarssønnernes kampe i Sverige, hvor baade Agnar og Erik falder, endelig om den hævn, Ragnars og Aaslaugs sønner Ívarr beinlausi, Sigurðr ormr-í-auga, Hvítserkr og Bjǫrn tager over den svenske konge. [2]forlade os, ɔ: ophøre at bekjæmpe os. [3]tilnavn til Kráka, som hun fik paa grund af sin deltagelse i krigstog: egentl. *randa Hlín* (en gudinde) = skjold - gudinden, amazonen, valkyrjen. [4]istedetfor, til, som. [5]hvormed. [6]skjolde blev baarne ind paa ham, han blev klemt mellem skjolde, saa han ikke kunde forsvare sig.

S. 57. [1]saadant, at. [2]upers. [3]paa grund af Randalins tryllekappe. [4]desto bedre, derfor bedre (eg. tydeligere). — Første vers: *hefik* = *hefi ek*; *þær's* = *þær es* (= *er*); *hugðak ormа*, scil. *verða skyldu; verðr* hænder, indtræffer; *es* — *sjálfan*: som man selv mindst aner. Andet vers: subjektet for *grafa*, *hrína* og *hafa sogit* er *ormar; mank*, scil. *vera* el. *verða*; *dýrum*, her: ormene. — [5]eller hvordan han skulde bære sig ad. [6]naar de erfarer det. [7]han beslutter (at lade). [8]overs. sætter.

S. 58. [1]senere genitivform af *faðir*. [2]besvarer, gjengjælder. [3]under hvilke omstændigheder. [4]han fortrak ikke en mine.

S. 59. [1]hvilket indtryk beretningen havde gjort paa enhver af dem (*við* hører til *sǫgn;* sml. s. 17[4]). [2]komme til at forsvare. [3]af *vandr* vanskelig, som kræver møie og agtpaagivenhed; overs. vi maa lægge vind paa, gjøre os umag for. [4]skiller haarsiden og kjødsiden fra hinanden.

S. 60. [1]Andetsteds kaldes borgen York (*Jórvík*), hvilket stemmer med, at kong Ella der siges at herske i Northumberland. — I denne beretning gjenkjender vi det allerede fra Dido bekjendte og oftere anvendte sagnmotiv. [2]folk nærede saa høie tanker om. [3]i. [4]var kommet sig i en saadan stilling. [5]lade folk faa nys om deres færd.

S. 61. [1]udrette saa meget som muligt. [2]„at riste blodørn paa ens ryg“ vil sige at skjære ribbenene op i form af en ørn og trække lungerne ud gjennem aabningen.

Holmgangen paa Samsø.

S. 62. [1]*Uppsalir* mpl. Upsala, det gamle svenske kongesæde med det berømte Freys tempel. [2]de tolv Arngrimssønner. [3]Svearige, Sverige. [4]tilnavn: den modige. [5]som jeg bare har hørt om og det blot ondt. [6]= *svá búit*, sagens stilling.

S. 63. [1]og det, siger man, er det eneste frygtsomme ord, som H. har talt. [2]tolf af de. [3]scil. *vera* el *verða*. [4]enten: paa det ord (ɔ: disse dine ord), eller: med det ord (ɔ: de følgende ord).

S. 64. [1]det berømte sværd Tyrving, der i Hervararsaga (hvoraf dette stykke er taget) spiller saa stor en rolle. [2]*þess — at* saaledes at (saaledes bruges *þess* oftere efter spørgende og ubestemte pron. og adv.). [3]Sverige. [4]omtr. = viede til Oden, til døden. [5]H. og A. stiller sig imod hverandre. — Visen: *hvat's þér* hvad feiler dig; *hǫggvinn* huggen istykker; *á hlið brynja* din brynje har huller.

S. 65. Strofe 1: nu tror jeg, at der er gjort ende paa dit liv. — Strofe 2: *sékak* = *sé-ek-a-ek* (*a* = *eigi*, *ek* staar to gange). — Strofe 3: *hvarfk* jeg forlod; *ótrauðr gamans*, apposition til *ek* (i *hvarfk*): oplagt til gammen, med muntert sind; *Sótt* Soteskjær i Sverige; *fórk í lið* jeg besteg skibet, steg ombord; *hinztr*, superl. af *hindri*. — Strofe 4: *hlaðs beðgunnr* for *hlaðbeðs Gunnr; hlaðbeðr* = guldbræmmebolsteret, ɔ: den guldbræmmede dragt; *Gunnr* krigsgudinden, valkyrje; det hele = de pragtfulde klæders valkyrje, omskrivning for kvinde; *Agnafit* f. paa Sveriges kyst; *á A. útanverðri* yderst paa A.; *sagði* hun (kvinden, Ingeborg) sagde; *sá tregi mun henni hugfastr*, scil. *vera* el. *verða*, det vil blive hende en uforglemmelig sorg.

S. 66. Strofe 2: *en — ráði* jeg følte mig aldrig tilfreds med den stilling; *verðk* maa jeg; *í* postposition. — Strofe 3: *at mins fǫður*, § 185 anm. 2; *eggja spor* sværdeggenes spor, ɔ: saar. — Strofe 4: *honum í sinni* i dens følge; *þeim — efstum* det er den sidste ørn, som jeg giver bytte.

Volsunger og Nivlunger.

Sagnkredsen om Volsunger og Nivlunger findes behandlet i en større saga i den romantiske stil (Vǫlsunga saga); endvidere af Snorre i hans Edda, i den del (Skáldskaparmál), som handler om det poetiske udtryk: en stor del af skaldesprogets omskrivninger er nemlig hentede fra denne cyklus; endelig i 15 af den ældre Eddas digte samt et skaldedigt (af Brage); enkelte scener findes fremstillede i billeder paa træ og sten. Ingen heltesagn har været mere kjendte.

Det historiske udgangspunkt for hele denne sagnkreds, der allerede i tidlig tid synes at have optaget adskillige mythiske elementer, er at søge i tyskernes heltetid, i folkevandringernes tummel fra det 4de til 6te aarhundrede, da vi i goterkongen Ermanarik († c. 370) burgunderkongen Gundikar († 436), hunerkongen i Ungarn Attila († 453), og østgoternes konge i Norditalien Theoderik († 526) finder de historiske forbilleder for digtningerne. Overensstemmende med de faktiske forhold har sagnene om Attila (Atle) Volsunger og Gjukunger hørt sammen i længere tid end sagnene om Ermanarik (Jormunrek) og Theoderik (Tjodrek). Historiske efterretninger mangler ganske om Gundikars (Gunnars) søster Krimhilt (Gudrun) og hans frænde Hagene (i de nordiske sagn: hans broder Hogne), om Volsungerne Sigmund og Sigfrid (Sigurd) og om Gundikars hustru Brunhilt (Brynhild). Fra Tyskland er, snarest i det

7de eller 8de aarhundrede, sagnene om Volsunger og Gjukunger og uafhængigt af dem sagnet om Ermanarik og Svanhild indvandrede til Norden. Sagnet om Jormunrek, Svanhild, Sorle og Hamde, hvis urtype gjenfindes hos goternes historieskriver Jordanis c. 550, og hvortil allerede i Tyskland er knyttet en ny, oprindelig selvstændig type, den onde raadgiver Sibicho (Bikke), er først i Norden gjennem Svanhild knyttet til Sigurd.

Skjønt oprundne af fremmed rod, er sagnene om Volsunger og Nivlunger, literært seet, fuldt ud den nordiske aands eiendom og dens høieste udtryk. Motiverne i dette spændende drama er helt og holdent de fra sagaerne kjendte: den ubøielige skjæbnedom, repræsenteret af dværgenes skat og den dertil knyttede forbandelse, ættestoltheden og frændehævnen. Saaledes er da Sigurd bleven den nordiske oldtids første ridderskikkelse, om hvem sagaen siger, at naar de nævnes alle de største helte i norrønt maal, da skal Sigurd gaa først for sin tapperhed, uforfærdethed og dygtighed, som han havde fremfor alle mænd, og hans navn skal aldrig dø, saa længe verden staar. Ham jevnbyrdig er den lidenskabelige og stolte Brynhild, valkyrje - elskerinden, for hvem æren er mere end lykken, mere end livet. I modsætning til Brynhild staar Gudrun som repræsentanten for den ømme kvindelighed; men allerede da hendes stille lykke ved Sigurds side er forvandlet til enkens kval og kummer, begynder hendes hjerte at forhærdes, og da endelig skjæbnens haarde haand har berøvet hende alt, hvad hun elskede i livet, forvandles hendes naturs mildhed til furiens vilde grumhed.

S. 67. [1]med lukkede øine. [2]af *veiða* fælde, fange. [3]faa (som engl. to have). [4]svartalverne eller dværgerne boede i høie, hvortil indgangen sædvanlig gik gjennem en sten; de gamles forestillinger om dem falder i det hele sammen med nutidens om de underjordiske; særskilt udmærkene dværgene sig som kunstfærdige smede; af adskillige fortællinger fremgaar det, at man, ialfald tildels, har tænkt sig disse alver som afdøde menneskers manes (sjæle); modsætningen til svartalverne er lysalverne, der oprindelig tænktes opholdende sig i luften. [5]i løsepenge. [6]nappede til sig; sml. s. 32[1]. [7]sagde, at han kunde skaffe sig mere gods. [8]apposition til *þat*. [9]af den grund, at han skulde bringe den (forudsigelsen) for dens (el. deres) øren, som dernæst tog imod ringen: det hele er ironisk ment.

S. 68. [1]dativ. [2]Odens spyd er Gungne, der altid træffer; Loke have sko, hvormed han for gjennem luften og over vandet. [3]deraf. [4]for at faa. [5]vilde det gaa ham. [6]= *brá sér* forvandlede sig.

S. 69. [1](for at undersøge) hvor haardt (stegt) det var. [2]og da saa: unøiagtig konstruktion. [3]brændte sig. — Anden strofe: *ræðr um við sik* raadslaar med sig selv, overveier; *mǫgr* yngling (alm. søn); *berr rǫng orð saman* fører falsk tale (idet han skyder skylden for Favnes død over paa Sigurd). [4]ved valkyrjer forstaaes i den historiske tid en slags krigs-

og skjæbnegudinder, som Oden udsendte i sine erender, særskilt for at udvælge de faldne krigere til Valhal (*kjósa val*); Brynhild var af Oden stukket med søvntorn, fordi hun havde fældet en konge mod Odens vilje. Da imidlertid udtrykket *kjósa val* (hvor *valr* = kamp), hvoraf *valkyrja* er dannet, i Eddaen findes brugt i betydningen 'kjæmpe' (hvilken betydning det tilsvarende angelsaxiske udtryk *wíc céosan* ogsaa har), har man fremsat den formodning, at ordet egentlig har været en benævnelse for de kvindelige amazoner, som findes omtalte blandt de gamle germaner af latinske forfattere.

S. 70. [1]S. og G. drog til Atle for at beile til hans søster Brynhild paa Gunnars vegne. [2]af *nifl* = tysk nebel, taage. [3]egentl. den gotiske. [4]blondt haar ansaaes af de gamle germaner for det skjønneste (sml. engl. fair hair = blondt haar). [5]modigere. [6]med hvem hverken G. eller nogen anden mand i verden kunde maale sig i tapperhed. [7]af *þiggja*.

S. 71. [1]gjennemborede. [2]havt. tilægte. [3]Rhinen: efter det tyske Nibelungenlied (fra omkring 1200) boede Sigurd ved Nederrhin, Gjukungerne i Worms. [4]imod dem. [5]en. [6]absolut (i mjøden); *blóði* er instrumental dativ. [7]fordreielse af det historiske navn Odoaker.

S. 72. [1]og det var de begge; hvilket ogsaa Svanhild var. [2]folk. [3]scil. *vera.* [4]aldeles intet, hvori; ɔ: det forholder sig aldeles ikke saa at. [5]at man skal stene dem (*þá* akk. af *þeir*).

Tors kamp med Rungne.

S. 73. [1]derpaa (*þar fyrir*) vil han vædde sit hoved. [2]havde en bakkes forsprang. [3]sluger indholdet af hver af dem. [4]raader for, ɔ: volder. [5]dativ. [6]erklærer jeg dig for nidding.

S. 74. [1]var æsket til tvekamp. [2]kommet istand, berammet. [3]resikere meget ved, hvem. [4]nl. Rungne. [5]den nedre vei. [6]paa lang afstand. [7]fik ikke bevæget, flyttet den af stedet. [8]Járnsaxa var en jættekvinde.

S. 75. [1]det er sørgeligt; hvilken skade. [2]Tors bolig (*þrúð* - = styrke). [3] iskolde floder i det yderste norden. [4]i angelsaxisk (oldengelsk) betyder det til Ǫrvandill svarende ord (*éarendel*) morgenstjerne. [5]budt som er ting, hvorimod der advares, ɔ: advaret imod.

Tor og Hyme.

Dette og det følgende Stykke er hentede fra Snorres Eddas første afdeling, Gylfaginning, der har sit navn (Gylfes bedaarelse) efter den svenske konge Gylfe. Om denne fortælles det, at han begav sig paa veien for at søge æserne; da kom han til en med gyldne skjolde dækket hal; han kalder sig Gangleri (vandreren) og bliver indladt. I tre høisæder ser han tre personer: Hár (den høie), Jafnhár (den jævnhøie) og Þriði (den tredie), med hvem han fører en længere samtale om ver-

dens oprindelse og undergang. Pludselig hører Gangleri et stort bulder, og da han ser sig om, er borgen forsvunden. — Da Hár, Jafnhár og Þriði ellers forekommer som Odensnavne, er det sandsynligt, at fremstillingen er paavirket af kristelige forestillinger om treenigheden.

[1]Foran fortællingen om Tor og Hyme gaar i Eddaen en beretning om Tors reise til Utgardeloke; ved trolddom og synsfordreielse opnaar denne i høi grad at beskjæmme guden, saa at saavel Tor som hans ledsagere Loke og Tjalve synes at ligge under i alle de lege, som de øver; særskilt kan mærkes, at Tor kun med opbydelsen af hele sin aasekraft formaar at løfte huskatten op fra gulvet med den ene fod; men denne kat var i virkeligheden Midgardsormen. [2] = *er*, eftersom, da.

S. 76. [1]bare en unggut. [2]eg. lod det forhindres, ɔ: undlod det, lod det være. [3]eg. himmelbrøler. [4]helleflyndre. [5]*engu minnr* ikke mindre. [6]i katteskikkelse. [7]huggede. [8]rykkede. [9]iførte sig gudekraften. [10]ikke har den.

S. 77. [1]af *ljósta.*

Balders død.

S. 77. [1]raadslog; sml. s. 69, anden strofe. [2]bestemt. [3]kræve sikkerhed for Balder mod. [4]bestemt og bekjendt (se *vitaðr*). [5]= *at.* [6]Fensalr en Friggs bolig. [7]en snylteplante paa trær, især paa egen (engl. mistletoe).

S. 78. [1]= *til ungr* for ung. [2]betyder egentlig kamp. [3]og dernæst, fordi. [4]det er den største ulykke, som. [5]skede det først, gik det først saa. [6]tog sig forsaavidt mest nær af. [7]kom til at foretage denne færd. [8]den af ilden (*hyrr* m.) indskrumpede (*hrǫkkva* kruse). [9]kastede omkuld.

S. 79. [1]var nær ved, vilde til at. [2]af *springa*, brast (hendes hjerte). [3]sat ild derpaa (*í*). [4]hammertegnet i hedendommen havde en lignende symbolsk betydning som senere korsets tegn. [5]Huginn og Muninn, tankens og sindets (hukommelsens) sindbilleder. [6]eg. den med de slemme, fordærvelige tænder. [7]kjørte med sine (tvende) katte. [8]Gjallaraaen el. aaen Gjǫll (den brusende).

S. 80. [1]imod. [2]Fulla var Friggs kammerpige. [3]finder de en troldkvinde siddende i. [4]egentl. samtykke (ironisk). — Visen: *gráta* begræde; *karl* gammel mand, her: Oden; Odens søn er Balder; *nautka* = *naut-ek-a* (*a* = *eigi*): jeg havde ingen nytte af Balder, hverken som levende eller som død.

Glossar.

-a el. *-at*, efter vokal alm. *- t* nægtende part., som i poesien føies til verber.

á præp. med dat. og akk. I. m. dativ a) om stedet: paa, i (om væren, ophold): *á skóginum; á þeim fundi.* b) om tiden: i løbet af: *á þeiri stundu* i løbet af den tid. c) i andre forbindelser, f. ex. *vera á máli; grunr á e-u*, mistanke om. II. m. akkusativ a) om stedet: hen paa, hen til (en bevægelse): *fara á fund e-s.* Mærk, at sanseudtryk betragtes som retningsverber: *hann sá ljós í hauginn*, samt udtryk som *þeir sátu á annan bekk.* b) om tiden, især hvor der tales i almindelighed: *á vár* om vaaren. c) i andre forbindelser, især om maaden, f. ex. *á þann veg*, og forat betegne „i henseende til“: *hvítr á hár.* III. Absolut: *kom á veðr mikit* kom paa, brød løs.

á f. (gen. ent. og nom. fl. *ár*), aa, elv.

áburðarmaðr m. person, som gjerne vil udmærke sig fremfor andre, især ved pragt.

ábyrgð f. ansvar, resiko; *hafa mikit í ábyrgð* resikere meget.

aðal n. natur, beskaffenhed, væsen.

áðr adv. før. 2. konj. med konjunktiv el. indikativ: før, førend; også *áðr en.*

áeggjan f. tilskyndelse.

af præp. med dativ, af, fra: *stíga af baki;* med: *fylla af rauðu gulli;* om: *segja af e-u.* 2. paa grund af: *af því* derfor. 3. i maadesudtryk: *af afli* med kraft. 4. Absolut: *drekka af* drikke ud.

afarkostir m. pl. voldsom behandling, overlast.

afbrýði n. skinsyge.

áfenginn adj. berusende.

afhvarf n. afvei.

afkvæmi n. afkom.

afl n. styrke; magt; vold. — *aflraun* f. styrkeprøve.

afnám n. forlods udtagen; *at afnámi* forlods; *at afnámsfé* = *at afnámi.*

afr et slags simpel drik.

aftaka f. afbræk, skade.

ágangr m. forurettelse, fortræd, vold.

agnsax n. agnkniv.

ágæti n. berømmelse.

ágætr adj. berømmelig, udmærket, fortrinlig.

aka (*ók*, *ekinn*) age, kjøre.

ákafi m. heftighed, hidsighed, iver.

ákafr adj. heftig, hidsig, ivrig. Adv. *-liga*.
akkeri n. anker; *liggja um akkeri* ligge for anker.
akr m. (gen. *-rs*) ager.
ákveðinn adj. bestemt, fastsat.
al- uadskillelig part. med betydningen: aldeles, fuldkommen. — *albúinn* adj. fuldkommen færdig el. rustet; ganske rede til. — *alskipaðr* adj. fuldt bemandet. — *alsnotr* adj. alvis. — *alsvartr* adj. ganske sort.
ala (*ól*, *alinn*) avle, føde, nære, underholde.
aldinn adj. gammel.
aldr m. (gen. *aldrs*) alder, levetid; *allan aldr* til alle tider.
aldri, *aldrigi*, *aldregi* adv. aldrig.
aldrlag n. poet. livsende, bane.
aldrtregi m. poet. hvad der skader ens liv (eg. livssorg).
álfr m. alv, mythisk væsen.
all- uadskillelig part. med betydningen: meget, særdeles. — *allfrægr* adj. meget berømt. — *allgóðr* adj. meget god. — *allheims(k)liga* adv. meget taabeligt. — *allkátr* adj. meget munter. — *allmannvænn* adj. som giver godt haab om at blive et dygtigt menneske; meget haabefuld. — *allreiðr* adj. meget vred.
allr adj. al, hel. — *alls* i alt, i det hele; *alls ekki* aldeles ikke. — *allra* el. *alls* forstærkende ved superlativ vom vort „aller“ : *allra mestr*.
allvaldr m. uindskrænket hersker.
almenningr m. almindeligt opbud af krigsfolk og krigsfornødenheder.
alstr (gen. *alstrs*) n. næringsmiddel.
alvæpni n. fuld rustning.
álykt f. slutning.
alþingi n. Alting, Islands almindelige ting.
alþýða f. almue.
ambátt el. *ambótt* f. trælkvinde, tjenestekvinde.
án præp. med gen. (sjeldnere dat. og akk.) uden; *án vera* være foruden, undvære.
and- uadskillelig part. med betydn. af modsætning.
andaregg n. andeæg (*ǫnd* f.).
andast (*-ast*; *-aðast*) dø; *andaðr* død.
andi m. aande, aand.
andlát n. død.
andlit n. ansigt, aasyn.
andspjall n. samtale; tiltale.
andsvar n. svar.
andvanr el. *andvani* adj. blottet for, manglende, *e-s*.
andviðri n. modvind.
angr m. sorg, bekymring. — *angrlauss* adj. fri for sorg. — *angrljóð* n. sørgesang.
annarr (*ǫnnur*, *annat*) anden; *annarr fótr* den ene fod; *annarr — annarr* den ene — den anden; *annan dag* den næste dag.
annarrhvárr pron. den ene af to; *annathvárt — eða* enten — eller.
aptann m. (dat. *aptni*; nom. fl. *aptnar*) aften (tiden fra kl. 3 efterm., *nón*, til dagens ende, *kveld*).
aptr adv. tilbage; atter, igjen.
ár adv. aarle, tidlig. 2. fordum.
ár n. aar; *at ári* ad aare, næste aar.
ár f. (*-ar*; *-ar*) aare.
árferð f. aaringens beskaffenhed.
arfgengr adj. arveberettiget.
arfr m. arv.
argr adj. feig, umandig, kvindagtig.
ármaðr m. forvalter, foged, aarmand; se side 11[6].
ármenning f. aarmandsbestilling.
armr adj. arm, ussel, elendig.
áróss m. elvemunding.
Ásgarðr, m. Aasgaard, gudernes bo-

lig. — *ásgrind* f. porten til Aasgaard.

askr m. asketræ; poet. skib. — *asklimar* f. pl. askens grene.

ásmóðr m. guderaseri.

áss m. (gen. *ásar*; nom. fl. *æsir*; akk. *ásu*) aas, navn paa de nordiske guder.

ást f. kjærlighed. — *ástráð* n. kjærligt raad. — *ástvinr* m. kjær ven.

ástsæll adj. elsket, yndet.

ásynja f. aasynje, gudinde.

at præp. med akk. og dat. I. med akk. efter: *at mǫg dauðan* efter sin mands død. II. med dativ a) om stedet, baade om væren og bevægelse: paa, i, ved, ad: *hann bjó at Borg*; *at veizlunni*; hen til, imod: *hleypr at hánum.* b) om tiden: om, ved henimod: *at skilnaði* ved afskeden; *at ári* ad aare. c) i henseende til: *ungr at aldri*; overensstemmende med: *at lögum.* d) i andre forhold: *vera at e-u* i færd med; *at sonargjǫldum* i, til, som sønnebod; *þat er at sæt* det er betingelserne for forliget. III. med gen. af en personsbenævnelse, hvor eg. er underforstaaet *heimili* el. lign.: hos: *at mins fǫður.* IV. ved komparativ = desto: *at heldr* desto hellere. V. Absolut: *vera at* være tilstede; *stóð Þórr at* stod hos, derved; *fengu ekki at gert* de fik ikke gjort noget ved det.

at konj. foran inf. eller en sætning i ind. el. konjunktiv: at. 2. ikke sjelden som relativ = *er* (eg. af den beskaffenhed at). 3. = *þá er* naar.

-at nægt. part., se *-a.*

atburðr m. (*-ar; -ir*) begivenhed, tildragelse, hændelse.

atferð f. adfærd.

átfrekr adj. graadig.

atganga f. angreb, overfald.

átján, *átjándi* atten, attende.

atsókn f. angreb.

átta otte; *áttandi*, *áttundi*, *átti* ottende.

auð- uadskillelig part., der betegner lethed (mods. *tor-*).

auðigr adj. rig (komp. *auðgari*).

auðit adj. i intetkj. i forb. *e-m er* (*verðr*) *e-s auðit* noget er (bliver) en forundt, skjænket af skjæbnen.

auðkendr adj. let at kjende.

auðr adj. øde, tom, forladt.

auðr m. rigdom.

auðsóttr adj. let at opnaa (*sækja*).

auðsær adj. let at se, aabenbar; kjendelig.

auðveldr adj. let at faa bugt med, let (*valda*).

auga n. øie; *e-t vex e-m i augu* noget voxer en over hovedet, synes en uoverkommeligt.

augabragð n. øiekast; *verða at augabragði* blive til latter og spot.

augsýn f. øiesyn; *koma í a. e-m* komme for ens øine.

auka (*jók*, *aukinn*) forøge.

ausa (*jós*, *ausinn*) øse; *ausa e-n moldu* kaste jord over en, begrave.

austan adv. østenfra.

austr adv. øster, øst. — *austrvegr* m. egnene omkring den indre del af Østersøen; navnlig Rusland.

austrrúm n. øserummet i et fartøi.

ávant adj. i intetkj. manglende; i forb. *e-m er e-s ávant* der fattes en noget.

---

báðir (*báðar*, *bæði*) begge; *bæði — ok* baade—og.

baggi m. byldt, pakke.

bak n. ryg, bag; *brjóta á bak* overvinde i rygtag; *stíga á bak* stige tilhest.

bakki m. bakke. 2. flodbred.
bál n. baal.
bálfǫr f. baalfærd, ligbrænding.
band n. baand; lænke.
bani m. død, bane. — *banahǫgg* n. dræbende hug. — *banasár* n. dødeligt saar.
bann n. forbud.
banna (*-a*, *-aða*) forbyde; *e-m e-t*.
bára f. bølge.
barð n. rand, kant. 2. det opstaaende kjøltræ i skibets stavn.
bardagi m. kamp, slag.
barn n. barn.
barnlauss adj. barnløs.
barnæska f. barndom.
barr m. bar, løv (bladknop).
bátr m. baad.
baugr m. ring.
baugvariðr adj. ringprydet (*verja*).
baztr gammel form = *beztr* sup. af *góðr*.
beðr (gen. *-s* el. *-jar*, pl. *-ir*) bolster; leie.
beiða (*-i; -dda*) bede en om noget, begjære noget af en, *e-n e-s; beiðast* udbede sig, begjære.
bein n. ben.
beinn adj. ben, ret, lige.
beinskeyti f. dygtighed i at ramme sikkert.
beita (*-i; -tta*) seile bidevind, krydse (eg. lade bide).
beita f. agn, madding.
bekkr m. (*-s* el. *-jar; -ir*) bænk.
belgr m. (*-s*; *-ir*) skind (som er afflaaet uden at opskjæres i bugen), bælg.
bella (*-i; -da*) give sig af med, udføre, *e-u*.
ben f. (*-jar; -jar*) saar.
bera (*bar*, *bárum*, *borinn*) bære; *berr saman fund* (akk.) *þeira* de træffer hinanden. 2. taale, udholde, finde sig i. 3. fremføre, fremkomme med: *bera fram erendi*. 4. føde; *borinn* født. 5. *bera e-n e-u* overvælde en med noget: *bera e-n drykk* beruse en. — *bera af e-m* overgaa, udmærke sig fremfor; ogsaa *bera frá e-u*; *bera at* indtræffe, hænde; *bera saman ráð* raadslaa; *bera til* bidrage, medvirke til noget; indtræffe, hænde; *e-m berr skylda til e-s* noget er ens skyldighed; *bera upp* fremføre; *bera við e-t* lægge hindringer i veien for noget.
berg n. bjerg, = *bjarg*. — *bergsnǫs* f. fjeldspids el. - kant.
bergja (*-i*. *-ða*) smage paa, nyde; *á e-u*.
berja (*ber*, *barða*) slaa; *b. e-n grjóti* stene; *berjast* slaaes (*við e-n*).
berr adj. bar, blottet, nøgen.
berserkr m. (*-s*; *-ir*) bersærk; se side 24[5]. — *berserksgangr* m. bersærksraseri.
betr adv. bedre; *hafa b.* have den bedste sag, ret.
bíða (*beið*, *biðum*, *beðinn*) bie, vente paa, *e-s;* vederfares, udstaa, faa, *e-t; bíða ró* faa ro, fred.
biðja (*bað*, *báðum*, *beðinn*) bede en om noget (*e-n e-s*); *biðja konu* begjære en kvinde tilægte; abs. tigge.
bifast (*-ast; -aðast* el. *-ðast*) bæve, ryste, skjælve.
bik n. beg.
bil n. tid, stund; *í því bili* i samme øieblik.
bila (*-a*; *-aða*) svigte, give efter; undlade.
binda (*batt*, *bundum*, *bundinn*) binde, forbinde.
biskup el. *byskup* m. biskop.
bíta (*beit*, *bitinn*) bide. 2. ramme paa en smertelig maade.

bitr (intetkj. *bitrt*) bidende, skarp, hvas.
bjarg n. bjerg. — *bjargrifa* f. fjeldrevne.
bjarga (*barg, borginn*) hjælpe, bjærge, redde, *e-m*; *bj. brókum* lade buxerne ned, gjøre det nødtørftige.
bjartr adj. skinnende, klar, lys.
bjǫða (*bauð, boðinn*) byde, tilbyde. 2. indbyde; *bj. e-m heim.* 3. byde, befale.
bjórr m. øl.
bjúgr adj. bøiet, krum. — *bjúgviðr* m. krummet træ; *b. hausa* poet. horn.
bjǫrn (pl. *birnir*, akk. *bjǫrnu*) m. bjørn.
blámaðr m. neger, morian.
blanda (*blett, blandinn* el. *-a; -aða*) blande.
blár (intetkj. *blátt*) adj. blaa.
blása (*blés, blásinn*) blæse. 2. udblæse, udpuste; *b. eitri.* 3. blæse paa instrument; *blása liðinu til ofangǫngu* ved lursignal give hæren ordre til nedstigning. 4. opblæse; *blásinn* opblæst.
bleikja (*-i; -kta*) blege.
bleikr adj. bleg.
bleyta (*-i, -ta*) udbløde.
blíðr adj. blid, venlig.
blindr adj. blind.
blóð n. blod. — *blóðbogi* m. blodstraale. — *blóðrefill* m. sværdspids. — *blóðvalr* m. poet. blodfalk, o: ravn.
blóðugr adj. blodig.
blót n. ofring.
blóta (*blét, blótinn* el. *-a; -aða*) ofre, dyrke ved ofring; *bl. e-n* ofre til en, dyrke en ved ofring.
blunda (*-a; -aða*) blunde, lukke øinene.
blæja f. dække, overklæde.
blǫskra (*-a, -aða*) blinke med øinene, blunke.
boð n. bud, tilbud, befaling. 2. gjæstebud.
boði m. som byder en noget: *b. fleinþings* poet. som byder en kamp, kriger.
bogi m. bue.
bogsterkr adj. stærk til at spænde en bue.
ból n. tilholdssted, leie.
bólstr m. (gen. *-rs*) pude.
bóndi m. (gen. *-a;* nom. fl. *bændr*) bonde. 2. husbonde. — *bóndason* m. en bondes søn.
bónorð n. frieri.
borð n. bord, fjæl. 2. skibsbord: *kasta fyrir borð* kaste overbord; poet. om skib. 3. spisebord; *setja e-m borð* dække op for en; *sitja yfir borðum* sidde tilbords; *taka borð upp* tage bordene bort efter maaltidet. — *borðbúnaðr* m. bordtøi, dækketøi. — *borðdúkr* m. borddug. — *borðker* n. kar, hvormed der skjænkes ved bordet. — *borðþili* n. skibsside (eg. bordsammenføining).
borg f. borg, by. — *borg(ar)hlið* n. borgport. — *borgarveggr* m. bymur, borgmur.
bót f. (fl. *bætr*) bod, forbedring; *vinna bót e-s* raade bod paa noget.
bráð f. bytte, rov.
bráðr hastig, ilsom; *brátt* snart; *bráðum* (eg. dat. pl.) hastig, pludselig.
bragr m. skaldskab. — *bragarlaun* n. digterløn. — *bragarfull* n. mindeog løftesbæger, 'bragebæger'.
bragð n. øieblik; *af* el. *at bragði* strax, snart. 2. gjerning, foretagende. 3. puds, list, kneb.
brandr m. stok i alm. 2. dørstok.

3. brand, brændende træstykke. 4. sværdklinge; poet. sværd.

brattr adj. steil, brat.

brauð n. brød.

braut f. vei *á* (*í*) *braut* el. *braut* (*brott*, *burt*) bort; *á* (*í*) *brautu* el. *brautu* (*brottu*, *burtu*) borte; bort.

brautfǫr f. bortreise. — *brautfararminni* n. afskedsbæger.

brauthlaup n. bortløben.

bregða (*brá*, *brugðum*, *brugðinn*) bevæge hurtigt, med dativ; *br. sverði* drage sværdet. 2. forandre, forvandle; *br. lit*(*um*) skifte farve. —*bregða á gamanmál* give sig til at spøge. — *e-m bregðr við e-t* noget gjør indtryk paa en; en bliver bevæget derved; ogsaa personl. *bregðast við e-t.* — *bregða við* gjøre en pludselig bevægelse (sml. *viðbragð*); *bregðast við* sætte sig i bevægelse. — *bregðast* slaa feil.

breiða (*-i; -dda*) brede, udbrede.

breiðr adj. bred.

brekka f. brat bakke.

brenna (*brann*, *brunninn*) brænde (intr.).

brenna (*-i; -da*) brænde (trans.).

brenna f. brand.

bresta (*brast*, *brostinn*) briste, springe i stykker. 2. brage.

breyta (*-i; -tta*) forandre, *e- u.* 2. indrette paa en eller anden maade.

brezkr britisk.

brigð f. forandring; omskiftelighed, ustadighed.

brjóst n. bryst.

brjóta (*braut*, *brotinn*) bryde, nedbryde, sønderbryde; *br. lǫg* begaa lovbrud.

bróðir (*-ur; brœðr*) m. broder. — *bróðurgjǫld* n. pl. broderbod.

brók (især i fl. *brœkr*) f. buxe.

brotna (*-a; -aða*) brydes, gaa itu.

brott se *braut.*

brú f. (*-ar; -ar*) bro.

brúðfé n. gave, som bruden gav brudgommens slægtninge.

brúð(*h*)*laup* n. og *brúðkaup* n. bryllup.

brúðhlaupsstefna f. sammenkomst til afholdelse af bryllup.

brúðmaðr m. brudesvend.

brúðr f. (*-ar*; dat. og akk. *-i*; nom. fl. *-ir*) brud; poet. kvinde.

brullaup n. se *brúðhlaup.*

brún f. (fl. *brýnn*) kant, rand. 2. øienbryn. — *brúnamikill* som har store, buskede øienbryn.

bryggja f. brygge, skibsbro.

brynja f. brynje.

brytja (*-a, -aða*) sønderlemme, hugge ned.

brœða (*-i*; *-dda*) give bytte (*bráð*).

brœðralag n. fostbroderskab.

bú n. husholdning, hus, bo. 2. buskap.

búa (*bjó*, *búinn*) bo, bebo; *mér býr í skapi* jeg har i sinde. 2. berede med omhu, sætte i stand, ruste; *búa* (*til*) *veizlu*; *búa mat*; *búa rekkju*; *búast* berede sig, gjøre sig rede; *búast til ferðar* el. *búast ferðar sinnar* gjøre sig færdig til reisen; *búa um e-t* foretage det fornødne med en ting, sørge for, ordne. — *búinn* rustet, færdig, redebon; smykket, prydet; *vera búinn* være færdig til, nær ved.

búandi m. (fl. *búendr*) = *bóndi.*

buðlungr m. poet. fyrste.

búfé n. kvæg.

bugr m. bøining, krumning; indsiden af en ring.

buklari m. lidet rundt skjold med forhøining (*bukl*) i midten.

búkr m. krop.

búnaðr (gen. *-ar*) m. udrustning, tilbehør. 2. klædedragt. 3. husholdning.

búningr m. = *búnaðr* 1. og 2.
burr m. (*-ar; -ir*) poet. søn.
burt se *braut.*
búsýslumaðr m. driftig landmand.
bygð f. bebyggelse, fast ophold. 2. bygd, beboet egn.
byggja, sj. *byggva* (*-i; ða*) bebo, bebygge; bo; 2. bortleie, bortforpagte (især om jord).
bylgja f. bølge.
byrðingr m. handelsfartøi. — *byrðingssegl* n. seil, som tilhører et saadant.
byrðr f. (gen. *-ar*; dat. og akk. *-i*; nom. fl. *-ar*) byrde.
byrgja (*-i*; *-ða*) lukke, indelukke.
byrja (*-a; -aða*) begynde.
byrja (*-ar; -aði*) upers. det bliver bør.
byrleiði n. bør, gunstig vind.
byrr m. (*-jar; -ir*) bør, gunstig vind (ofte i fl.).
byskup m. = *biskup.*
bœn f. (*-ar; -ir*) bøn, tiggeri, betlen.
bœr m. (*-jar; -ir*) gaard, by. —
bœta (*-i; -tta*) forbedre, gjøre bedre. 2. gjøre godt igjen; yde erstatning, betale bøder.
bǫl n. (dat. *bǫlvi*) skade, ulykke. — *bǫlvasmiðr* m. ulykkesstifter.
bǫrkr m. (gen. *barkar;* dat. *berki*) bark.

---

dagan f. dagning, daggry.
dagr m. (dat. *degi*) dag.
dagsbrún f. dagning, det første dagsskjær (eg. dagens bryn.)
dagsetr n. solnedgang.
dagverðr m. morgenmaaltid.
dalr m. (*-s; -ir* el. *-ar*) dal.
danskr dansk; *dǫnsk tunga* det i Skandinavien talte sprog.
dauðdagi m. død, dødsmaade.
dauði m. død. — *dauðamaðr* m. person som skal dø; *vilja hafa e-n at dauðamanni* stræbe en efter livet. — *dauðasǫk* f. sag som gjælder livet.
dauðr adj. død.
daufligr adj. stille, kjedsommelig, trist.
deila (*-i; -da*) kives.
deyja (*dó, dáinn*) dø.
digr (intetkj. *digrt*) adj. tyk, svær, stor.
dís f. gudinde. 2. poet. høibaaren kvinde. — *dísablót* n. offer til diserne.
djarfr adj. djærv, dristig; adv. *-liga.*
djúpr adj. dyb.
dólgr m. fiende.
dólgspor n. poet. saar (eg. kampspor).
dómr m. domstol. 2. dom.
dóttir f. (*-ur; dœtr*) datter.
draga (*dró, drógum, dreginn*) drage, trække; *dr. saman her* samle sammen; *draga e-n til e-s* bevæge en til noget; *dr. undir sik* tilvende, erhverve sig; *draga e-t undan e-m* berøve en noget.
drápa f. et af flere, ved stev adskilte, dele bestaaende digt.
draugr m. dødning, gjenfærd. — *draughús* poet. gravhøi.
draumr m. drøm. — *draumþing* n. poet. søvn (eg. drømmeting).
drekka (*drakk, drukkinn*) drikke; *dr. af* drikke ud.
drengr m. (*-s; -ir;* gen. fl. *-gja*) ædel, kjæk, dygtig mand. 2. ung, løs og ledig person.
drengskapr m. (gen *-ar*) mandighed, høisindethed.
drepa (*drap, drepinn*) slaa, støde; *dr. fingri í munn* stikke fingeren i munden. 2. dræbe.
dreyma (*-i; -da*) drømme; *mik dreymir* jeg drømmer.
dreyra (*-i; -ða*) bløde.

dreyri m. blod.
drífa (*dreif*, *drifinn*) drive, fare afsted.
drjúpa (*draup*, *dropinn*) dryppe.
dropi m. draabe.
drótt f. poet. hird; mennesker.
dróttinn m. (fl. *-tnar*) høvding, fyrste, herre.
dróttning f. (fl. *-ar*) dronning.
drukkinn adj. drukken, beskjænket.
drykkja f. drikkelag, gilde.
drykkr m. (*-jar; -ir*) drik.
duga (*-i; -ða; dugat*) hjælpe; *e-m*. 2. due.
dúkr m. dug.
dvelja (*dvel*, *dvalda*) opholde, forsinke; opsætte, nøle med; *dveljast* opholde sig, dvæle.
dvergr m. dværg.
dýja (*dúða*) ryste.
dylja (*dyl*, *dulda*) dølge, skjule; *d. e-n e-s* holde en i uvidenhed om noget.
dynr (pl. *-ir*) m. larm, støi; *d. sverða* poet. kamp.
dynja (*dyn*, *dunda*) dønne, brage.
dyr = *dyrr*.
dýr n. dyr. 2. hjort. — *dýrkálfr* m. hjortekalv. — *dyrshorn* n. dyrehorn.
dyrr el. *dyr* f. el. n. pl. (gen. og dat. *dura*, *durum* el. *dyra*, *dyrum*) døraabning, dør. — *dyrvǫrðr* m. dørvogter.
dýrr adj. dyr, kostbar; ypperlig, herlig.
dæll adj. medgjørlig, let.
dælligr som ser medgjørlig ud, blid, venlig.
dægr n. halvdelen af et døgn, nat el. dag.
dæma (*-i; -da*) dømme; *d. e-m e-t* tildømme en noget; *d. Ásgerði ambátt* dømme A. at være, retslig erklære A. for trælkvinde.
dǫgg f. (*-var*; *-var*) dugg.
dǫgglitr adj. dugfarvet, bedugget.
dǫglingr m. poet. konge.
døkkr adj. mørkladen, mørkfarvet.

---

eða el. *eðr* eller.
ef hvis, dersom. 2. i afh. spørgesætn. om.
efla (*-i; -da*) berede, istandbringe; *efla seið*.
efli n. kraft.
efnd f. fuldbyrdelse, opfyldelse.
efniligr adj. som der er godt emne i, haabefuld, lovende.
efri, *efstr* adj. i komp. og sup. øvre, øverst; høiere, høiest. 2. senere, sidst.
egg n. (gen. fl. *eggja*) æg.
egg f. (*-jar; -jar*) egg, kant.
eggja (*-a; -aða*) egge, tilskynde en til noget; *e-n e-s*.
ei adv. = *eigi* ikke.
eiðr m. ed.
eiðsvari m. person, som har givet nogen (*n-s*) troskabsløfte.
eiga f. eiendom, besiddelse; *kasta eigu sinni á-t* tilegne sig.
eiga (*á*, *átta*, *átt*) eie, have; have (faa) tilægte. Med flgd. inf. skulle, maatte, have at: *á ek þar arf at taka*. *eiga við* have at bestille med, kjæmpe med; *eigast við* have at bestille med hverandre, kjæmpe med hverandre; *eigast vápnaskipti við* skifte hug med hinanden.
eigi adv. ikke.
eiginn adj. egen; *eigin kona* ægtehustru.
eign f. eiendom.
eigna (*-a; -aða*) tilegne; *eignast* tilegne sig, bemægtige sig; *e-t*.
einarðr adj. ligefrem, oprigtig; standhaftig; *einart* uden ophør, uafladelig.
einharðr uforfærdet, standhaftig.

einkanna vigtig, af betydning.
einkar adv. særdeles.
einkum i særdeleshed.
einn (*ein*, *eitt*) talord: en, et. 2. ubest. pron. en, nogen. 3. (sjelden) ubest. artikel: en, et. 4. alene, ene: *ekki annat en sǫgur einar* lutter sagn. — *því at eins* kun saaledes, alene under den betingelse; *alt at einu* ligefuldt, ikke destomindre. — *einnhverr* (*einhver*, *eitthvert*) ubest. pron. en, nogen.
einraðinn fast bestemt; *hafa e-t einráðit* have fast besluttet noget.
einskipa adj. med et skib.
einvígi n. tvekamp.
eira (*-i; -ða*) skaane; *e-m*.
eitr n. edder, gift.
eitrfullr adj. giftig.
ekki eg. intetkj. af *engi*, intet. 2. adv. ikke.
ekki m. sorg, smerte.
él n. iling, uveir, storm; *odda él* poet. kamp.
eldahús n. og *eldaskáli* m. ildhus, bygning hvori der brænder ilde.
elding f. daggry. 2. lynild.
eldr m. ild.
elli f. ælde, alderdom.
ellifu elleve.
elligar adv. ellers.
ellri, *elztr* adj. ældre, ældst.
elska (*-a; -aða*) elske, lægge vind paa.
elskr at e-u el. *e-m* glad i.
elta (*-i; -ta*) forfølge, jage.
emja (*-a*; *-aða*) hyle, tude.
en (*enn*) konj. men. 2. (efter komp.) end.
enda konj. (og) desuden; og dog.
enda (*-i; -da*) ende, afslutte, fuldbyrde, opfylde; *endast* være tilstrækkelig, strække til.
endi m. (nom. ogsaa *endir*) ende.
endilangr adj. fra den ene ende til den anden.
endlangr poet. = *endilangr*.
endr adv. atter, paany. 2. fordum.
endrborinn adv. gjenfødt, født paany.
engi (*engi*, *ekki*) ubest. pron. ingen.
enn (*en*) adv. endnu a) om tiden. b) forstærkende ved komp.: *enn betri*. 2. endvidere, desuden.
enn (*en*, *et*) = *hinn*.
enni n. pande. — *ennibreiðr* bred over panden.
enskr engelsk.
eptir præp. med akk. og dat. I. med akk. a) om tiden, efter: *eptir þat* derefter; b) ved personer, efter ens død: *lifa eptir e-n; verpa haug eptir e-n*. II. med dativ a) bag efter: *ganga eptir e-m;* b) efter (for at hente): *senda eptir e-m;* c) langs med; hen gjennem: *eptir ánni*, *sundinu;* d) overensstemmende med: *mæla eptir e-m*. III. absolut: efter, tilbage: *vera eptir* være igjen, tilbage.
eptirbátr m. baad, som slæbes efter et fartøi.
er relativ part. 1. som, i alm. knyttet til et foregaaende dem. pron.: *konungr* (*sá*) *er*. 2. føiet til dem. adv. hvor vi oversætter med tids-, steds- el. aarsagskonjunktioner: *þá er* da, naar; *þar til er* indtil; *þegar er* saasnart som; *þar er* der, hvor; *þar til er* til det sted, hvor. 3. uden frgd. adv. som tids-, steds- og aarsagskonj. i betydn. da, naar; hvor; da, fordi. 4. = *at*.
ér nom. fl. af *þú*.
erendi n. erende, hverv, besked; (*fara*) *þess erendis* (reise) i det erende. 2. resultatet, udfaldet af ens erende, svar, besked.
erfi n. arveøl, gilde til en afdøds minde.

erfiði n. arbeide; møie, besvær.
erfingi m. (gen. *-gja*) arving.
erindi = *erendi.*
ertingamaðr m. person som man tør tillade sig at opirre.
es ældre form for *er*; *þann's* = *þann er; þar's* = *þar er*; *þaz* = *þat er.*
eski n. æske, skrin.
eta, (*át*, *etinn*) æde, spise.
etja (*et*, *atta*) ophidse til kamp; *e-m.* 2. sætte igang; *etja vandræðum við e-n* yppe tvist med en.
ey adv. altid.
ey f. (*-jar; -jar*) ø. — *eyjasund* n. sund mellem øer.
eyða (*-i*; *-dda*) gjøre tom el. øde; ødelægge, *e-t.* 2. udrydde, spilde, forøde, *e-u.*
eyðimǫrk f. ødemark; ubebygget egn (skov).
eykr m. (*-jar; -ir*) hest. — *eykhestr* m. =*eykr.*
eyra n. øre.
eyrir m. (gen. *eyris*, nom. fl. *aurar*) øre = ⅛ *mǫrk* = 3 *ǫrtugar.* 2. gods; især i fl.; *lausir aurar* løsøre.
eyrr (*-ar;* dat. og akk. *-i;* nom. fl. *-ar*) f. ør, flad landstrækning, som stikker ud i søen.
eystri adj. komp. (sup. *austastr*) østligere, (østligst).

---

fá (*fekk*, *fengum*, *fenginn*) faa, erholde; faa tilægte (med gen.): *hann fekk hennar*; med fort. part. af et andet verbum: *fengu þeir eigi haldit (hestinum)*; *fást* faaes, erholdes, opnaaes. 2. faa fat i, bringe tilveie (med akk. el. gen.); *er fengit at veizlu* der samles forraad til et gjæstebud, der lages til gjæstebud; *fá sér mat* el. *matar.* 3. skaffe, give en noget; *fá sér liðs* skaffe sig folk; *hánum var fengin harpa*; *fá e-m i hǫnd* overdrage. —*fá e-n til e-s* sætte en til noget.
faðir (gen. *fǫður*; nom. fl. *feðr*) fader.
faðmr m. favn.
fagna (*-a; -aða*) modtage paa en vis maade, traktere, beværte (*vel*, *illa*), *e-m.*
fagr (intetkj. *fagrt*) adj. fager, smuk, skjøn.
fall n. fald.
falla (*fell*, *fellum*, *fallinn*) falde; *veðrit fell* stormen tog af; *fallast e-m* svigte, slaa feil.
fallinn adj. bekvem, skikket, passende; *betr fallinn* mere passende.
fálma (*-a; -aða*) famle.
falr m. (*-s; -ir*) fal; det hule rør, hvormed jernet paa et spyd el. lign. er fæstet til skaftet.
fang n: pl. *fǫng* forraad, midler.
fár n. skade, svig.
fár adj. liden af mængde, faa. 2. utilfreds, uvenlig, kold; *var fátt með þeim* der var et kjøligt, spændt forhold mellem dem.
fara (*fór*, *farinn*) fare, reise; *borð fóru upp* spisebordene blev borttagne; *hversu farit hafði* hvorledes det var gaaet, løbet af; *þér ferr vel* du er en brav mand; *hánum ferst vel* han har en lykkelig reise; *fara með e-t* behandle, bære sig ad med noget. 2. fordærve, tilintetgjøre, *e-u.*
fararefni n. reisegods.
fararleyfi n. reisetilladelse.
farbann n. forbud mod at reise.
farinn adj. af en eller anden beskaffenhed; *því er svá farit* det forholder sig saaledes med det; det er af den beskaffenhed.
farmr m. ladning.

fastorðr adj. ordholden, paalidelig.
fastr adj. fast; stærk, heftig, voldsom.
fat n. klædningsstykke, plag.
fátækr adj. fattig.
fé n. (gen. *fjár*) fæ, kvæg. 2. eiendom, gods. — *féfǫng* npl. bytte. — *féhirðir* m. skatmester. — *féhirzla* f. pengegjemme, skatkammer. — *fésekt* f. pengebod.
feðgar m. pl. fader og søn el. sønner.
feginn adj. glad; *e-u* over noget.
feginsamliga adv. med glæde.
fégjarn adj. pengebegjærlig.
fegrð f. skjønhed.
feigð f. at døden er nær forestaaende.
feigr adj. døden nær.
feita (*-i; -tta*) fede, gjøde.
feitr adj. fed.
fela (*fal, fólginn*) skjule, gjemme.
félagi m. kammerat, staldbroder.
feldr m. (*-ar; -ir*) kappe, foret med pelsværk; se s. 35[3].
feldr adj. tjenlig, vel skikket (= *fallinn*)
fella (*-i; -da*) fælde, bringe til at falde; dræbe.
fénaðr m. (gen. *-ar*) kvæg.
ferð f. reise, færd.
ferma (*-i; -da*) lade (skib); *af e-u*.
festa (*-i; -ta*) fæste, gjøre fast; *festi* (upers.) *eigi járn* (akk.) *á* jern bed ikke paa. 2. fæste, trolove.
festa f. pant, borgen, sikkerhed.
festr f. (*-ar*; dat. og akk. *-i;* nom. fl. *-ar*) reb, taug. 2. pl. *festar* trolovelse; *festar fara fram* trolovelsen gaar for sig, fuldbyrdes.
fimm, *fimti* fem, femte.
fimtán, *fimtándi* femten, femtende.
fingr m. (gen. *-rar*; nom. fl. *fingr*) finger. — *fingrgull* n. fingerring af guld
finna (*fann, funnum* el. *fundum, funninn* el. *fundinn*) finde, træffe, møde. 2. blive var, mærke. — *þat fannst á* man mærkede; *láta sér fátt um e-t finnast* sige lidet om en ting.
fírar, *firar* m. pl. poet. mænd.
firr, *first* adv. (komp. og sup. af *fjarri*) fjærnere; fjærnest.
firri, *firstr* adj. fjærnere; fjærnest.
fiski f. (gen. *-jar*) fiske, fiskeri. — *fiskimaðr* m. fisker.
fiskr m. fisk.
fjaðrhamr m. fjæderham.
fjaðrlauss adj. fjæderløs.
fjall n. fjæld.
fjándi m. (fl. *fjándr*) fiende.
fjárforráð n. bestyrelse af pengesager.
fjárheimta f. pengefordring, krav
fjarri adv. fjernt (se *firr*).
fjórir (*fjórar*, *fjǫgur*) fire; *fjórði* fjerde.
fjórtán fjorten; *fjórtándi* fjortende.
fjúka (*fauk*, *fokinn*) fyge, fare afsted med hast.
fjǫðr f. (*fjaðrar; fjaðrar*) fjæder. 2. spydblad.
fjǫl - sammensætningspart. meget.
fjǫld f. og *fjǫldi* m. mængde.
fjǫlkunnigr adj. troldkyndig.
fjǫlkyngi f. troldom.
fjǫlmenna (*-i; -ta*) samle mange folk.
fjǫlmenni n. mængde mennesker.
fjǫlmennr adj. ledsaget el. bestaaende af mange mennesker; mandstærk.
Fjǫlnir m. = Oden.
fjǫr n. (dat. *fjǫrvi*) liv. — *fjǫrbrot* n. pl. dødskamp. — *fjǫrlausn* f. frikjøbelse af livet; løsepenge. — *fjǫrspell* n. tab af livet, død. — *fjǫrsegi* m. poet. hjerte (eg. livstrævl).
fjǫrðr m. (gen. *fjarðar;* nom. fl.

firðir; akk. *fjǫrðu*) fjord.
fjǫtra (*-a; -aða*) sætte i fodjærn.
fjǫturr m. (nom. fl. *fjǫtrar*) fodjærn.
flá (*fló*, *flógum*, *fleginn*) flaa.
flagbrjóska n. brystbrusk.
flár adj. falsk, svigefuld.
flatr adj. flad; *flatr fiskr* helleflyndre.
fleinn m. kastevaaben. — *fleinþing* n. poet. kamp.
fleiri, *flestr* adj. (komp. til *margr*) flere, flest.
flet n. lav bænk.
fletta (*-i; -tta*) vrænge, drage klæderne af kroppen; *fl. e-n af klæðum.*
fleymingr m. spot.
flimtun f. spot.
fljóð n. poet. kvinde.
fljóta (*flaut*, *flutum*, *flotinn*) flyde; drive.
fljótr adj. hurtig, rask.
fljúga (*flaug* el. *fló*, *flugum*, *floginn*) flyve.
flóð n. strøm. 2. oversvømmelse. 3. flod (mods. ebbe).
flokkr m. flok.
flota (*-a; -aða*) sætte paa vandet; gjøre flot, *e-u.*
flótti m. flugt; *reka flóttan* forfølge de flygtende.
flug n. flugt, fart.
flugstígr m. poet. flyvesti = veien gjennem luften.
flýja (*flý*, *flýða*) fly, flygte *flýja*; *land* el. *af landi.*
flytja (*flyt*; *flutta*) flytte, føre, bringe; *flytja framm kvæði* fremsige et digt; *flytja mál* fremføre, tale en sag; *flytja e-t e-m til eyrna* bringe noget for ens øren, til ens kundskab.
flæðr f. (gen. *-ar;* dat. og akk. *-i;* nom. fl. *-ar;*) flod (mods. ebbe). — *flæðarmál* n. den strandstrækning, som overskylles i flodtiden.
fnása (*-a; -aða*) fnyse.
fnæsa (*-i; -ta*) fnyse; udblæse, *e-u.*
fólk n. folk, flok, skare. 2. hær, krigerflok. — *fólkorrosta* f. kamp mellem hære.
fólska f. taabelighed. — *fólskuverk* n. taabelig gjerning.
forða (*-a; -aða*) frelse, *e-m*; *forðast e-t* undgaa, fly noget.
forðum adv. fordum.
forkr m. baadshage; stok.
forlǫg npl. skjæbne, bestemmelse.
formáli m. udtryk, hvormed man tilkjendegiver hensigten el. bestemmelsen med en handling; *veita formála* fremsige en formular.
formælandi m. (fl. *-endr*) talsmand, forsvarer.
forn adj. gammel, fra gamle dage.
forneskja f. gamle dage, især hedenskabets tid.
forráð n bestyrelse, raadighed over; *þat er á þínu forráði* det staar dig frit for.
fors m. fos, vandfald.
forskǫp n. pl. ulykke.
forstjóri m. forstander, bestyrer.
forstofa f. forstue.
forvitni f. nysgjærrighed.
fóstbróðir m. fosterbroder. 2. fostbroder (som har svoret sig i fostbroderlag med en anden).
fóstr n. opfostring.
fóstra f. fostermoder; fosterdatter.
fóstra (*-a; -aða*) opfostre.
fóstri m. fosterfader; fostersøn.
fótr m. (*-ar; fætr*) fod; *drepa mann á fæti ǫðrum* den ene ovenpaa den anden, for fode. — *fótlaug* f. fodbad.
frá præp. med dativ: fra; om (ved verber, som betyder at høre, sige o. s. v.): *segja frá e-u.* 2. absolut.
fráfall n. død.
fram adv. frem.

framan adv. fremme, fortil.
framganga f. fremrykning, tapperhed.
framgengr adj. som har fremgang; *verða framgengt* faa fremgang, komme til udførelse.
framgjarn adj. begjærlig, dristig, tragtende efter store ting.
frami m. berømmelse, ære.
frammi adv. fremme.
framr (komp. *fremri* el. *framari*; sup. *fremstr* el. *framastr*) adj. ypperlig, fortrinlig.
framstafn m. fremstavn.
fránn adj. blank, glinsende (t. ex. af fedt).
frásǫgn f. beretning, fortælling.
frásagnarverðr adj. nævneværdig, mindeværdig.
frauð n. skum, fedt.
fregna (*frá*, *frágum*, *freginn*) erfare, *e-t;* spørge en om noget, *e n e-s.*
freista (*-a; -aða*) friste, forsøge, *e-s.*
fremja (*frem*, *framda*) fremme, udøve.
frest n. frist, udsættelse.
frétt f. efterretning, rygte. 2. udforsken, udspørgen.
fríðleikr m. skjønhed.
fríðr adj. skjøn; dygtig.
friðr m. (gen. *-ar*) fred. 2. poet. kjærlighed.
frilla (= *friðla*) f. elskerinde, frille. — *frillutak* n. handlingen at tage en kvinde til frille; *taka konu frillutaki* tage en kvinde til frille.
frjádagr m. fredag.
frjáls adj. fri.
frjálsborinn adj. fribaaren.
frjósa (*fraus*, *frerinn*) fryse.
fróðr adj. vis, forstandig, kundskabsrig.
frost n. frost.
frýja (*-ða*) bebreide en mangel paa noget, *e-m e-s.*
frægr adj. meget omtalt, berømt.
frægð f. berømmelse. — *frægðarverk* n. berømmelig daad, heltegjerning.
frækorn n. frøkorn, sædkorn.
frændi m. (*-a; frændr*) frænde, slægtning.
frændkona f. frænke, kvindelig slægtning.
frændsemi f. slægtskab.
fræði f. el. n. kundskab, (historisk) lærdom. — *fræðimaðr* m. lærd, kundskabsrig mand.
frækn adj. modig, tapper.
fugl m. fugl.
full n. fyldt bæger.
fullgóðr adj. god nok.
fullkaupa indekl. adj. som har kjøbt saa meget, som han vil.
fullkominn part. fuldt udviklet, fuldkommen.
fullr adj. fuld; fuldstændig; *at fullu* tilfulde.
fullsteiktr adj. fuldstegt, fuldkommen stegt.
fullting n. hjælp, understøttelse.
fundr m. (*-ar; -ir*) møde, sammenkomst; *fara á fund e-s* begive sig til.
funi m. poet. ild.
furða f. vidunder, overordentlig ting; *furða er at* det er forskrækkeligt, overordentligt; *þat er furða, er* det er besynderligt, at; *furðu* (gen). sættes forstærkende foran adj.
furðuliga adj. forfærdelig.
fúss adj. begjærlig, ivrig efter (*e-s*).
fylgja (*-i; -gða*) følge, ledsage. 2. hjælpe, understøtte, *e-m.*
fylgjusamr adj. som gjerne følger en (*e-m*).
fylki n. fylke (landsinddeling); skare, især af krigere (alm. 100 el. 120 mand).
fylking f. slagorden.
fylkir m. poet. høvding, fyrste.

fylkja (*-i; -ta*) opstille til slag; *f. liði.*
fylla (*-i; -ða*) fylde.
fyrir præp. med akk. og dativ, for. I. med akk. a) om stedet, for (om bevægelse til stedet): *hann gekk fyrir konung;* forbi, hen over, udfor: *sigla fyrir landit*; forbindes med stedsadverbier paa *-an*: *fyrir norðan* nordenfor, *fyrir innan* indenfor o. s. v. b) om tiden, før: *fyrir dag.* c) istedetfor, til gjengjæld for: *hón skell um hlaut fyr skillinga; bæta fyrir e-t*; til, som: *hafa e-t fyrir vápn* til, som vaaben. d) for(medelst): *fyrir þá sǫk* (ogs. dat. se II, d). II. med dativ a) om stedet, foran (ophold paa et sted): *úti fyrir durum.* b) om tiden, for—siden: *fyrir skǫmmu* for kort tid siden. c) i spidsen for, fremfor: *hann var fyrir þeim* formand for dem, den første af dem. d) for (paa grund af, se I. d): *fyrir því* derfor. e) *mikill fyrir sér* stor og stærk, dygtig. III. absolut: *njósn fór fyrir* underretning gik forud; *liggja fyrir* ligge i veien, hindre.
fyrirtaka afslaa.
fyrirætlan f. bestemmelse, beslutning.
fyrr adv. før.
fyrri adj. komp. den første af to.
fyrst adv. først.
fyrstr adj. sup. først.
fýsa (*-i; -ta*) opmuntre, tilskynde, *e-n e-s; mik fýsir* jeg har lyst til; *fýsast* (*e-s*) have lyst til (noget).
fægja (*-i, -ða*) pudse, rense.
fækka (*-a; -aða*) gjøre faatalligere.
fæða (*-i; -dda*) føde, bringe til verden; nære, underholde.
færa (*-i; -ða*) føre, bringe, bevæge fra stedet; *hann færðist í ásmegin* paatog sig gudekraften; *færa e-t til* anføre som grund; *færast við* anstrænge sig.
færr adj. dygtig til af fare. 2. dygtig, istand til noget.
fæzla f. føde, underholdning.
fǫðurarfr m. fædrenearv. — *fǫðurhefnd* f. faderhævn. — *fǫðursystir* f. fadersøster, faster.
fǫlleitr adj. bleg at farve.
fǫlr adj. bleg.
fǫr f. reise. 2. skjæbne, medfart.
fǫrunautr m. reisekammerat.
fǫruneyti n. følgeskab, følge.

---

gá (*-ða*) give agt paa, ænse *e-s.*
gagn n. gavn, nytte.
gagnvegr m. gjenvei.
gagnvert præp. med dat. ligeoverfor.
gála (*gól, galinn*) gale; synge; snakke.
galdr m. (gen. *-rs*) galder, tryllesang.
gálgi m. galge.
gamall adj. gammel.
gaman n. moro, skjemt, spøg; *henda g. at e-u* have moro af.
ganga (*gekk, gengum, genginn*) gaa; *ganga á e-n* tilføie overlast, anfalde; *ganga af e-u* forlade, skille sig ved; *ganga at e-u* gaa løs paa, trænge ind paa; *ganga yfir* (*of*) *e-n* overvinde; *ganga við e-u* vedgaa, tilstaa, vedkjende sig.
gangr m. gang.
garðr m. gjærde; gaardsrum; gaard.
garpr m. uforfærdet, stridbar mand. — *garpskapr* m. uforfærdethed.
gás f. (fl. *gæss*) gaas.
gata f. vei, gade.
gátt f. falsen i dørkarmen, døraabning.
gaulan f. hylen, tuden.
gaumr m. el. *gaum* f. i forb. *gefa gaum at e-u* give agt paa, lægge mærke til.

geð n. sind.
gefa (*gaf*, *gefinn*) give; *gefa e-t upp* eftergive, opgive; bortgive, opbruge.
gegna (*-i; -da*) møde, *e-u*. 2. være tjenlig, passende.
gegnt adv. ligeoverfor, *e-u*.
gegnum el. *í gegnum* præp. med akk. igjennem.
geirlaukr m. rank løg, hvidløg (eg. spydløg).
geirr m. spyd. — *geirnagli* m. nagle hvorved spydbladet er fæstet til skaftet.
geiskafullr adj. forfærdet (*geiski* m. rædsel).
geisli m. straale.
geit f. (fl. *geitr*) gjed.
gera (*-i; -ða*) gjøre; *gera vel til e-s* gjøre vel mod en. 2. som voldgiftsmand afsige kjendelse; bestemme. 3. sende afsted; *gera dóttur heiman* udstyre en datter (ved hendes giftermaal). 4. poet. med inf. omskrivende: *gerðit hón hjúfra* hun hulkede ikke. 5. *gerast:* a) blive, ske; b) blive til noget; c) med inf. berede sig til: *gørðisk at deyja*.
gerla el. *gørla* adv. tydeligt, aabenbart, nøie.
gerr, *gerst* (*gørr*, *gørst*) komp. og sup. til *gerla* (*gørla*); *sem gerst* paa det nøiagtigste.
gerr el. *gǫrr*, *gørr* adj. (fl. *gervir*) bruges som fort. part. til *gera*, gjort; *þeir sǫgðu honum svá gert* sagernes stilling, hvordan det forholdt sig; *vel at sér gerr* dygtig (sml. *búinn*).
gersemi f. (gen. *-ar;* dat. og akk. *-i*; nom. fl. *-ar*) kostbarhed, klenodie.
gestr m. (*-s*; *-ir*) gjæst.
geta (*gat*, *getinn*) faa, erholde, *e-t*; skaffe, *e-m e-t*. 2. avle. 3. gjætte, formode, *e-s*. 4. omtale, *e-s*. 5. med fort. part. i betydn. kunne, formaa, faa: *geta enda heitstrenging* faa udført.
geta f. formodning, gisning.
geystr adj. voldsomt fremstyrtende; heftig, ivrig.
-gi (*-ki*) nægtende part., der føies til nomener, pron. og adv.
gildi n. gilde, gjæstebud.
ginna (*-i; -ta*) lokke, forlokke, narre.
gipta (*-i; -ta*) gifte, bortgifte (kvinde).
gista (*-i; -ta*) være til gjæst; gjæste.
gisting f. (fl. *-ar*) besøg.
gjald n. betaling, erstatning, bod.
gjalda (*galt*, *guldum*, *goldinn*) gjengjælde (*e-m e-t*), erstatte (*e-t*). 2. udrede, betale. 3. undgjælde for, *e-s*.
gjalla (*gall*, *gullum*, *gollinn*) gjalde, klinge, skrige.
gjarna adv. gjerne.
gjǫf f. (fl. *-ar* og *-ir*) gave.
glaðr adj. glad.
glaumr m. støiende munterhed.
gleði f. glæde. — *gleðimaðr* m. lystig, munter mand.
gleðja (*gleð*, *gladda*) glæde; *gleðjast* glæde sig, blive munter.
glíkr adj. = *líkr*.
glíma f. bryden, brydekamp.
glóa (*-a; -aða*) gløde, skinne.
glotta (*-i; -ta*) grine, le haanligt ad (*at e-u*); ogs. *gl. við tǫnn*.
gluggr m. glugge.
glæpska f. misgjerning, forbrydelse
gneyptr bister, barsk.
gnótt f. mængde, rigeligt forraad.
gnyðja (*gnudda*) knurre; grynte.
gnýr m. larm, gny.
goð n. hedensk gud; 2. sjelden om de kristnes gud = *guð*.
goðagremi f. gudernes vrede.

góðr (intetkj. *gott*) adj. god; *var gott til sterkra manna* godt for, fuldt op af.
góðvili m. velvilje.
gólf n. gulv. — *gólfþili* n. bræddegulv.
gómr m. tandkjød, gumme.
gráðugr adj. graadig.
grafa (*gróf, grafinn*) grave. 2. begrave.
gramr m. poet. krigshøvding, fyrste.
gramr adj. vred, forbitret.
granahár n. haar af mundskjægget (*grǫn*).
grand n. skade.
granda (*-a; -aða*) skade, *e-m.*
granstœði n. den af mundskjægget bedækkede ansigtsdel (*grǫn*).
gras n. græs, urt.
gráta (*grét, grátinn*) græde; begræde, *e-n.*
grátr m. graad.
grautr m. grød. — *grautsótt* f. grødsot.
greiða (*-i; -dda*) bringe i orden, stelle, lave istand, fremme; *greiddist ferð hans vel* han havde en heldig reise. 2. udrede, betale.
greiðfœrr adj. som har let for at komme frem.
greiði m. redegjørelse.
grenja (*-a; -aða*) hyle, tude.
grey n. hund.
grið n. pl. fred, tilsikret sikkerhed, leide.
griðarof n. krænkelse af, brud paa *grið.*
griðastaðr m. fredlyst sted, fristed.
grimmleikr m. grumhed, forbitrelse.
grimmr adj. grum, forbitret.
grimmligr adj. af et bistert udseende.
grind f. (fl. *grindr*) grind; kvægfold.
grípa (*greip, gripinn*) gribe.
gripr m. (*-ar; -ir*) kostbarhed, klenodie.
gríss m. (*-s; -ir*) gris, ungt svin.
grjót n. sten; *berja grjóti* stene.
gróa (*grera, gróinn*) gro, voxe.
grundvǫllr m. grundvold.
grunn n. og *grunnr* m. grund, bund.
grunnfall n. grundbrot, brænding.
grunnr adj. grund.
grunr m. (*-ar; -ir*) formodning, mistanke.
grœnask (*-isk; -dask*) graane, falme, svinde.
grœða (*-i; -dda*) helbrede, læge.
grœnn adj. grøn.
grœta (*i; -tta*) bringe til at græde, forvolde sorg.
grǫf f. grav.
grǫn f. (fl. *-ar* og *-ir*) overlæben med det derpaa voxende skjæg.
guð m. de kristnes gud; men ogsaa om afguder (fl. *-ar* el. *-ir*).
guð n. sjelden = *goð.*
guðspjall n. evangelium.
gull n. guld. — *gullband* n guldbaand. — *gullbaugr* m. guldring. — *gullbitull* m. (dat. *-tli*) guldbidsel. — *gullhjálmr* m. guldhjelm. — *gullhringr* m. guldring.
gullhyrndr adj. med gyldne horn.
gullrekinn adj. guldbeslagen.
gullvariðr adj. guldsmykket (*verja*).
gulr adj. gul.
gumi (pl. *gumar* el. *gumnar*) m. mand.
gunnr f. (gen. *-ar;* dat. og akk. *-i*) strid, kamp. 2. kampgudinde.
gýgr f. (gen. *-gjar;* dat. og akk. *-i*) jotunkvinde.
gyrða (*-i; -ða*) fastbinde med en gjord; omgjorde.
gæfa f. lykke, held; *bera gæfu til* have lykke til.
gær adv. i forb. *í gær* igaar.
gæta (*-i; -tta*) agte, passe, vogte; *e-s* el. *til e-s.*
gæzla f. bevogtning, beskyttelse.

gœða (*-i; -dda*) gjøre god el. bedre; *gœða rás* forøge farten.
gǫfga (*-a; -aða*) hædre.
gǫfuglyndr adj. høisindet, gjæv.
gǫfugr adj. anselig, gjæv; *menjum gǫfgir* smykkede.
gǫltr m. (gen. *galtar;* fl. *geltir*) galt.
gǫra, *gøra* = *gera*.
gørr, *gǫrr* = *gerr*.
gǫtva (*-a; -aða*) iføre ligdragt, begrave.

---

haddblik n. hovedhaarets blegning; *sitja at haddbliki* være sysselsat med at blege sit hovedhaar.
haddr m. kvinders hovedhaar.
háðung f. haan, spot, beskjæmmelse.
haf n. hav. — *hafgola* f. havgul, sagte vind som stryger fra havet ind i fjordene. — *hafviðri* n. storm fra havet.
hafa (*hefi*, *hafða*, *hafðr*) have, være forsynet med; *hafast e-t at* foretage sig noget; *hafast orð við* samtale.
haffœrandi adj. havgaaende, som kan bruges i aaben sø.
hafr m. (gen. *hafrs*) buk.
haga (*-a*; *-aða*) ordne, indrette.
hagliga adv. kunstfærdigt, behændigen.
hagr m. (*-s*; *-ir*) stilling, vilkaar.
hagr adj. kunstfærdig, hændig.
hagstœðr adj. gunstig (om vind).
haka f. hage.
hald n. understøttelse, hjælp; *koma e-m í hald* komme tilnytte.
halda (*helt*, *heldum*, *haldinn*) holde I. med dativ: holde, fastholde beholde; *halda e-u* (*framm*) fortsætte med, ikke aflade fra; styre etsteds hen, stevne. II. med akk. understøtte; opretholde, overholde; besidde. — *haldast* holde sig, forblive; staa fast, gaa i opfyldelse. — *vel haldinn* vel faren.
Háleygr m. mand fra Haalogaland.
hálfa f. halvdel 2. slægt.
hálfr adj. halv; *hálfu fleiri* dobbelt saamange; *til hálfs* halvveis.
háll adj. glat, slibrig.
halla (*-a*; *-aða*) bringe til at hælde, *e-u; h. sǫgunni* give en partisk fremstilling.
hallardyrr fpl. hallens dør.
hallargólf n. hallens gulv.
hallr adj. hældende, bøiet, skraa.
hallœri n. uaar.
hálmr m. halm.
halr m. (*-s; -ir*) poet. mand.
háls m. hals. 2. det forstavnen nærmeste rum i et fartøi.
hálsa (*-a*; *-aða*) tage om halsen, omfavne, kysse.
hálsdigr adj. med tyk hals.
haltr adj. halt.
hamarr m. (fl. *hamrar*) hammer.
hamast (*-ast; -aðast*) gaa berserksgang; se side 24[5].
hámessa f. høimesse.
hamhleypa f. menneske i dyreskikkelse (*hamr*).
hamingja f. lykke.
hamla f. hamlebaand; baand, som omgiver aaren under roningen og forbinder den med kjeipen.
hamr m. (*-s; -ir*) ham, ydre skikkelse.
handastaðr m. sted hvor hænderne har hvilet el. grebet, mærke derefter.
handgenginn adj. haandgangen, som har traadt i tjeneste hos en fyrste.
handtekinn adj. fangen.
hanga (*hangi*, *hekk*, *hengum*, *hanginn*) hænge.

hann pron. han.
hapta f. kvindelig fange.
hár adj. (fl. hankj. *hávir*; komp. *hærri*, sup. *hæstr*) høi.
hár n. haar. — *hárrót* f. haarrod, haarrand.
harðfengr adj. kraftig, stridbar.
harðhugaðr adj. modig, stridbar. 2. forstenet af smerte (sml. *harðr hugr*).
harðla adv. meget, saare (= *harðliga*).
harðleitr adj. med haarde, grumme træk.
harðr adj. haard, stræng, voldsom. — adv. *harðliga* haardt, saare.
harmdǫgg f. poet. taarer (sorgdug).
harmr m. sorg; *harmr er þat* det er skade.
harpa f. harpe.
hárramr (for *hár-hamr*) m. haarsiden af en hud.
háseti m. rorskarl (*hár* m. kjeipe).
háskasamligr adj. farlig.
háski m. fare.
hásæti n. høisæde.
hátta (*-a; -aða*) indrette, ordne, *e-u*.
háttr m. (gen. *-ar;* fl. nom. *hættir*) beskaffenhed, skik, maade; adfærd, opførsel; *með þeim hætti* paa den maade.
haugr m. høi.
haukr m. høg; *Óðins h.* poet. ravn.
hauldr m. odelsbonde.
hauss m. hjærneskal.
haust n. høst.
hausta (*-ar; -aði*) upers. blive høst.
heðan adv. herfra.
hefja (*hóf, hafinn*) hæve, løfte. 2. begynde; *hefja erindi* komme frem med; *h. bónorð* fremføre sit frieri.
hefna (*-i; -da*) hævne; *h. e-s.* hævne en el. noget; *h. e-m* hævne (noget) paa en.
hefnd f. hævn.
hégómi m. forfængelighed, tant. — *hégómamál* n. unyttig snak, fjas.
heiðinn adj. hedensk.
heiðni f. hedenskab.
heili m. hjærne.
heill n. varsel; *góðu* (*illu*) *heilli* eg. under godt (slet) varsel d. e. i en lykkelig (ulykkelig) time.
heill adj. hel, fuldstændig, uskadt. 2. sund, frisk. 3. lykkelig; *gefendr heilir* hil dem, som giver.
heilsa (*-a; -aða*) hilse, *e-m* el. *á e-n.*
heim adv. hjem; *heim til hallar* frem (hen) til hallen.
heima adv. hjemme.
heimamaðr m. mand, som opholder sig i ens hus (især om tyende).
heiman adv. hjemmefra.
heimanferð f. udreise fra hjemmet.
heimanfylgja f. medgift, hjemmegift.
heimboð n. gjæstebud.
heimdregi m. hjemfødning.
heimfǫr f. hjemreise.
heimill el. *heimull* adj. hjemlet (med fuld hjemmel); som man har ret til at bruge el. besidde; *þat skal þér heimilt* det staar dig frit for; *var þat hánum heimult gert* det blev ham indrømmet.
heimr m. hjem, hjemland. 2. verden.
heimskr adj. taabelig, enfoldig.
heimta (*-i*; *-ta*) hente. 2. indkræve.
hein f. brynesten. — *heinberg* n. brynestensbjerg.
heipt f. fiendskab, forbitrelse.
heiptyrði n. pl. fiendtlige, bitre ord.
heit n. løfte. — *heitstrenging* f. aflæggelse af løfte, løfte.
heita (*heit* el. *heiti*, *hét*, *heitinn*) kalde. 2. hede. 3. love en noget; *e-m e-u.*
heita (*-i*; *-ta*) varme, ophede. 2. brygge; *h. ǫl.*
heitr adj. hed, varm.
Hel (gen. *-jar;* dat. *-ju*) dødens og underverdenens gudinde 2. under-

verdenen; *ljósta í hel* slaa ihjel, dræbe. — *Helgrind* f. porten til Hels bolig. — *Helvegr* m. veien til underverdenen.

héla f. rimfrost.

heldr adv. og konj. heller. 2. temmelig, noget. 3. tværtimod, men meget mere (efter en nægtende sætning).

helgr f. (gen. *-ar;* dat. og akk. *-i*) høitid, helg.

hellir m. klippehule.

helmingr m. halvdel.

helzt adv. (sup. til *heldr*) helst, mest.

hendu (*-i; -da*) gribe med haanden, faa fat i; *h. gaman at e-u* finde fornøielse i. 2. hænde, vederfares; *þat hendir mik.*

hengja (*-i -ða*) hænge (trans.).

hér adv. her.

herað n. hered.

herbergi n. herberge, hus.

herða (*-i; -ða*) hærde, gjøre haard; *h. huginn* tage mod til sig.

herði f. haardførhed.

herðimikill svær over skuldrene.

herðr f. (gen. *-ar*; dat. og akk. *-i*; *fl. -ar*) skulder; mest i fl.

herfǫr f. krigstog.

herja (*-a; -aða*) hærje, plyndre.

Herjan m. tilnavn for Oden; *Herjans dís* valkyrje.

herkonungr m. hærkonge; konge, som ikke har land, men blot krigere at herske over.

hermaðr m. hærmand, krigsmand.

hermannligr adj. krigersk, sømmelig for en kriger,

hernaðr m. (gen. *-ar*) krigstog.

hernumi adj. = *hernuminn.*

hernuminn adj. krigstagen, fangen, og som følge deraf gjort til træl.

herr m. (gen. *-s* el. *-jar*) hær; mængde mennesker.

herra m. herre.

hersaga f. krigsbudskab.

hersir m. herse.

herskip n. krigsskib.

hertekinn adj. fangen i krig (og gjort til træl), røvet.

herǫr f. (*-var; -var*) krigsspil, budstikke; *skera upp h.* udsende krigsspil.

heslistǫng f. hasselstang.

hestr m. hest. — *hestafótr* m. hestefod.

heyja (*háða, háðr*) udføre, iværksætte; *h. orrostu* kjæmpe.

heyra (*-i; -ða*) høre.

híbýli = *hýbýli.*

hildingr m. poet. kriger, fyrste.

hildr f. (*-ar;* dat. og akk. *-i*) strid, kamp. 2. navn paa en af valkyrjerne.

hilmir m. poet. fyrste.

himinn m. (fl. *-mnar*) himmel.

hindri, hinztr adj. i komp. og sup. senere, sidst.

hingat adv. hid.

hinn, hin, hitt I. pron. hin; den den anden. II. best. artikel, den.

hirð f. hird, kongens haandgangne mænd. — *hirðmaðr* m. hirdmand. — *hirðvist* f. ophold ved hirden; hirdmandsstilling.

hirða (*-i; -ða*) tage vare paa. 2. bryde sig om, sænse.

hirðir m. hyrde.

hiti m. hede.

hitta (*-i; -ta*) træffe, finde; opsøge.

hjá præp. med dativ, hos, ved; i sammenligning med.

hjálmr m. hjælm. 2. stak af hø el. korn.

hjálpa (*halp, hólpinn*) hjælpe, *e-m.*

hjarðtík (pl. *-r*) f. tispe, der er afrettet til fæhund.

hjarta n. hjerte. — *hjartablóð* n. hjerteblod. — *hjartarót* f. hjerterod

hjúfra (*-a; -aða*) hulke.
hjǫrð f. hjord.
hjǫrr m. (dat. *hjǫrvi*) poet. sværd.
hjǫrtr m. (gen. *hjartar;* fl. *hirtir*) hjort.
hlað n. pyntebaand.
hlaða (*hlóð*, *hlaðinn*) lade; *hl. skip.* 2. opdynge; *hlaða grjóti* opstable stene, stensætte.
hlaða f. lade, laave.
hlátr m. (gen. *-rs*) latter.
hlaupa (*hljóp*, *hlaupinn*) løbe, hoppe.
hlem(*m*)*r* m. luge i gulv el. loft.
hleypa (*-i; -ta*) lade løbe, jage afsted, *e-m*; sprænge afsted; *hl. á braut dómǫndum* sprænge med vold domstolen; *hleypa heimdreganum* ryste hjemfødningen af sig, se sig om i verden; *hleypa brúninni* bevæge, trække.
hlið n. led, aabning, hul.
hlið f. side.
hlíf f. beskyttelse, forsvarsvaaben.
hlífa (*-i; -ða*) beskytte, dække; skaane.
hlífð f. værn, beskyttelse.
hlít f. tilstrækkelighed; *til nǫkkurrar hlítar* saa nogenlunde.
hljóð n. stilhed, taushed; *af hljóði* hemmeligen, underhaanden.
hljóðr adj. taus, stille.
hljóta (*hlaut*, *hlotinn*) faa, erholde; med flgd. inf. komme til at, faa, maatte.
Hlórriði m. tilnavn for Tor.
hlunnr m. rullestok, hvorpaa fartøiet skydes i søen eller drages paa land.
hluta (*-a; -aða*) kaste lod; *hlutast til e-s* befatte sig med noget.
hluti m. = *hlutr.*
hlutr m. (*-ar*; *-ir*) lod; del; *hlutum* delvis; 2. skjæbne, vilkaar. 3. ting; *eiga hlut at* anvende sin indflydelse.
hlýða (*-i; -dda*) lytte til, høre paa; *e-u* el. *á e-t.* 2. adlyde, *e-m.* 3. lykkes, gaa an.
hlýðni f. lydighed.
hlýja (*hlýða* el. *hlúða*) give ly, beskjærme, *e-m.*
hlýr n. kind. 2. boven af et fartøi.
hlýrbirtr adj. med lys, skinnende bov (om fartøier).
hlæja (*hló*, *hlógum*, *hleginn*) le.
hlægi n. spot.
hlægja (*-i; -ða*) bringe til at le, fornøie.
hnefi m. næve.
hneftafl n. brætspil.
hníga (*hneig* el. *hné*, *hniginn*) bøie sig; hælde, synke; *hniginn at aldri* tilaars.
hnippa støde; *hnippast við* nappes, kives.
hníta (*hneit*, *hnitinn*) støde an, ramme, træffe.
hnykkja (*-i; -kta*) rykke, nappe, *e-u.*
hóf n. maadehold; *at hófi* med maade.
hol n. hul. 2. mavehulheden. — *holsár* n. mavesaar.
hold n. kjød. — *holdrosa* f. kjødsiden af en hud.
hollr adj. huld, venlig, velsindet.
hollvinr m. trofast ven.
hólmganga f. holmgang, tvekamp; se side 39[6].
hólmi m. = *hólmr.*
hólmr m. holm, liden ø.
hólmstefna f. møde til holmgang.
holt n. træklynge.
hón pron. hun.
horfa (*-i; -ða*) se, vende i en vis retning; *horfir úvænt* det ser ilde ud.
horn n. horn. 2. hjørne.
horskr adj. klog, forstandig.
horvetna (= *hvarvetna*) overalt, allevegne.

hraðmæltr adj. som taler hurtig, rap
hraðr adj. hurtig, rask.
hrafn m. ravn.
hrata (*-a*; *-aða*) snuble, vakle.
hraustr adj. tapper, mandig, kraftig.
hreinn adj. ren.
hreinn m. ren, rensdyr.
hrer n. = *hrør*.
hress adj. rask og rørig.
hressa (*-i; -ta*) helbrede, opfriske, opmuntre.
hreysti f. kjækhed.
hríð f. tid; *um hr.* en tidlang, en stund; ogs. for lidt siden. 2. heftigt anfald, kamp.
hrím n. rim, rimfrost.
hrímþurs m. rimturs, jotun.
hrína (*hrein*, *hrininn*) grynte; hvisle.
hrinda (*hratt*, *hrundum*, *hrundinn*) støde, kaste, *e-u*.
hringja (*-i; -gða*) ringe med klokke.
hringr m. ring; kreds.
hrís n. ris, krat.
hrísóttr bevoxet med ris, krat.
hrista (*-i*; *-ta*) ryste.
hrjóta (*hraut*, *hrotinn*) styrte, fare frem.
hrósa (*-a; -aða*) rose, *e-m; hr. veiði sinni* rose sig af.
hross n. hest; især hoppe. — *hrosshǫfuð* heste- el. hoppehoved.
hrummr skrøbelig (af ælde).
hrútr m. væder.
hryggr m. (*-jar*, *-ir*) ryg.
hrynja (*hryn, hrunda*) falde ned med larm, klinge.
hræ n. lig.
hræða (*-i; -dda*) gjøre bange, skræmme; *hræðast* blive bange, ræddes; frygte for, *e-t*.
hræddr adj. ræd.
hræra (*-i; -ða*) bevæge.
hrøkkva (*hrǫkk*, *hrukkum*, *hrokkinn*) krympe sig, kruse sig. 2. vige tilbage.
hrør n. død; lig.
hrørna (*-a; -aða*) opløses, hensmuldre, forgaa.
húð f. hud.
hugaðr adj. modig.
hugall adj. opmærksom, agtpaagivende.
hugblauðr adj. forsagt, frygtsom, feig.
hugborg f. poet. bryst (eg. sindets borg).
hugfastr adj. fast i ens sind.
hugfesta (*-i*; *-ta*) lægge sig paa minde.
hugga (*-a; -aða*) trøste, opmuntre; lindre.
hugr m. (*-ar; -ir*) sind, hu; mod; *mér kemr í hug* det falder mig ind; *leggja hug á* lægge vind paa; *hafa i hug* have i sinde; *harðr hugr* (poet.) voldsom smerte. — *hugborg* f. (poet.) bryst. — *hugraun* f. prøve, bevis paa mod.
hugsa (*-a;-aða*) give agt paa, betænke, overveie.
hundr m. hund.
hundrað n. hundrede.
hundvíss adj. meget vis (om jotner).
húnskr adj. hunnisk, som tilhører hunnerne.
hurð f. dør.
hús n. hus. — *húsaskipan* f. husenes indretning.— *húsfreyja* f. husmoder, hustru. — *húsgumi* m. husbonde. — *húskarl* m. huskarl, tjenestekarl; især om kongens tjenere el. drabanter. — *húsþing* n. forsamling, hvortil en høvding sammenkalder sine folk.
hvaðan adv. hvorfra.
hvar adv. spørg. og relativt, hvor; *hvar sem*, *hvar er* ubest. rel., hvorsomhelst som.
hvárr spørg. pron. hvilken af to; *hvárt* som spørgepart. mon, om. 2. ubest. pron. enhver af; en af to.

hvárrgi ubest. pron. (intetkj. *hvártki*) ingen af begge; *hvártki* (*hvárki*) — *ne* hverken — eller.

hvárrtveggja el. — *tveggi* ubest. pron. enhver af to, begge.

hvass adj. hvas, skarp.

hvat spørg. pron. hvad; *hvat manna* (el. *manni*) *er þat* hvad er det for en mand. 2. ubest. pron. hvadsomhelst; *hvat er* (*sem*) hvadsomhelst som. 3. poet. hvorfor.

hvatr adj. rask, hurtig; modig, tapper.

hvatvetna ubest. pron. hvadsomhelst.

hvé = *hversu*.

hvel n. hjul.

hverfa (*hvarf*, *hurfum*, *horfinn*) vende sig. 2. forsvinde; *hv. frá* forlade, gaa bort.

hvergi adv. ingensteds. 2. ingenlunde, aldeles ikke.

hverneg, *hvernig*, *hvernug* (= *hvern veg*) adv. hvorledes.

hverr spørg. pron. hvem, hvilken. 2. ubest. pron. hver, enhver; *hverr at ǫðrum* den ene efter den anden; *hina níundu hverja nátt* hver niende nat.

hverrgi ubest. pron. hvilkensomhelst, enhver.

hversu adv. hvorledes, 2. hvor, hvormeget (foran adj. og adv.).

hvert adv. hvorhen.

hvessa (*-i; -ta*) hvæsse; *hv. augun á e-n* se skarpt paa en.

hví adv. hvorfor (ogs. *fyrir hví*). 2. =*hvé*, hvorledes.

hvíla f. leie, seng.

hvinr m. hvinen.

hvítr adj. hvid, straalende.

hýbýli n. pl. hus, hjem.

hyggja (*hygg*, *hugða*, *hugat*) tænke, mene; *h. at* give agt paa, betænke.

hylja (*hyl*, *hulda*) hylle, tildække, skjule; *fara huldu hǫfði* fare hemmelig, inkognito.

hylli f. velvilje, gunst.

hyrr m. (gen. *-jar*) poet. ild.

hæð f. høide.

hætta (*-i; -tta*) sætte i vove, paa spil, *e-u; h. til e-s* vove sig til noget, udsætte sig for noget.

hætta (*-i; -tta*) ophøre med, afstaa fra, *e-u*.

hættligr adj. farlig.

hættr adj. farlig.

hæfa (*-i; -ða*) passe (sammen); anstaa, sømme sig.

hægr adj. let, bekvem, behagelig.

hægri adj. (eg. komp. af *hægr*) høire.

hǫfðafjǫl f. hovedfjæl.

hǫfðingi m. (gen. *-ja*) høvding.

hǫfðingligr passende for en høvding.

hǫfn f. havn.

hǫfuð n. hoved. — *hǫfuðsbani* m. død, undergang. — *hǫfuðsmaðr* m. hovedmand, anfører.

hǫgg n. (dat. *hǫggvi*) hug, slag (kast, stød). — *hǫggormr* m. hugorm. — *hǫggorrosta* f. hugkamp, haandgemæng. — *hǫggstokkr* m. huggeblok.

hǫggva (*hjó*, *hjoggum* el. *hjuggum*, *hǫggvinn*) hugge, nedhugge; nedslagte.

hǫldr m. mand.

hǫll f. hal.

hǫnd (*-ar*; dat. *hendi;* fl. *hendr*) f. haand (ogs. om armen tilligemed haanden); *taka e-n hǫndum* gribe, fange; *á aðra hǫnd* paa den ene side; *á báðar, tvær hendr* til begge sider; *á hǫnd* el. *á* (*í*) *hendr e-m* imod en (i fiendtlig forstand); *láta af hendi*, *af hǫndum* give slip paa; *fyrir hǫnd e-s* paa ens vegne; *til handa e-m* for, til en.

hǫndla (*-a; -aða*) gribe, behandle.
hǫnk f. hank, ring.
hǫrund n. og f. (det ydre) kjød.
hǫttr m. (*hattar*; fl. *hettir*) hat.
í præp. med dat. og akk. I. med dativ a) om stedet, i, paa (om væren el. ophold): *í vatni.* b) om tiden: *í því* i det samme. c) i andre forbindelser: *í góðu yfirlæti.* II. med akk. a) om stedet, indi, hen til: *hann var lostinn með ǫru í síðuna.* b) om tiden; *í þann tíma* paa den tid; *í sumar.* c) i andre forbindelser: *þrælborinn í allar hálfur.* III. absolut: *eitr var í* (nl. *horninu*).
iðn f. syssel, forretning.
iðna (*-a, -aða*) udrette.
iðra (*-a; -aða*) volde anger; *iðrast* angre, *e-s.*
iðri = *innri.*
igða f. nødvække, egde (fugl).
íhuga (*-a; -aða*) betænke, overtænke.
il f. (*-jar*; *-jar*) fodsaale.
ílendr adj. berettiget til at opholde sig i landet (mods. *útlagr*).
illa adv. ilde.
illr adj. ond, slem; slet, daarlig.
inn adv. ind.
inna (*-i; -ta*) fremføre, fremsige; ogs. *inna upp.*
innan adv. indenfra; indentil. 2. inden, indenfor, med gen.; *innanborðs*; *fyrir innan* indenfor, med akk.
innar, *inst* adv. (komp. og sup.) længere, længst ind el. inde.
inngangа f. indtrædelse, indgang.
inni n. bolig.
inni adv. inde.
inniliga adv. nøiagtigen, med omhu.
innlendskr adj. indenlandsk.
innri, *instr* adj (komp. og sup.) indre; inderst.
íss m. is. — *ísleggr* m. skøite (alm. af ben).
it pers. pron. I to.
ítr (intetkj. *ítrt*) ypperlig, fortrinlig, anselig.
ítrskapaðr adj. skjønt formet.
íþrótt f. idræt, færdighed, dygtighed. —*íþrótta*(*r*)*maðr* m. idrætsmand.

---

já adv. ja.
jaðarr m. (fl. *-ðrar*) rand, kant. 2. poet. fyrste (eg. brystværn).
jafn adj. jevn, lige; *jafnt sem* netop som, i samme grad som.
jafn- i sammensætn. jevn, lige. — *jafnaldri* m. jevnaldrende person. — *jafnfrækn* adj. lige tapper. — *jafngóðr* adj. jevngod. — *jafnhǫfugr* adj. lige tung. — *jafnkominn til e-s* ligeberettiget til noget. — *jafnskjǫtt* adv. ligesaa hurtig; strax, i samme øieblik. *jafnsnemma* adv. lige tidlig, samtidig. — *jafnvel* adv. ligesaa vel; ogsaa, endogsaa.
jafna (*-a; -aða*) jevne.
jafnaðr m. (gen. *-ar*) sammenligning. — *jafnaðarmaðr* m. mand, som man sammenligner sig med, jevning, ligemand.
jafnan adv. jevnligen, stedse.
jafningi m. (*-gja*) ligemand, jevning.
jarknasteinn m. poet. ædelsten.
jarl m. poet. kriger af ædel byrd, høvding. 2. jarl. — *jarlsmaðr* m. mand i jarletjeneste.
járn n. jern.
jartegn f. jertegn; tegn, hvormed man legitimerer sin person el. rigtigheden af sin paastand. Se side 19[13].
jól n. pl. jul. — *jólaaptann* m. juleaften. — *jólaboð* n. og *jólaveizla* f. julegjæstebud.

jór m. (*jós, jóar*) poet. hest.
jǫfurr m. (fl. *-frar*) poet. fyrste.
jǫrð f. jord; jordegods.
jǫtunn m. (fl. *-tnar*) jotun. — *Jǫtunheimr* m. el. *-heimar* jotnernes verden. — *jǫtunmóðr* m. jotunraseri.

---

kaf n. dybet, den dybe sø.
kafhlaðinn adj. synkeladet (om fartøi).
kafsyndr adj. som kan dukke og svømme under vandet.
kala (*kól, kalinn*) gjøre kold; upers. *mik kelr* jeg fryser; *kalinn* forfrossen.
kaldr adj. kold.
kalla (*-a; -aða*) kalde, nævne. 2. raabe, kalde paa. 3. sige, paastaa; *kalla til e-s* gjøre fordring paa.
kanna (*-a; -aða*) undersøge, mønstre.
kapp n. iver, heftighed.
kappsamr adj. ivrig, stridbar.
karfi m. et slags fartøi.
karl m. karl; mand (mods. kvinde); gammel mand. — *karlmaðr* m. mandsperson.
kasta (*-a; -aða*) kaste, *e-u; kastast orðum á* tale med hverandre.
kastali m. kastel.
kátr adj. glad, munter.
kaup n. overenskomst, kjøb, handel. — *kaupskip* n. handelsskib. — *kaupstefna* f. marked, kjøbstævne. — *kaupunautr* m. person, som man handler med.
kaupa (*keypta, keyptr*) træffe aftale om; kjøbe; bytte (*e-u*); *at e-m* af en.
kefja (*kafða*) neddykke, dukke.
kenna (*-i; -da*) kjende, indse. 2. lære, undervise, *e-m e-t.* 3. føle, fornemme, mærke, *e-s; hón kendi sér sóttar* hun følte sig syg.
kenningarnafn n. tilnavn, øgenavn.
keppa (*-i; -ta*) vise iver og anstrængelse; *k. e-t við e-n* kappes i noget med en.
kerling f. (*-ar; -ar*) kvinde; især gammel kvinde.
kerra f. kjærre.
kesja f. kesje, langt spyd.
ketill m. (nom. fl. *katlar*) kjedel.
keyra (*-i; -ða*) drive frem.
-ki nægt. part. = *-gi.*
kinn f. (fl. *kinnr*) kind.
kinnungr m. baug paa fartøi.
kippa (*-i; -ta*) nappe, rykke, drage hurtig, *e-u.*
kirkja f. kirke.
kista f. kiste.
kjálki m. kjæve.
kjarr n. kjær, busk.
kjósa (*kaus, kurum, kosinn*) kaare, vælge.
kjǫlr m. (*kjalar;* fl. *kilir*) kjøl.
klaka (*-a, -aða*) kvidre.
klappa (*-a; -aða*) klappe, banke.
klettr m. fritstaaende klippe; klint; *hjálma k.* poet. hoved (eg. hjælmenes klint).
kljúfa (*klauf, klofinn*) kløve.
klyf f. (*-jar, -jar*) kløv.
klæða (*-i; -dda*) klæde; *klæðast* el. *klæða sik* klæde sig.
klæði n. klæde; klædningsstykke.
knáliga adv. flink, dygtig.
knattleikr m. boldspild. — *knatttré* n. boldtræ (*knǫttr* m).
(*knega*) *kná, knátta* kunne; poet. omskr. med inf.
kné n. knæ.
knífr m. kniv.
knútr m. knude.
knǫrr m. (*knarrar; knerrir*) handelsskib.
knǫttr (dat. *knetti*) m. bold.
koma (*kem, kom, kvámum* el. *kómum.*

kominn komme; *koma at e-u* komme i besiddelse af; *koma fram* fuldbyrdes; *k. upp* fremkomme som resultat. 2. bringe etsteds hen el. i en vis stilling, *e-u*; *koma e-m í frið við e-n* skaffe en fred med nogen; *koma e-u fram* fuldbyrde. — *komast* bane sig vei, naa hen til; *komast brott, undan* slippe bort; *komast við* blive istand til, komme sig til. — *kominn til e-s* berettiget til.

kona f. kvinde (gen. pl. *kvenna*).

(*konr* m. art, slags) kun brugelig i gen. *konar* i forb. som *alls konar* alslags, *margs konar* mangeslags.

konungr m. konge. — *konungsbú* n. kongelig gaard. — *konungsgarðr* m. kongsgaard. — *konungmaðr* m. = *konungr*, forskjellig fra *konungsmaðr* m. mand i kongens tjeneste. — *konungsson* m. kongesøn.

konungborinn adj. kongebaaren.

korn n. korn. — *kornhlaða* f. kornlade. — *kornkaup* n. kornhandel. — *kornsala* f. kornsalg.

koss m. kys.

kostr m. (*-ar*; *-ir*) valg, vilkaar, betingelse, udvei; *at ǫðrum kosti* i modsat fald, ellers; *nǫkkurs kostar* paa nogensomhelst maade.

krás f. lækkerbisken.

krefja (*kref*, *krafða*) kræve noget (*e-s*) af en (*e-n*).

kreista (*-i*, *-ta*) kryste, klemme.

kristni f. kristendom.

krókr m. krog, agnor.

kúfungr m. søsnegle.

kunna (*kann*, *kunna*, *kunnat*) kjende. 2. kunne, forstaa, *e-t*. 3. kunne, formaa; *kunna* (*fyrir*) *sér* forstaa sig paa noget. — *k. á boga* forstaa at bruge bue; *kunna sik* passe sig, tage sig i agt.

kunnigr adj. bekjendt.

kunnr adj. bekjendt.

Kúrir mpl. indbyggere af Kurland.

kurteiss adj. beleven, høvisk.

kván f. hustru.

kvánga (*-a*; *-aða*) bortgifte (søn el. mandlig slægtning); *kvángast* gifte sig (om manden); *kvángaðr* gift.

kveða (*kvað*, *kveðinn*) sige; fremsige et digt, kvæde; *kveða á* angive, bestemme, fastsætte; *á kveðinn* bestemt, fastsat.

kveðja (*kveð*, *kvadda*) tiltale, hilse, *e-n;* 2. kræve noget af en, opfordre en til noget, *e-n* (*til*) *e-s; kv. þings* stevne ting.

kveðja f. hilsen.

kveina (*-a; -aða*) klage, jamre sig.

kveld n. kveld, aften (senere end *aptann*).

kvelja (*kvel*, *kvalda*) pine, plage.

kvennváðir f. pl. kvindeklæder.

kví f. (fl. *-ar*) fold, indhegning, en til begge sider lukket passage, spalier.

kvíða (*-i; -dda*) frygte, være bange for, *e-u* el. *við e-t*.

kviða f. episk digt.

kvikvendi n. dyr, kreatur.

kvæði n. kvæde, digt.

kykr = *kvikr*.

kykvendi n. = *kvikvendi*.

kýli n. byld.

kyn n. (gen. fl. *kynja*) art, slags, *nǫkkurs kyns* en slags, en eller anden. 2. kjøn; slægt. — *kynferð* f. el. *kynferði* n. slægt, herkomst. — *kynkvísl* f. generation.

kynda (*-i; -da*) tænde, antænde.

kyndilmessa f. kyndelsmesse (2den februar; *kyndill* m. lys).

kynni n. slægtninge, familie. 2. be-

søg hos en ven; *sækja k. til e-s* gjøre et besøg hos en.
kynnissókn f. besøg (hos slægt eller venner).
kynstórr adj. af fornem slægt.
kýr f. (gen. *kýr*; dat. og akk. *kú*; fl. *kýr*) ko.
kyrr adj. stille, rolig; *láta e-t vera kyrt* lade sagen bero.
kyrtill m. (fl. *-tlar*) kjortel (en slags frak af snit som en skjorte, der bares under kappen).
kyssa (*-i*; *-ta*) kysse.
kæra (*-i*; *-ða*) klage; beklage sig over; gjøre paastand paa.
kærleikr m. kjærlighed; kjærligt forhold; især i fl.
kærr adj. kjær, elsket.
kænn adj. kyndig, forstandig.
kǫttr m. (*kattar*, *kettir*) kat.

---

lag n. stik, stød. 2. stilling; *brýnn fóru í lag* indtog sin almindelige stilling. — *lagsmaðr* m. staldbroder, kammerat.
lagðr m. tot af uld el. haar.
land n. land. — *landslǫg* n. pl. et lands lov. — *landamæri* n. landsgrændse. — *landráð* n. pl. landsstyrelse. — *landsréttr* m. et lands ret. — *landskyld* f. landskyld, jordafgift. — *landsvist* f. ophold i landet. — *landvættir* fpl. et lands skytsaander. — *landvǫrn* f. landværn; *landvarnarmaðr* m. landværnsmand.
langr adj. lang.
langskip n. langskib; krigsskib.
langvist f. langvarigt ophold; *vera langvistum* opholde sig længe paa et sted.
lasta (*-a*; *-aða*) laste, dadle; *e-n.*
lát n. tab, død.
láta (*lét*, *látinn*) lade. 2. vise sig, te sig paa en vis maade. 3. ytre, sige; *hann lézt Bjǫrn heita* sagde, at han hed Bj. 4. miste, tabe; *l. líf sitt* lade sit liv. — *látast* omkomme, dø; *látinn* død. — *láta e-t eptir e-m* føie en i noget; *l. fram e-t* komme frem med, yde; *l. í haf* el. *l. út* stikke i søen; *l. upp* lukke op; *láta e-t til* indrømme, give.
lauf n. koll. løv.
laug f. (fl. *-ar*) bad. — *laugardagr* m. lørdag.
laukr m. løg.
laun n. pl. løn, betaling, gjengjæld.
launa (*-a*; *-aða*) lønne, belønne; *e-m e-t* en for noget.
lausafé n. gods, løsøre.
lauss adj. løs, fri, ubunden.
lausung f. upaalidelighed, falskhed.
lax m. lax.
leggja (*legg*, *lagða*) lægge; *l. e-t á e-n* paalægge en noget; *l. e-t fram* yde, præstere, ofre: *leggja e-n við e-t* erklære en for skyldig i noget; *leggja e-m e-t við e-t* erklære at en ved en handling gjør sig skyldig i noget. 2. stikke, støde; *l. e-n sverði.* — *leggj* lægge sig; svømme.
leggr (*-gjar*; *-ir*) benpibe; læg.
leið f. vei. 2. maade; (*á*) *sǫmu leið* paa samme maade.
leiða (*-i*; *-dda*) lede, føre; *leiða til arfs* adoptere.
leiða (*-i*; *-dda*) gjøre kjed af; *mér leiðist e-t* jeg bliver kjed af.
leiðangr m. (gen. *-rs*) leding, udrustning af skibe og folk til krigstog.
leiðr adj. led, afskyelig, utaalelig.
leiðrétta (*-i*; *-tta*) rette, afhjælpe, bøde paa, *e-t*.
leika (*lék*, *leikinn*) lege, være i spil-

lende bevægelse; udføre, *e-t;* tage fat paa, mishandle, *e-n.*

leikr m. leg; *leikr sverða* poet. kamp (eg. sværdleg), ogsaa blot *leikr.* — *leikmót* n. sammenkomst til leg, sted hvor der leges.

leir n. ler. — *leirjǫtunn* m. lerjætte.

leit f. søgning.

leita (*-a; -aða*) lede, søge, *e-s* el. *at, eptir e-u; l. á e-n* angribe, laste; *leita til brotthlaups* forsøge at løbe bort; *leita um sættir* søge at bringe forlig istand.

leiti n. forhøining, bakke.

lemja (*lem, lamda*) banke, skamslaa.

lén n. len, forlening; se side 19[11].

lenda (*-i; -da*) lande.

lendborinn født af lendermands slægt.

lendr maðr (fl. *lendir menn*) lendermand (eg. med land begavet mand). Se side 10[6].

lengð f. længde; *lengðar* i længden, fremdeles.

lengi (komp. *lengr*) adv. længe.

lesa (*las, lesinn*) samle, sanke; *eldrinn las skjótt viðinn* udbredte sig over. 2. læse.

letja (*let, latta*) afholde en fra noget, fraraade en noget, *e-n e-s.*

létta (*-i; -ta*) lette, løfte. 2. stanse, bringe til at ophøre, *e-u.* 3. intr. stanse.

léttr adj. let. 2. munter, venlig. adv. *-liga.*

leyfa (*-i; -ða*) rose, omtale med berømmelse, *e-n.*

leyna (*-i; -da*) dølge, skjule; *l. e-n e-u* holde en i uvidenhed om noget; dølge noget for en.

leynivágr m. en skjult vaag eller bugt af søen.

leysa (*-i; -ta*) løse. 2. skille sig ved el. fra; *leysast* fare bort.

lið n. følge; krigfolk. 2. bistand, hjælp. — *liðskostr* m. krigsstyrke. — *liðsmaðr* m. person som tilhører ens følge. — *liðsemd* f. hjælp, bistand. — *liðveizla* f. hjælp, bistand.

lið n. skib.

líða (*leið, liðinn*) bevæge sig, lide, forløbe; *leið á kveldit* det led ud paa aftenen; *líðr at e-u* det er paa hældingen med noget, det medtages; *líða yfir* komme over, overstaa; *liðinn, fram liðinn* død.

liðfærr adj. istand til at hjælpe; krigsdygtig.

líf n. liv; *lífs* i live. — *lífsháski* m. livsfare. — *líflát* n. død.

lifa (*lifða, lifat*) leve.

lifinn adj. levende.

lifr f. (fl. *-rar*) lever.

liggja (*lá, lágum, leginn*) ligge; *l. fyrir* være forhaanden, især som pligt eller nødvendighed: være nødvendigt; *líf liggr við* det gjælder (man resikerer) livet

lík n. legeme; lig.

líka (*-a; -aða*) behage; *mér líkar* jeg synes om.

líkendi n. pl. sandsynlighed.

líki n. skikkelse.

líking f. lighed.

líkja (*-i; -ta*) gjøre lig, *e-t e-u; líkjast* ligne, *e-u.* 2. efterligne, *e-m* el. *eptir e-m.*

líkligr adj. sandsynlig, rimelig.

líkr adj. lig. 2. sandsynlig, rimelig.

limar f. pl. grene. 2. lemmer.

limr m. (*-ar; -ir;* akk. *-u*) lem.

lín n. lin; linklæde. — *línfé* n. morgengave.

líta (*leit, litinn*) se; *l. á e-t* tage i betragtning; *lítast* synes: *svá lízt mér.*

lítast (*-ast; -aðast*) *um* se sig omkring.

lítill (intetkj. *lítit*) adj. liden; *litlu síðar* lidt senere.

lítilmannligr adj. umandig, uværdig.

litr m. (*-ar; -ir*; akk. *-u*) farve. 2. udseende.
litt adv. lidt; kun lidet (næsten = ikke).
litverpr adj. som skifter farve.
ljá (*léða*) laane, overlade, *e-m e-s* (el. *e-t*).
ljómi m. glans, skin.
ljós n. lys.
ljóss adj. lys. 2. tydelig, aabenbar.
ljósta (*laust*, *lostinn*) slaa.
ljótr adj. styg, hæslig.
ljúfr adj. kjær.
ljúga (*laug*, *loginn*) lyve.
loðbrækr f. pl. lodne buxer. — *loðkápa* f. lodden kaabe.
lof n. ros, berømmelse; lovdigt. 2. tilladelse. — *lofsorð* n. rosende ord, pris. — *lofkvæði* n. lovdigt.
lofa (*-a; -aða*) love, prise. 2. tillade.
lofðar m. pl. poet. mænd.
lofðungr m. poet. fyrste.
lófi m. indsiden af den flade haand.
loga (*-a; -aða*) lue, brænde, flamme.
logi m. lue, flamme.
logn n. vindstille.
lopt n. luft. 2. loft; værelse i den øvre del af huset.
losna (*-a; -aða*) løsne, blive løs.
lúka (*lauk*, *lokinn*) lukke, *e-u*. 2. ende, gjøre ende paa, *e-u*; *lauk máli svá* sagen endte saaledes. — *l. upp* aabenbare, tilkjendegive; *l. upp gerð* afsige kjendelse.
lundr m. (*-ar*; *-ar*) lund.
lúta (*laut*, *lotinn*) lude, bøie sig; *e-m* for en.
lýðr m. (fl. *-ir* og *-ar*) folk, almue, husfolk; fl. folk, mennesker.
lygi f. (gen. *-ar*) løgn.
lykill m. (fl. *luklar*) nøgle.
lykja (*lyk*; *lukta*) tilendebringe, afslutte (*e-u*).
lykt f. slutning; *at lyktum* tilsidst.
lyng n. (dat. *lyngvi*) lyng. — *lyngormr* m. lyngorm.
lýsa (*-i; -ta*) gjøre lys, oplyse. 2. aabenbare; kundgjøre; ogsaa *lýsa yfir e-u*. 3. blive lyst, lysne.
lýsigull n. lysende guld.
lysta (*-i; -ta*) upers. *mik lystir* jeg har lyst til.
lækning f. lægedom, helbredelse.
læknir m. læge (ogsaa kvindelig).
læsa (*-i; -ta*) tillaase, lukke.
læti n. pl. (gen. *láta*, dat. *látum*) lyd.
lǫg n. pl. lov. — *lǫgbrot* n. lovbrud. — *lǫgmaðr* m. lovkyndig mand; lagmand. — *lǫgpretti* m. lovkneb.
lǫgfá faa paa lovlig maade.
lǫgr m. (dat. *legi*) (rindende) vand.

---

maðr m. (gen. *manns;* fl. *menn*) menneske; mand.
magi m. mave.
magr adj. (intetkj. *magrt*) mager.
mágr m. maag; svoger, svigerfader, svigersøn.
maki m. mage, lige.
makligr adj. passende, fortjent til.
mál n. maal, mæle; sprog. 2. tale, samtale; udsagn, fortælling. 3. sag, retssag. — *málrúnar* f. pl. poet. „taleruner“, evne til at tale. — *málvinr* m. ven, som man jevnlig taler med.
mál n. maal, grænse. 2. passende, beleilig tid. 3. maaltid.
málaspjót n. spyd med indlagte prydelser af metal.
málmr m. malm, metal.
málóði adj. hidsig, heftig i sin tale.
malt n. malt.
málugr adj. snaksom
man n. pige.
mannast (*-ast; -aðast*) blive en dygtig mand.

manndráp n. manddrab. — *mannfjǫldi* m. menneskemængde. — *mannfǫr* f. færd af reisende mennesker. — *mannkaup* n. kjøb el. bytte af person: *gott er m. í Vagni* Vagn er en akkvisition for os. — *mannraun* f. prøvelse, fare, vanskelig stilling. — *manntal* n. mandtal.

manngi (gen. *manskis*) pron. ingen.

mannligr adj. menneskelig; mandig.

mannvænligr adj. som tegner til at blive en dygtig mand; haabefuld.

mansǫngr m. kjærlighedssang. — *mansǫngsvísa* f. strofe af en saadan.

margskonar mangeslags; se *konr.*

margr adj. (intetkj. *mart*) mangen; *margir* mange; *mart manna* mange mænd.

mark n. mærke, kjendetegn; mærkelighed, betydning.

marka (*-a; -aða*) mærke, afmærke.

marr m. (*-s; -ir* og *-ar*) poet. hest.

matast (*-ast; -aðast*) spise, holde maaltid.

matr m. (*-ar*; *-ir*) mad. — *matborð* n. spisebord; *sitja yfir matborði* sidde og spise.

máttlítill adj. svag; komp. *máttminni*.

máttr m. (gen. *-ar*; dat. *mætti;* nom. fl. *mættir*) magt.

með præp. med akk. og dat. med. I. med akk. om ufrivillig ledsagelse: *hann kom með hann* han bragte ham med sig; *með tólfta mann* selv tolvte. II. med dativ om frivillig ledsagelse, med, tilligemed, i følge med: *hann kom með honum* i selskab med ham; langs. med: *ganga með garði* langs gjerdet; hos: *vera með e-m;* mellem: *þat varð at sætt með þeim*; om middel og redskab: *ljósta með ǫru*; *með því at* saasom, fordi. III. abs. med, tillige, desuden.

meðal (*á meðal, í meðal*) præp. med gen. imellem.

meðalkafli m. sværdets haandgreb (mellem begge hjalter).

meðan adv. imidlertid, til samme tid. 2. konj. medens.

mega (*má, mátta*) kunne, formaa.

megin n. styrke, kraft. — *meginmǫrk* f. hovedskov, storskov.

megin el. *megum* (eg. dat. pl. af *vegr* vei; sml. *mér* = *vér*) bruges i forb. med pron. el. talord som præp. med gen. f. ex. *tveim, báðum megin* paa begge sider; *ǫllum megin* paa alle kanter.

meiða (*-i; -dda*) lemlæste, beskadige.

meiðmar f. pl. klenodier, skatte.

meiðr m. træ.

mein n. men, skade, tab.

meir adv. (komp. af *mjǫk*) mere.

meiri adj. (komp. af *mikill*) større, mere.

meiss m. kurv.

men n. (gen. fl. *menja*) halssmykke.

menskr adj. menneskelig; *m. maðr* menneskeligt væsen.

mér pron. = *vér* vi.

merki n. mærke, tegn; fane.

merkja (*-i; -ta*) mærke; betyde, betegne.

merr (gen. sing. og nom. pl. *merar* el. *marar*) f. hoppe.

messa f. messe.

meta (*mat, metinn*) vurdere, skatte, sætte pris paa.

metnaðr m. (gen. *-ar*) ære, anseelse.

mettr adj. mæt.

(*mey*) f. (*-jar; -jar*) se *mær*.

Miðgarðr m. myth. navn; menneskenes opholdssted.

miðla (*-a*; *aða*) dele, meddele, *e-m e-t*. 2. mægle.

miðr adj. som er i midten, midterst; *miðr dagr* middag.
mikill adj. (intetkj. *mikit*) stor; *m. fyrir sér* kraftfuld og dygtig; *mikit* som adv. meget; *miklu meiri* meget (langt) større.
mikilleitr adj. storslagen i ansigtet, som har store ansigtstræk.
mikla (*-a*; *-aða*) gjøre stor; *miklast* blive stor, voxe i anseelse.
mildr adj. god, naadig, gavmild.
milli (*í milli*, *á milli*), *millum* (*í millum*, *á millum*) = *meðal* mellem.
minjar f. pl. erindring, mindegave.
minka (*-a*; *-aða*) formindske.
minn (intetkj. *mitt*) pron. min.
minna (*-i; -ta*) minde, erindre; *minnast* mindes, huske.
minni n. minde, erindring, hukommelse. 2. mindesbæger.
minni, *minstr* adj. (komp. og sup. af *lítill*) mindre, mindst.
minnr, *minnst* adv. mindre, mindst.
mis- uadskillelig part., der betegner ulighed el. misforhold.
missa (*-i; -ta*) miste, tabe, savne; ikke ramme, feile, *e-s*.
missa f. tab, savn.
misseri n. halvaar; fl. aar.
misþokki m. mishag.
mjór adj. smal.
mjúklætr m. myghed, smidighed.
mjúkr adj. myg, smidig.
mjǫðr m. (*mjaðar;* dat. *miði*) mjød. — *mjǫðdrekka* f. mjødkande.
mjǫk adv. meget. 2. næsten, omtrent.
mjǫl n. (dat. *mjǫlvi*) mel.
móðerni n. mødrene herkomst, moderæt.
móðir f. (gen. *móður*; fl. *mæðr*) moder.
móðr m. heftig sindsbevægelse, vrede.
móðr adj. mod, træt.
móðugr adj. heftig bevæget (af mod, vrede, sorg).
mold f. muld, jord.
moli m. smule.
morð n. mord, hemmeligt drab. — *morðverk* n. mord. — *morðvíg* n. mord.
morginn el. *morgunn* m. (nom. fl. *morgnar* el. *mornar*) morgen; *í morgun* imorges; *á morgun* imorgen. — *morgintíðir* f. pl. morgenmesse.
morna (*-ar; -aði*) upers. blive morgen.
mót n. møde, mødested; *á mót*, *á móti*, *í mót*, *í móti* (med dat.) imod, imøde, til gengjæld for; (*eiga e-t*) *til móts við e-n* sammen med en.
mót n. beskaffenhed, maade; *með nǫkkuru móti* paa nogen maade.
muna (*man; munda*) huske, erindre.
munarlauss adj. glædeløs, ulykkelig.
munnr m. mund.
mungát n. øl.
munr m. (*-ar; -ir*) vilje, begjæring; glæde.
munr (*-ar*; *-ir*) forskjel, mon. — dativ som maalbestemmelse ved komp. (sup.): *engum mun betr*(*a*) i ingen henseende, ingenlunde bedre; *þeim mun verst* saa meget, forsaavidt. — *fyrir engan mun* aldeles ikke, ikke for alt i verden.
munu (*mun* el. *man; munda*) monne, skulle; betegner det fremtidige samt det formodede el. mulige. 2. være nær ved: *mundi hón springa*.
mýkja (*-i; -ta*) gjøre myg; formilde.
myrkja el. *myrkva* (*-i*, *-ta*) blive mørkt, mørkne.
myrkr adj. mørk.
myrkr n. mørke.
mýrr f. (*-ar*; dat. og akk. *-i;* fl. *-ar*) myr.

mækir m. poet. sværd.
mæla (*-i; -ta*) mæle, sige, tale; *m. eptir e-m* tale en efter munden; *m. til e-s* kræve, begjære noget; *m. um* bestemme; *m. við e-u* tale imod, modsige noget, protestere.
mær f. (kun brug. i nom. ent.; de øvrige former dannes af *mey*) pige, mø.
mærr adj. herlig, fortrinlig.
mætr adj. ypperlig.
mæða (*i; -dda*) trætte, matte; *mæðast* trættes.
mæði f. træthed, mathed.
mæta (*-i; -tta*) møde, *e-m; mætast* mødes.
mǫgr m. (gen. *magar;* dat. *megi*; fl. nom. *megir;* akk. *mǫgu*) poet. søn; yngling, mand.
mǫn f. man, manke.
mǫrk f. (fl. *markir* og *merkr*) skov.
mǫrk f. (fl. *merkr*) mark (vægt).

ná (*-i; -ða*) naa, faa fat paa, opnaa, *e-u*; med inf. opnaa, blive i stand til, faa lov til at.
naðr m. (gen. *-rs*) orm, slange.
naðra f. øgle, firben.
nafn n. navn; titel.
náfrændi m. nær slægtning.
nagl m. (fl. *negl*) negl.
nagli m. nagle.
náliga adv. næsten.
nánd f. nærhed; *í nánd e-u* i nærheden af noget.
nár m. (*-s; -ir*) lig.
nátt el. *nótt* f. (*náttar, nætr*) nat. — *náttstaðr* m. nattekvarter. — *náttvíg* n. drab om natten.
náttúra f. natur; overordentlig egenskab el. kraft.
nauðigr adj. nødig, nødtvungen.
nauðsyn f. (*-jar*; *-jar*) nødvendighed.
naust n. skibsnøst.
naut n. et stykke storfæ.
nautr m. kammerat. 2. den, af hvem en gave er modtagen, giver; *góðr er nautr at.* 3. en gjenstand kaldes den persons *nautr*, fra hvem den stammer som gave el. bytte; f. ex. ringen *Andvaranautr.*
né adv. poet. ikke. — *né einn* ikke en, ingen.
né konj. og ikke, heller ikke; *hvártki —né* hverken—eller.
neðan nedenfra; *fyrir n. e-t* nedenfor.
neðri, *neztr* adj. (komp. og sup.) nedre, nederst.
nef n. (gen. fl. *nefja*) næse.
nefna (*-i; -da*) nævne, kalde; *nefnast* kalde sig, hede. 2. beskikke, bestemme.
neinn ubest. pron. = *ne einn* ikke nogen, ingen.
nema (*nam, numinn*) tage, tage i besiddelse; *e-t*, men *n. staðar* stanse. 2. lære, nemme. 3. berøve en noget, *e-n e-u.* 4. med inf. begynde, tage til at.
nema konj. undtagen. 2. undtagen at, uden at, medmindre, hvis ikke; med konjunktiv. 3. men, derimod, efter nægtende sætning.
nenna (*i; -ta*) nænne, finde sig i, bekvemme sig til.
nes n. (gen. fl. *nesja*) næs.
nið n. pl. næ, maanemørke. — *nið(a)-myrkr* n. belgmørke.
níð n. beskjæmmelse, vanæren. — *níðstǫng* f. nidstang, reist til ens vanære.
níða (*i; -dda*) forhaane, beskjæmme.
níðingr m. nidding; se side 40[1]. — *níðingskapr* m. niddingskab. — *níðingsverk* n. niddingsværk.

niðr m. (*-s; -jar*) poet. søn, frænde; efterkommer.
niðr adv. ned.
niðri adv. nede.
nipt f. (akk. ent. *nipti*) kvindelig slægtning.
nista (*-i, -ta*) give føde.
níu, níundi ni, niende.
njósn f. underretning; udspeiden, speideri.
njósna (*-a; -aða*) speide, skaffe underretning.
njóta (*naut, notinn*) nyde, have nytte af, *e-s*.
nógr adj. tilstrækkelig.
nón n. non, tiden omkr. kl. 3 om eftermiddagen.
nóna f. gudstjeneste ved nonstid.
norðan adv. nordenfra; *fyrir n. e-t* nordenfor.
norðr n. nord, den nordlige himmelegn. 2. adv. nord, nordover. —*norðrhálfa* f. den nordlige del (af verden). — *norðlǫnd* npl. de nordiske lande.
norn f. norne, skjæbnegudinde.
norrœnn adj. nordlig. 2. norsk.
nótt f. = *nátt*.
nú adv. nu.
nýr adj. ny.
nýta (*-i; -tta*) nytte, bruge.
nytsamligr adj. nyttig.
næfr f. (fl. *-rar*) næver.
nær adv. (komp. *nærr*; sup. *næst*) nær; nærved, henved, næsten; *því næst* dernæst.
nærri, næstr adj. (komp. og sup.) nærmere; nærmest, næst.
nærr, næst adv. nærmere; nærmest (næst).
næstum adv. sidste gang, sidst.
nǫkkurr ubest. pron. (intetkj. *nǫkkut*) nogen; *nǫkkut* ofte som maalsbestemmelse: noget, i nogen henseende: *hefir þú nǫkkut sét Baldr*.
nǫkkvi m. skib.

ó - nægtende præfix, se *ú* -.
óðal n. eiendom, odel, odelsjord.
óðalborinn odelsbaaren, ved fødsel berettiget til at have odelsjord.
oddr m. od, spids; skarpt instrument el. vaaben (spore, spyd, sværd). — *oddhagr* adj. duelig i at bruge spidse redskaber.
óðfuss adj. rasende begjærlig, lysten.
óðr adj. rasende, heftig, hidsig; adv. *-liga*.
of n. stor mængde, *of fjár*. 2. adv. altfor; ofte i sam. med subst. adj. og adv. = meget el. altfor.
of præp., ældre form for *um*: 1. om; 2. over; 3. pleonastisk.
ofan adv. ovenfra; ned; *fyrir o. e-t* ovenfor; *þar á ofan* desforuden, ovenikjøbet.
ofanganga f. nedgang, nedstigning.
ofanverðr adj. hørende til den øvre del; *á ofanverðu fjallinu* paa toppen af fjeldet.
ofar adv. høiere op; høiere oppe.
ofkapp n. overmod.
ofrefli n. overmagt. — *ofreflismaðr* m. overmand.
ofrmæli n. overmodig tale.
ofryrði n. = *ofrmæli*.
ofskipat altfor rigelig tildelt el. sørget for (se *skipa* 2.)
ofsaga f. overdreven beretning.
oftregi m. stor sorg.
ógurligr adj. frygtelig.
ok konj. og. 2. indledende en eftersætning: saa. 3. adv. ogsaa.
okkarr pron. vor (om to).
opa (*-a; -aða*) gaa baglængs (= *hopa*).
opinn adj. aaben.

opt, *optliga*, *optsamliga* adv. ofte.
ór præp. med dativ af, udaf, fra.
orð n. ord; *taka til orða* tage tilorde. — *orðsending* f. mundtligt budskab. — *orðstírr* m. poet. berømmelse, hæderlig omtale. — *orðtak* n. udtryk, ord.
orðvíss adj. klog i sin tale.
orka (*-a; -aða*) arbeide. — *o. á e-n e-s* el. *til e-s* kræve noget af en.
órlausn f. udløsning af en sag el. stilling: endelig afgjørelse; udvei.
ormr m. orm, slange. — *ormbeðr* m. ormeleie; dets *eldr* (ild) poet. = guldet. — *ormgarðr* m. ormegaard.
órr pron. poet. = *várr*.
orrosta f. slag, kamp.
óskurðr m. endelig afgjørelse.
ósk f. ønske. — *óskabyrr* m. ønskelig medvind.
otr m. (gen. *-rs*) otter. — *otrbelgr* m. otterskind. — *otrgjǫld* n. pl. otterbod; poet. guld.
ossar = *várar*, nom. pl. fem. af *várr* vaar.
óttalauss adj. frygtløs, tryg.
óttast (*-ast; -aðast*) frygte, *e-t*.
ótti m. frygt, skræk.
oxi m. oxe. — *oxahǫfuð* n. oxehoved.

---

pallr m. bænk; trin.
páskar m. pl. paaske. — *páskafriðr* m. paaskefred.
penningr m. skilling, penning ($\frac{1}{10}$ *eyrir*).
plokka (*-a; -aða*) plukke, afrive.
prestr m. præst.
prettr m. (akk. fl. *prettu*) kneb, underfundig adfærd.

---

ráð n. raad: *bera saman ráð sín* lægge raad op. 2. overveielse, beslutning: *taka til ráðs* el. *ráða* beslutte sig til. 3. hvad der er raadeligt, tjenligt: *hitt er ráð* det er raadeligt, passende. 4. stilling, vilkaar; *una ráði*. 5. giftermaal, parti. 6. raadighed; *koma ráðum við e-n* faa sin vilje frem med en, komme tilrette med. — *ráðamaðr* m. forvalter.
ráða (*réð, ráðinn*) overveie, raadslaa, 2. beslutte. 3. ved overlægninger, raad, anslag bevirke noget, skaffe noget tilveie, *e-t*; *ráða e-m bana* tage afdage. 4. raade, tilraade, *e-m e-t*. 5. raade for, have raadighed over, styre, regjere, *e-u*. 6. forraade, *e-t*. 7. med inf. omskr. tage til at: *réð um at þreifask*. — *r. e-t af* endeligen beslutte (sig til) noget; *r. til e-s* beslutte sig til, gjøre et forsøg paa, tage fat paa, angribe, gaa løs paa. — *ráðast* beslutte sig til, efter fattet beslutning indlade sig paa noget el. begive sig etsteds hen; *ráðast til ferðar* beslutte sig til reise; *ráðast um* raadføre sig, raadslaa, overveie; *ráðast í hernað* begive sig paa krigstog. — *ráðinn* fast bestemt, besluttet paa noget (*til e-s*).
ragnarǫk n. pl. gudernes (*regin*) opløsning.
rammr el. *ramr* adj. stærk, fast. — adv. *-liga*.
rán n. ran, rov.
rangindi el. *rangyndi* n. pl. uretfærdighed.
ranglátr adj. uretfærdig.
rangr adj. vrang, urigtig, uretfærdig.
rani m. tryne, snude.
rannsaka (*-a; -aða*) randsage, undersøge.
rás f. løb.

rata (*-a, -aða*) vanke omkring. 2. vakle, snuble (= *hrata*).
rauðr adj. rød.
raun f. prøve; *raunar* i grunden, i virkeligheden.
rausn f. pragt, herlighed. — *rausnarmaðr* m. staselig person.
refsing f. straf, refselse; *refsingalauss* adj. fri for straf.
regin n. pl. (gen. *ragna*) høiere væsener, guderne; *ragna rǫk* verdens undergang (= *ragna - røkkr*).
regn n. regn.
reið f. riden, ridt. 2. vogn.
reiða (*-i; -dda*) svinge. 2. føre med sig tilhest (eg. lade ride); føre afsted, lade drive henover søen (om fartøi).
reiða (*-i; -dda*) gjøre vred; *reiðast* blive vred, *e-m* paa en.
reiði n. ridetøi. 2. et skibs udrustning (eg. greier).
reiði m. = *reiði* n.
reiði f. vrede.
reiðinn adj. heftig, hidsig.
reiðr adj. vred; *e-m* paa en.
reifr adj. munter, oprømt.
reisa (*-i; -ta*) reise, opreise.
reka (*rak. rekinn*) drive, jage; bevæge. 2. udføre: *r. erindi*; *r. réttar* hævne, tage hævn.
rekkja f. seng. — *rekkjufélagi* m. sengkammerat.
rekkr m. stridsmand, kjæmpe.
renna (*rann, runninn*) rinde, flydo, løbe; *dreyra runninn* poet. overstrømmet af blod.
renna (*-i; -da*) lade rende, løbe, glide, *e-u*. 2. intr. rende, glide, løbe.
rétta (*-i; -ta*) rette. 2. strække, række.
réttendi n. pl. retfærdighed.
réttr m. (akk. pl. *réttu*) fartøis drift i havet for storm el. strøm.
réttr m. (*-ar*; *-ir*) ret.
réttr adj. ret, lige; rigtig.
reyna (*-i; -da*) prøve, forsøge; erfare.
reyndar i virkeligheden.
rið n. trappe.
ríða (*reið, riðinn*) ride; *r. hesti* paa en hest.
ríða (*reið, riðinn*) vride, sno, flette; *r. knút* binde knude. 2. gnide, smøre, *e-u*.
rif n. (gen. pl. *rifja*) ribben; *innan rifja* i brystet.
ríki n. magt, herredømme; rige.
ríkr adj. mægtig, anselig.
ripti n. klædesstykke af lin.
rísa (*reis, risinn*) reise sig, staa op.
rísta (*reist, ristinn*) skjære, ridse.
ristubragð n. ristet figur, runetegn.
rita (*-a; -aða*) skrive.
rjóða (*rauð, roðinn*) farvé rød.
rjúfa (*rauf, rofinn*) rive hul paa, bryde, opløse.
rjúka (*rauk, rokinn*) ryge; fyge, fare hen gjennem luften.
ró f. ro, fred; *bíða ró* have ro.
róa (*reri, róinn*) ro.
roðna (*-a*; *-aða*) rødme.
róðr m. (gen. *-rar*) roning. — *róðrarferja* f. og *róðrarskúta* f. rofartøi. — *róðrarleiði* n. vei, som tilbagelægges ved roning; *taka r.* give give sig til at ro.
róg n. bagtalelse.
roskinn adj. voxen.
rúm n. rum, plads.
rún f. (fl. *-ar*) hemmelighed, hemmelighedsfuld visdom. 2. rune.
runnr m. krat, busk.
ryðja (*ryð, rudda*) rydde, gjøre ryddelig.
Rygir mpl. indbyggere af *Rogaland*.
rýma (*-i, -da*) ryddiggjøre, rømme.
rýrr adj. utilstrækkelig, svag; *verða*

r. (*fyrir e-m*) ikke holde stand (mod en).
ræfr n. tag.
ræna (*-i; -ta*) rane, berøve en noget, *e-n e-u.*
ræða f. tale, samtale, omtale.
ræða (*-i*; *-dda*) tale, samtale.
rætast blive munter, lystig.
rǫdd f. røst, stemme.
rǫk n. pl. begivenhedernes udvikling, især begyndelsen og enden; se *regin.*
rǫnd f. rand. 2. skjold.
rǫst f. mil.

---

sá (*sú, þat*) pron.; baade adj. den, denne; og subst. han, hun, den, det, de; ofte forb. med den rel. part. *er*; 2. saadan, slig.
safna (*-a, -aða*) samle; *e-u.*
saga f. beretning, fortælling, historie, saga.
saka (*-a; -aða*) skade, *e-n.*
sakna (*-a; aða*) savne, *e-s.*
sakrúnar f. pl. poet. runer, som vækker tvist; *bera s.* vække tvist.
sáld n. et vist maal, tønde.
salr m. (*-ar; -ir*) sal, hal.
sam- uadsk. part. som betegner fællesskab.
saman adv. sammen; ialt; *einn saman* alene.
samna = *safna.*
samr adj. alm. i best. form *sami,* samme, ens; *samt* = *saman*; *it sama* ligesaa.
samtog n. fælles dragning; *s. sverða* poet. kamp.
sandr m. sand, sandstrækning.
sanna (*-a; -aða*) sande, bekræfte; *sannast* sandes, bekræfte sig.
sannindi el. *sannyndi* n. pl. sandhed. 2. bevis for rigtigheden af en paastand.
sannr adj. sand; *til sanns* forsandt.
sár n. saar. — *sárdropi* m. poet. saardraabe d. e. blod.
sárr adj. saaret. 2. saar, smertelig.
sátt f. = *sætt* forlig. — *sáttmál* n. forlig, fredstilbud el. -betingelse.
sauðr m. faar, sau.
saurugr adj. smudsig, uren.
segja (*segi, sagða*) sige, fortælle; *segja frá* (*af*) *e-u* fortælle, berette om; *segja til e-s* røbe.
segl n. seil.
seglbúinn rede til at seile.
seiða (*-i, -dda*) øve trolddom, kogle.
seiðr m. en slags trolddom, seid.
seinn adj. sen, langsom.
sekr adj. skyldig, *e-s* i noget. 2. fredløs.
selja (*sel, selda*) overgive, overlade, sælge; *selja grið* give grid, leide.
selr m. sel.
sem adv. som, ligesom; forstærk. ved sup. *sem skjótast* saa hurtig, som muligt. 2. rel. = *er*; *þar sem* der, hvor.
senda (*-i; -da*) sende; *s. eptir e-m* sende bud efter.
sendimaðr m. sendemand, gesandt.
senn adv. paa engang; strax.
serkr m. (*-s* el. *-jar*; *-ir*) særk, overklædning.
sess m. sæde.
setja (*set, setta*) sætte; *setjast* sætte sig.
sétti sjette.
seyðir m. ild til kogning.
sex sex.
síð adv. sent, silde; *síð dags* sent paa dagen. (komp. *síðar*; sup. *síðast*).
seða f. side.
síðan adv. siden; *síðan* (*er*) konj. siden, efterat.
síðir kun i forb. *um* el. *of s.* omsider.

siðr m. (*-ar; -ir;* akk. *-u*) sæd, sædvane, skik.
síðr adj. sid.
síðr, *sízt* adv. (komp. og sup.) mindre, mindst.
siðvenja f. sædvane.
sifjungr m. svoger; paarørende.
síga (*seig*, *siginn*) synke.
sigla (*-i; -da*) seile.
signa (*-i; -da*) indvie, betegne med hammerens el. korsets tegn.
sigr (gen. *-rs*) seir; *vinna sigr á e-m* vinde seir over en. — *sigrþjóð* f. seirfolket, einherjerne.
sigra (*-a; -aða*) beseire; *sigrast* (*á e-m*) vinde seir (over en).
silfr n. sølv.
silki n. silke. — *silkiskyrta* f. silkeskjorte.
sín, *sér*, *sik* pron. sig.
sinn n. (el. *sinni* n.) gang; *mǫrgu sinni* mangen gang; *at sinni* denne gang, for øieblikket; *sínu sinni* hver sin gang, skiftevis.
sinn (intetkj. *sitt*) pron. sin.
sinni n. følge, ledsagelse; *í sinni* (*með*) *e-m* i følge med en.
sitja (*sat*, *setinn*) sidde; *s. fyrir e-m* lure paa en.
sjá dem. pron. = *þessi*.
sjá (*sé*, *sá*, *sénn*) se; *s. fyrir e-u* bære omsorg for; bestemme; *s. við e-u* tage sig i agt for.
sjaldan adv. sjelden.
sjálfr adj. selv.
sjálfvili m. fri vilje.
sjálfviljandi adj. frivillig, af fri vilje.
sjár m. (*-var; -var*) = *sær*.
sjau, *sjaundi* syv, syvende.
sjón f. syn. 2. øie, blik.
sjór m. (*-var; -var*) = *sær*.
sjúkr adj. syg.
skaði m. skade, tab.
skafa (*skóf*, *skafinn*) skrabe, pudse.
skál f. skaal.
skáld n. skald, digter.
skáldskapr m. skaldskab, digtekunst. — *skáldskaparlaun* n. digterløn.
skáli m. skaale, stuebygning, se side 33[3].
skammlífr adj. som har kort at leve, snart skal dø.
skammr adj. kort; *fyrir skǫmmu* for lidt siden; *fyrir skemstu* netop, fornylig.
skap n. sind, sindelag. — *skapraun* f. ærgrelse, fortræd.
skapa (*-a*; *-aða;* imp. ogs. *skóp*) skabe, danne.
skaplyndi n. sind, sindelag.
skapt n. skaft.
skart n. stas. — *skartsmaðr* m. person, som ynder stas.
skegg n. skjæg.
skeggøx f. en slags stridsøx.
skeið n. løb. 2. stund, tid; *annat skeið* = *annat sinn*.
skella (*-i*, *-da*) eg. lade klinge: slaa, støde, smelde.
skellr m. (*-s; -ir*) smeld, slag.
skemma f. en liden bygning, adskilt fra gaardens øvrige huse (især til at sove i el. til jomfrubur).
skemtun f. morskab. — *skemtanarræða* f. underholdende tale.
skenkja (*-i; -ta*) skjænke (drik).
skepna f. skabning, form. 2. karakter, sindsbeskaffenhed.
skera (*skar*, *skorinn*) skjære; *skera* (*ór e-u*) afgjøre (noget).
skíð n. kløvet træstykke. 2. ski. — *skíðgarðr* m. plankeværk; gjerde. — *skíðafang* n. vedfang.
skikkja f. kappe, se side 34[4].
skilja (*skil*, *skilda*) skille, adskille. 2. skilles, skilles ad; ogs. *skiljast*. 3. betinge, bestemme ved afslut-

telsen af en overenskomst. 4. skjønne, forstaa.

skillingr m. skilling.

skilnaðr m. (gen. *-ar*) adskillelse; skilsmisse, afsked.

skip n. skib. — *skipkostr* m. skibsrum.

skipa (*-a*; *-aða*) ordne; ogs. *s. til.* 2. tildele en noget (*e-m e-t*). 3. anvise en plads. 4. besætte en ting el. et sted med noget; *s. skip* bemande. — *skipast* ordne sig; forandre sig; *skipast við e-t* rette sig efter noget; efterkomme.

skipan f. ordning, anordning, indretning.

skipari m. sømand, matros.

skipta (*-i; -ta*) (for)dele, skifte, *e-u.* 2. forandre, *e-u* el. *e-t.* 3. bytte; *s. gjǫfum.* — *því er at skipta* det valg er at gjøre; det er at resikere; man udsætter sig for det; *skipti mǫrgum vetrum* mange vintre forløb; *skiptast hǫggum við* kjæmpe sammen.

skipti n. skifte. 2. mellemværende.

skírskota (*-a; -aða*) henskyde en sag til ens afgjørelse el. bevidnelse.

skjaldarrǫnd f. skjoldrand.

skjaldþili n. skillevæg af planker.

skjálfa (*skjalf, skolfinn*) skjælve, ryste.

skjálgr adj. skeløiet.

skjalla (*skall*) smelde, klasse, klinge.

skjóta (*skaut, skotinn*) skyde, støde, sætte frem; sætte i bevægelse; *sk. eldi á hǫllina* stikke ild paa hallen; *sk. e-u til e-s* henskyde noget til ens afgjørelse; *skjóta e-u á* faa noget istand.

skjótorðr adj. rask, ubesindig i sin tale.

skjótr adj. hurtig; *sem skjótast* saa hurtig som muligt.

skjǫldr m. (*skjaldar*; dat. *skildi; nom.* fl. *skildir*) skjold.

skjǫldungr m. poet. fyrste.

skoða (*-a; -aða*) se, betragte, skue.

skógr m. (*-ar; -ar*) skov. — *skógarnef* n. fremspringende skovsnip.

skolbrúnn adj. med skraa øienbryn.

skór m. (nom. fl. *skúar* el. *skór*) sko.

skora (*-a; -aða*) gjøre indsnit. 2. tælle, optælle; *sk. manntal.* 3. opfordre en (*e-n* el. *e-m, á e-n, við e-n*) til noget (*um e-t, til e-s*), anmode indstændig.

skorta (*-ir; -ti*) upers. *mik skortir e-t* (akk.) jeg mangler noget.

skot n. skud; skyde- og kastevaaben.

skreyta (*-i; -ta*) pynte, smykke, pryde.

skríða (*skreið, skriðinn*) skride, krybe.

skriðna (*-a; -aða*) glide.

skriðr m. (gen. *-ar*) løb, fart.

skripta (*-i*; *-ta*) skrifte; modtage ens skriftemaal, *e-m.*

skuld f. tilgodehavende, gjæld. 2. afgift. — *skuldaheimta* f. indkrævning af tilgodehavende el. afgift.

skulu (*skal, skylda*) skulle; om pligt, befaling, nødvendighed el. egen beslutning.

skunda (*-a*; *-aða*) paaskynde, fremskynde, *e-u.* 3. ile, skynde sig.

skúta f. skude, mindre fartøi.

skutill m. lidet bord. — *skutildiskr* m. fad, tallerken.

skygna (*-i; -da*) se omkring; *skygnast um* se omkring sig.

skyld f. = *skuld*; *skyldarerindi* n. magtpaaliggende, vigtigt erende.

skylda f. forpligtelse, skyldighed.

skyldr adj. som det paaligger en at gjøre, magtpaaliggende.

skyn f. (*-jar; -jar*) skjøn, indsigt; *kunna skyn e-s* have indsigt i, forstaa sig paa.

skynda (*-i*; *-da*) sætte i hurtig bevægelse, paaskynde; *skynda at skǫklum* spænde hurtig for. 2. ile.
skyndiliga adv. skyndsomt, hurtigen.
skyr n. sammenløben melk. — *skyraskr* m. lidet kar med *skyr*.
skyrta f. skjorte.
skǫkull m. (fl. *-klar*) vognstang, skagle.
skǫllóttr adj. skaldet.
skǫmm f. skam.
skǫp npl. bestemmelse.
skǫr f. hovedhaar.
skǫruligr adj. mandig, dygtig.
slá (*sló*, *slógum*, *sleginn*) slaa; *slá eldi í* tænde ild paa; *valdǫgg sleginn* bestænket med blod.
slétta f. slette.
sléttmæli. n. sleben, glat tale.
sléttorðr adj. som taler flydende, slebent.
sléttr adj. slet, jævn.
slíðrar f. pl. og *slíðr* npl. skede.
slíkr adj. saadan, slig.
slíta (*sleit*, *slitinn*) slide, rive.
slokna (*-a*; *-aða*) slukkes.
slyngja (*slǫng*, *slunginn*) slynge, *e-u*; *dǫggu slunginn* bestænket med.
slys n. skadeligt verk.
smár adj. liden, ubetydelig.
smáskip n. lidet skib.
smásveinn m. smaagut.
smeygja (*-i*, *-gða*) smøge, smyge.
smiðr m. (*-ar*; *-ir*) kunstner, smed.
smjǫr n. (dat. *-vi*) smør.
snarpr adj. skarp. 2. modig, tapper, uforfærdet.
snellr adj. rask; heftig: neutr. *snelt* (mul. partc.)
snemma, *snimma* adv. tidlig; *snemma dags* tidlig paa dagen.
snem(m) búinn tidlig rustet el. færdig.
snertiróðr m. rask og kort roning.
sníða (*sneið*, *sniðinn*) skjære.
snjallr adj. flink, dygtig. 2. tapper, kjæk. 3. kløgtig. 4. veltalende.
snotr adj. (intetkj. *snotrt*) forstandig, klog.
snúa (*snera*, *snúinn*) sno, vende, dreie, *e-u*; *snúast* vende sig. 2. sno, flætte, *e-t*; *s. gullbǫnd*. 3. vende sig, tage veien.
snæri n. snor.
soð n. suppe af kjød el. det vand, hvori kjød er kogt.
sofa (*svaf*, *sofinn*) sove.
sofna (*-a*; *-aða*) sovne, falde i søvn.
sókn f. angreb, strid.
sól f. sol. — *sólarfall* n. solnedgang. — *sólargeisli* m. solstraale.
sólbjartr adj. lys, skinnende som solen.
sóma (*-ir*; *-di*) sømme sig for en, *e-m*.
sómi m. ære.
sonlauss adj. sønneløs.
sonr m. (*-ar*; *synir*) søn. — *sonargjǫld* n. pl. sønnebod.
sópa (*-a*; *-aða*) sope, feie, *e-u* og *e-t*.
sorg f. sorg. — *sorgfullr* sorgfuld.
sótt f. sygdom.
sóttdauðr adj. død af sygdom.
spá f. (*-ár*; *-ár*) spaadom.
spakr adj. klog, forstandig.
spánn m. (*-ar*; fl. *spœnir*) spaan.
spara (*-i*; *-ða* el. *-a*; *-aða*) spare.
speki f. visdom.
spell n. pl. skade. — *spellvirki* n. ugagn, skade, fortræd. 2. m. ugjerningsmand; rovdyr.
spenna (*-i*; *-ta*) spænde, omspænde.
spennitǫng f. knibetang.
spilla (*-i*; *-ta*) spilde, fordærve, øde. lægge, *e-u*.
spillir m. forøder, fordærver; *s-bauga* (ringenes forøder) poet. den gavmilde mand.
spjall n. tale.

spjalla (*-a*; *-aða*) tale, samtale.
spjót n. spyd. — *spjótskapt* el. *spjótskepti* n. spydskaft.
spor n. spor, fodspor.
sporðr m. hale (af slange, fisk o. l.)
spori m. spore.
spott n. og *spottr* m. spot.
spotta (*-a*, *-aða*) spotte, drive spot med.
spretta (*spratt*, *sprottinn*) springe op.
springa (*sprakk*, *sprunginn*) sprænges, briste.
spurn f. efterretning; *hafa s. af e-u* faa efterretning om.
spýja (*spjó*, *spúinn*) spy.
spyrja (*spyr*, *spurða*) spørge en (*e-n*) om noget (*e-s* el. *at e-u*); erfare, *e-t*.
spyrna (*-i*; *-da*) sparke, spænde.
staddr adj. stedt, stillet, værende paa et sted.
staðfesta f. fast opholdssted.
staðfesta (*-i*; *-ta*) stadfæste, bestemme, beslutte fast; *staðfestast* tage fast ophold.
staðlausa f. løshed, upaalidelighed.
staðr m. (*-ar*; *-ir*) staaen, sted; retning; *nema staðar* stanse, blive staaende; *í stað* i stedet; paa stedet, strax; *í engan stað* i ingen henseende.
stafaðr adj. stribet.
stafn m. stavn.
stafr m. (*-s*; *-ir*) stav; pl. *stafir* kundskab, lærdom.
stál n. staal.
standa (*stóð*, *staðinn*) staa; vare; henstaa (ubetalt); have en vis vægt el. værdi: *hringrinn stóð mǫrk*; *standa af e-u* hidrøre fra, følge af; *standa saman* være samlet; *st. upp* staa opreist; reise sig, staa op.
stanga (*-a*; *-aða*) stikke; stange.
stappa (*-a*, *-aða*) støde nedad, pakke sammen.
stara (*-i*; *-ða*) stirre.
starf n. arbeide, stræv, bryderi. — *starfsmaðr* m. arbeider.
starfa (*-a*; *aða*) arbeide, stræve, sysle; *at e-u*. med noget.
steði m. (gen. *-ja*) ambolt.
stefna f. stævne, møde; fastsat dag el. tid, termin. — *stefnudagr* m. dag, paa hvilken et møde holdes. — *stefnulag* n. stævnemøde.
stefna (*-i*; *-da*) stævne, styre i en vis retning. 2. indstævne, indkalde; *st. mǫnnum til sín*. 3. beramme, fastsætte (*e-t*); *st. þing*.
steikja (*-i*; *-ta*) stege.
steina (*-i*; *-da*) bestryge med maling.
steinn m. sten. 2. ædelsten. 3. maling. — *steinketill* m. stenkjedel.
stela (*stal*, *stolinn*) stjæle noget fra en, *e-n e-u*.
sterkr adj. stærk, kraftig.
steypa (*-i*; *-ta*) styrte, kaste, *e-u*; *steypast* kaste sig, styrte ned.
stig n. trin; samfundsklasse, rang, stand.
stíga (*steig* el. *sté*, *stiginn*) stige, træde.
stígr (*-s*; *-ar*; el. *-ar*; *-ir*; akk. *-u*) sti, vei.
stilla (*-i*; *-ta*) holde inden rette grændser, styre, *e-t* el. *e-u*. 2. ordne, indrette, *e-t* el. *e-u*.
stillir m. poet. fyrste.
stinga (*stakk*, *stunginn*) stikke, støde.
stjarna f. stjerne.
stjórn f. styrelse. 2. ror.
stjórnlauss adj. uden ror, styreløs.
stjúpsonr m. stedsøn.
stoð f. (fl. *stoðir* el. *steðr*) støtte.
stofa f. stue. — *stofuhurð* f. stuedør.

stokkr m. træstamme, stok, bjælke.
stór- bruges ofte i sammens. for at forstærke begrebet.
stǫrauðigr adj. meget rig.
stórfetaðr adj. som tager store skridt. (*fet* n.).
stórilla adv. meget ilde.
stórlyndr adj. høisindet, gavmild.
stórorðr adj. stortalende, brautende.
stórr adj. stor.
stórvel adv. saare vel.
strá n. straa.
strá (*-ða*) bedække, belægge med halm; *s. bekki.*
strangr adj. streng, heftig, voldsom.
straumr m. strøm.
strengja (*-i*; *-ða*) binde fast; *s. efli* anspænde sin kraft; *s. heit* aflægge løfte.
strengr (*-jar; -ir*) toug, snor, streng, baand.
stræti n. stræde, gade.
strǫnd f. (fl. *strendr*) strand.
stund f. stund, tid; *stundum* stundom; gen. *stundar* anvendes undertiden forstærk.: *stundar hátt* meget høit.
stuttr adj. kort.
styðja (*styð*, *studda*) støtte.
styggr adj. barsk, vred.
stýra (*-i*; *-ða*) styre (*e-u*); tage veien.
stýri n. ror. — *stýristǫng* f. rorpinde.
stýrimaðr m. styrmand, chef paa et fartøi.
styrkr m. (*-s* el. *-jar; -ir*) styrke.
stæra (*-i*, *-ða*) gjøre stor; upers. *stærði veðrin.*
stǫðugr adj. stø, fast, stadig.
stǫðva (*-a; -aða*) stanse.
støkkva (*stǫkk*, *stokkinn*) fare op el. afsted, springe. 2. bestænke; *sveita stokkinn* bestænket med blod.
stǫng f. (fl. *stengr*) stang.
stǫpull m. taarn.
suðr n. syden. 2. adv. syd, sydover.
suðrœnn adj. sydlandsk, fra syden.
súga (*saug* el. *só*, *soginn*) suge.
sumar n. sommer.
sumbl n. drikkelag, gjestebud.
sumr pron. nogen; *sumir* somme, nogle.
sund n. sund. 2. svømning.
sundr, *í sundr* adv. isønder, itu, fra hinanden.
sunnan adv. søndenfra; *fyrir s.* søndenfor.
sunnanlands adv. i den sydlige del af landet; sydpaa.
sunnudagr m. søndag (*sunna* f. solen).
súpa (*saup*, *sopinn*) søbe, supe.
svá saa, saaledes; *ok svá* og ligeledes.
svábúit (eg. *svá búit* saaledes ordnet el. indrettet) saaledes; *sǫgðu svábúit* sagde sagernes stilling el. hvorledes det forholdt sig; *við svábúit* under saadanne omstændigheder.
svala f. svale.
svalar f. pl. svalgang.
svalr adj. sval, kjølig.
svar n. svar.
svara (*-a; -aða*) svare; *s. e-m* svare en; *s. e-u* svare noget.
svardagi m. ed.
svarteygr adj. sortøiet.
svartr adj. sort.
svefja (*svef*, *svafða*) stille, bringe til ro.
svefn m. søvn. — *svefnhús* n. soveværelse.
sveifla (*-a*; *-aða* el. *-i*; *-ða*) svinge, *e-u.*
sveinn m, gut; mand.
sveit f. følge, flok. 2. bygd(elag). —

sveitarbót f. akkvisition for en flok, et parti.
sveiti m. sved. 2. poet. blod.
sveitungr m. person, som hører til ens følge el. bygdelag.
svelgja (*svalg, sólginn*) svælge, sluge.
svella (*svall, sollinn*) svulme.
sverð n. sværd. — *sverðsegg* f. sværdeg.
sverja (*sór, svarinn* el. *svarða, sváriðr*) sværge.
Svíar m. pl. svensker.
svik n. pl. svig. 2. blændværk.
svíkja (*sveik, svikinn*) svige, forraade.
svimma (*svamm, summinn*) el. *symja* (*svam, suminn*) svømme.
svín n. svin.
svinnr adj. klog, forstandig.
svipta (*-i*; *-ta*) rykke, rive, nappe, *e-u.*
svipstund f. kort stund.
svívirðing f. beskjæmmelse.
svívirðligr adj. beskjæmmende.
sykn adj. brødefri; fri for straf; *s. dagr* søgnedag (paa hvilken man kan forrette alslags arbeide).
sýn f. syn, i fl. udseende (sml. *sjón*).
sýna (*-i; -da*) vise, *e-m e-t.* — *sýnast* vise sig. 2. synes, forekomme.
syngja el. *syngva* (*sǫng, sunginn*) synge.
sýnn adj. synlig, øiensynlig; *sýnu* forstærkende ved komp. og sup.: *sýnu betr* betydelig bedre.
sýsla (*-i, sýsta* el. *-a, -aða*) gjøre, forrette, udrette.
sýsla f. forretning, syssel, se side 19[11]. — *sýslumaðr* m. sysselmand.
sýsliga adv. ivrig, med iver.
systir f. (*systur, systr*) søster. — *systursonr* m. søstersøn.
sýta (*-i; -ta*) sørge, *e-t* over noget.
sæði n. sæd, frø. 2. grøde.
sæing f. (fl. *-gr*) seng.
sæll adj. lykkelig.
sær m. (*-var; -var*) sø, hav.
sæta (*-i, -tta*) være udsat for, vederfares, *e-u.*
sæti n. sæde.
sætt f. forlig. — *sættargerð* f. forlig, fredsslutning.
sætta (*-i*; *-ta*) forlige; *sættast* slutte forlig.
sækja (*-i; sótta*) søge; hente; søge hen til; ogs. *s. heim.* 2. angribe; ogs. *s. at, s. heim.* 3. faa bugt med; sætte sig i besiddelse af, indtage. 4. drive paa noget, *e-t*; *sóttist skjótt róðrinn* det gik raskt med roningen.
sæmd f. hæder, ære.
sæmr adj. sømmelig, passende.
sǫðla (*-a; -aða*) sadle.
sǫgn f. udsagn, fortælling.
sǫk f. (fl. *-ar* el. *-ir*) sag; retssag, anklage. 2. grund, aarsag. — *fyrir þá sǫk* af den grund; (*fyrir*) *sakar* (*sakir*) el. *sǫkum e-s* paa grund af, for—skyld; *gera e-t til saka* forbryde sig ved noget; *sakir þín* for din skyld = *fyrir þínar sakir.*
søkkva (*sǫkk, sokkinn*) synke.
søkkva (*-i; -kta*) sænke (*e-u*); *søkkvast* sænke sig, synke.
sǫngr m. (dat. *-vi*) sang.

-t nægt. part., se under *-a.*
tá f. (*tár, tær*) taa.
tafl n. tavl, brætspil (abstr. og konkret).
tág f. (fl. *-ar*) trevl.
taka (*tók, tekinn*) tage, gribe, fange. 2. naa (et sted). 3. antage, faa: *t. arf*; *t. sótt* blive syg; *taka úgleði* blive sorgfuld, trist. 4. modtage en kommende (*e-m*); optage noget (*e-u*) paa en el. anden maade: *tók vel kveðju hans.* 5. tage fat

paa, begynde; *takast* begynde, gaa for sig: *tókst bardagi*; *ráð takast* forbindelsen kommer istand. — *t. e-t af* afskaffe; *veizlur váru af teknar*. — *t. undir e-t* overtage, paatage sig. — *t. e-t upp* tage op, tage bort, bemægtige sig. — *t. við e-u* modtage; rumme; *taka við* grænse til. — *t. yfir* række over, omspænde.

tal n. tale, samtale.

tala (*-a; -aða*) tale, samtale.

tamr adj. tam, tæmmet.

tár n. taare.

taugreptr adj. med rafter el. sparrer af touge.

taumr m. tømme.

tegr = *tigr*.

teiti f. lystighed, morskab.

teitr adj. glad, lystig.

telja (*tel*, *talda*) sige, udtale. 2. tælle, regne. — *telja til e-s* gjøre krav paa noget.

tíð f. tid; fl. *tíðir* gudstjeneste.

tíðindi n. pl. tidende; begivenheder; *spyrja tíðinda* spørge om nyt.

tíðr adj. hyppig, almindelig; *hvat er títt* hvad er paafærde, hvordan staar det til; *hvat er títt um þik* hvorledes forholder det sig med dig. 2. som ligger en paa hjerte, er gjenstand for hans lyst og iver, kjær, magtpaaliggende; *gera sér títt um* el. *við e-n* fatte kjærlighed til. — *títt* adv. tidt, ofte; hurtigt; *sem tíðast* saa hurtigt som muligt.

tiginn adj. fornem, af høi rang.

tiginborinn af konge- el. jarleæt.

tign f. høi værdighed, rang, (i ældre tid kongens og jarlens rang).

tigr m. (*-ar; -ir;* akk. *-u*) antal af ti.

til præp. med gen. til; *gera vel til* gjøre vel imod; *þeir drápu fǫður sinn til gullsins* for at faa guldet. II. absolut: *koma til* komme til, indfinde sig. III. forstærk. for, altfor: *til mart*.

tilfǫng n. pl. hvad der udkræves til noget; midler.

tilgerð f. gjerning hvorved man forskylder noget, forseelse.

tilkall n. fordring, krav.

tilræði n. anfald; *veita e-m t.* anfalde en.

tiltekja f. foretagende.

tilvísun f. anvisning.

timbr n. tømmer. — *timbrveggr* m. tømmervæg. — *timbrstokkr* m. tømmerstok.

tími m. tid.

tindóttr adj. takket (*tindr* = tind).

tírr m. (gen. *-ar*) ære, berømmelse. — *tírarlauss* uden hæder, hædersløs.

tíu, *tíundi* ti, tiende.

tívar m. pl. poet. guder.

tjald n. telt.

tjalda (*-a*; *-aða*) opslaa telt; *skip tjaldat* skib, hvor der er opslaaet telt.

tólf, *tólfti* tolv, tolvte.

tor- uadskillelig part., som betegner vanskelighed.

torleiði n. vanskelig vei.

trauðr adj. uvillig.

traust n. tillid, fortrøstning; *bera t. til* el. *á* trøste sig til. 2. hjelp.

traustr adj. trofast, paalidelig; stærk.

tré n. træ.

tregi m. sorg.

treskr adj. strid ?; sorgfuld, trist (til *tregi*)?

treysta (*-i; -ta*) gjøre stærk. 2. trykke sig mod en gjenstand; *tr. stafinn*. — *treystast* trøste sig til, vove.

troða (*treð*, *trað*, *troðinn*) træde.

tróðviðr m. underlag af træmaterialer, hvorpaa tagtorven lægges.

troll n. trold.

trúa (*-ða; -at*) tro, have tillid til, stole paa.
trúa f. (gen. *trú*) tro.
trúr adj. tro.
trygð f. (især i fl. *trygðir*) troskabsløfte, sikkerhed.
tryggja (*-i, -gða*) gjøre tro og paalidelig.
tryggr adj. paalidelig.
túlka(*-a,-aða*) foredrage, fremføre i ord.
tún n. hjemmemark, bø. 2. gaardsplads. 3. gaard.
tunga f. tunge, tungemaal, sprog.
tuttugu tyve.
tveir (*tvær, tvau*) to.
tvevetr adj. to vintre gammel.
tvihenda (*-i, -da*) gribe med begge hænder.
tvítugr adj. tyveaarig; *á tvítugs aldri* tyve aar gammel; som bestaar af, indeholder tyve (favne, alen e. l.).
tvítugsessa f. skib med 20 rorbænke.
tygilknífr m. kniv som bæres hængende i en rem (*tygill*).
týja (*-ða*) hjælpe, nytte, gaa an.
tylft f. tylvt, antal af tolv.
týna (*-i; -da*) ødelægge; *týnast* gaa tilgrunde, omkomme.
typpa (*-i; -ta*) danne en top; *t. um hǫfuð* omvikle hovedet med et topformet hovedtøi.
tæla (*-i; -da*) besnære, overliste; *t um e-n* faa bugt med en, raade med en.
tǫfl f. brikke i brætspil.
tǫng f. (fl. *tengr*) tang.
tǫnn f. (fl. *tennr*) tand.

ú- uadskillelig nægt. part. u-.,
úárvænn adj. som ikke giver udsigt til god afgrøde.
úbryddr adj. uskoet (*broddr*).
údrengiliga adv. paa en for en brav mand uværdig maade, umandig.
údrukkinn adj. ædru.
údæll adj. vanskelig at have at gjøre med.
úfagr adj. hæslig, styg.
úfár adj. mangen.
úfjálgr adj. kold, isnende.
úfleygr adj. som ikke kan flyve.
úfriðr m. ufred, krig. — *úfriðvænn* adj. ufredelig, som giver udsigt til kamp.
úfœrr adj. udygtig til at komme frem; magtesløs.
úfǫr f. uheld; især i fl. *úfarar*.
úgerla adv. ikke tydeligt, unøiagtigt.
ugga (*-i; -ða; -at*) frygte, *e-t*.
úgleði f. forstemthed.
úgreiðfœrr adj. som har vanskelig for at komme frem
úgrynni n. uhyre mængde.
úhagstœðr adj. ugunstig (om vind).
úhapp n. ulykke.
úhœgr adj. vanskelig.
újafnaðr m. (gen. *-ar*) uretfærdighed.
úkátr adj. stille, forstemt.
úkunnigr adj. ubekjendt.
úkynni n. uvane, utilbørlig opførsel.
úlfgrár adj. ulvgraa.
úlfr m. ulv.
úlifðr adj. død.
ullarlagðr m. ulddot (*ull* f.).
úlyfjan n. gift.
um præp. med akk. om stedet; om, omkring; henover, igjennem. 2. om tiden: om; inden. 3. om, angaaende, med hensyn til. 4. i poesi ofte som udfyldende part. ved verber, hvor det ikke oversættes (ældre form *of*).
umband n. bindsel, forbinding.
umbót f. forbedring, hjælp.
umfram præp. med akk. fremfor.
umhverfis adv. rundt omkring.
umsjá f. omsorg; *veita e-m u.* passe paa en, sørge for en.

umsjár m. verdenshavet.
umsýsla f. understøttelse.
úmætr adj. værdiløs, ugyldig.
una (*-i; -ða*; *-at*) være tilfreds med, *e-u* el. *við e-t.*
und f. saar, vunde.
unda (*-a; -aða*) saare.
undan adv. bort, bort fra (*e-u*).
undankváma f. undslippen, flugt.
undarligr adj. underlig.
undir præp. med dat. og akk. under; henunder, ind under.
undirskemma f. værelse under et andet.
undr n. under, underlig ting.
undrast (*-ast; -aðast*) undre sig, blive forundret over, betragte med forundring.
ungmenni n. ungt menneske.
ungr adj. ung.
unna (*ann, unna*) elske, *e-m;* unde en noget, *e-m e-s.*
unnr f. (*-ar; -ir*) bølge.
unz konj. indtil.
upp adv. op; *á land upp* oppe paa land.
uppfæzla f. opfostring, opdragelse.
uppganga f. opgang; landgang.
upphaf n. begyndelse.
upphiminn m. den høie himmel.
uppi adv. oppe; *vera uppi* være til, leve; *standa u.* være ilive.
uppréttr adj. opreist, rank.
uppvǫxtr m. opvæxt.
ups f. tagskjæg.
úráð n. daarligt raad el. foretagende.
úramligr adj. svag.
úrsvalr adj. fugtigkold, klam (*úr* n. taageregn).
úsakaðr uskadt.
úsnjallr adj. uforstandig.
úsnotr adj. (intetk. *-rt*) uforstandig.
ústerkr adj. svag.
úsviðr adj. = *úsvinnr* uforstandig.
út adv. ud; *fara út* reise til Island.
útan adv. udenfra, indover; *fara ú.* reise fra Island til Europas fastland, navnlig til Norge; *fyrir ú.* (*e-t*) udenfor, foruden.
útanlands udenlands; ogsaa *útanlendis.*
útanverðr adj. udadvendt, yderst.
útar adv. længere ude.
útarliga adv. langt ude.
útborði m. den side af fartøiet, som vender fra land.
útbyrðis adv. udenbords, overbord.
útfall n. udfalden; *ú. sjávar* ebbe, fjære.
útiginn adj. som ikke har rang el. titel.
útlagi m. fredløs person.
útlausn f. udløsning, løsepenge.
útlegð f. fredløshed; landflygtighed.
útleið f. den ydre led; veien udenskjærs.
útlendr el. *útlendskr* adj. udenlandsk.
útlægr adj. fredløs.
útrauðr adj. ikke uvillig; *e-s.*
úvandfenginn adj. ikke vanskelig, let at finde.
úvarr adj. som ikke venter noget, uforsigtig; *á úvart* uforvarende; adv. *-liga.*
úvirðiliga adv. foragteligt.
úvígr adj. udygtig til kamp. 2. *herr ú.* uimodstaaelig.
úvinr m. uven.
úvíss adj. usikker, uvis.
úvæginn adj. stridig.
úvænn og *úvænligr* adj. som ikke lover godt.
úvættr f. skadeligt væsen, trold.
uxi m. = *oxi,* oxe. — *uxahúð* f oxehud.
úæðri adj. i komp. ringere.

---

vá (*-ða*) dadle en for noget, *e-n e-s.*
váð f. vævet tøi; fl. klæder.
vaða (*óð, vaðinn*) gaa, vade.
vaðilsund n. sund som kan vades.
vaðr m. snøre; fiskesnøre.
vafrlogi m. flammende lue.
vágr m. vaag, vig; poet. hav.
vaka (*-i; -ta; -at*) vaage, være vaagen.
vakna (*-a*; *-aða*) vaagne.
vald n. magt, vold; *ganga á e-s vald* give sig i ens vold.
valda (*olla, valdit* el. *ollat*) have magt over, magte; *v. skildi* formaa at føre. 2. være aarsag i, volde, *e-u.*
valkyrja f. valkyrje.
valr m. de paa kamppladsen liggende faldne krigere. 2. kamp. — *valdǫgg* f. poet. blod (eg. valdug). — *Valhǫll* f. Valhal.
ván f. haab, forventning; *sem ván var* som man kunde vente; *eiga ván e-s* have haab om, udsigt til, kunne vente noget.
vanda (*-a; -aða*) anvende omhu, flid paa noget; *vandaðr* smukt udstyret el. forarbeidet; vel indrettet.
vandast (*-ast, -aðast*) blive vanskelig.
vandamál n. vanskelig sag.
vandgættr adj. vanskelig at agte paa el. bevare.
vandi m. vanskelighed. 2. sædvane; *at, eptir vanda* som sædvanlig, som ellers. 3. nært forhold med dets forpligtelser.
vandkvæði n. vanskelig sag.
vandliga adv. omhyggeligt, nøiagtigt.
vandr adj. kræsen, nøieregnende. 2. vanskelig.
vándr adj. ond, slem, daarlig.
vandræði n. vanskelig sag, forlegenhed.
vani m. vane, skik.
vanr adj. vant til, *e-u.*
vanr adj. blottet for noget (*e-s*).
vápn n. vaaben. — *vápnfǫt* npl. rustning. — *vápnhœfr* adj. tjenlig som vaaben. — *vápnabrak* n. vaabenbrag. — *vápnaskipti* n. kamp.
vápna (*-ă*; *-aða*) væbne.
vápnfœrr adj. istand til at bruge vaaben, vaabenfør.
vápnlauss adj. vaabenløs.
vár n. vaar.
vara (*-a; -aða*) advare; *varast við* tage sig iagt for.
vara (*-ir; -ði*) upers. *mik varir e-s* jeg venter, aner noget.
vára (*-ar; -aði*) upers. blive vaar.
varðhald n. vagthold.
varðveita (*-i*; *-ta*) tage vare paa.
varðveizla f. varetægt, bestyrelse.
vargr m. ulv.
varla el. *varliga* adv. neppe.
varnan f. advarsel.
varr adj. opmærksom; *verða v. e-s* el. *við e-t* blive var noget.
varúð f. (f. **var - hugð*) agtsomhed, forsigtighed.
vas = *var* (af *vera*).
vás n. møie, strabads.
vaskr adj. rask, kjæk. — *vaskligr* =*vaskr.*
vatn n. vand; indsø.
vátr adj. vaad.
váttr m. vidne.
vaxa (*óx, vaxinn*) voxe; *v. e-m í augu* voxe en over hovedet, forekomme en uoverkommeligt.
vé n. helligdom. — *vébǫnd* npl. hellige baand.
veðja (*-a, -aða*) vædde; *e-u.*
veðr n. veir. 2. uveir, storm. — *veðrabálkr* m. vedholdendevind.
vefja (*vef, vafða*) vikle, omvikle; indvikle, forplumre.
vega (*vá, vágum, veginn*) anfalde

med vaaben, *v. at e-m;* hugge: *ǫngullinn vá í góminn orminum.* 2. dræbe, fælde.
vegandi m. drabsmand.
veggr m. (*-jar; -ir*) væg.
vegligr adj. anselig, prægtig.
vegr m. ære, berømmelse.
vegr m. (*-s* el. *-ar; -ar* el. *-ir*) vei. 2. maade; (*á*) *þann veg* saaledes; (*á*) *annan veg* anderledes.
veiða (*-i; -dda*) jage, fælde, fange.
veiðr f. (*-ar*; dat. og akk. *-i;* nom. fl. *-ar*) jagt, fiskefangst. 2. fangst, bytte.
veig f. (fl. *-ar*) (stærk) drik.
veinan f. jamren.
veita (*-i; -ta*) yde, give, indrømme, tillade, *e-m e-t.* 2. hjælpe, understøtte, *e-m.* 3. modtage gjestevenlig, beværte.
veizla f. gjæstebud; især om den beværtning, som kongen paa sine rundreiser i landet havde ret til at kræve hos sine sysselmænd. 2. forlening; se side 19[11].
vekja (*vek, vakta*) vække. 2. sætte en sag i bevægelse: *v. mál við e-n* bringe en sag paa bane for en.
vel adv. vel, godt; rigeligt; forvist.
vél f. list.
velja (*vel, valda*) vælge, udvælge.
vella (*-i, -da*) koge (trans.)
vella (*vall*) koge (intrans.)
velta (*valt, oltinn*) vælte, falde omkuld.
velta (*-i; -ta*) vælte, *e-u*; *veltast* vælte sig.
vendiliga adv. med omhu el. nøiagtighed.
vengi n. hovedpude.
ver (gen. pl. *verja*) n. vær, sted ved havet, hvor der drives fangst.
vera (*em, var, verit*) være; *vera at* være tilstede; *v. at e-u* være ifærd med, beskjæftiget med; *v. til* være til, være forhaanden; *hvern veg er þér um at deyja* hvad synes du om at dø; *vera uppi* bestaa, leve, være til.
vera f. væren, tilholdssted.
verð n. værd, værdi, pris. — *verðkaup* n. betaling, løn.
verða (*varð, orðinn*) vorde, blive; hænde, ske, indtræffe; *verða á munni* falde i munden; *v. fyrir e-u* blive udsat for, paadrage sig; *v. til e-s* komme til at udføre, paatage sig: *varð til þeirar farar.* 2. med inf. blive nødsaget til, maatte, skulle. 3. erfare.
verðr m. (gen. *-ar*) maaltid, mad.
verðr adj. værd, værdig til noget, *e-s.*
vergjarn adj. giftesyg (om kvinde).
verja (*ver, varða*) forholde en noget, *e-m e-t.* 2. værge, forsvare, *e-t.*
verja (*ver, varða*) omvikle, omslynge med noget, *e-t e-u.*
verk n. værk, arbeide. — *verkstjórn* f. arbeidsstyre.
verma (*-i; -da*) varme.
verr m. poet. mand; ægtemand.
verr, verst adv. (komp. og sup. af *illa*) værre, værst.
verri, verstr adj. (komp. og sup. af *illr* og *vándr*) værre, værst.
versna (*-a; -aða*) forværres, blive værre.
verǫld f. verden.
vesa = *vera* være.
vesall adj. ulykkelig, elendig.
vestan adv. vestenfra; *fyrir v. e-t* vestenfor.
vestr n. vest, vesten. 2. adv. i vest mod vest.
vesæll adj. = *vesall.*
vetr m. (gen. *vetrar;* fl. *vetr*) vinter. — *vetrnætr* f. pl. den første vinterdag 14de oktober.)

við præp. med akk. og dat. I. med akk. ved, nær ved, hos; med: *berjast við e-n*; *við tólfta mann* (*manni*) selv tolvte (*við tólf menn* med tolv mænd). II. med dat. imod: *taka við e-u;* i bytte mod: *gjalda gjǫf við gjǫf.* III. absolut: *líf þitt liggr við* det gjælder dit liv.
víða adv. vide, vidt omkring; comp. *víðar*(*a*), sup. *víðast.*
viðbragð n. hurtig bevægelse, ryk.
vídd f. vidde.
viðfarar fpl. behandling.
víðfǫrull adj. vidt bereist.
viðhlæjandi m. (fl. *-endr*) som viser en et smilende ansigt.
viðr m. (*-ar; -ir*) skov; *á viðum* i skovene. 2. træ, ved. — *viðarteinungr* m. plantestængel, vaand.
víðr adj. vid, bred; *vítt* adv. vidt.
viðr præp. = *við.*
viðreign f. = *viðskipti; illr viðreignar* slem, vanskelig at have med at bestille.
Viðrir navn paa Oden.
viðrmæli n. samtale.
viðrtaka, se *viðtaka.*
viðskipti n. omgang; *góðr viðskiptis* god at komme tilrette med.
viðtaka f. modtagelse (hyp. i pl.); modstand.
víf n. kvinde. 2. hustru.
víg n. kamp, drab.
vígdjarfr adj. tapper.
vígja (*-i*; *-ða*) vie, indvie.
vígr adj. kampdygtig. 2. *mér er vígt at þér* jeg er berettiget til at dræbe dig.
vík f. (fl. *víkr*) vig, liden bugt.
vika f. uge.
víking f. vikingetog.
víkingr m. viking. — *víkingsefni* n. vikingeemne.
víkja (*veik*, *vikinn*) flytte af stedet, sætte i bevægelse, *e-u.*
víl n. møie, besvær, elendighed.
vildr adj. god, fortrinlig.
vili m. (gen. *-ja)* vilje.
vilja (*vil*, *vilda*) ville. — *viljaðr* tilsinds.
villa f. vildfarelse.
villr adj. vildfarende*; villr vega.*
vin m. = *vinr.*
vinarauga n. venligt øie el. blik.
vinátta f. venskab.
vinda (*vatt*, *undum*, *undinn*) vinde, sno; *vindast við* sno, vende, vride sig. 2. vride.
vindr m. vind. — *vindhjálmr* m. poet. luften.
Vingþórr m. navn paa Tor.
vinmæli n. venskabelig tale.
vinna (*vann*, *unninn*) udføre; arbeide, gjøre; *v. eið* aflægge ed; *vinna bót e-s* raade bod paa noget; *vinna skaða* anstifte, tilføie skade; *vinna e-m sæmd* skaffe en ære; *vinna jǫrð* bearbeide jorden; *v. e-t til e-s* gjøre noget for derved at opnaa noget. 2. vinde; indtage; overvinde. 3. gavne; være tilstrækkelig. — *vinnast* være tilstrækkelig, slaa til. — *vinna á* el. *at e-m* anfalde, angribe en.
vinr m. (*-ar; -ir*) ven. — *vinaboð* n. vennegilde. — *vingjǫf* f. vennegave. — *vinspell* n. venskabsødelæggelse.
vinskapr m. (gen. *-ar*) venskab.
vinstri adj. venstre.
vinsæll adj. vennesæl, afholdt.
virða (*-i; -ða*) agte, vundere, sætte pris paa; *v. lítils* agte ringe.
virðing f. vurdering; ære, anseelse, værdighed. — *virðingamaðr* m. anselig mand. — *virðingamunr* m. forskjel i værdighed.

virðuligr adj. hæderlig, anseet; adv. *-a* paa fornem vis.
vísa (*-i; -ta*) vise; *v. til* anvise.
vísa f. vers, strofe.
vísi m. poet. fyrste.
víss adj. vis, klog; sikker, vis; *verða v. e-s* blive underrettet om, faa rede paa; *at vísu* tilvisse; *til víss* for vist, sikkert.
vist f. ophold (kost og logi) hos en; proviant, mad.
vista (*-a; -aða*) skaffe hus og kost, *e-n; vistast* tage ophold, faa logi.
vit n. vid, forstand; *vel viti borinn* forstandig.
vit pron. vi to (dualis af *þú*).
vita (*veit, vissa, vitat*) vide, kjende, *e-t*; ogs. *v. e-s* el. *til e-s* vide om, kjende til. 2. undersøge: *vita val.* 3. vende i en vis retning. — parte. *vitaðr* aabenbar, bekjendt.
viti m. baune, varde.
víti n. straf. — *vítishorn* n. horn, som skal tømmes til straf.
vitja (*-a*; *-aða*) besøge; opsøge; hente, *e-s*; *vitja heita* komme for at faa opfyldt.
vitlauss adj. bevidstløs.
vitni n. vidnesbyrd. 2. vidne. — *vitnisburðr* m. vidnesbyrd.
vitr adj. (intetkj. *vitrt*) vis, forstandig; adv. *-liga.*
vrá f. (gammel form for *rá*) vraa.
vreiðr adj. (gammel form for *reiðr*) vred.
vægja (*-i; -ða*) gaa af veien for, vise eftergivenhed mod, lempe sig efter, (*fyrir*) *e-m.*
vænligr adj. haabefuld. 2. rimelig, som giver udsigt til et heldigt resultat.
vænn adj. haabefuld, lovende. 2. rimelig, sandsynlig. 3. smuk.
vænta (*-i; -ta*) vente, haabe, *e-s;* ogs. upers. *mik væntir* jeg venter,
vætr n. (kun i nom. og akk.) noget. 2. intet; *v. manna* intet menneske. 3. adv. ikke.
vætta (*-i; -ta*) = *vænta.*
vættr f. levende væsen; navnlig om guddommelige væsener; *ekki vætta* intetsomhelst.
vǫllr m. (*vallar, vellir;* akk. *vǫllu*) vold, slette; kampplads.
vǫlva f. (gen. *vǫlu*) volve, spaakvinde.
vǫndr m. (*vandar*; *vendir*; akk. *vǫndu*) vaand, kjæp; *Viðris vǫndr* poet. sværd. 2. stribe.
vǫrðr m. (*varðar*; *verðir;* akk. *vǫrðu*) vagt. 2. person, som holder vagt.
vǫrn f. værn, forsvar.
vǫxtr m. (*vaxtar; vextir;* akk. *vǫxtu*) væxt; størrelse; skikkelse.
vǫzt f. fiskeplads.

---

yðarr el. *yðvarr* pron. eders.
ydda (*-i, -da*) stikke odden ud, vise spidsen (upers.).
yfir præp. med akk. og dat. over; udover, henover; ovenover.
yfirbót f. opreisning, fyldestgjørelse.
yfirhǫfn f. kappe; se side 34[4].
yfirlit n. udseende.
yfirlæti n. behandling, maade at omgaaes en.
yfirmaðr m. overmand, overordnet.
yfrinn adj. = *ærinn* tilstrækkelig.
ykkarr pron. eders (om to).
ýmiss adj. forskjellig, afvexlende; *ýmsum* skiftevis.
yrkja (*orta*) arbeide, bearbeide, *e-t.* 2. forfatte, digte.
ýtri, *ýztr* adj. (komp. og sup.) ydre, yderst.

þá adv. da, dengang; derpaa, dernæst; *þá er* konj. da.
þaðan adv. derfra, fra den tid af; ogs. *þ. af*.
þáfjall n. fjæld, som ikke er bedækket af sne.
þagall adj. taus.
þagna (*-a; -aða*) blive taus, forstumme.
þakka (*-a*; *-aða*) takke en (*e-m*) for noget (*e-t*).
þangat adv. derhen, did.
þanneg, *þannig*, *þannug* (= *þannveg*) adv. den vei, derhen; saaledes.
þar adv. der.
þarfr adj. nyttig, gavnlig.
þat pron., intetkj. af *sá*.
þegar adv. strax; *þegar* (*er*) saasnart som.
þegja (*þagða, þagat*) tie.
þegn m. fribaaren mand.
þekja (*þek*, *þakta*) tække, bedække.
þekkja (*-i; -kta*) blive var; kjende. 2. gjøre til behag; *þekkjast* tækkes, tage til takke med, modtage, *e-t*.
þenja (*þen*, *þanda*) udstrække, udspænde.
þér pron. I.
þess pron., gen. intetkj. af *sá*; *þess, at* el. *er* undertiden omtr. = *svá at*.
þessi (*þessi*, *þetta*) pron. denne.
þeygi (= *þó eigi*) adv. alligevel ikke.
þiggja (*þá*, *þágum*, *þeginn*) modtage; *at e-m* af en.
þili n. bordvæg.
þilja f. tilje; dæksplanke.
þing n. forsamling; ting. — *þinglok* n. opløsning af et ting. — *þingstefna* f. tingstevne.
þinga (*-a*; *-aða*) holde ting.
þinn pron. din.
þinig adv. poet. herhen, hid.
þjá (*-ða*) plage, trælbinde, kue.
þjóð f. folk; folkeslag. — *þjóðleið* f. alfarvei; seilled.
þjóðann m. høvding.
þjóðleiðr adj. almindelig forhadt.
þjónasta f. tjeneste, betjening. — *þjónustumaðr* m. og *þjónustusveinn* m. tjener.
þó adv. dog, alligevel; *þóat* endskjønt, uagtet.
þoka (*-a*; *-aða*) flytte, bevæge.
þola (*-i*; *-da*; *-at*) taale, udholde, lide; *þ. e-m e-t* taale noget af en.
þora (*-i*; *-ða; -at*) turde, vove.
þorp n. landsby; gaard paa landet.
þótt konj. = *þóat* endskjønt, uagtet.
þreifa (*-a; -aða*) føle, famle med hænderne; *þreifast um* famle om sig.
þrekvirki n. heltedaad.
þrevetr adj. tre vintre gammel.
þriði tredje.
þrífa (*þreif*, *þrifinn*) gribe.
þrinættr adj. tre nætter gammel.
þrír (*þrjár*, *þrjú*) tre.
þrisvar tre gange.
þrúðugr adj. stærk, mægtig.
þruma f. torden.
þrútinn adj. opsvulmet.
þryngva (*þrǫng*, *þrunginn*) trykke, trænge; *þrunginn* fuldstoppet af, fuld af, *e-u*.
þræll m. træl.
þrǫng f. (fl. *-var*) trængen, trykken; trængsel.
þrǫngr adj. trang.
þrøngva el. *þrøngja* (*-i*; *-ða*) trænge, trykke; tvinge.
þú pron. du.
þungi m. ladning.
þungr adj. tung; uvenlig, hadefuld, fiendsk (mods. *léttr*).
þungbærr adj. tung at bære.
þunnr adj. tynd.
þunnskipaðr tyndt besat (med folk).

þurfa (*þarf*, *þurfta*) trænge til, behøve, *e-t* el. *e-s.*
þurka (*-a*, *-aða*) tørre.
þurr adj. tør.
þurs m. turs, trold.
þvá (*þó*, *þveginn*) vaske.
þvengr (gen. *-jar*, pl. *-ir*) m. rem.
þverr adj. som er paa tværs; *um gólf þvert* tværs over gulvet.
því (dat. ent. intetkj. af *sá*) derfor, af den grund. 2. ved komp. desto, saameget. — (*fyrir*) *því at* fordi; thi.
þvílíkr adj. saadan.
þý (*-jar*, *-jar*) f. trælkvinde.
þýborinn født af en trælkvinde.
þykkja (*-i; þótta*; *þóttr*) synes; baade pers. og upers.; *þykki mér* hyppig = *þykkir mér* jeg synes; *þykkjast* synes sig; *mér þykkir þat mikit* jeg tager mig nær af.
þykkr adj. tyk, tæt.
þyrnir m. tjørn, tornebusk.
þyrsta (*-ir; -ti*) upers. *mik þyrstir* jeg tørster.
þyrstr adj. tørst, tørstig.
þyss m. tummel, larm.
þǫkk f. samtykke. 2. tak.
þǫll f. ungt furutræ.
þǫrf f. (fl. *-ar* og *-ir*) trang, behov; *e-s er þǫrf* der behøves noget.

æ adv. altid, stedse.
æðra f. frygt. — *æðruorð* n. ord, som røber frygt.
æfi f. tid, levetid.
ært adj. i intetkj. i forb. *er vel* (*illa*) *ært* det er godt (daarligt) aar.
ætla (*-a; -aða*) have i sinde, agte; bestemme; *ætlast fyrir* el. *ætla fyrir sér* have i sinde, agte. 2. tro, antage, holde for.
ætt f. æt, slægt.
ættborinn ved sin herkomst berettiget til (*til e-s*).
ættsmár adj. af ringe herkomst.
æva, *ævagi* adv. ingensinde, ikke.
ævi = *æfi*.

æði f. vrede, raseri. — *æðiveðr* n. rasende storm.
æðri, *æztr* adj. (komp. og sup.) høiere, anseligere, bedre.
ægishjálmr m. rædselshjelm.
ægja (*-i*, *-ða*) true, forskrække.
æpa (*-i; -ta*) raabe.
ærinn adj. tilstrækkelig.
ærr adj. afsindig; heftig, voldsom.
æska f. ungdom. — *æskualdr* m. ungdomsalder.
æxla forøge, formere.

ǫðlast (*-ast*; *-aðast*) opnaa, vinde, *e-t*.
ǫðlingr m. poet. fyrste.
ǫflugr adj. stærk, mægtig (*afl*).
øfri adj. = *efri*.
ǫl n. øl. — *ǫlsiðr* m. skik ved drikkelag. — *ǫlselja* f. kvindelig mundskjænk. — *ǫlteiti* f. lystighed i drikkelag.
ǫlbogi m. albue. — *ǫlbogabót* f. hulheden i albueleddet (*bót* = tysk *bucht*).
ǫld f. tid, tidsalder. 2. menneskeslægten, menneskene; især i fl. *aldir*.
ǫldungr m. stud. — *ǫldungshúð* f. oxehud.
ǫlóðr adj. beruset.
ǫnd f. aand; aande; liv.
ǫndóttr adj. frygtelig, bister.
ǫndvegi el. *ǫndugi* n. høisæde; se side 33[3].
ǫndverðr el. *ǫndurðr* adj. (mods. *ofanverðr*) forrest. 2. (om tiden)

i begyndelsen: (*á*) *ǫndverðan vetr* i beg. af vinteren.

ǫngr, *øngr* pron. = *engi*.

ǫngull m. angel, fiskekrog.

øngþveiti n. slem stilling, knibe.

ǫr f. (*-var; -var*) pil.

ǫrðigr adj. vanskelig.

ørendi n. = *erendi*. — *ørindreki* m. sendebud.

ǫrn m. (*arnar*; nom. fl. *ernir;* akk. *ǫrnu*) ørn.

ǫrorðr adj. aabenmundet, fritalende.

ǫrr adj. gavmild.

ørvænt adj. i intetkj. *er e-s ørvænt* der er ikke udsigt til, man kan ikke vente noget.

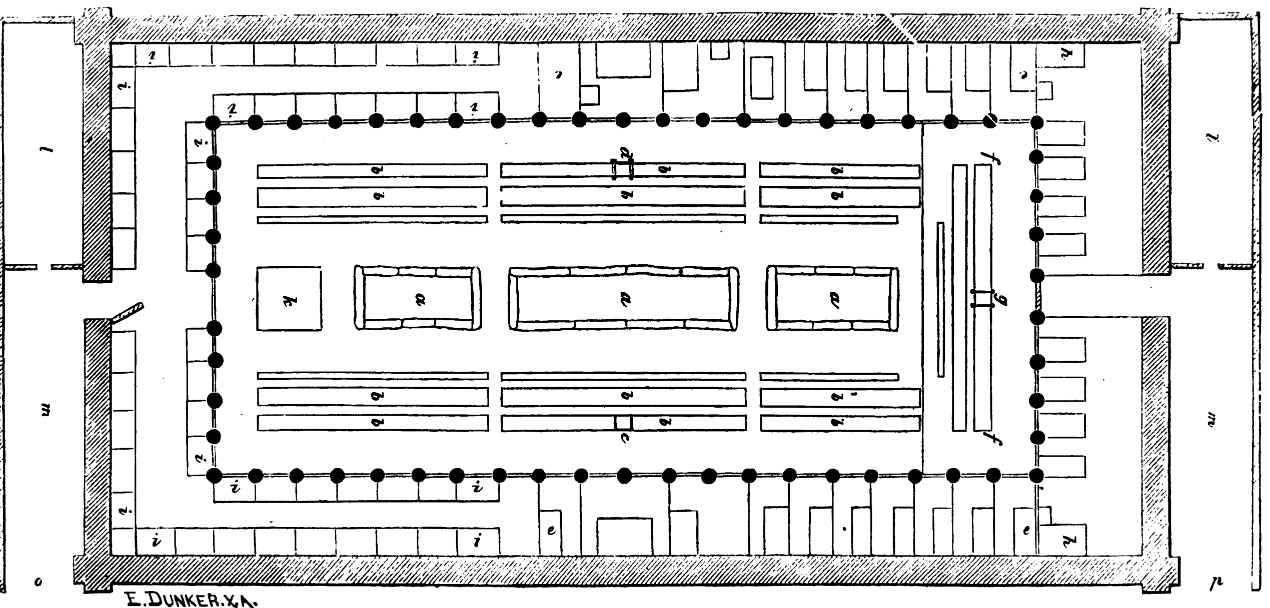
ørvita ubøiel. adj. afsindig.

øræfi (ɔ: *ørhæfi*) n. aaben kyst uden havn.

øx el *øxi* f. (gen. *-ar;* dat. og akk. *-i*; fl. *-ar*) øx.

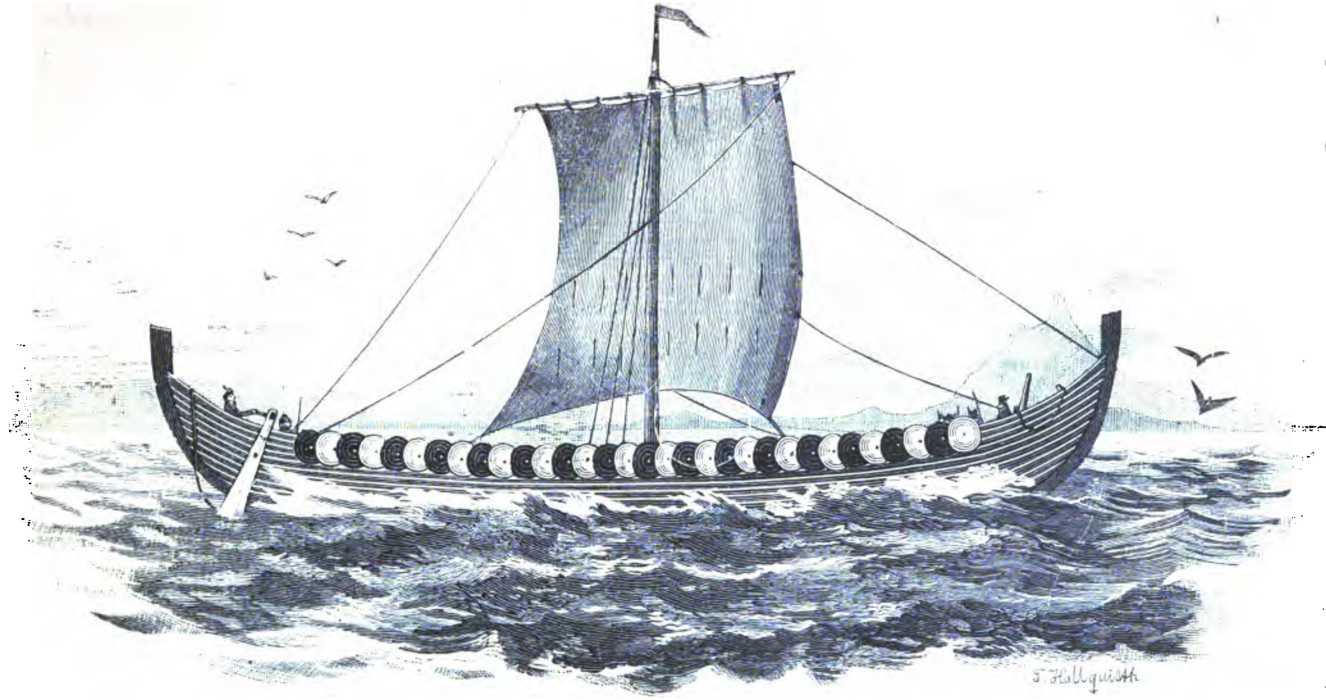
ǫxl f. axel, skulder.

øxn (*yxn*) m. pl. øxne, oxer. — *øxnaflokkr* m. flok oxer.

Høvdingskaalen.

a. langilde.
b. langbænke med borde foran og skamler.
d. høisæde paa høiere bænk.
c. do. do. lavere bænk.
ee. lukkede senge.
f. tverpall for kvinderne.
g. høisæde do. do.
hh. senge for kvinderne.
ii. senge for hjemmemændene.
k. skjænkebord.
ll. klever (kover).
m. m. forstuer.
o. dør for mændene.
p. dør for kvinderne.

Gokstadskibet.

Langskibet fra Gokstad ved Sandefjord udgroves i 1880. Det er $23^1/_2$ meter langt, c. $3^1/_2$ meter bredt midtskibs. Det har været roet med 16 aarer paa hver side og har antagelig rummet en besætning af 65—70 mand. Midtskibs var der af egeplanker bygget et gravkammer, i hvilket den afdøde høvding var stedet til hvile. I en fjern fortid har gravrøvere opbrudt haugen, hugget hul i skibssiden og plyndret kammeret.

Trykfeil.

S. XXVI, l 3—2 f. n. læs: *hadulaikaR ek hagusta[l]daR hlaaiwido.*
S. 19, l. 11 f. o. læs *Þórir;* l. 14 læs: *muntu þykkjast.*
S. 21, l. 13 læs: *létir* (for *étir*).
S. 22, l. 10 læs: *Þórunn.*
S. 29, l. 18 læs: *Ǫlvi.*
S. 38, l. 21 læs: *óðalborin.*
S. 48, l. 2 f. n. læs: *yðr.*
S. 57, l. 4 og l. 5 f. n. læs: *hann*; l. 5 stryges —.
S. 61, l. 18 læs: *gegnum.*
S. 79. l. 2 f. n. læs; *ástsœll.*
S. 114, l. 1 f. n. tilføi: *ger* viser hen til *fǫt.*
S. 119, l. 12 f. n. læs: *hrøkkva.*
S. 145, l. 15 f. n. i anden række læs: *leggjast.*

14 DAY USE

RETURN TO DESK FROM WHICH BORROWED

LOAN DEPT.

This book is due on the last date stamped below, or on the date to which renewed.
Renewed books are subject to immediate recall.

25Sep'58 FH	
REC'D LD	
SEP 1? 1958	

LD 21A-50m-8,'57
(C8481s10)476B

General Library
University of California
Berkeley